

АНА ГОЛУБОВИЋ

БИБЛИОГРАФИЈА У ЧАСОПИСУ
ЈУЖНОСЛОВЕНСКИ ФИЛОЛОГ

Рецензенти:

академик Предраг Пипер, редовни професор
др Јасна Влајић-Поповић, научни саветник

Текст је израђен у оквиру ИИИ пројекта *Појмовник српске културе*, Института за српски језик САНУ, Етнографског института САНУ, Факултета техничких наука из Косовске Митровице и Филолошког факултета Универзитета у Београду, подржаном од стране Министарства просвете и науке Републике Србије (евиденциони број 47016).

Тираж: 500 примерака

Издавање ове књиге финансијски је помогло Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије

Издаје: Институт за српски језик САНУ, Београд, Кнез Михаилова 36

Штампа: Colorgrafix. Београд

YU ISSN 0350–185x
UDK 016:050488(497.11):821.16 (041)

ИНСТИТУТ ЗА СРПСКИ ЈЕЗИК САНУ
БИБЛИОТЕКА ЈУЖНОСЛОВЕНСКОГ ФИЛОЛОГА

Нова серија, књ. 24

Уредник:
академик Предраг Пипер

АНА ГОЛУБОВИЋ

БИБЛИОГРАФИЈА У ЧАСОПИСУ
ЈУЖНОСЛОВЕНСКИ ФИЛОЛОГ

Београд
2013

1. УВОД

Историја и теорија библиографије су релативно младе научне дисциплине на јужнословенским просторима. Своје уприште оне имају у библиографској делатности друге половине XVIII века, када је периодичне публикације и библиографске прилоге у њима покренуо Захарије Орфелин.¹ Током XIX века, када су настале капиталне библиографије везане за српску културу, књижевност и науку, велики допринос развоју библиографије код Срба као научне дисциплине дали су Ђуро Даничић, Георгије Магарашевић и Стојан Новаковић.² Објављивање библиографија постаје стална одлика научне периодике XX века. Часописи *Прилози за књижевност, језик, историју и фолклор*, *Гласник Етнографског музеја у Београду* и *Јужнословенски филолог* обезбедили су развој научних текућих и персоналних библиографија у првој половини века. Павле Поповић је у оквиру Српског семинара Филозофског факултета у Београду покренуо рад на ретроспективној српској библиографији за период 1868–1905.³ Окупивши колеге и студенте „у раду овог Библиографског института” (ВРАНЕШ 1997: 98), Павле Поповић је први организовао институционализован рад на библиографији у Србији. Теоретичари Јанез Логар (1973), Војислав Максимо-

---

¹ *Календар* (1766) и *Славено-сербски магазин* (1768) са рубрикама „О књигама” и „Известије о учених делах”.

² Библиографски прилози у часописима *Летопис Матице српске* и *Гласник СКА*, као и монографија НОВАКОВИЋ, Стојан. *Српска библиографија за новију књижевност : 1741–1867*. Београд: СУД, 1869.

³ Та библиографија је требало да буде наставак рада који је започео Стојан Новаковић.

вић (1987), Душан Панковић (1982) и Мирослав Пантић⁴ заслужни су за развој библиографије као научне дисциплине у Србији. Александра Вранеш (1997, 2001, 2010) је крајем деведесетих година XX века и на почетку XXI века објавила неколико значајних научно-теоријских публикација. Научни и стручни радови из области теорије библиографије публикују се у неколико часописа.⁵

Часопис *Јужнословенски филолог* покренули су 1913. године у Београду Александар Белић и Љубомир Стојановић. Библиографски прилози се у њему објављују од самог почетка. У првом броју тог часописа постојала је само рубрика „Белешке”, у којој су читаоцима представљене неке научне публикације. Та рубрика је затим од другог броја прерасла у рубрику „Библиографија”, коју садржи готово сваки од шездесет девет до сада објављених бројева. Уз дванаест персоналних библиографија истакнутих лингвиста и једном аналитичком, *Јужнословенски филолог* се у односу на било који други часопис сличног профила издваја по вишедеценијском неговању националне текуће кумулативне лингвистичке библиографије.

Циљ ове студије је да се развој и значај тог библиографског рада исцрпно представи научној и стручној јавности. Приликом описа библиографија у раду коришћен је савремени библиографски научни метод. Оне су сачињене према Међународном стандарду за опис саставних делова публикација ISBD (CP). Библиографије у *Јужнословенском филологу* су путем компаративног и историјског научног метода представљене, анализиране и упоређене са другим српским, славистичким и међународним научним и лингвистичким библиографијама. Такве анализе довеле су до идеја о томе на који начин би у будућности библиографски рад у оквиру *Јужнословенског филолога* могао бити организован.

---

⁴ Професор Филолошког факултета у Београду, један од покретача студија библиотекарства, уредник часописа *Прилога за књижевност, језик, историју и фолклор* више од две деценије, од 1975. до 2000. године.

⁵ *Сусрети библиографа, Библиотекар, Годишњак Библиотеке Матице српске, Зборник Матице српске за славистику* и др.

Поред консултовања литературе о библиографијама, као и архивске грађе која се односи на *Јужнословенски филолог*, Институт за српски језик САНУ и уреднике *Јужнословенског филолога*, за истраживање чији се резултати овде износе били су значајни и разговори са члановима уређивачког одбора часописа *Јужнословенски филолог*, уредницима и сарадницима, како на самој „Библиографији” *Јужнословенског филолога*, тако и са оним лингвистима из Србије који сарађују на изради интернационалних библиографија.

Свест о значају израде текуће и других библиографија везаних за достигнућа у некој научној средини постоји у *Јужнословенском филологу* од његовог настанка. Покретачи и уредници истакли су у уводном тексту првог броја (СТОЈАНОВИЋ, БЕЛИЋ 1913: 2), у којем су се обратили научној јавности и образложили мотиве за настанак самог часописа, да је неопходан рад на текућој лингвистичкој библиографији. Циљ је био да се светској научној јавности представе радови с темама које се односе на јужнословенске језике. Указали су на неодвојиву везу између напретка у некој научној области и израде одговарајућих библиографија. Могућност пружања информација о токовима развоја науке о језику, као и изучавања словенске филологије било је онда, а и данас је, од значаја за рад лингвиста и филолога из Србије и иностранства.

Идеја о потреби израде словенске лингвистичке библиографије изнета на Првом конгресу словенских филолога у Прагу 1929. године, као и подршка коју је та идеја добила на наредна три славистичка конгреса, били су од великог значаја за покретање „Библиографије” у *Јужнословенском филологу* и за њено редовно објављивање. Принципи сакупљања и презентовања библиографске грађе, који се током скоро једног века углавном нису мењали, издвајају „Библиографију” у *Јужнословенском филологу* у односу на друге научне библиографије у Србији и Југославији. Библиографска грађа која се описује припада областима опште и примењене лингвистике, интердисциплинарних лингвистичких проучавања, старословенског језика, источних и западних словенских језика, питањима савременог

српског језика и његове историје, као и несловенске филологије.

Територија с које се грађа прикупљала неколико пута је мењала своје оквире. Почетна замисао уређивачког одбора била је да библиографију чини грађа објављена на територији Краљевине СХС, али и из иностранства. Никада није постојала довољно разграната мрежа сарадника која би омогућила да се у потпуности оствари та замисао. „Библиографија” је после прашког славистичког конгреса постала национална у смислу бележења грађе објављене на територији једне државе. Таква концепција „Библиографије” је задржана до распада СФРЈ. Принцип скупљања грађе с територије једне државе је потом промењен јер се поред библиографске грађе из Србије у „Библиографију” уноси и грађа из Републике Српске, Црне Горе и Македоније (до 2006. године).

Библиографску грађу чине научне монографије, радови из зборника, чланци и прилози из научних часописа према утврђеном списку извора. Корпус периодичних публикација из којих се узима библиографска грађа оформљују главни уредник *Јужнословенског филолога* и уредник „Библиографије”.

„Библиографија” *Јужнословенског филолога* најчешће је била кумулативна текућа, односно годишња. Грађа која се прикупљала обично је каснила две године у односу на текућу календарску годину, што није ретко међу библиографијама тог типа због начина и динамике објављивања научне периодике. Две „Библиографије” у *Јужнословенском филологу* биле су израђене за дужа раздобља јер су се односиле на периоде два светска рата и време непосредно после њих.⁶

Библиографски опис примењиван у библиографијама *Јужнословенског филолога* је садржајан, прегледан и доследан. Увек је био тако конципиран да оптималним обимом информа-

---

⁶ „Библиографија од 1914–1922.” *Јужнословенски филолог* бр. II (1921): стр. 326–354; „Библиографија од 1914–1922 (1923) : (продужење).” *Јужнословенски филолог* бр. III (1922–1923): стр. 197–297; „Библиографија од 1914–1925.” *Јужнословенски филолог* бр. V (1925–1926): стр. 318–367; „Библиографија од 1939 до 1949 : расправа и дела из словенске и индоевропске филологије која су изашла у Југославији.” *Јужнословенски филолог* бр. XVI-II (1949–1950): стр. 341–500.

ција представи довољно података како би одређена јединица могла бити идентификована. Одреднице библиографских јединица у највећем броју случајева били су презиме и име аутора, назив дела или одредба да је оно анонимно.⁷ Интерпункцијски знаци који су одвајали текстуални део описа од фактографских података доследно су коришћени. Напомене су у првом периоду биле чешће и односиле су се на садржај описаног дела, али су временом и повећавањем укупног обима „Библиографије” оне сведене на минимум. Библиографски описи увек су били на језику и писму описиване публикације. Током времена библиографски опис се мењао, али су те промене биле ипак незнатне све до 2003. године. Примена међународних стандарда за описе публикација и њихових делова, који су одмах по објављивању били примењивани у издањима библиотека у Југославији и Југословенског библиографског института, изостала је при изради свих библиографија у *Јужнословенском филологу* до броја LIX (2003).

Разграната мрежа сарадника карактерисала је током дугог низа година израду сваке „Библиографије”. Библиографску грађу су прилагали Александар Белић и његови сарадници, како истакнути научници тако и студенти. Млађи сарадници факултета и института из целе земље који су се бавили филологијом и лингвистиком учествовали су у раду на „Библиографији” у периоду после Другог светског рата. Посебног уредника „Библиографија” је добила крајем седамдесетих година. Број сарадника се знатно смањило током протекле деценије. Грађу из Црне Горе прилагала су два сарадника, сада један, а из Србије и Републике Српске један.

Изучавањем садржаја библиографских рубрика *Јужнословенског филолога* може се стећи слика како о развоју лингвистике и словенске филологије у Југославији и Србији, тако и о развоју библиографије као научне делатности.

---

⁷ Коришћен је знак три звездице или скраћеница *Аноним*.

2. ЈУЖНОСЛОВЕНСКИ ФИЛОЛОГ

Часопис *Јужнословенски филолог* су покренули Александар Белић и Љубомир Стојановић у Београду 1913. године. Био је замишљен као научни часопис у којем ће се објављивати радови о језицима Јужних Словена и о општим лингвистичким проблемима као и научна критика. Планирано је било да *Јужнословенски филолог* излази тромесечно или два пута годишње, али је најчешће објављиван као годишњак.

Од покретања *Јужнословенског филолога* више пута се мењао назив државе у којој је часопис излазио, њене границе и друштвено уређење, али часопис није мењао место издавања. Његови покретачи су употребом придева *јужнословенски* у његовом називу, не везујући га тако за име државе, народа или одређеног језика, омогућили да *Јужнословенски филолог* под истим називом излази и цео век касније. У времену када је настао, 1913. године, и непосредно након Првог светског рата, часопис је пратио ширење идеје уједињења и стварања државе Јужних Словена. У периоду од 1913. до 2013. објављено је шездесет девет бројева. Према ранг-листи научних часописа Министарства просвете и науке Републике Србије *Јужнословенски филолог* у скупини за филологију и лингвистику, уз часописе *Књижевна историја*, *Зборник Матице српске за филологију и лингвистику*, *Зборник Матице српске за књижевност и језик* и *Српски језик*, има ознаку М24, научног часописа од међународног значаја, верификованог посебном одлуком матичног научног одбора.

Јужнословенски филолог је до сада имао само четири главна уредника, што је реткост с обзиром на постојање од једног

века, и у односу на прилике које су се мењале у друштвеном и научном животу. То су:

- Александар Белић, који је водио часопис од његовог оснивања до своје смрти 1960, пуних 47 година, од броја I до XXIV;
- Михаило Стевановић, који се на месту уредника задржао нешто више од једне деценије, од 1961. до 1972. године, од броја XXV до XXIX;
- Милка Ивић, жена која је најдуже била на челу неког нашег научног часописа, од 1974. до 2007. године, од броја XXI до LXIII;
- Предраг Пипер, од 2008. године и броја LXIV.

Уређивачком политиком *Јужнословенски филолог* је од самог почетка био дефинисан као часопис окренут међународним научним круговима колико и домаћим. Настао је да би се светска лингвистичка јавност упознала с радовима научника с јужнословенских простора, а они са радовима савременика из иностранства. Угледу који је *Јужнословенски филолог* стекао највише је допринео непрекидан дугогодишњи труд Александра Белића. Концепцију међународног лингвистичког часописа *Јужнословенски филолог* је задржао до данас. Радови се објављују на словенским и светским језицима. У *Јужнословенском филологу* су објављиване и докторске дисертације, из чега је 1928. године настала *Библиотека Јужнословенског филолога*, едиција коју данас издаје Институт за српски језик САНУ.⁸

Пре Другог светског рата чланови уређивачког одбора *Јужнословенског филолога* су били Степан М. Куљбакин и Фран Рамовш, а потом филолози из свих југословенских република: Радомир Алексић, Радосав Бошковић, Јован Вуковић, Блаже Конески, Рајко Нахтигал, Петар Скок, Михаило Стевановић, Васо Томановић, Мате Храсте. Почетком XXI века уређивачки одбор *Јужнословенског филолога* добија међународни састав, када су чланови уређивачког одбора постали Најда Иванова,

---

⁸ Прва публикација у едицији била је МОСКОВЉЕВИЋ, Милош. *Акцентски систем поцерског говора*. Београд: Јужнословенски филолог, 1928.

Алина Маслова, Андреј Собољев, Зузана Тополињска и Виктор Фридман.

Дугогодишњи секретар *Јужнословенског филолога* у периоду пре Другог светског рата био је Радомир Алексић, који је тада био асистент Александра Белића на факултету и секретар Српског семинара. Касније су секретари часописа били: Нада Ђорђевић, Софија Милорадовић, Мирослав Николић, Васа Павковић, Милица Радовић-Тешић, Стана Ристић, Светозар Стијовић и Сreto Танасић. Данас је на тој функцији Рајна Драгићевић.

Најзначајнији југословенски научници из области филологије и лингвистике, као и многи светски признати стручњаци, објављивали су радове у *Јужнословенском филологу*: Мортон Бенсон, Леонид Арсењевич Булаховски, Андре Вајан, Николас Ван Вијк, Григориј Андрејевич Иљински, Роман Јакобсон, Мјечислав Малецки, Антоан Меје, Казимјеж Њич, Станислав Респонд, Бохуслав Хавранек, Олджих Хујер, Алексеј Александрович Шахматов, Хинц Шустер-Шевц.

Неки бројеви *Јужнословенског филолога* тематски су били посвећени научним скуповима:

– број XXII (1957) посвећен је IV Међународном славистичком конгресу (Москва, 1958);

– број XXIII (1958) посвећен је, као и претходни, IV Међународном славистичком конгресу, а у њему су објављени и реферати са I Конгреса југословенских слависта из 1957. године.

Неким бројевима *Јужнословенског филолога* обележени су јубилеји који се односе на живот и рад истакнутих српских лингвиста:

– број XXIV (1959–1960) посвећен је Александру Белићу, поводом његове смрти;

– број XXVI, свеска 1/2 (1963–1964) посвећена је Вуку Стефановићу Караџићу, поводом стогодишњице смрти;

– број XXX, свеска 1/2 (1973) посвећена је Михаилу Стевановићу, поводом седамдесет година живота;

– број XXXIII (1977) посвећен је Радосаву Бошковићу, поводом седамдесет година живота;

- број XLIII (1987) посвећен је Вуку Стефановићу Караџићу, поводом двеста година од његовог рођења;
- број LVI, свескама 1/2 и 3/4 (2000) посвећен је Павлу Ивићу, поводом његове смрти;
- број LXIV (2008) посвећен је Милки Ивић, поводом осамдесет година живота;
- број LXV (2009) посвећен је Павлу Ивићу, поводом десетогодишњице смрти;
- број LXVI (2010) посвећен је Ирени Грицкат, поводом њене смрти;
- број LXVII (2011) посвећен је Милки Ивић, истим поводом.

Стогодишњица од објављивања првог броја самог *Јужнословенског филолога* обележена је у броју LXIX (2013).

*

Водећи научни и истраживачки центри били су претплаћени на *Јужнословенски филолог* од његовог првог броја.⁹ О томе постоји обимна документација сачувана међу архивском грађом у Архиву САНУ која се односи на Александра Белића.¹⁰

Покретање *Јужнословенског филолога* поклапа се с настанком националних држава Западних и Јужних Словена. Све-словенске идеје снажно су утицале на развој лингвистичке науке међу словенским народима до средине XX века. Тада су покренути значајни славистички часописи који излазе и данас.¹¹ Њихови профили и место које су у својим научним срединама стекли готово да се могу паралелно посматрати. Слависти су имали развијену међусобну сарадњу коју су учврстили прво на славистичком конгресу у Прагу 1929. године, а затим у Варшави 1934.

Једна од најамбициознијих идеја у оквиру те сарадње била је замисао о покретању словенске лингвистичке текуће библио-

---

⁹ Универзитети из Кракова, Лавова, Лајпцига, Лондона, Прага, Хелсинкија и др.

¹⁰ АБ 14386.

¹¹ *Listy filologicke, Prace filologiczne, Rocznik Slawistyczny, Sborník Filologický, Slavia, Slovo a slovesnost, Јужнословенски филолог, Наш језик, Прилози за књижевност, језик, историју и фолклор* и др.

графије. Водећа три часописа која су као своје сталне рубрике имала и одељке за библиографију била су *Јужнословенски филолог*, *Sborník Filologický* и *Rocznik Slawistyczny*.¹² *Јужнословенски филолог* излази и данас с редовном библиографском рубриком, док је библиографија пољског часописа прво прерасла у међународну славистичку библиографију а затим у базу података доступну путем интернета (в. поглавље 5).

У уводној речи двојице уредника, Александра Белића и Љубомира Стојановића, (СТОЈАНОВИЋ, БЕЛИЋ 1913: 2) наведени су разлози за покретање часописа. Крајем XIX и почетком XX века у словенским земљама почели су да излазе часописи који су се бавили словенском филологијом и лингвистиком. Ти часописи стекли су међународни реноме и били од изузетног значаја за развој науке. Александар Белић и Љубомир Стојановић били су свесни значаја који би за српску науку о језику имао часопис профила *Јужнословенског филолога*. Часописи *Archiv für slavische Philologie*; *Извѣстія отдѣленія русскаго языка и словесности Имп. Академіи Наукъ*; *Русскій Филологическій Вѣстникъ*; *Филологическія Записки*; *Listy Filologicke*; *Prace Filologiczne* (од 1884); *Rocznik Slawistyczny* (од 1908); *Časopis pro moderní filologii* дали су пример како би требало да изгледа и какав утицај у свету науке може да досегне научни лингвистички часопис славистичке оријентације.

Уредници *Јужнословенског филолога* су 1913. године покренули часопис како би лингвистима и славистима који се баве јужнословенским језицима пружили могућност да представе свој научни рад међународној јавности. *Јужнословенски филолог* је настао као међународно научно гласило, периодична публикација путем које ће светска научна јавност бити упозната с најновијим радовима из области јужнословенске филологије, а српски лингвисти са савременим лингвистичким идејама у све-

---

¹² Чешка Академија, тј. њено филолошко одељење 1910. године покренуло је часопис *Sborník Filologický*. У обимном раду Хујер (1922–1923) истиче овај часопис као један од водећих и по томе што објављује библиографију чешких филолошких радова. Аутор чланка исказује жаљење због нередовног излажења зборника и кашњења. Наводи и неколико других иностраних часописа који објављују значајне научне библиографије међу којима и *Rocznik Slawistyczny* (1908–).

ту. Свој издавачки подухват двојица уредника образлажу речима: „Јер иако у нас има академија и научних друштва која објављују научне радове и из славистике, иако има књижевно-научних часописа у којима се каткада критички пропраћају и новија дела из различитих њених области, ипак ми нисмо још имали часописа којему би био једини задатак – проучавање нашег језика у вези са осталим јужнословенским и другим словенским језицима и испитивање његових језичких споменика. Ту празнину, према својој снази и средствима, треба да попуни *Јужнословенски филолог*” (СТОЈАНОВИЋ, БЕЛИЋ 1913: 2).

За библиографију као науку та уводна реч има посебан значај јер показује јасну свест покретача часописа о улози библиографије у развоју науке. „Имајући на уму корист коју испитивачима могу пружити исцрпно вођени и критичким примедбама пропраћени библиографски прегледи [...] ми ћемо засада давати на крају сваке године библиографију само онога што је из славистике изашло у току од године дана на нашем језику и што је другде за то време о нашем језику изашло” (СТОЈАНОВИЋ, БЕЛИЋ 1913: 4). Тако дефинисан, оквир библиографије не би био ограничен само на издања из Србије. Идеја о томе да се библиографија налази у сваком броју *Јужнословенског филолога*, са истим тематским оквиром грађе, издваја је у односу на библиографије у другим југословенским лингвистичким и научним часописима. „Библиографија” *Јужнословенског филолога* је од самог почетка замишљена као текућа кумулативна. Посебном је чине континуитет излажења и ширина обрађиваног материјала.

Јужнословенски филолог, на почетку са поднасловом „повремени спис”, био је замишљен као тромесечник, односно полугодишњак. На корицама првог броја писало је: „излази четири пута годишње у свескама од 5 штампаних табака или двапут у свескама од 10 штампаних табака”. Уређивачки одбор је на истом месту објавио извињење што услед ратних дешавања тај ритам излажења није могао бити одржан.

Поновно издање првог броја *Јужнословенски филолог* објављено је 1964. године љубазношћу проф. Анта Ђанића из Загреба. Штампано је у Минхену у издавачкој кући др Рудолфа

Трофеника (Verlag Dr. Rudolf Trofenik, München). На тај начин сачуван је садржај првог *Јужнословенског филолога*. Библиотеке у Србији данас корисницима издају репринт а оригинал се, сачуван у малом броју, третира као музејски примерак.

Други број *Јужнословенског филолога* појавио се тек после Првог светског рата, 1921. године, такође насловљен као повремене спис (што ће се у поднаслову *Јужнословенског филолога* задржати до 1976. године). Уредник је био Александар Белић уз сталне сараднике из новоосноване државе и иностранства.¹³ Штампан је у Љубљани, али уз помоћ СКА. Наредни бројеви штампани су у Државној штампарији Краљевине СХС у Београду.

Александар Белић се на самом почетку броја II обратио читаоцима осврнувши се на период између изласка прва два броја. Државна штампарија страдала је 1914. године с већ сложеним текстом новог броја *Јужнословенског филолога*. Трагичним збивањима током Првог светског рата заустављено је за неко време излагање часописа, чији је први број наишао на веома повољан одјек у научној јавности. Александар Белић је исказао поштовање научницима који су допринели објављивању првог броја *Јужнословенског филолога*, а који нису доживели крај рата. Осврнуо се на смрт Стојана Новаковића и сплет околности захваљујући којима је остао сачуван текст који је он написао за други број *Јужнословенског филолога*, тако да 1921. године *Јужнословенски филолог* објављује последње радове Стојана Новаковића.¹⁴ Међу живима више нису били руски филолози који су сарађивали са Белићем – Алексеј А. Шахматов и Филип Ф. Фортунатов, као ни Август Лескин.

Концепцију часописа Александар Белић није мењао. Позвао је све научнике који се баве словенском филологијом, на-

---

¹³ Хенрик Барић (Београд), Стјепан Ившић (Загреб), Фран Илешкић (Загреб), Степан М. Куљбакин (Београд), Антоан Меје (Француска), Рајко Нахтигал (Љубљана), Казимјеж Њич (Краков), Фран Рамовш (Љубљана), Милан Решетар (Загреб), Љубомир Стојановић (Београд), Александар Стојићевић (Љубљана), Олдржих Хујер (Праг).

¹⁴ НОВАКОВИЋ, Стојан. „Варзило” *Јужнословенски филолог* бр. II (1921): стр. 116. и НОВАКОВИЋ, Стојан. „Цремуж” *Јужнословенски филолог* бр. II (1921): стр. 117.

рочито јужнословенском, општесловенским питањима и прасловенским језичким особинама које су од значаја за проучавање „наше” групе језика да шаљу уређивачком одбору своје радове. Александар Белић је са оптимизмом гледао у будућност јер је уједињењем Срба, Хрвата и Словенаца часопис добио много већи број потенцијалних сарадника и читалаца.

Између два светска рата скоро сваке године објављиван је један број *Јужнословенског филолога*. Концепција часописа је остала иста, сталне рубрике су биле „Расправе”, у коју су улазили радови од научног значаја, „Прилози” с материјалима мањег обима, „Хроника” и „Критика”.

Рубрика „Библиографија” се појавила у онолико бројева колико су Белић и сарадници успели да обраде и презентују нову грађу из словенске филологије и лингвистике на задовољавајући начин. После „Белешки” из првог броја, након Првог светског рата, у три наредна броја *Јужнословенског филолога* изашла је кумулативна библиографија за протекли период. Број II садржи грађу везану за прасловенски језик и акценатска питања; у броју III обрађени су словенска етимологија, српскохрватски и словеначки језик; број V садржи одељке за старословенски језик и палеографију, бугарски језик, биографије, аутобиографије и преглед осталих библиографија из те научне области. Тај се одељак може назвати секундарном лингвистичком библиографијом. У свакој наредној рубрици „Библиографије” *Јужнословенског филолога* налази се и преглед других лингвистичких библиографија. У садржају четвртог као ни шестог броја није било библиографског одељка. Ова велика библиографија заокружена је у броју VII, свесци $\frac{3}{4}$, где су објављене допуне. Од броја IX (1930) усталила се рубрика „Библиографија”, какву *Јужнословенски филолог* објављује и данас. У њој су представљени научни радови из области словенске филологије и лингвистике који су објављени у току одређене календарске године.

Прву персоналну библиографију у *Јужнословенском филологу* објавио је Степан Куљбакин у броју III. То је селективна библиографија радова Ватрослава Јагића. Такве библиографије у *Јужнословенском филологу* излазиле су доцније поводом од-

ређених јубилеја или догађаја везаних за живот и рад истакнутих научника.

Десети број *Јужнословенског филолога* изашао је у четири свеске, и то 1/3 1931. године са устаљеним садржајем а 1932. изашла је свеска 4 као регистар свих дотадашњих десет бројева. Израђена су четири регистра: предметни, регистар речи, имена лица (и апелатива) и географска имена и регистар писца. Сваки наредни број *Јужнословенског филолога* има предметни и регистар имена. Регистар у оквиру библиографије појавио се тек с њеном реорганизацијом 2003. године.

Почев од 1931. године на насловној страници часописа изнад имена Александра Белића стоји „издаје”. Белић је био једини власник којег је *Јужнословенски филолог* имао. Часопис су до Другог светског рата уређивали А. Белић, С. Куљбакин, С. Ившић и Ф. Рамовш.

Задња корица *Јужнословенског филолога* била је и место где су навођени подаци битни за живот часописа: начин наручивања, сарадња са иностранством, адресе Српског семинара или књижаре С. Б. Цвијановића и Геце Кона. Ту су даване и информације о новом часопису *Наш језик*, новом правопису и засебно штампаним радовима из *Јужнословенског филолога*, тада младих лингвиста, међу којима су били Милош Московљевић и Михаило Стевановић.

Последњи број *Јужнословенског филолога* пре Другог светског рата носио је године 1938. и 1939. на насловној страни. На крају текста библиографије, а пре регистара, штампано је обавештење уређивачког одбора. Тај, број XVII *Јужнословенског филолога*, изашао је, у ствари, 1940. године, а била су планирана још два, број XVIII и XIX. У Архиву САНУ, међу грађом која се односи на Александра Белића,¹⁵ налазе се документа која говоре о тешким временима. Државна штампарија, која је одлуком Владе у претходном периоду штампала неке публикације бесплатно, обавештава уређивачки одбор да се та одлука укида, а да је зајам који је одобрен часопису недовољан да се он штампа у предвиђеном обиму. Обећање уређивачког одбора да ће следећи, осамнаести број, посветити предстојећем међународ-

---

¹⁵ АБ 14386/III, док. 1160 и 1161.

ном скупу слависта у Београду, није могло да се одржи. Скуп, потпуно припремљен, није одржан а до појаве наредног броја *Јужнословенског филолога*, због Другог светског рата, прошло је десет година.

Богат архивски материјал који се односи на Александра Белића сведочи о предратном пословању *Јужнословенског филолога*. Многобројне поруцбенице из свих крајева Европе говоре о вредности часописа, али и савесном пословању и раду уређивачког одбора и секретаријата. Радомир Алексић, асистент при Српском семинару Филозофског факултета, обављао је послове секретара за *Јужнословенски филолог* и *Наш језик*. Из свих делова Краљевине стизале су претплате, од Скопља, где је М. Стевановић радио као асистент, преко Сомбора, где је Младен Лесковац био суплент у гимназији, и Крка до Љубљане.

Први послератни број *Јужнословенског филолога* појавио се 1949. године, после деценије која је Југославији поред страдања у Другом светском рату донела и револуцију, корените друштвене и политичке реформе. Одрас тих превирања и промена на науку био је велик. На чело уређивачког одбора *Јужнословенског филолога* вратио се Александар Белић с намером да часопису, чији је био власник и оснивач, обезбеди углед који је имао и сигурну будућност. Године 1947. формиран је Институт за српскохрватски језик САН са Александром Белићем као директором. *Јужнословенски филолог*, од када је поново почео да излази, има статус званичног гласила Института, као и друга два часописа која је А. Белић покренуо пре Првог, односно Другог светског рата: *Наш језик* и *Српски дијалектолошки зборник*. На тај начин часописима су обезбеђена средства за редовно излажење. А. Белић, а касније, М. Стевановић, једини су били истовремено и директори Института и главни уредници *Јужнословенског филолога*.

Јужнословенски филолог је задржао назив који је раније имао, као и поднаслов „повремени спис”. На корицама испод имена А. Белића наведена су и имена његових сарадника. Њихов састав се није много изменио у односу на време пре рата: Радомир Алексић, Радосав Бошковић и Михаило Стевановић из Београда, Јован Вуковић из Сарајева, Блаже Конески и Васо

Томановић из Скопља, Рајко Нахтигал и Фран Рамовш из Љубљане и Петар Скок и Мате Храсте из Загреба.

Уводним текстом (*Својим сарадницима...*, 1949–1950) уређивачки одбор се обратио научној јавности осврнувши се на протекли период. Поређење те и уводне речи из броја II, после прекида у излагању због Првог светског рата, показује колико се стил обраћања научној јавности изменио. Емотивност је у новом уводнику сведена на минимум. Наглашава се намера да профил часописа остане исти. Научна јавност је обавештена да је *Јужнословенски филолог* сада званично часопис новооснованог Института САН. Принцип израде библиографије такође се није изменио, а у уводној речи уређивачки одбор је само потврдио концепцију у тој области. За тај број *Јужнословенског филолога* сакупљена је грађа из целе Југославије за период од 1939. до 1949. године. Изражена је намера да се оквири библиографије прошире и да у њу уђе и грађа из иностранства. Та жеља, која је постојала од самог зачетка рада на текућој библиографији, ипак никада није остварена.

Раздобље после Другог светског рата представља најдужи период у коме је *Јужнословенски филолог* континуирано излазио. После пола века постојања пропраћеног два великим паузама, какве многи часописи нису пребродили, *Јужнословенски филолог* је у четири наредне деценије утврдио свој статус и усталио своју пређашњу периодичност на један број годишње. Пре Другог светског рата само су седми и десети број *Јужнословенског филолога* објављени у два дела.¹⁶ Касније, од броја XVIII до XXIII (1949–1958), иако у једној свесци, сваки број има ознаке 1/4. Крајем шездесетих и почетком седамдесетих година, бројеви *Јужнословенског филолога* од XXVI до XXIX (1963–1973) објављени су у две свеске, као и број LVI, посвећен академику Павлу Ивићу.

Концепција часописа, подела његовог садржаја на устаљење рубрике,¹⁷ као и графички изглед и физичка својства часопи-

---

¹⁶ У питању су бројеви VII (1928–1929) у св. 1/2 и 3/4; X (1931–1932) у св. 1/3 и 4.

¹⁷ „Чланци и студије”, „Хроника”, „Критика” и „Библиографија”.

са готово да се нису мењали. Неке рубрике су биле повремене: „Из теорије лингвистике” (бр. XXXVI), „In memoriam” и др.

Уређивачки одбор часописа чинили су водећи слависти у земљи. Нова имена су се смењивала, а да то није утицало на уређивачку политику, концепцију и квалитет. Многи научници су више деценија били у уређивачком одбору: Татјана Батистић, Даринка Гортан-Премк, Ирена Грицкат, Милка Ивић, Павле Ивић, Радосав Катичић, Рудолф Коларич, Тине Логар, Александар Младеновић, Берислав Николић, Миливој Павловић, Асим Пецо, Митар Пешикан, Живојин Станојчић, Егон Фекете.

Име Радосава Бошковића ће од броја XIX (1951–1952) за више година изостати из списка састава уређивачког одбора часописа. Сачуван је допис којим је Радосав Бошковић изричито затражио да се његово име скине с корица *Јужнословенског филолога*.¹⁸ Међу сачуваном документацијом не могу се наћи објашњења за такав поступак. Године 1966. његово име се поново нашло међу уредницима *Јужнословенског филолога*.

Александар Белић је умро 1960. године. Двадесет четврти број *Јужнословенског филолога* изашао је за 1959. и 1960. годину са три уводна рада о животу и раду његовог оснивача и главног уредника током више од четрдесет година. Миливоје Павловић и Михаило Стевановић дали су пресек научног рада и лингвистичког учења Александра Белића, а Ирена Грицкат израдила је његову библиографију. Последњи рад који је Александар Белић објавио у *Јужнословенском филологу* је чланак о I Конгресу југословенских слависта, објављен у претходном броју.¹⁹ Александар Белић имао је изузетно велики утицај на уређивање *Јужнословенског филолога*. Био је његов покретач, до Другог светског рата власник и главни уредник при стварању двадесет четири броја *Јужнословенског филолога* током четрдесет седам година. Уложио је у уређивање часописа своје

---

¹⁸ АБ 14386/III, док. 1162.

¹⁹ Белић, Александар. „О значају западноштокавског говора за историју српскохрватског језика.” *Јужнословенски филолог* бр. XXIII (1958): стр. 69–75.

велике организационе способности и врло разуђене везе с научницима из целог света.

Михаило Стевановић је на месту главног уредника *Јужнословенског филолога* провео дванаест година, када су објављена четири обимна броја. Незнатна промена уређивачке политике огледала се у томе што се сваки број из тог периода појављивао у две свеске, али у већем временском размаку. Тада је, према речима Милке Ивић (Ивић 1994: 1), била „видљива осека” броја сарадника из иностранства.

Број XXX (1973) уредили су заједнички Миливој Павловић, Радосав Бошковић и Митар Пешикан. Посвећен је седамдесетогодишњици живота Михаила Стевановића. Велики број југословенских и иностраних лингвиста²⁰ својим прилозима исказао је поштовање Михаилу Стевановићу. Асим Пецо и Живојин Станојчић су у уводном чланку представили живот и научни рад Михаила Стевановића, а Драгана Мршевић је дала библиографију његових радова.

Седамдесети рођендан још једног дугогодишњег уредника и сарадника *Јужнословенски филолог* обележен је бројем XXXIII (1977), који је био посвећен Радосаву Бошковићу.

Милка Ивић је била главни уредник *Јужнословенског филолога* од броја XXXI (1974–1975) до броја LXIII (2007), и на овим просторима је жена која је била најдуже на челу неког на-

---

²⁰ Мортон Бенсон, Кристијан Алфонсус ден Берк, М. Г. Булахов, Андре Вајан, Бронислав Вјечоркјевич, Владимир Гудков, П. А. Дмитриев, Хенри Драј, И. Дуриданов, Алфред Заренба, Роман Јакобсон, Мјечислав Карас, Лиржи Курилович, Јозеф Курц, Иван Лесков, Радо Ленцек, Владислав Лубаш, Лешек Мошињски, Ј. Седлачек, Францишек Славски, Едвадр Станкјевич, Клеменс Стенпњак, Здислав Стибер, Кирил Тарановски, Хинц Шустер-Шевц; Милан Адамовић, Данило Барјактаревић, Франце Безлај, Радосав Бошковић, Милан Будимир, Јосип Врана, Даринка Гортан-Премк, Ирена Грицкат, Владо Драшковић, Ђорђе Живановић, Милка Ивић, Павле Ивић, Душан Јовић, Радојица Јовићевић, Јанко Јуранчич, Рудолф Коларич, Блаже Конески, М. С. Лалевић, Борис Марков, Светозар Марковић, Борислав Милановић, Б. М. Николић, Бранислав Остојић, Звездана Павловић, Асим Пецо, Митар Пешикан, Х. Поленаковић, Љубомир Поповић, Павле Рогић, Никола Родић, Жарко Ружић, Момчило Д. Савић, Радоје Симић, Милија Станић, Живојин Станојчић, Игрутин Стевовић, Драго Ђупић.

учног часописа. Од 2008. године (бр. LXIV) главни уредник *Јужнословенског филолога* је Предраг Пипер.

Током седамдесетих и осамдесетих година *Јужнословенски филолог* је усталио периодичност излагања. Објављују се у већем броју радови лингвиста из иностранства.²¹ Рубрика библиографије ушла је у нову етапу свог развоја у време када су је уређивале Милица Радовић-Тешкић, касније Јасна Влајић-Поповић. Поднаслов *Јужнословенски филолог : поврмени спис [...]* изгубио се тек са бројем XXXII (1976).

Број XLIII за 1987. годину само је уводном напоменом посвећен сећању на Вука Ст. Карацића поводом двестоте годишњице његовог рођења. Према речима Милке Ивић, Вуку Карацићу није експлицитно посвећен ниједан рад већ цео број и сав „научни труд” који је у њему садржан.

Михаило Стевановић је умро 1991. године. Стога је број XLVIII посвећен сећању на дугогодишњег главног уредника и вишедеценијског сарадника часописа, а објављена је и библиографија радова Михаила Стевановића, коју је сачинила Драгана Мршевић-Радовић.

Деведесетих година XX века у науку су почеле да улазе нове информационе технологије, а начин преношења и бележења информација се најрадикалније изменио од појаве штампе. Истовремено то су биле године кризе, ратова и нестајања Југославије. Тих година друге, међународне лингвистичке библиографије, сличне „Библиографији” *Јужнословенског филолога*, праве прве кораке ка стварању својих електронских верзија и база података на интернету. *Јужнословенски филолог* је изгубио сараднике из република СФРЈ које су постале самосталне државе. Самим тим и библиографска грађа која доспева до њеног уредника стиже у знатно смањеном обиму. Слабији квалитет папира на којем је број XLVIII (1992) одштампан, који садржи последњу велику библиографију са грађом из свих делова некадашње земље, прави је показатељ тадашњих тешких околности за издавање часописа. Следеће, 1993. године изашао је

---

²¹ Вјеслав Бориш, Марцјеј Грочовски, Владимир Гудков, Ханс Кристијан Микелсен, Јоланта Миндак, Јоланта Рокошова, Казимјера Марија Солецка, Камила Термињска, Олдржих Улични, Хинц Шустер-Шевц и др.

последњи број *Јужнословенског филолога* (XLIX) чији су уређивачки одбор чинили чланови из целе СФРЈ.²²

Педесети број *Јужнословенског филолога* објављен је 1994. године, у врло тешком времену. Уводним чланком Милка Ивић је подсетила на историјат часописа, главне идеје којима је био одређен и научнике који су највише учинили за *Јужнословенски филолог*. Ту је и констатација да се у годинама кризе објављивало оно „што нам је доступно”.

Нове околности само донекле су измениле *Јужнословенски филолог*. Извесно време сарадња са иностраним ауторима није била могућа или је била врло отежана, а број оних који су сматрани домаћим сарадницима се смањио. Међу реткима који нису изгубили везу са часописом била је Зузана Тополињска, која је 2001. године постала члан уређивачког одбора, први из иностранства после више година. У уређивачки одбор, који је сада окупљао највише научнике из Србије и Црне Горе, изабрано је и неколико нових уредника: Слободан Реметић, Светозар Стијовић и Срето Танасић.

Павле Ивић, један од водећих српских лингвиста друге половине XX века и дугогодишњи члан уређивачког одбора *Јужнословенског филолога*, умро је 1999. године. Специјални број LVI (2000) објављен је њему у част, са 139 (69+67) прилога научника из целог света²³, као и готово свих релевантних домаћих слависта и лингвиста.

Од почетка XXI века видљиво се повећао број иностраних сарадника *Јужнословенског филолога*. Најда Иванова, Алина

---

²² Даринка Гортан-Премк, Ирена Грицкат, Милка Ивић, Павле Ивић, Блаже Конески (који је те године умро), Тине Логар, Александар Младеновић, Мирослав Николић, Асим Пецо, Митар Пешикан, Живојин Станојчић, Драго Ћупић и Егон Фекете.

²³ Јануш Бењчеровски, Ничка Бечева, Жана Варбот, Славка Величкова, Татјана Вендина, Дин Ворт, Јоаким Гешел, Роберт Гринберг, Евгенија Демина, Ласло Дешо, Павол Жиго, Ценка Иванова, Људмила Калнин, Галина Клепикова, Мишел Контини, Љубов Куркина, Лили Лашкова, Палмира Легурска, Илсе Лехисте, Искра Локоманова, Владислав Лубаш, Алина Маслова, Иштван Њомаркај, Јоханес Рајнхарт, Димка Сааведра, Франтишек Славски, Андреј Собољев, Људмил Спасов, Едвард Станкјевич, Пол-Луј Тома, Зузана Тополињска, Олег Трубачев, Виктор Фридман, Ева Хавлова, Хинц Шустер-Шевц.

Маслова, Андреј Собољев, Зузана Тополињска и Виктор Фридман постали су чланови уређивачког одбора, у који је изабрано и још неколико српских лингвиста: Јасна Влајић-Поповић, Рајна Драгићевић, Александар Лома, Софија Милорадовић, Предраг Пипер.

Три броја часописа прве деценије XXI века посвећени су академицима Милки Ивић, Павлу Ивићу и Ирени Грицкат. Сваки од тих бројева садржи неколико пригодних чланака са приказима рада и њиховог научног доприноса српској и светској лингвистици.

Бројем LXIX (2013) радовима П. Пипера, С. Реметића и Р. Драгићевић, уз аналитичку библиографију чланака свих претходних бројева *Јужнословенског филолога*, обележено је сто година постојања часописа.

Жеља да се садржај *Јужнословенског филолога* унапреди и осавремени види се у новом начину израде „Библиографије”. Од броја LIX (2003) она је усаглашена са ISBD међународним стандардима за опис монографских и саставних делова публикација. Садржи регистар имена и систем упутних бројева који повезују библиографске јединице, омогућујући тако унакрсно читање библиографске грађе.

3. ТЕКУЋА ЛИНГВИСТИЧКА БИБЛИОГРАФИЈА У ЧАСОПИСУ *ЈУЖНОСЛОВЕНСКИ ФИЛОЛОГ*

Библиографија студија, расправа, чланака и научних монографија које имају за предмет питања лингвистике и словенске филологије постоји, као стална рубрика и у *Јужнословенском филологу* од 1921. године. Од покретања тог часописа 1913. Александар Белић и Љубомир Стојановић библиографску делатност виде као неодвојиви део научног рада и истичу њен значај у развоју научне мисли. У уводном, програмском чланку првог броја *Јужнословенског филолога* уређивачки одбор као један од сталних задатака часописа види редовно бележење и приказ свега што је у Србији из области језика објављено у току године, што је била стална одлика *Јужнословенског филолога* током века његовог излажења.

Библиографија која се сваке године објави у *Јужнословенском филологу* јесте:

- национална, односно регионална
- текућа кумулативна
- специјална
- стручна
- селективна.²⁴

Одлике „Библиографије” *Јужнословенског филолога* – специјална, стручна и селективна сасвим су видљиве. Библиографска грађа односи се на области опште лингвистике и словенске филологије, а чине је дела и расправе од научне вредно-

---

²⁴ Понуђену класификацију дала је проф. др Александра Вранеш.

сти. Израђује се за једну календарску годину, што је чини *текућом кумулативном* библиографијом.

Одредбу *национална* библиографија у савременој науци добија када садржи грађу с територије једне државе. „Библиографију” *Јужнословенског филолога*, у највећем броју случајева, до 1992. године чинио је материјал објављен у границама Краљевине СХС, касније Југославије, ФНРЈ или СФРЈ. До 2007. године ту територију су чиниле Србија, Црна Гора, Република Српска и Македонија. Адекватан термин за „Библиографију” *Јужнословенског филолога* данас био би *регионална*.

Основне принципе израде те библиографије дефинисали су уредници часописа, одредивши јој тему, обим и територијални оквир. Од када је настала, „Библиографија” у оквиру *Јужнословенског филолога* приказује све што је у земљи у одређеној години из области филологије и лингвистике објављено. У шездесет девет до сада објављених бројева часописа објављена је шездесет једна текућа национална лингвистичка библиографија. На тај начин *Јужнословенски филолог* иностраним и домаћим славистима и филолозима обезбеђује „актуелност и континуитет у обавештавању о националној издавачкој продукцији”, што је „основни [...] мотив покретања текуће националне библиографије” (ВРАНЕШ 2001: 73). Њоме су нотирани сви релевантни научни радови приказани према утврђеном класификационом систему. Те карактеристике и тако дуг век постојања нема ниједна слична српска библиографија.

Текућа библиографија је прва библиографија која је објављена код Срба на српском језику. Сматра се да је у *Календару* (1766) и *Славено-србском магазину* (1768) Захарије Орфелин у рубрикама „О књигама” и „Известије о учених делах” сачинио прве српске библиографије које су биле у исто време текуће кумулативне али и перспективне јер су пружале и информације о књигама које тек треба да буду објављене. Неколико часописа с краја XVIII и почетка XIX века у сличним одељцима је обја-

вљивало такве библиографије.²⁵ Ретроспективна библиографија појавила се у штампаној форми много касније.²⁶

Појава текуће научне библиографије може се узети за редовне библиографске прилоге научних гласила XIX века. У *Гласнику Друштва српске словесности* 1850. године Мита Ценић је покренуо објављивање библиографских прилога. У том послу су га наследили Ђуро Даничић (1856–1858), Стојан Новаковић (1868–1876), Јован Бошковић (1877–1881) и Драгутин Посниковић (1822–1884). Њихове библиографије су приказивале укупну продукцију, књижевност (стваралаштво) српску и хрватску, као и оно што је о томе у свету објављено. Јован Бошковић је створио један од комплекснијих класификационих система, по коме се библиографска грађа распоређивала на једанаест група.

Други часописи нису приказивали укупну, националну издавачку продукцију. Њен обим је растао. Објављиване су ретроспективне аналитичке библиографије ранијих бројева одређених часописа или оне с тематиком из уже спецификоване области. Библиографију свих дотадашњих бројева *Летописа Матице српске*, претпоставља се, први је објавио Георгије Магарашевић а после њега Јован Суботић. Почетком XX века појавили су се научни часописи у којима су често објављивани библиографски прилози: *Гласник историског друштва*, *Српски књижевни гласник*, *Прилози за књижевност, језик, историју и фолклор* и др.

Израда годишњих библиографија, какве објављује *Јужнословенски филолог* у сваком свом броју, додатно повећава научну вредност часописа.

„Поуздано рађена Библиографија коју доноси *Јужнословенски филолог* [...] прикупљена тимским радом, на основу праћења заиста свих најрелевантнијих југословенских филоло-

---

²⁵ *Сербская новини повседневния* браће Маркидес-Пуљо, *Славено-србски новини* Стојана Новаковића, *Новине србске* Давидовића и Фрушића.

²⁶ *Српска библиографија за новију књижевност : 1741–1867* Стојана Новаковића из 1869. године; дело Лукијана Мушицког, капитално за нашу културу и библиографију као науку, као ни *Србско списатељство* Антонија Арновљевог Арнота, никада није објављено у целости.

шких и лингвистичких публикација, ова библиографија својим присуством употпуњује списак важних функција које *Јужнословенски филолог* у нашој научној средини обавља” (РАДОВАНОВИЋ 1977: 226).

У сваком броју *Јужнословенског филолога* у рубрици „Библиографија” налазе се „сви драгоцени подаци и кретања у лингвистичкој науци и обједињена лингвистичка продукција тадашње Југославије” (РАДОВИЋ-ТЕШИЋ 1995: 152).

„Устројавајући физиономију часописа, Александар Белић је учинио и ово: одредио је да *Јужнословенски филолог* ревносно бележи све што се у земљи објављује о језику или у вези с њим. Да је тим мудрим потезом неизмерно задужио истраживаче језичких тема, није потребно посебно наглашавати” (ИВИЋ 1994: 3).

3.1. Први број *Јужнословенског филолога* и почеци стварања библиографске рубрике у њему

Први број *Јужнословенског филолога* из 1913. године не садржи рубрику „Библиографија”. Он библиографске податке доноси у рубрикама „Белешке” и „Критике”.

Рубрика „Белешке” представља зачетак библиографије каква ће се појавити у следећем броју. Свака од дванаест ставки које чине ту рубрику пропраћена је коментаром. Не постоји назначена одговорност уз описе публикација нити за целу рубрику. Аутор тих „Белешки” није именован.

Под редним бројем један дат је опис засебно штампане библиографије Стојана Новаковића из *Годишњака СКА*, која се појавила две године раније, 1911.

Библиографија Стојана Новаковића. 1858–1911. Засебице штампано из „Годишњака XXIV Српске Краљевске Академије”. У Београду, 1911. 96 стр. у 16°. ²⁷

---

²⁷ „Белешке.” *Јужнословенски филолог* бр. I, св. 1/2 (1913): стр. 158.

Аутор те забелешке се критички осврће на чињеницу да је само тим издањем обележена педесетогодишњица рада великана српске науке. Истиче важност исцрпног пописа од 379 библиографских јединица за будућа изучавања научних области којима се Стојан Новаковић у свом богатом опусу бавио. Стављање описа једне библиографије на прво место у тој рубрици говори да је од почетка постојало велико интересовање славишта за библиографију.

Поред те, „Белешке” доносе податке о још једној библиографији из света словенске филологије. То је издање из Кракова, такође из 1911. године:

У издању Академије Наука у Кракову изашла је Библиографија радова о Словенима у Пољака (*Bibliografia Słowianoznawstwa Polskiego*. Kraków, 1911. Стр. XX + 303) Едмунда Колодзјејчика.²⁸

Читаоцима се пажња скреће на трећи одељак те публикације, који се тиче Јужних Словена. Дат је и целокупан распоред грађе унутар библиографије, који ће касније имати утицаја на организацију библиографије самог *Јужнословенског филолога*. Као завршни део тог приказа наводе се подаци још једне библиографије са истом тематиком, коју читалац може консултовати:

[...] проф В. А. Францева: Библиографія польскаго славяновѣдѣнія (Варшава, 1912, 26 стр. у вел. 8°)²⁹

Ниједан од дванаест одељака у тој рубрици није започет шаблонски прецизним библиографским описом публикације коју представља. Подаци о њима налазе се у тексту белешке, у падежу који одговара реченичној конструкцији. Такав опис личи на описе публикација који су се јављали у рубрикама названим „Смесице” почетком XIX века. Верно су пренети језик и писмо описане публикације, али начин навођења података и интерпункцијски знаци коришћени су сасвим произвољно. Ве-

---

²⁸ Исто: стр. 160.

²⁹ Исто.

ћина забелешки има назначен број страна публикације и место у ком је изашла, али зато недостају, на пример, подаци о издавачу.

Рубрика „Критике” је део *Јужнословенског филолога* од почетка његовог излажења. У њој сарадници часописа прилажу текстове о новим научним издањима значајним за свет словенске филологије и лингвистике. Дуги низ година, све до деведесетих година, сви чланци који је чине били су насловљени једнообразно. Сваки приказ као свој наслов је имао пун библиографски опис монографије којом се бави. Разумљива је одлука уређивачког одбора да се критике књига насловљавају на тај начин јер се тиме постизао потпун опис садржаја и формалних својстава публикације. С тачке гледишта библиографа, данас би такво насловљавање приказа књига, зборника и часописа умногоме олакшало њихово представљање у библиографијама. Каткад је тешко само из наслова који аутори критике дају свом чланку препознати која публикација је била предмет њиховог рада.

У првом броју *Јужнословенског филолога* критички су приказане две монографије и три чланка из серијских публикација и зборника, а аутори тих научних критика су били Александар Белић, Степан М. Куљбакин и Владимир Ћоровић. Имена и презимена аутора чији су радови били предмет критике нису били у инверзији, употреба интерпункцијских знакова није била доследна, а изостављена су и имена издавача. Упркос тим недостацима подаци који су читаоцима пружени били су ваљани, уз поштовање језика и писма публикација. Наведени су и неопходни подаци за идентификацију броја и годишта часописа чији су чланци представљани, тако да су задовољени основни принципи израде аналитичке библиографске јединице. У случају када је публикација имала у свом садржају различите врсте пагинација, оне су се тако и наводиле. У следећим бројевима *Јужнословенског филолога* број сарадника који су прилагали материјале за ту рубрику се повећавао, али је начин исписивања наслова сваке од критика остао исти.

3.2. „Библиографија” *Јужнословенског филолога* у периоду 1921–1929.

Рубрика „Библиографија” појавила се у другом броју *Јужнословенског филолога* 1921. године, под називом „Библиографија од 1914–1922”. Неколико иностраних научних серијских публикација објављивало је библиографије из области словенских језика које су могле бити узор творцима те библиографије.³⁰ Како је и назначено у самом часопису, одељак је био велик, библиографско-критички, систематски уређен. У уводном тексту изложена је намера уређивачког одбора да пружи „читаоцима библиографске прегледе свега онога што се тиче јужнословенских језика а што је публиковано код Јужних Словена или на страни”. Идеја приказивања иностраних публикација које су тематиком везане за јужнословенске језике одувек је постојала међу уредницима. Само прва „Библиографија” *Јужнословенског филолога*, која је обухватила већи временски период и излазила у наставцима, у четири књиге, обухватала је и грађу из иностранства. Такав библиографски подухват, који превазилази границе националне продукције, није био лако остварив. Сарадника никада није било довољно како би се подаци ваљано сакупили, а појавиле су се друге, иностране и међународне лингвистичке библиографије, које су задовољавале информационе потребе филолога. Текућа библиографија *Јужнословенског филолога* остала је током низа година национална.

Од почетка рада на библиографији одлучено је да ће се израђивати и прегледи радова који су објављени у земљи, а за тему имају неку другу, а не словенску филологију, пошто тада није било часописа који су се бавили изучавањем других језика. Данас, када постоји низ таквих часописа, једино *Јужнословенски филолог* и даље даје преглед монографија и научних радова с таквом тематиком, у одељку библиографије за несловенске језике.

---

³⁰ Библиографије у часописима *Archiv für slavistische Philologie*, *Revue des Études slaves*, *Rocznik Slawistyczny*.

Прва текућа библиографија *Јужнословенског филолога* излазила је у наставцима, у неколико бројева: II (1921); III (1922–1923); V (1925–1926). Тако је обухваћена грађа од 1914. до 1926. године. Велике потешкоће имали су аутори при изради библиографије за тај временски период. Стање у београдским библиотекама и библиотекама у целој земљи после рата било је тешко. Књижарске везе тек су се наново успостављале. Стога је истински подухват било стварање те велике библиографије.

„Библиографија” је допуњена додатном грађом објављеном у броју VII, свесци 3/4 (1928–1929). У том броју *Јужнословенског филолога* по први пут је објављена библиографија са свим одељцима у једној књизи. Уредник А. Белић на почетку даје објашњење, у коме износи да та библиографија представља логичан наставак оне из друге, треће и пете књиге. Пошто су при њеној изради као међе узете различите године (1922. и касније 1926. година), она је послужила да се то исправи. „Библиографија” у том седмом броју представља допуну и продужетак претходне. У наступајућем периоду, мирнијем за прилике у Србији и за *Јужнословенски филолог*, није било потребе за таквим начином израде библиографије. Наставило се, једноставно, са континуираним приказивањем нових дела из словенске филологије и лингвистике објављених у земљи сваке календарске године.

3.2.1. ОПИС

Велики број библиографских јединица имао је анотацију. Напомене су биле реферативног типа, где се предочавао кратак сажетак описаног рада или критичког, са оценом вредности садржаја публикација и научних радова. Тим путем домаћи стручњаци су се, према речима уређивачког одбора, најбоље могли упознати с публикацијама које нису свима биле лако доступне.

Унутар сваке тематске групе библиографске јединице су поређане азбучно. Поштовали су се писмо и језик описиване публикације. Периодика је представљана скраћеницама наведеним на почетку саме библиографије, што је смањило обим описа и допринело његовој прегледности.

Нумерички подаци коју су представљали годиште и стране нису били пропраћени одговарајућим словним скраћеницама, али услед логичног и доследног навођења података није могло доћи до забуне. То је допринело и информативности библиографије а низ година касније, осамдесетих година, такав начин навођења података поново је почео да се користи. Данас у „Библиографији” *Јужнословенског филолога*, као и онда, нема скраћеница као што су књ., св., стр. Опис приказа књига и научних радова такође је сличан данашњем. Они су повезивани бројем са библиографском јединицом публикације која је предмет критике. Пример:

552a. Plešić Dr. Fran. Ocena br. 760. Slovan XIV 215–216.³¹

760. Rešetar Milan. Elementar-Grammatik der kroatischen (serbischen) Sprache. Zagreb 1916 XI + 208. 8°. В. 374a, 468a, 552a, 643a.³²

Из тог примера јасно се види да су при опису публикације наведени и бројеви свих јединица који се односе на њене приказе. Оно што није пракса данас у „Библиографији” *Јужнословенског филолога* јесте да оцене и прикази публикација немају засебан број у континуираној нумерацији јединица, већ је то био број претходне јединице, са додатном ознаком *a*.

Одредница која претходи опису публикације је истакнута. Име и презиме се налазе у инверзији, без зареза. Интерпункцијски знаци се наводе доследно. Одредницу од наслова као и наслов од имена часописа одваја тачка. Колико год различитих врста пагинација публикација има, оне су наведене. Висина се наводи сходно систему који је објавио *Гласник књижара* (ВРАНЕШ 2001: 44).

Свака библиографска јединица која садржи напомену потписана је иницијалима онога ко је доставио податке о тој публикацији или раду и дао свој коментар. Према Белићевом признању, код значајних монографија и научних чланака, није увек

---

³¹ *Јужнословенски филолог* бр. III (1922–1923): стр. 249.

³² Исто: стр. 270.

било могуће дати и пригодну оцену у напомени, због обима грађе и количине обрађеног материјала.

3.2.2. ОДЕЉЦИ

Одељци који чине прву текућу лингвистичку библиографију објављену у *Јужнословенском филологу*:

Број II:

- I Прасловенски језик са посебним одељцима за Словенску прадомовину и Словенску митологију.
- II Акценатска питања.

Број III:

- III Словенске етимологије
- IV Српскохрватски језик
- V Словеначки језик.

Број V:

- VI Старословенски језик и палеографија
- VII Бугарски језик
- VIII Биографије, аутобиографије и сл.
- IX Језички библиографски прегледи, библиографије филолошких радова и др. са одељцима : Из српске библиографије; Из словеначке библиографије; Из бугарске библиографије; Из чешке библиографије; Из лужичке библиографије; Из пољске библиографије; Из руске библиографије.

Број VII, свеска 3/4:

- I Прасловенски језик, са одељцима Словенска прадомовина и Словенска митологија
- II Акценатска питања
- III О речима: етимологије, из прасловенског значења речи и т. д.
- IV Српскохрватски језик
- V Словеначки језик
- VI Старословенски језик
- VII Бугарски језик
- VIII Биографије, аутобиографије, некролози и сл.
- IX Речници
- X Језички библиографски прегледи, библиографије филолошких радова и др.
- XI Везе са пограничним језицима.

Кроз целу библиографију, која се протеже у три броја, нумерација библиографских јединица тече континуирано. У првом делу, где су одељци са грађом о прасловенском језику и акценатским питањима, у броју II, има 136 јединица. Други део, у броју III, са одељцима словенске етимологије и српскохрватског и словеначког језика, броји јединице од 137 до 1021 (њих 885). Грађа везана за српскохрватски језик једна је од најобимнијих објављених библиографија с том тематиком до тада, са 555 библиографских јединица.

Библиографска јединица под бројем 562 употребљена је као спона између те и библиографије радова Ватрослава Јагића, која је објављена у истом броју *Јужнословенског филолога*. Напоменом је означено да она може бити сврстана у ту персоналну библиографију као последња:

562. †Jagić Vatroslav. Pomenik Sopoćanski. ZbPast (1923) 1–4.³³

Трећи сегмент прве „Библиографије” *Јужнословенског филолога* има 589 јединица (бројеви од 1022 до 1610). Принцип уређења одељка који се односи на биографије научника разликује се од остатка библиографије. Такав принцип коришћен је само још при изради допуне те библиографије у броју VII. Одреднице нису била имена аутора текстова, већ имена личности којима су радови посвећени. На тај начин, одступајући од доследно примењиваног правила о ауторској одредници, сви радови који се односе на једну особу груписани су на једном месту. Свака одредница је имала засебан број, а радови о тој личности су обележавани словима азбуке. „Библиографија” би имала много више од 1610 одредница да су се уредници библиографије држали принципа један број – једна библиографска јединица. Пример:

2916. **Зубати Јозеф**³⁴

2916a. Vážný V. Profesor Jozef Zubatý. Sl. Pohl' XLI 244–245.

---

³³ *Јужнословенски филолог* бр. III (1922–1923): стр. 249.

³⁴ *Јужнословенски филолог* бр. VII, св. 3/4 (1928–1929): стр. 317.

29166. Kurz Jozef. Soupis prací J. Zubatého z l. 1884–1925. *Μνήμα* (1926) 478–496.
2916в. Škultety Jos. Profesor Jozef Zubatý. *Sl. Pohľ* XLI 241–244.

Свако име које у тој рубрици чини одредницу штампано је масним словима. Имена аутора биографских чланака у оквиру једне одреднице су уазбучена.

Интересантно је организован одељак о библиографијама. То је, у ствари, обимна секундарна библиографија. Грађа је у том одељку распоређена према језицима који су били теме тих библиографских радова. Има их осам: општи део, српска, словеначка, бугарска, чешка, лужичка, пољска и руска лингвистичка библиографија. Видљиво је колико су лингвисти имали велику потребу за израдом, поседовањем и ишчитавањем текућих научних библиографија. У том одељку није у потпуности увек поштован азбучни ред при низању одредница. Издвајају се часописи *Revue des Études Slaves* из Париза, *Rocznik Slawistyczny* из Кракова и *Slavia* из Прага као они који су редовно давали библиографске прегледе славистичке литературе.

Библиографија започета у броју II (1921) окончана је у броју VII, свесци 3/4. Нумерација се још само у тој библиографији наставља на ону из претходног броја. Почиње са 1611 а завршава се са 3068 (укупно 1458 јединица). Од наредног броја *Јужнословенског филолога* свака библиографија имаће засебну нумерацију своје грађе. Иако се надовезује на библиографије из претходних бројева *Јужнословенског филолога* и допуњује их (поједину врсту грађе и до 1928. године), библиографија у седмом броју представља прелазак на текућу библиографију.

3.2.3. ЧАСОПИСИ

При изради те библиографије био је обрађен знатан број иностраних научних гласила. То се може објаснити мањим бројем домаћих гласила која су имала научни профил и бавила се филологијом, али и спремношћу научника, сарадника часописа, да садржај иностраних часописа с којима се сусрећу прикажу и југословенској јавности. На тај начин сакупљена је грађа из многих делова Европе. Систем прикупљања грађе, тој библио-

графији, селективној, даје атрибут међународне. У њој су приказани радови из Москве, Букурешта, Лајпцига, Минхена, Париза, Женеви и многих других универзитетских и научних центара. Комплетан списак обрађених серијских публикација дуго неће постојати у *Јужнословенском филологу* јер је до 2003. године списак садржао само попис скраћеница које су се у библиографском опису користиле. У списак нису сврставана гласила чије се име није скраћивало. Њихов број се теже може утврдити.

3.2.4. САРАДНИЦИ

Аутори, понекад обимних, напомена и сакупљачи библиографске грађе били су како студенти Александра Белића тако и признати инострани и домаћи научници. Велика мрежа сарадника карактерисала је израду сваке библиографије *Јужнословенског филолога* све до 2002. године. Грађа је на тај начин стизала из Париза, Беча, Љубљане, Загреба, Београда, Скопља итд. Имена сарадника су означавања иницијалима: Х. Б. = Хенрик Барић; А. Б. = Александар Белић; М. Б. = Милан Будимир; П. К. Б. = Петар К. Булат; А. В. = Андре Вајан; Н. Ј. = Норберт Јокл; С. К. = Степан Куљбакин; М. П. = Миливој Павловић; Г. Р. = Гојко Ружичић; Љ. С. = Љубомир Стојановић; А. С. = Александар Стојићевић; F. F. = Franjo Fancev; J. Šl. = Janko Šlebinger. У допуни те библиографије у броју VII сарађивали су и Радомир Алексић, Бранко Милетић и Фран Рамовш.

У сваком броју *Јужнословенског филолога* објављиван је апел редакције издавачима и сарадницима из удаљених крајева за што бољу и приснију сарадњу како би научна јавност имала увид у целокупну издавачку продукцију у земљи. Осећај одговорности према научној јавности и потреба да се задовоље информационе потребе читалаца видљив је у свакој свесци *Јужнословенског филолога*, у свакој његовој библиографији.

Нико није наведен као уредник целе библиографије упркос великом послу и одговорности коју је то подразумевало. Таква се пракса наставила дуги низ година.

3.3. 1929. година (Први конгрес словенских филолога у Прагу)

Први конгрес словенских филолога одржан је 1929. године у Прагу од 6. до 13. октобра. О том догађају Белић пише да су се по први пут сусрели научници из разних делова Европе и имали прилике да упореде своје послове (БЕЛИЋ 1928–1929: 160). Конгрес је био подељен у три секције: историјско-књижевна, лингвистичка, педагошко-методолошка. Учесник је имао времена да учествује и присуствује дискусијама само једне од њих, што није одговарало А. Белићу. Првог радног дана Конгреса, 7.10., на Општој седници Прве и Друге секције повела се расправа о „заједничкој, исцрпној библиографији” (БЕЛИЋ 1928–1929: 166). Сваки од говорника³⁵ истицао је важност библиографије а изнет је и предлог о оснивању центра за библиографију у Прагу при Словенском институту. Александар Белић је предложио да лингвистички часописи доносе библиографију једнообразно „по једноме плану [...] (са кратким садржајем и описом дела) свега онога из области филологије и лингвистике што излази у границама [...]” (БЕЛИЋ 1928–1929: 166). Резултат те иницијативе научника била је прва резолуција Конгреса која је гласила:

„I Конгрес словенских филолога у Прагу прима обавезу претставника словенских филолошких часописа да ће сваке године на време доносити библиографију дела и чланака научне вредности који се тичу словенских језика, а који су излазили у дотичној држави.

Библиографија ће доносити по утврђеном плану садржину и карактеристику дела и чланака.

Комисија за утврђивање плана: Белић, Милетич, Њич и Хујер” (БЕЛИЋ 1928–1929: 166).

Тај документ је, ако не најзначајнији, оно један од најзначајнијих за развој и значај библиографије која и данас живи у *Јужнословенском филологу*. Додатну вредност и тежину резолуцији даје то што је један од њених потписника био уредник

---

³⁵ Говорници су били А. Белић, А. Бем, Б. Кутник, М. Мурко, М. Хисек и др.

Јужнословенског филолога. Оваквом одлуком целокупна међународна славистичка научна јавност дала је пуну подршку развоју библиографије радова из области славистике. Библиографски рад постао је саставни део научно-истраживачког процеса и задатак сваког националног лингвистичког часописа. Овом резолуцијом прецизно су дефинисани оквири у којима ће се свака од тих библиографија кретати:

- национална – обрађује се грађа у оквиру једне државе;
- текућа – часописи који су добили задатак њене израде излазили су најчешће као годишњаци; на тај начин обезбеђен је континуитет излагања;
- селективна – стриктно се наводи да се узимају у обзир само материјали од научне вредности;
- анотирана – предложено је и да се поред основног библиографског описа пруже информације и оцене о садржају дела.

Библиографије сличне садржине и оријентације већ су постојале у Пољској, Чешкој, Бугарској и Југославији.

Конгресу је присуствовао несразмерно мали број учесника из Русије (9) у односу на нпр. број учесника из Југославије (20) или Пољске (чак 40). Недостатак комуникације с руским научним центрима био је евидентан јер је донета одлука да се рад на библиографској грађи из Русије повери Руском научном институту у Београду и Словенском институту у Прагу. Одлучено је такође да ће библиографију везану за лужичкосрпски израђивати чешки часопис *Slavia*, а накнадно је требало да се донесе одлука о томе ко ће се бавити материјалом из несловенских земаља.

На тај начин библиографска рубрика *Јужнословенског филолога* постала је део свесловенског пројекта. *Јужнословенски филолог* је, заједно са другим водећим славистичким часописима, постао део једног великог, за развој наше научне текуће библиографије изузетно вредног система. Одлуке донесене на Првом конгресу потврђене су на Другом у Варшави 1934. године. Неодржани Трећи конгрес у Београду 1939. године бележи у

потпуно припремљеним свескама исту безрезервну подршку развоју текуће славистичке библиографије.

„Организовање словенске филолошке и лингвистичке библиографије

Извршни одбор повешће преговоре да се организује Централни биро на једном месту, са сталним кореспондентима у осталим словенским центрима.

Треба осигурати излагање библиографије најдаље за пола године од протекле године.

Финансијска средства пружиле би Академије, учена друштва и Владе” (*Трећи конгрес слависта: организација 1939*: 30).

„а) Иако је учињен покушај да се изврши такво организовање још на Првом конгресу слависта, ипак данашње функционисање те организације има више недостатака (у неједнако време излазе библиографије, неједнаке по материјалу који се у њима износи и сл.)

б) Потребно је да једна установа словенска узме на себе тај посао, а остала средишта словенска да је помажу слањем исцрпне библиографске грађе која се тиче њихове земље.

в) Трошак би сносили респективни народи или респективне установе. Редакција би била у рукама уског круга људи који се налазе при установи која би руководила тим послом.

г) Одредио би се одбор који би израдио правила о функционисању те организације и који би остао као стална врховна управа његова” (Белић 1939: 89).

Истомишљенике је Белић имао многобројне, према рефератима и исказима који су штампани: Бохуслав Хавранек, Кирил Тарановски и др.

Одлуке славистичких конгреса дају слику о томе којим путем је требало да се креће словенска библиографија и националне лингвистичке библиографије које би је чиниле. Степен организације који је могао бити постигнут био би велик. Један од научника који се највише залагао и имао визију како се то може остварити био је оснивач и уредник *Јужнословенског филолога*. Може се само претпоставити какво би место јужнословенска лингвистичка библиографија на тај начин стекла.

После Другог светског рата, у сасвим измењеним околностима које су владале у словенским државама, општа словенска библиографија никада није организована на начин за који се Белић залагао. Научни лингвистички часописи у словенским земљама водили су библиографије сличне оној у *Јужнословенском филологу*. Једна од њих, настала из краковског часописа *Rocznik Slawistyczny*, прерасла је у међународну славистичку библиографију (в. поглавље 5).

3.4. „Библиографија” *Јужнословенског филолога* у периоду 1930–1939.

Библиографска рубрика каква се одржала до данас по први пут је изашла у броју IX (1930) *Јужнословенског филолога*. Њен назив „Библиографија за 1929 г. расправа и дела из словенске и индоевропске филологије која су изашла у Југославији” одређују њен карактер, обим и врсту грађе која је чини. У уводној речи, која није потписана а највероватније потиче из пера А. Белића, каже се да је библиографија настала према прецизним параметрима који су утврђени на Првом конгресу словенских филолога у Прагу. Одлука да ће се „сваке [...] године издавати у појединим славистичким часописима библиографија дела и чланака научне вредности који се тичу словенских језика, а који су изашли у дотичној словенској држави и дотичне године” тој библиографији дају карактер текуће, националне, лингвистичке. Највећа разлика у односу на велику библиографију која је излазила у неколико претходних бројева *Јужнословенског филолога* јесте у томе што се тим планом приказана грађа сузила на издаваштво у оквиру државе.

У наредних девет бројева *Јужнословенског филолога* сакупљена библиографска грађа увек је била за једну календарску годину, осим у последњем броју пред Други светски рат.

3.4.1. ОПИС

Библиографски опис је доследан ономе из претходних библиографија. Одреднице су истакнуте, име и презиме аутора су

у инверзији, поштује се писмо и језик документа који се обрађује, а одреднице су узбучене. Одступање се уочава једино у грађи везаној за словеначки језик јер су у том одељку одреднице поређане према абеди. Начин навођења часописа чији су чланци приказани је истоветан, путем скраћеница које су разрешене на самом почетку библиографије. Поједине јединице су анотиране, односно она дела за која су аутори библиографије сматрали да треба њихову садржину приказати и оценити је. Такве библиографске јединице су потписане иницијалима. Понеке анотације издвајају се својом дужином. У одељку за савремени српски језик детаљно су представљени поједини радови из часописа *Наш језик* чији описи прелазе дужину од једне стране. Њухов аутор се не зна. Понеке напомене су духовите:

150. Живанчевић Илија М. Келти и Срби. ГлПД XVI (1936) 825–835.

Од цела чланка у науку би могао ући само наслов; све друго је ван науке. Р. Б.³⁶

Напуштен је принцип израде какав је примењен у претходном одељку који се односи на персоналије. Сада су, као и у другим деловима библиографије, одреднице биле имена аутора радова, а не личности којима су они посвећени.

Антон Бизјак у одељку за словеначки језик обилато користи систем где испод библиографске јединице после карактеристичне скраћенице *Ref* наводи, вероватно оцене и критике тог рада. Пример:

606. Rus Jože, Vaške table in vaška imena. Izdalo Geografsko društvo v Ljubljani kot izredno publikacijo. Ponatis članka. 1938. Ref.: J XIX (št. 281, 6. 8. 1938) 7.³⁷

Тако је на једноставан начин приказано основно дело и његови прикази, али је читалачка публика у исто време ускраћена за потпун библиографски опис тих радова јер се тако не виде чак ни аутори приказа.

---

³⁶ *Јужнословенски филолог* бр. XVI (1937): стр. 267.

³⁷ *Јужнословенски филолог* бр. XVII (1938–1939): стр. 361.

3.4.2. ОДЕЉЦИ

Грађа је унутар библиографије била распоређена у дванаест целина које се не поклапају у потпуности с разврставањем грађе у претходној рубрици „Библиографије”. Појавили су се нови одељци, као што су Филозофија и језик, Несловенски језици, О становништву, насељима, њихову пореклу, а није више било одељка посвећеног бугарском језику, на пример. У наредним бројевима *Јужнословенског филолога* унутар „Библиографије” јављаће се и нестајати тематски одељци према којима је разврстана грађа, у зависности од периода и развоја саме лингвистике. Трагање за идеалном формом и распоредом библиографских јединица био је део развоја саме „Библиографије” у *Јужнословенском филологу*. Међу онима који то наводе као недостатак био је Милорад Радовановић (РАДОВАНОВИЋ 1977: 221). Форма назива неких од одељака библиографије сачувана је до данас: Речници стари и нови српскохрватског језика (српскохрв. и ког страног језика); Несловенски језици; Старословенски језик и црквенословенски; Библиографија.

Број тематских подгрупа које су биле везане за српскохрватски језик увећавао се. У „Библиографији” из 1930. године сегменти према којима се та грађа разврставала су:

- а) фонетика (експериментална, физиолошка, фонолошка),
- б) граматика и грамат. питања,
- в) правопис српскохрватски,
- г) дијалекти,
- д) тајни језици,
- ђ) текстови стари и нови, издања; њихова критика, порекло итд.,
- е) историја српскохрватског језика,
- ж) методологија језичке наставе.

У последњем предратном броју то је изгледало овако:

- а) фонетика (експериментална, физиолошка, фонолошка),
- б) граматика и граматичка питања,
- в) савремени књижевни језик,
- г) дијалекти,
- д) текстови стари и нови, издања; њихова критика, порекло итд.,
- ђ) историја српскохрватског језика,

- е) метрика,
- ж) стил,
- з) методика, настава књижевног језика,
- и) терминологија,
- ј) народне умотворине (текстови, тумачења итд.).

Тренд што детаљнијег распоређивања такве грађе наста-
вљен је и током наредних година. Данас грађа о српском језику
и његовој историји представља окосницу „Библиографије” *Ју-
жнословенског филолога* и распоређена је у две основне и низ
подгрупа.

Само у „Библиографији” броја IX постоји засебни одељак
под називом Тајни језици, који има једну библиографску једи-
ницу:

88. Филиповић д-р М. Оцена бр. 2408 ГСкНД V (1929) 361.³⁸

Интересантно је упућивање на јединицу из претходне „Би-
блиографије” *Јужнословенског филолога*. Ово је у том тренут-
ку било могуће јер се одмах могло закључити о чему се ради и
на шта се то читалац упућује због великих бројева јединица ко-
ји су досегнути у тој библиографији.

Нумерација библиографских јединица у сваком наредном
броју ишла је испочетка, од броја један. Оцене и прикази су до-
били засебне бројеве и не наводе се више са додатним словом
а.

Нови одељак уведен је у броју XIV (1935) под називом Бал-
канистичка испитивања. Уређивачки одбор је знатно увећаној
грађи која се односи на изучавање језика Балкана дао засебан
одељак. Једна од одлика библиографије *Јужнословенског фило-
лога* била је што су се њени уредници, разврставајући постоје-
ћу грађу, увек трудили да прате токове савремених лингвистич-
ких истраживања. На тај начин неке рубрике су нестајале, по-
ново се после извесног времена појављивале и настајале сасвим
нове.

---

³⁸ *Јужнословенски филолог* бр. IX (1930): стр. 363.

3.4.3. ЧАСОПИСИ

Број обрађених научних часописа видно је смањен јер су сада то били само они који су излазили на територији Краљевине Југославије. Број скраћеница којима се означавају аналитички обрађени часописи износи четрдесет. У последњем броју *Јужнословенског филолога* пре Другог светског рата он се повећао на шездесет девет. У непуних десет година, колико је редовно до тада излазио *Јужнословенски филолог*, видно се повећао број лингвистичке периодике у земљи. Број нових наслова на словеначком језику се удесетостручио. Петнаестак наслова који су константно пружали грађу за библиографију *Јужнословенског филолога* било је из Србије. Из тога се може извести закључак да је деценија пред рат била плодан период у српској лингвистици и науци јер су часописи као што су *Гласник историског друштва*, *Гласник Етнографског музеја*, *Гласник Професорског друштва*, *Глас Српске краљевске академије*, *Прилози за књижевност, језик, историју и фолклор*, *Српски књижевни гласник* и сам *Јужнословенски филолог* остварили завидну динамику излагања, а појавили су се и нови часописи који су касније стекли знатну научну репутацију, *Наш језик* на пример.

3.4.4. САРАДНИЦИ

Поред старих сарадника блиских *Јужнословенском филологу* појавили су се нови, млади научници који су преузели део одговорности у формирању библиографије: Р. Б. = Радосав Бошковић; Л. В. = Лука Вујовић; Ј. В. (Ј. Л. В) = Јован Вуковић; Д. В. = Данило Вушовић; П. Ћ. = Петар Ћорђић; М. И. = Милош Ивковић; О. К. = Отокарж Колман; Д. К. = Драгутин Костић; М. П. = Михајло Петровић; Н. Р. = Наталија Радошевић (први сарадник жена); К. Т. = Кирил Тарановски; М. Т = Мате Тентор; С. Ш. = Станко Шкерљ.

Библиографску грађу из Словеније прикупљао је и даље један сарадник. Повољно је то што ју је израђивао водећи словеначки лингвиста Фран Рамовш. Њега је, после дугог низа година, касније заменио Антон Бизјак. Када библиографску грађу из било које научне области сакупља један сарадник, без обзира на његову стручност и познавање материје, увек може доћи

до изражаја његов суд и лични афинитет при селекцији. Тако библиографија може изгубити на објективности и непристрасности третирања грађе.

У преписци А. Белића која се чува у Архиву САНУ постоји низ инструкција, спискова тема и часописа које је слао сарадницима ради израде што боље и исцрпније „Библиографије”.

До 1940. године, када је одштампан број XVII, рубрика „Библиографија” у *Јужнословенском филологу* сасвим се усталила. Текућа библиографија лингвистичких и филолошких радова пружала је информације о свему што је у Југославији публиковано. После прве библиографије, штампане у неколико бројева, као и спроведених одлука прашког Конгреса, *Јужнословенски филолог* је до Другог светског рата пружио девет текућих националних лингвистичких библиографија. Створени су неки стандарди који се и данас поштују. Ти прилози су допринели водећем статусу часописа међу сличном научном периодичном литературом.

3.5. „Библиографија” *Јужнословенског филолога* у периоду 1949–1959.

„Библиографија” *Јужнословенског филолога* објављена у првом броју после Другог светског рата слична је „Библиографији” из периода непосредно после Првог светског рата. Обухваћен је велики временски период за који је тешко било обезбедити библиографску грађу. Овог пута граничне године биле су 1939. и 1949. У броју XVIII (1949–1950) „Библиографија” је задржала оквире националне, али је у уводном тексту уређивачког одбора наведено да је у припреми и материјал објављен у иностранству а тиче се словенске филологије и лингвистике. То је најобимнија библиографија која је у целисти до тада изашла у једном броју *Јужнословенског филолога*, са 1608 библио-

графских јединица на 250 страна. Била је то највећа текућа научна библиографија до тада.³⁹

Незнатне промене виде се одмах испод наслова, који је остао исти. Од тог броја јасно су наведени аутори библиографије који су заједнички допринели њеном настанку. У све већем броју млади научници почели су да учествују у њеној изради. Такав начин библиографског рада имао је своје мане и предности. У време када није постојао ни систем узајамних каталога и каталогизације, нити базе података и каталози на интернету, корисно је било да млади стручњаци, сваки из своје научне области и сфере интересовања, приложи податке о актуелним публикацијама и чланцима из научних часописа. На тај начин истраживачи су се могли брзо упознати с новом литературом из разних сегмената лингвистике. Мања је могућност грешке и изостављања битних информација када је укључен већи број сарадника. Чињеница да су грађу сакупљали махом млађи истраживачи допушта, с друге стране, сумњу у степен њихове упућености и верзираности у сакупљању ваљане грађе.

Јединственост територијалног принципа који је доследно поштован нарушена је почетком педесетих година. Политичке околности тог периода утицале су да се библиографска грађа сакупља и са територије Италије (Трст) и Аустрије (Корушка, Целовец) од 1953. до 1964. године.

Први послератни Међународни састанак слависта одржан је у Београду 1955. године. После неодржаног Трећег конгреса 1939. Београд је угостио водеће лингвисте из области словенске филологије. Са искусним Александром Белићем на челу организационог одбора само се још на том састанку водила дискусија о изради међународне славистичке библиографије.

„На седницама Радног комитета водила се нарочито исцрпна дискусија о редовном објављивању словенске библиографије. Показало се, међутим, да је засад немогућно организовати њено издање на једном месту. Зато је одлучено да се убудуће објављује јединствена библиографија само за словенску лингвистику, у библиографском годишњаку, који ће издавати

---

³⁹ Од краја '50-их година свака текућа библиографија *Јужнословенског филолога* има преко хиљаду библиографских јединица.

уредништво часописа *Rocznik Slawistyczny* у Кракову у редакцији Тадеуша Љер-Сплавињског. Материјал за тај Годишњак прикупљаће у словенским земљама академије наука или универзитети, а у несловенским земљама поједини научни радници” (ТАРАНОВСКИ 1955–1956: 278).

Одлучено је да водећи стручњаци из области словенских језика у својим земљама буду задужени за организацију библиографског рада. У Југославији то је био А. Белић, у СССР-у В. В. Виноградов, у Чехословачкој Ј. Курц, у Бугарској И. Леков итд. Идеја је била да се грађа за библиографију сакупља из сваког региона у свету где се славистика изучава. Предложено је да уз сваку библиографску јединицу буде начињен и приказ њеног садржаја у напомени. Уколико напомена садржи и оцену каквог дела, она мора бити потписана. Одлучено је да у корпус библиографске грађе која се описује уђу и умножени значајни рукописи и докторске дисертације. Покренуто је и питање библиографије из области историје словенских књижевности, али је закључак био да се у том моменту њена израда није могла организовати. Препоручено је да се тај посао повери свакој земљи појединачно.

У Архиву САНУ сачуван је нацрт рада А. Белића са састанка под насловом „О словенској лингвистичкој библиографији”.⁴⁰ За аутора је она била прека потреба словенске науке јер је сваки слависта морао бити упућен у радове који су актуелни у његовом пољу интересовања. Такав став се може проширити на научнике и издавачку продукцију уопште. Белић је, такође, истакао како веће споне међу Словенима од језика нема. Залагао се да релевантни лингвистички часописи сваког од словенских народа израђује текућу националну лингвистичку библиографију. Сачувани су и његови предлози области по којима би се библиографска грађа могла распоређивати: гласови, акценат, етимологија, наука о наставцима за настајак речи, историја, дијалектологија, синтакса.

---

⁴⁰ АБ 14386/III, док. 2291.

Међународни конгреси слависта касније су се одржавали редовно, на сваких пет година.⁴¹ Након првог послератног београдског састанка, израда међународне славистичке библиографије није више била једна од главних тема.

Библиографска грађа је, у највећем броју случајева, сакупљана за једну календарску годину. Међутим, уколико је цео број *Јужнословенског филолога* био за две године онда је и библиографија то морала да прати: бројеви XIX, XXI, XXII, XXVI, XXVIII, XXIX, XXXI, XXXII, LVII, LVIII; XXV, XXVII (где су обухваћене чак три календарске године). Од броја XXXIII (1977) библиографска грађа се односи само на продукцију из једне године, и то две године уназад у односу на ону за коју се штампа часопис.

3.5.1. ОПИС

Сам библиографски опис, облик његовог главног дела и мања напомена уз већину јединица, није се изменио. Пошто су аутори побројани на самом почетку, ретко где се дају иницијали онога ко је израдио одређену библиографску јединицу. Није се мењала употреба знакова интерпункције. Одреднице су у инверзији, зареза нема, иницијали нису разрешени, а оне су на језику и писму публикације. Код анонимних дела одредницу чини наслов. Сва страна имена се наводе у изворном облику. Пример описа монографске публикације:

432. Белић д-р Александар, Савремени српскохрватски језик. I део: Гласови и акценти (1948, Београд) 1–167.
Литографски универзитетски уџбеник.⁴²

Пример описа чланка из периодике:

529. Стевановић д-р Мих., Ђаковачки говор (извод из рада припремљеног за штампу), ГлСАН I св. 1–2 (1949) 153.

---

⁴¹ Последњи је Петнаести међународни славистички конгрес у Минску (20–27. августа 2013).

⁴² *Јужнословенски филолог* бр. XVIII, св. 1/4 (1949–1950): стр. 395.

Опис говора српског становништва вароши Ђаковице. Утврђује да је говор у основи својој призренско-јужноморавског дијалекатског порекла.⁴³

Податак о постојању резимеа и језика на ком је он написан наводио се испод основне напомене.

Аутор потписан само као *С* у часопису *Књижевност* 1951. године наводи исправку једне библиографске јединице првог послератног броја *Јужнословенског филолога*. У питању је био чланак објављен у сплитском часопису *Република* о Вуку Караџићу који је написао Душан Јеремић, а не Б. Ковачевић, како је грешком наведено.

3.5.2. ОДЕЉЦИ

Одељци према којима је грађа разврстана нису се много изменили. Једина велика новина јесте увођење самосталног одељка који се односи на македонски језик.

Веће новине су уведене при разврставању грађе према њеној тематици. Радови који су мултидисциплинарни заузимају више бројева у два или чак више одељака библиографије. У „Библиографији” из првог послератног броја рад Степана Куљбакина *Лингвистичке студије* налази се у одељку везаном за етимологију, историју и тумачење речи под бројем 209, као и под бројем 581 у одељку о старим текстовима везаним за историју српскохрватског језика, јер је његов рад био везан и за језик Св. Саве. У том случају основна библиографска јединица је под бројем 581, док се са 209 упућује на њу. Данас у библиографији *Јужнословенског филолога* постоји слична пракса, али је избегнуто коришћење два броја за једну исту библиографску јединицу. На тај начин се добија истинит број библиографских јединица у „Библиографији”. Оне јединице које се налазе у више одељака само на једном месту имају нумерацију, а на другим позицијама су без броја. На такав начин, нумеричким повезивањем свих тих јединица ствара се мрежа повезаних описа и могућност унакрсног читања библиографије.

---

⁴³ Исто: стр. 407.

На сличан начин, путем повезаних редних бројева, започето је приказивање другог и трећег аутора неке публикације или чланка. Попут система који је примењивао Стојан Новаковић, у „Библиографији” *Јужнословенског филолога* од броја XVIII, редни бројеви не означавају само библиографске јединице већ одреднице, односно ауторе. На тај начин је заправо, дуги низ година, надомештан регистар који би свака библиографија требало да има. Код библиографија чија је грађа распоређена по научним областима и дисциплинама, као у „Библиографији” *Јужнословенског филолога*, неопходно је постојање ауторског регистра где ће се моћи навести сви аутори чији су радови ушли у библиографију. Библиографија *Јужнословенског филолога* уређује се на такав начин тек од 2003. године. Регистри који се односе на цео часопис не могу заменити библиографски регистар јер се у првом набрајају стране на којима се неки аутор спомиње, а у другом случају то је редни број библиографске јединице.

У оквиру библиографије за 1950. и 1951. годину у броју XIX налази се засебан одељак грађе везане за русински језик, који је приредио Гаврило Нађ. Та, практично засебна, библиографија у оквиру „Библиографије” ретроспективна је пошто обухвата временски период од 1945. до 1948. године. Засебан одељак за русински језик никада се касније није појавио у „Библиографији” *Јужнословенског филолога*.

3.5.3. ЧАСОПИСИ

Број обрађених часописа наведених скраћеницама на почетку „Библиографије” повећао се са шездесет девет, пре Другог светског рата, на осамдесет три. Евидентан је пораст научне и стручне лингвистичке и филолошке литературе, иако тај број, поново, нису чинили часописи чији је назив у библиографији наведен у целости. Четрдесет истоветних научних гласила нашло се и након Другог светског рата као извор за „Библиографију” *Јужнословенског филолога*. Научни чланци часописа попут *Прилога за књижевност, језик, историју и фолклор, Гласа Српске академије наука, Гласника Професорског друштва, Slovenca* и *Časopisa za zgodovino i narodopisje* нашли су се у би-

блиографији напореда с материјалима из новог *Просветног гласника* или *Младости*, на пример.

3.5.4. САРАДНИЦИ

Аутори који су сарађивали при изради „Библиографије” били су: Антон Бизјак, Звонко Бизјак, Жељко Брадић, Олга Банковић-Тодоровић, Татјана Бујас, Лука Вујовић, Јован Вуковић, Зорица Голубовић, Ирена Грицкат, Милка Ивић, Павле Ивић, Душанка Игњатовић, Драгољуб Јеремић, Звонимир Јунковић, Фахра Колаковић, Светозар Марковић, Милан Могуш, Берислав Николић, Митар Пешикан, Иван Поповић, Иван Пудић, Олга Ристић, Нада Сенић, Петар Сладојевић, Милија Станић, Васо Томановић, Крум Тошев, Мирон Флашар, Мате Храсте, Антон Чета.

Одељак везан за словеначки језик од броја XIX (1951–1952) почео је да уређује Јанез Логар, који ће тај посао обављати успешно дуги низ година.

Одељак за македонски језик по први пут у броју XX (1953–1954) има истакнуте ауторе, Божа Видоевског и Радугу Угринову. Кирил Конески је тај посао преузео 1958. године, а Александар Џукески 1959. Грађа која је пристизала из Македоније временом је досегла обим оне пристигле из Словеније.

3.6. „Библиографија” *Јужнословенског филолога* у периоду 1960–1973.

Александар Белић је умро 1960. године. Њега је на месту главног уредника часописа, после готово пола века, наследио Михаило Стевановић. Текућа лингвистичка библиографија претрпела је незнатне измене. Систем утврђен претходних година задовољавао је потребе читалаца часописа и доносио им актуелне библиографске информације.

Национални принцип израде библиографије, који подразумева сакупљање грађе с територије једне државе, поново је успостављен у броју XXVI (1963–1964). Грађу чине публикације објављене само на територији СФРЈ. Границе територије с које

се прикупљала библиографска грађа нису се мењале све до почетка деведесетих година.

3.6.1. ОПИС

Описи приказа књига и научних радова имају у напмени одговарајући израз и он је увек на ћирилици: приказ. Такође су на ћирилици и упутне скраћенице б. и бр. Када је у питању грађа из Словеније, све је на латиници и одговарајуће скраћенице су št. = број или реч glej = види. Више је разрешених иницијала у угластим заградама. Врло се педантно код упутних јединица наводе бројеви матичних описа. Пример:

1204. Цукески Александар, Блаже Конески, Историја на македонскиот јазик, „Кочо Рацин”, Скопје, КЖ X, 8 (1965) 26–27. Приказ. В. и бр. 1102, 1107, 1122, 1195.⁴⁴

1444. Šafar Franček, glej Pretnar Janko, št. 1430.⁴⁵

Нису се увек сви сарадници чврсто држали правила једнообразног описа. Различито презентовање веома сличних библиографских јединица није допринело прегледности података. Ипак, такви случајеви били су реткост:

1761. Drolc Franc, Jezikoslovje v SR 1967 in 1968, JiS XV (1969/70) št. 6, str. 195–196.

Bibliografija z anotacijami.

1762. Drolc Franc, Jezikoslovni prispevki v Jeziku in slovstvu 1968 in še kje, JiS XV (1969/70) št. 3, str. 95–96.

Bibliografija z anotacijami.

1763. Drolc Franc, Jezikoslovni prispevki v JiS 1967. JiS XV (1969/70) št. 1, str. 31–32.

Bibliografija z anotacijami.⁴⁶

---

⁴⁴ *Јужнословенски филолог* бр. XXVII, св. 3/4 (1968–1969): стр. 705.

⁴⁵ Исто: стр. 721.

⁴⁶ *Јужнословенски филолог* бр. XXIX, св. 3/4 (1973): стр. 781.

3.6.2. ОДЕЉЦИ

Одељак Различно, везан за теме које су лингвистичке у најширем смислу, а које се не могу сместити конкретно ни у један од претходних, смештен је на крај „Библиографије”. Грађа везана за словеначки и македонски језик смештена је у средиште библиографије, што је допринело логичнијој организацији тема и библиографских јединица:

- I Филозофија и језик;
- II О словенској језичкој заједници и словенским језицима;
- III Етимологија, историја речи, тумачење речи, збирке речи;
- IV Несловенски језици;
- V Балканологија;
- VI Старословенски језик;
- VII Српскохрватски језик;
- VIII Македонски језик;
- IX Словеначки језик;
- X Речници стари и нови српскохрватског језика (српскохрватског и ког страног језика);
- XI Биографије, аутобиографије и сл. грађа;
- XII Библиографија;
- XIII О становништву;
- XIV Различно.

Грађа везана за словеначки језик од броја XXVII (1968–1969) разврстана је у три тематске групе. Прву чине радови који се односе на словеначки књижевни језик, фонетику, правопис, метрику, стил и методику наставе. Друга скупина за тему има етимологију, дијалекте и историју језика, а трећа се тиче речника и лексикографије словеначког језика:

- a) *Sodobna knjižna slovenščina, slovnica, fonetika, pravorečje, pravopis, metrika, stil, metodika, pouka;*
- b) *Zgodovina jezika, etimologija, dialekti, objava in obravnava ljudskega slovstva in starih besedil;*
- c) *Strokovni in splošni slovarji, terminologija.*

Неким одељцима су у броју XXVIII, свесци 3/4 (1970) промењени називи. Уместо дотадашње почетне групе за филозофију и језик сада се по први пут јавља Општа лингвистика. Материјал који је чинио тај одељак није се много променио, али је грана лингвистике, општа лингвистика, током шездесетих година доживела експанзију. Име, али не и врсту грађе, променио

је и други одељак који се тиче словенских језика, какав носи и данас: Прасловенски језик, словенска језичка заједница и посебна питања појединих словенских језика. Последњи одељак је добио савремен израз – Разно.

3.6.3. ЧАСОПИСИ

Грађа за „Библиографију” у *Јужнословенском филологу* прикупљана је из, тада већ, устаљеног корпуса реномираних научних часописа. Постојаност у излажењу и одржање квалитета научне лингвистичке периодике давали су сарадницима на „Библиографији” сигуран ослонац у библиографском раду.

3.6.4. САРАДНИЦИ

Аутори су наведени на почетку сваке „Библиографије”, укључујући и оне из Македоније и Словеније. Разврстани су према републикама из којих је прикупљан и обрађиван материјал. Из Србије, Војводине и Црне Горе: Олга Банковић-Тодоровић, Зорица Голубовић-Станојчић, Даринка Гортан-Премк, Душанка Игњатовић, Драгољуб Јеремић, Фахра Матијашевић, Звездана Павловић-Стаменковић, Олга Ристић, Петар Сладојевић, Егон Фекете и Мирон Флашар. Из Босне и Херцеговине то је била Херта Куна, из Хрватске Милан Могуш и Јосип Силић, из Македоније Александар Цукески и из Словеније Јанез Логар. Антон Чета из Приштине сакупљао је грађу везану за албански језик.

Интересантно је колико се после Другог светског рата изменила полна структура сарадника на „Библиографији”. Раније је међу бројним мушким сарадницима била само једна жена а сада су оне чиниле већину.

У наредних неколико година сарадници су постали и: Милица Бабић, Татјана Батистић, Гордана Јовановић, Јован Кашић, Олга Цвијић (за Србију, Војводину, Црну Гору); Драгомир Вујичић (за БиХ); Јосип Вончина (за Хрватску); Радмила Баскић, Милева Милев (за Македонију); Јоже Мунда (за Словенију). Лада Јагушт, Мирон Флашар и Бојана Шијачки-Манев били су задужени за часопис *Жива антика*.

Текућа лингвистичка библиографија *Јужнословенског филолога* није се много изменила у време када је на челу часописа био М. Стевановић. Поштована су правила која су се показала успешним из ранијег периода. Незнатне су промене условљене развојем филологије и лингвистике и повећањем обима научне литературе код нас.

Развитак лингвистичке науке у земљи и њених појединих грана може се пратити путем развоја „Библиографије” у *Јужнословенском филологу* и њених одељака: које су теме када биле актуелне, како су се неке групе гасиле, мењале називе и стварале нове.

3.7. „Библиографија” *Јужнословенског филолога* у периоду 1974–1991.

Академик Милка Ивић је постала главни уредник *Јужнословенског филолога* 1974. године, и на том месту је остала до 2007. године. У том периоду рубрика „Библиографија” претрпела је више измена: повећао се број сарадника, проширио се круг метода сакупљања библиографске грађе, начин њеног уређења, изглед библиографског описа.

3.7.1. ОПИС

Библиографски опис је током година задржао своју форму, само су настале незнатне измене. Зареца и даље није било у инвертованој одредници већ иза ње, како би је одвојио од библиографског описа. Раније је одредница тадашњом штампарском техником била истакнута крупнијим словима. У претходним библиографијама анонимна дела су понекад била означена са А, а од средине седамдесетих користила се ознака Х. Примери:

1701. А[ноним], Списак радова Д-ра Милоша Н. Ђурића поводом педесетогодишњице његова научног и књижевног рада, *ЖА XII–XIV* (1964) 257–270. В. и бр. 1711.⁴⁷

---

⁴⁷ *Јужнословенски филолог* бр. XXVII, св. 3/4 (1968–1969): стр. 739.

2319. X., Bibliografia di Mirko Deanović, SRAZ, num. 29–30–31–32 (1970–71, Zagreb) 5–18.⁴⁸

У неким бројевима, крајем седамдесетих година, за анонимна дела користио се и знак три звездице. Дела чији аутор није познат за одредницу имају такву ознаку, а сврстане су према наслову. Пример:

1257. Дуличенко Александр [...]

1258. ***, Znanstveni i stručni radovi prof. Josipa Badalića povodom 65-godišnjice njegova rada 1911–1976, RZSF, knj. 14 (1976, Zagreb) 163–170.

1259. Jacobsen dr Per [...] ⁴⁹

Почетком осамдесетих година улогу одреднице при опису публикација које немају аутора преузима почетни део њеног наслова.

Опис чланака у периодици је остао исти, зарезом се одвајају сви подаци. Уз годину је увек наведено и место излажења часописа. Непотребно се у већини случајева наводило место издавања часописа при опису сваког чланка. То је било нагомилавање података. Данас се сви непроменљиви подаци који се односе на једно гласило наводе само уз назив и скраћеницу обрађених часописа. Нумерички подаци наводили су се као што су на самом часопису, користили су се римски и арапски бројеви. При опису монографских публикација повремено је био у употреби знак двотачке, обично да одвоји наслов и име аутора од назива места, имена издавача, нумеричких података. Висина је изражавана у старом мерном систему све до почетка деведесетих година, када се прешло на метрички.

Напомене у којима се износио кратак садржај публикација или давао суд о њој полако су нестајале. Јавиле су се само на знаке о томе да ли, на пример, чланак има резиме или референце, што је карактерисало библиографски опис грађе из Македоније. Пример:

---

⁴⁸ *Јужнословенски филолог* бр. XXXI (1974–1975): стр. 458.

⁴⁹ *Јужнословенски филолог* бр. XXXIV (1978): стр. 368.

708. Конески Блаже, Партенија Зографски како граматичар, во: Свечен собир посветен [...] на Партенија Зографски, стр. 29–36.

Со 3 референци во фусноти.⁵⁰

Ово је, такође, пример за опис рада из неког зборника.

Често се дешавало да у састав библиографије уђу и библиографске јединице из ранијих година услед кашњења неких публикација. Такве јединице се нису обележавале ни на какав начин током седамдесетих година.

Понеки библиографски описи нису презентовали информације на јасан начин. Пример:

1825. Петрач Божидар, Милан Решетар, Избранные сочинения (1983, Загреб), Мост 4 (1984, Загреб) 84–86.

Приказ.

1826. Petrač Božidar, Milan Rešetar, Selected works (1983, Zagreb), Most 4 (1984, Zagreb) 78–80.

Приказ.

1827. Петрач Божидар, Томо Маретић, Избранные сочинения (1983, Загреб), Мост 4 (1984, Загреб) 84–86.

Приказ.

1828. Petrač Božidar, Tomo Maretić, Selected works (1983, Zagreb), Most 4 (1984, Zagreb) 78–80.

Приказ.⁵¹

Пошто се пагинација понавља, није у потпуности јасно да ли су то два приказа са истоветним текстом на два језика паралелно или је у питању грешка.

Иницијали се понекад нису разрешавали иако је то било лако изводљиво. Пример:

1541. Milić S., Bisera Nurudinović, Bibliografija jugoslovenske orijentalistike [...]

1542. Milić Svetlana, Pregled izdanja Orijentalnog instituta sa bibliografijom [...]⁵²

---

⁵⁰ Исто: стр. 300.

⁵¹ *Јужнословенски филолог* бр. XLII (1986): стр. 341.

⁵² *Јужнословенски филолог* бр. XLVI (1990): стр. 270.

Средином седамдесетих година усвојен је јединствен начин описивања разних врста публикација на светском нивоу. Међународни стандард за опис монографских публикација ISBD (M) донет је 1974. године, а 1977. општи стандард ISBD (G), ISBD (S) за опис серијских публикација, ISBD (NBM) некњижног материјала и ISBD (CM) за опис картографског материјала. Међународни стандард за опис саставних делова публикација ISBD (CP) усвојен је нешто касније, 1988. године. Југословенски библиографски институт и све библиотеке у земљи, као чланице IFLA, одмах су почеле да их примењују. Међународни стандарди описа публикација и њихових делова примењиваће се у „Библиографији” *Јужнословенског филолога* тек од 2003. године.

3.7.2. ОДЕЉЦИ

Одељци у библиографији који се односе на македонски и словеначки језик постајали су све обимнији. Након што је у броју XXVII (1968–1969) грађа која се тиче словеначког језика добила своје засебне одељке, то се у броју XXXI (1974–1975) десило и с македонском грађом. Она је разврстана на области филологије, наставе, стилистике и фолклора.

- а) Македонска филологија;
- б) Текстови, настава, стилистика;
- в) Фолклор.

Овакав распоред грађе из Македоније појавио се само у том броју а касније је дуг низ година, до 1992. године, она била разврстана у две групе:

- а) Филологија;
- б) Фолклор.

Библиографска грађа везана за различите језике није никада била разврстана на исте тематске групе, што се може навести као недоследност. С друге стране, такав начин приказивања грађе одговарао је тренутним потребама и правцима у којима се наука о одређеном језику кретала.

Нов одељак у библиографији, под бројем два, с темама из примењене лингвистике, учења језика и контрастивних проучавања појавио се са бројем XXXIV (1978). Прецизније формулације добили су поједини одељци који се односе на српскохрватски језик: Фонетика и фонологија, или уместо уопштеног Са-

времени књижевни језик боље формулисан назив Нормативна питања и питања развоја књижевног израза. Прва група општелингвистичких проблема је у броју XXXV (1979) добила проширени назив и од тада се она односи и на историјат те гране науке о језику. Одељак за старословенски добио је допуну у наслову у броју XLII (1986): Старословенски језик и његове редакције.

У броју XXXVI (1980) називи неких одељака „Библиографије” дати су латиницом. У питању су други, трећи, једанаести и дванаести. Насловна страна *Јужнословенског филолога*, сви називи његових рубрика и одељака одувек су били штампани ћирилицом тако да је то највероватније техничка грешка.

Распоред грађе унутар тематских одељака није увек био доследан. Дешавало се да се, на пример, четврти део неког рада у наставцима нађе испред трећег. Члан енглеског језика *the* је у неколико случајева, када је наслов дела био и одредница јединице, употребљен при узбучавању, што је данас противно свим правилима.

Велика допуна библиографске грађе из Босне и Херцеговине за 1973. и 1974. годину штампана је на крају „Библиографије” за 1981. у броју XXXIX (1983), као додаток. У сваком од њих дата је засебна нумерација библиографских јединица.

Грађа унутар сваког одељка у библиографији била је азбучно распоређена, односно абecedно када је у питању грађа везана за словеначки језик. У пракси то није увек било лако реализовати. Пошто је одредница задржавала писмо публикације на коју се односи, било их је доста и на латиници. Тек је Јасна Влајић-Поповић, на пример, сарадницу из Словеније Sollner-Perdih поставила на место где су презимена на з јер се њено презиме чита Золнер-Пердих.

Одељак Разно доносио је грађу везану за персоналије, хронике итд.

3.7.3. ЧАСОПИСИ

Број обрађиваних часописа који су редовно пружали библиографску грађу је растао. О томе говори знатно обимнији списак скраћеница за њихове називе. Продукција научне перифер

одике је добила велики замах седамдесетих година, што се наставило и током осамдесетих. Број лингвистичких и језичних научних часописа у свим републикама СФРЈ, на свим језицима подједнако се увећавао: Србија 16, Војводина 6, Косово и Метохија 5, Црна Гора 15, Босна и Херцеговина 8, Хрватска 20, Словенија 4, Македонија 14.

Наслови из Србије, заједно с војвођанским издањима, у другој половини XX века чинили су окосницу материјала који се обрађује. У највећем броју они су то и данас.

Неколико нових серијских публикација почело је да излази на Косову и Метохији, што је директно у вези с оснивањем Универзитета у Приштини 1969. године и повећањем научне издавачке продукције.

Списак часописа који су пружали библиографску грађу током седамдесетих и осамдесетих година обимнији је него у било ком другом периоду библиографског рада у *Јужнословенском филологу*:

Србија:

- Археографски прилози
- Анали Филолошког факултета
- Гласник Етнографског института
- Живи језици
- Зборник историје књижевности
- Зборник Филозофског факултета
- Зборник радова Филозофског факултета
- Историјски часопис
- Јужнословенски филолог
- Књижевна историја
- Књижевност и језик
- Ковчежић, прилози и грађа о Вуку и Доситеју
- Наш језик
- Научни састанак слависта у Вукове дане
- Народно стваралаштво
- Ономатолошки прилози
- Преводна књижевност
- Прилози за књижевност, језик, историју и фолклор
- Српски дијалектолошки зборник
- Filološki pregled

Војводина:

Anali Societății de limba română
Годишњак Филозофског факултета у Новом Саду
Зборник Матице српске за књижевност и језик
Зборник Матице српске за филологију и лингвистику
Зборник Матице српске за славистику
Zbornik Spolku vojvodinskiх skivajustiv
Копча
Летопис Матице српске
Прилози проучавању језика

Косово и Метохија:

Zbornik radova Filozofskog fakulteta u Prištini
Albanološka истраживања. Serija filoloških nauka
Зборника радова Више педагошке школе у Призрену
Зборник Филозофског факултета
Zbornik radova. Viša pedagoška škola. Priština
Међународни семинар за албански језик, књижевност и културу
Стремеж

Словенија:

Vestnik
Vzgoja in izobraževanje
Glasnik Matice slovenske
Jezik in slovstvo
Letopis SAZU
Naši razgledi
Slavistična revija
Sodobna pedagogika

Хрватска:

Anali Zavoda za povjesne znanosti Istraživačkog centra JAZU
Bilten zavoda za lingvistiku
Građa za povjest književnosti hrvatske
Zagreb, English-Serbocroatian Contrastive Project
Zbornik Zagrebačke slavističke škole
Zbornik Zavoda za povjesne znanosti
Zadarska revija
Književni krug
Lingvistički časopis
Naše teme
Narodna umjetnost
Onomastica Jugoslavica

Rasprave zavoda za jezik
Radovi zavoda za znanstveni rad
Radovi Zavoda za slavensku filologiju
Radovi Staroslavenskog instituta
Radovi Filozofskog fakulteta u Zadru
Radovi centra za znanstveni rad
Strani jezici
Suvremena lingvistika
Suvremena metodika nastave hrvatskog ili srpskog jezika
Studia Romanica et Anglica Zagrebiensia
Sveučilište u Splitu, Filozofski fakultet u Zadru
Studi contrastivi serbocroato-italiani
Umjetnost riječi
Hrvatski dijalektološki zbornik
Хорватскосербско-руские контрастивные исследования
Hrvatsko filološko društvo
Čakavska rič

Босна и Херцеговина:

Prilozi nastavi srpskohrvatskog jezika
Pitanja savremenog književnog jezika
Putevi i dostignuća u nastavi i vaspitanju
Radovi ANU BiH

Црна Гора:

Библиографски вјесник
Бјелопольске новине
Бока, зборник радова из науке, културе и умјетности
Бока, часопис ССРН
Васпитање и образовање
Гласник Црногорске академије наука и умјетности
Годишњак Наставничког факултета у Никшићу
Годишњак Педагошке академије
Годишњак Поморског музеја
Овдје
Одзиви
Пљеваљске новине
Просвјетни рад
Слобода
Споне
Стварање
Студентска ријеч

Македонија:

Годишен зборник на Филозофскиот факултет
Годишен зборник на Филолошкиот факултет
Жива антика
Културен живот
Литературен збор
Македонистика
Македонски јазик
Macedonian Review
Македонски фолклор
Просветно дело
Прилози на Македонската академија на науките и уметностите
Разгледи
Развиток
Современост
Славистични студии

Многи часописи с територије Србије који су пружали лингвистичку грађу то чине и сада и имају дугу историју реномираних научних часописа. Са друге стране, данас не излазе *Живи језици*, *Ковчежић*, а неки већ извесно време не доносе радове блиске филологији и лингвистици, *Зборник Филозофског факултета у Београду*, на пример. Скоро сва новосадска издања и даље излазе, али због збивања у јужној српској покрајини са издањима с Косова и Метохије је ситуација потпуно другачија.

3.7.4. САРАДНИЦИ

Милица Радовић-Тешић први је сарадник на библиографији *Јужнословенског филолога* који је 1976. године у броју XXXII наведен као уредник рубрике „Библиографије”. Тако је по први пут именовано лице одговорно за уређење рубрике „Библиографија” у целости, после више од пола века њеног постојања. Назначавањем лица које је обавило одговоран посао уређивања те комплексне рубрике допринело је да се библиографска делатност у оквиру часописа подигне на виши ниво. Од друге половине седамдесетих до почетка деведесетих година библиографија *Јужнословенског филолога* одржала се и напредовала у свом развоју. Испрва се користио термин *технички уредник*, а од броја XXXVII (1981) синтагма *библиографију уре-*

дила. Податак о томе налазио се на крају саме „Библиографије” све до броја LIX (2003).

Милица Радовић-Тешић је била уредник рубрике „Библиографија” од 1976. до 1983. У периоду од 1986. до 1989. године тај задатак био је поверен Јасни Влајић-Поповић. „Библиографија” назначеног уредника није имала само две године, у бројевима XL (1984) и XLI (1985).⁵³ У том периоду „Библиографија” је имала устаљене одељке за све групе лингвистичке грађе. Распоређивање је у највећој мери било доследно са врло мало одступања од постављених правила.

Упутство или правилник за израду текуће библиографије *Јужнословенског филолога* никада није постојао. Сарадници су се увек ослањали на међусобну комуникацију или су једноставно пратили рад својих претходника.

Јасна Влајић-Поповић је, поред коришћења знака звездице за библиографске јединице из претходних година, применила још неколико нових идеја које су побољшале начин презентовања информација у библиографији. Прекинута је пракса разнородног навођења годишта, броја и године часописа, као и броја страна. Циљ је био једнообразно приказивање нумеричких података без пропратних скраћеница. Данас се, такође, нумерички подаци наводе на сличан начин, осим што се у поједностављењу отишло корак даље: уместо употребе и римских и арапских бројева, све је приказано арапским бројкама.

Примери библиографског описа из ранијег периода и данас:

1510. Kranjec Marko, Alenka Logar-Pleško, Slovenistika v letu 1984. Bibliografski pregled. *JiS XXXI/2–3* (1985–86) 63–80.⁵⁴

734. ПАВЛОВИЋ, Слободан

Просторни прилози у старосрпским повељама и писми-ма / Слободан Павловић // *ЗбМСФЛ*. – 47, 1–2 (2004), 215–231. | Резюме⁵⁵

---

⁵³ Путем разговора са Ј. Влајић-Поповић разјашњено је да је она била уредник рубрике и у тим бројевима.

⁵⁴ *Јужнословенски филолог* бр. XLIII (1987): стр. 402.

⁵⁵ *Јужнословенски филолог* бр. LXII (2006): стр. 475.

Ништа од података није изгубљено или нејасно, а све је концизније представљено. Поштовање библиографске форме и једнообразно навођење података олакшавају процес дигитализације описа.

Добра комуникација између сарадника „Библиографије” и уредника као резултат давала је добро састављену библиографију. Већина учесника у процесу је, према речима Ј. Влајић-Поповић, на задовољавајући начин испуњавала задатке. Све до појаве електронске комуникације библиографска грађа је до уредника обично стизала поштом. Већих проблема није могло бити при уређивању одељака за словеначки и македонски језик пошто је грађу прикупљао по један сарадник и смештао је у свега неколико тематских сегмената. Права одговорност лежала је у уређивању осталих одељака, посебно оног за српскохрватски језик. Грађу за њега понекад је прилагало и више од десет сарадника. Проблеми су, као и данас, настајали при прецизном одређењу теме. Дешавало се да се прекораче предвиђени временски рокови али је колегијалност и узорна комуникација било, ипак, оно што је у највећој мери карактерисало сарадњу при изради сваке „Библиографије”.

Олга Сабо-Јерков је трећа у низу уредница „Библиографије” у том периоду. Она је библиографску рубрику водила три године у бројевима XLV (1989), XLVI (1990) и XLVII (1991). Раније примењени систем обраде грађе јавља се и у тим библиографијама.

На стварању библиографије у том периоду из Србије учествовали су: Слободанка Бошков, Радојка Дринчић (касније Хајдуковић), Петар Ђукановић, Радмила Ковачевић, Ксенија Кончаревић, Љиљана Ламбић, Радмило Маројевић, Мирослав Николић, Љиљана Ного, Васа Павковић, Звездана Павловић, Никола Рамић, Стана Ристић, Милорад Симић, Светозар Стијовић, Милосав Тешић, Олга Цвијић, Вишња Чаркић, Милосав Чаркић; из Војводине Љиља Спасић. Грађу из Црне Горе су сакупљали Смиљка Зубер, Ристо Радуловић и Драго Ђупић. Сарадници из Хрватске су били Јосип Вончина и Марта Вончина, из Босне и Херцеговине Невенка Новаковић-Стефановић и Срето Танасић, а из Словеније Марко Крањец и Јоже Мунда.

Посебно је истакнут Мехди Барди као сарадник из домена албанског језика, а за часопис *Жива антика* задужен је био Никола Родић.

Поред Антона и Звонка Бизјака, Јанеза, Тинета и Аленке Логар још једна породица била је заступљена са више чланова на листи сарадника „Библиографије”: Јосип и Марта Вончина.

Поједини сарадници су се враћали раду на „Библиографији” *Јужнословенског филолога* после извесног времена, као Олга Банковић-Тодоровић.

Библиографску грађу сакупљао је мањи број сарадника током осамдесетих година, у свим републикама. Из Србије, као највеће, било их је тада само четворо. Смањење броја људи укључених у рад на библиографији допринело је лакшој међусобној комуникацији.

3.8. „Библиографија” *Јужнословенског филолога* у периоду 1992–2002.

Јужнословенски филолог се почетком деведесетих година нашао у најтежој ситуацији после Другог светског рата, али се континуитет у његовом излажењу није прекинуо. Претходни периоди великих криза у XX веку одражавали су се на часопис у тој мери да он није објављиван по неколико година.

Године 1992. распала се СФРЈ, а *Јужнословенски филолог* је последњи пут објавио библиографију, у броју XLVIII, у којој су сарадници из свих република некадашње државе приложили грађу. У деценији која је почињала уредници и сарадници на изради библиографије покушавали су да изнађу решења адекватна за новонастале околности. Текуће библиографије настале у том периоду приказале су смањење научне издавачке продукције, потешкоће при организовању сарадника који су сакупљали грађу, недовољну спремност свих укључених у процес њене израде да се премосте проблеми. Организациони пропусти начињени деведесетих година чине се тешко надокнадивим и данас. Пропуштена је прилика да се ухвати корак с развојем савремене технологије. Тај период је у свету обележен настан-

ком многих база података које се развијају и данас на интернету. За разлику од значајних међународних библиографија, „Библиографија” *Јужнословенског филолога* се још увек објављује само у штампаном облику.

У броју XLIX (1993), када су ратни сукоби захватили Хрватску и Босну и Херцеговину, уређивачки одбор часописа, поводом измењених околности при сачињавању рубрике „Библиографија”, огласио се обавештењем у фусноти:

Уређивачки одбор жали што није у могућности да добија прилоге за библиографију *Јужнословенског филолога* из Словеније, Хрватске, Босне и Херцеговине и Македоније.⁵⁶

Ни на какав други начин није коментарисано то што се број сарадника целог часописа и „Библиографије” готово преполовио. У дугој историји постојања *Јужнословенског филолога* кризни периоди су се дешавали док је часопис водио А. Белић. Он је у свакој таквој прилици објављивао одговарајући текст осврћући се на догађаје које научници не могу да контролишу.

Гледано статистички, о великим променама у самој рубрици „Библиографија” сведочи то што је у броју XLIX било укупно 855 библиографских јединица, са упутним, а у броју L само 420. Само неколико година раније, у броју XLV (1989), било је 2118 јединица. Српскохрватски језик са 465 библиографских јединица је 1986. године спао на 157 јединица у броју L (1994). Основна два разлога за то јесу распад државе, односно драстично смањење територије с које се прикупљала библиографска грађа, као и опадање издавачке продукције. Обим библиографије се повећао када је са бројем LI (1995) поново почела да пристиже грађа из области македонског језика.

Дефинисати текућу библиографију после распада СФРЈ територијално није лако. Принцип националне библиографије, везане за границе једне државе, био је нарушен. Области из којих је библиографски материјал пристизао у периоду 1992–2007. јесу: Србија, Црна Гора, Република Српска и Македонија.

Термин *српскохрватски језик* замењен је са *српски језик* 1996. године.

---

⁵⁶ *Јужнословенски филолог* бр. XLIX (1993): стр. 263.

Измене су настале и у структури садржаја *Јужнословенског филолога*. У броју LII (1996) погрешно је приказан садржај рубрике „Библиографија”. Наведено је да постоји списак скраћеница и прва група проблема, општи теоријско-методолошки, а „Библиографија” је у реалности била комплетна. Након тога ни у једном наредном броју садржај саме „Библиографије” није истакнут. Читалац има проблема када је ишчитава и претражује разне групе проблема паралелно јер се не зна где завршава један а почиње други библиографски одељак. У садржају часописа библиографија је наведена као целина, без података о њеном рашчлањеном садржају. То се могло оправдати врло лошим стањем у вези са изградом библиографије тих година. Чињеница да је тако и данас, када рубрика „Библиографија” увек прелази стотину страна и хиљаду јединица, нема оправдања што садржај библиографије није адекватно презентован у садржају самог часописа. „Библиографија” на тај начин губи на информативности јер је грађа представљена у њој велика па би се читаоци лакше сналазили када би био представљен њен садржај праћен подацима о пагинацији. Онако како је то изгледало средином деведесетих година изгледа и данас. Пример:

Библиографија	
Скраћенице.....	275–277
Библиографски подаци.....	277–311 ⁵⁷

Разрешене скраћенице које се користе у тексту „Библиографије” нису важније од представљања њене веома разгранате садржине.

3.8.1. ОПИС

Недовољна посвећеност раду на текућој библиографији била је видљива јер се нису поштовали принципи који су њен изглед и функционисање у претходном периоду уздигли на завидан ниво.

Упркос напомени да ће јединице из ранијих година бити обележене звездицом, није увек било тако. У случајевима би-

---

⁵⁷ *Јужнословенски филолог* бр. LIII (1997).

блиографског описа приказа негде је то назначено, а негде не. Име истог часописа штампано је негде ћирилицом а негде латиницом, у различитим описима. Напомена да је нешто библиографија, без икаквог разлога, стојала је код јединица у том тематском одељку и чак када је у самом наслову рада била реч библиографија. Пример:

550. Библиографија радова професора др Вере Јерковић, 36МСФЛ XXXVII (1994) 2–8.
Библиографија.⁵⁸

Дешавало се да се једно име транслитерише на два различита начина, практично у два суседна реда: Пажђерски и Паждјерски. Нелогичности су многе: у којим се случајевима упутна одредница писала латиницом а у којим ћирилицом не може се закључити; зашто су термини у напомени почели да се пишу и латиницом итд. Количина употребљених интерпункцијских знакова читаоцу је само могла донети нејасноће. Пример:

1023. Миркуловска Милица, Библиографија на славистиката (Bibliografia Językoznawstwa Slawistycznego za rok 1992, T. 1, SOW, Warszawa 1995, 555 s; za rok 1993 z uzupełnieniami za rok 1992, t. 1./2., SOW, Warszawa 1996, 540 s./ 351 s.; za rok 1994 z uzupełnieniami za rok 1992–1993, T1., SOW, Warszawa 1997, 822 s.), MJ XLVIII–L/1997–1999 (2000), 401–404.
Приказ.⁵⁹

Упутне јединице нису се израђивале само за ауторе и личности, већ и за скупове. Пример:

1172. 36. seminar slovenskega jezika, literature in kulture, Zbornik predavanj, в. бр. 1066.
1183. 41. зимски семинар за наставнике и професоре српског језика и књижевности, в. бр. 1107.⁶⁰

---

⁵⁸ *Јужнословенски филолог* бр. LI (1996): стр. 268.

⁵⁹ *Јужнословенски филолог* бр. LVIII (2002): стр. 237.

⁶⁰ Исто: стр. 245.

Такви библиографски описи били су довољан разлог да уређивачки одбор часописа промени однос према изради текуће лингвистичке библиографије и потражи успешнија решења.

3.8.2. ОДЕЉЦИ

Радова везаних за словеначки језик нема од броја XLIX (1993), после осамдесет година постојања часописа и седамдесет три године континуиране израде текуће лингвистичке библиографије. Библиографска грађа везана за македонски језик није улазила у „Библиографију” од 1993. до 1995. године.

Поједини одељци су током година остајали празни, без иједне библиографске јединице. Радови који би се бавили метриком или народним умотворинама нису објављивани.

У броју LVIII (2002) разрешено је у загради на коју врсту грађе се односи одељак О становништву (веровања, обреди и сл., историјска и културна прошлост). То је био последњи број са старим распоредом тематских одељака у „Библиографији” пре њене реформе.

Повећање броја библиографских јединица у одељку Разно сведочи о недовољној концентрацији при уређењу целе библиографије. У одељку Разно су се нагомилавале јединице које су своје место могле наћи у некој другој тематској скупуни. Нејасно је зашто се у том одељку повремено налазе библиографске јединице које, чак у својој напомени, откривају на врло јасан начин којој скупуни треба да припадају. Пример:

1129. Радови југословенских лингвиста објављени у иностранству (1), Лингвистичке актуелности I/2, Београд 2000, 94–99.

Библиографија.

1130. Радови југословенских лингвиста објављени у иностранству (2), Лингвистичке актуелности I/3, Београд 2000, 111–112.

Библиографија.⁶¹

---

⁶¹ *Јужнословенски филолог* бр. LVIII (2002): стр. 244.

3.8.3. ЧАСОПИСИ

Све до реформе рубрике „Библиографија” 2003. године, она је почињала веома дугим списком скраћеница часописа који су се за потребе библиографије аналитички обрађивали још у време док је пристизала грађа из свих република бивше СФРЈ. Непрегледан списак на три стране, сличан оном из осамдесетих година, само је збуњивао корисника.

Велики број научних часописа у Србији није успевао да одржи ниво квалитета свога садржаја али најчешће ни фреквентност излагања. На поједине наслове се чекало годинама: *Живи језици*, *Зборник историје књижевности*, *Зборник радова ИСЈК Нови Сад*, *Зборник Филозофског факултета у Београду*, *Књижевна историја*, *Ковчежић*, *Народно стваралаштво*, *Наш језик*, *Ономатолошки прилози*, *Преводилац*, *Преводна књижевност*, *Свеске друштва за румунски језик*, *Славистички зборник* и *Филолошки преглед*. Неке од тих публикација никада се нису опоравиле од дешавања деведесетих година. Такви су, на пример, *Ковчежић*, *Расковник* и *Живи језици*. Други часописи су више година заостајали са излагањем.

3.8.4. САРАДНИЦИ

Михаило Шћепановић је преузео уређивање рубрике „Библиографија” од броја XLVIII (1992) до LI (1996). Александра Марковић је уредила библиографију само у броју LIII (1997). Након ње Наташа Вуловић је била уредник од броја LIV (1998) до LVII (2001). Последњи уредник рубрике „Библиографија” који је тај посао обавио према старим принципима била је Радомила Жугић у броју LVIII (2002).

У броју XLVIII (1992), када је објављена последња библиографија везана за целу СФРЈ, по први и једини пут имена сарадника нису разврстана по републикама, већ према језицима за који су сакупљали грађу (српскохрватски, македонски, словеначки). У следећем броју сарадници су разврстани само на оне који су приложили грађу за српскохрватски и остале језике. Сви су били из Србије или Црне Горе. Сарадници који су достављали грађу за српскохрватски (српски) језик били су: Наташа Белић, Марта Бјелетић, Биљана Вићентић, Наташа Вуловић,

Јелена Гинић, Радмила Жугић, Миодраг Јовановић, Ксенија Кончаревић⁶², Соња Ненезић, Снежана Петровић, Андреј Пешикан, Биљана Савић, Љиљана Спасић, Миодарка Тепавчевић, Жељко Ђупић, Михаило Шћепановић. За остале језике су то били Љиљана Спасић и Вања Станишић. Радмила Баскић је поново почела да сарађује при изради „Библиографије” грађом из Македоније од броја LI (1995).

3.9. „Библиографија” *Јужнословенског филолога* у периоду након 2003. године

Уређивање и прикупљање највећег дела материјала за израду рубрике „Библиографија” уређивачки одбор *Јужнословенског филолога* је 2003. године по први пут у деведесет година дугој историји часописа поверио не лингвисти, већ библиографу. Према предлогу члана уређивачког одбора Предрага Пипера тај одговоран задатак поверен је Ани Голубовић. У прилог таквој одлуци ишло је више аргумената: школовани библиограф нема проблема при правилном, једнообразном и доследном третирању грађе; постоје многобројни прописи, домаћи и међународни, за израду ваљаних библиографија који нису познати лингвистима (правила за опис публикација, израда регистра); библиограф је упознат с најлакшим начинима проналажења података и библиографског материјала, у папирној или електронској форми; непристрасно ће третирати грађу итд. С друге стране, неке аспекте израде такве библиографије библиограф може видети као проблем, док би се лингвиста с лакоћом с тим изборио: ваљана селекција материјала; дугогодишње праћење садржаја лингвистичких гласила; познавање тачних области и питања којима се баве други лингвисти; правилан распоред грађе по одељцима рубрике итд.

---

⁶² Ксенија Кончаревић је са Биљаном Вићентић и Предрагом Пипером била сарадник на неколико монографија библиографске тематике (ПИПЕР 1985, 1990; КОНЧАРЕВИЋ 2004; ВИЋЕНТИЋ 2006).

Нове идеје, које су измениле многе аспекте израде „Библиографије”, уређивачки одбор је прихватио и дао подршку таквој концепцији. Након броја LIX (2003), када је садржај „Библиографије” претрпео највеће промене, уз сугестије и тесну сарадњу са уређивачким одбором часописа, рубрика „Библиографија” се усталила у свом новом облику.

Територија са које је библиографска грађа прикупљана до 2006. године обухватала је говорна подручја српског и македонског језика, простор у четири независне државе: Србија, Црна Гора, Македонија и Република Српска, која је део Босне и Херцеговине. Одредба да је „Библиографија” *Јужнословенског филолога* национална може се заменити термином регионална. Сличну „Библиографији” *Јужнословенског филолога* за територију Словеније низ година је објављивао часопис *Jezik in slovstvo* (1956–1995). Развојем програма за каталогизацију и база података, које нуди систем COBISS у Словенији је престала потреба за израдом такве библиографије. Текућу лингвистичку библиографију ниједно научно гласило није наставило да објављује у новонасталим државама, у бившим републикама СФРЈ, осим *Јужнословенског филолога*.

3.9.1. ОПИС

Највеће промене у оквиру „Библиографије” претрпео је библиографски опис. Напуне три деценије после настанка првих ISBD интернационалних правила за библиографски опис публикација и њихових саставних делова они су почели да се примењују и при изради „Библиографије” у *Јужнословенском филологу*.

Имена која чине одреднице увек су написана на ћирилици, без обзира на језик саме публикације или научног чланка, и транслитерисана су на српски језик. Име и презиме се налазе у инверзији, одвојени зарезом. Одреднице сваког библиографског одељка узбучене су засебно, као и раније.

87. БАБИЋ, Сава

Романсирана новела / Сава Бабић // *Prevodilac*. – 23, 1–4 (2004), 32–39.⁶³

Не користе се скраћенице попут стр., бр., св. јер тешко може доћи до забуне ако се поштује исправно навођење нумеричких података и њихов редослед у оквиру описа. Сви нумерички подаци наведени су арапским бројевима. Због сажетијег изгледа описа незнатни компромиси су направљени при навођењу података који би се иначе нашли у напомени и одвојени су усправном линијом. Сличан начин се користи и у међународним публикацијама *Linguistic Bibliography*. Примери:

244. КОНЧАРЕВИЋ, Ксенија

Рад на иновирању црквенословенске норме током XIX и XX века / Ксенија Кончаревић // *Славистика*. – 8 (2004), 36–42. | Резюме⁶⁴

10365 MLADENović, Aleksandar: O nekim fonetskim odlikama «Slova na Sretenje» Jovana Ekzarha (prepis iz XVII veka u manastiru Hilandar). – *ZbFL* 23, 1980/1 (1981), 77–81 | Ru. summ.⁶⁵

Употребом карактеристичног израза *приказ* истакнуте су критике и слични радови. Уколико приказа исте публикације има више, они ће бити сви умрежени и повезани како редним бројевима међусобно, тако и са описом публикације која је тема тих критика. Пример:

18. СТАНИШИЋ, Вања

Увод у индоевропску филологију / Вања Станишић. – Београд : Чигоја, 2006. – 376. | Уп. 22⁶⁶

---

⁶³ *Јужнословенски филолог* бр. LXII (2006): стр. 420.

⁶⁴ Исто: стр. 432.

⁶⁵ *Linguistic Bibliography* (1984): str. 523.

⁶⁶ *Јужнословенски филолог* бр. LXV (2009): стр. 473.

22. ЧИГОЈА, Бранкица

Увод у индоевропску филологију / Вања Станишић. – Београд : Чигоја, 2006. – 376. / Бранкица Чигоја // ПКЈИФ. – 72, 1–4 (2006), 191–200.

Приказ | Уп. 18⁶⁷

Упутних одредница које су приказивале све друге сем првог аутора публикације или рада више нема. Примењује се правило да се публикација води на првог аутора, а сви остали се наводе у именском регистру. Анонимним публикацијама одредница је наслов. Регистар имена је, поред другачијег приступа изради библиографског описа, највећа новина измењене „Библиографије”. У броју LIX (2003) он је штампан засебно, а у каснијим бројевима, због уштеде простора и избегавања нагомилавања сличних података на више места у часопису, регистар „Библиографије” инкорпориран је у регистар целог *Јужнословенског филолога* тако што су бројеви библиографских јединица наведени у угластим заградама. На тај начин, поштујући савремене принципе израде библиографије, подаци о свим ауторима се могу пронаћи, а број библиографских јединица одговара укупном броју одредница.

Јединице из претходних година у односу на ону за коју се грађа прикупља и даље се обележавају звездicom.

Допуна описа, каква се већ користи при изради сличних библиографија у свету, биле би наведене кључне речи уз сваку јединицу, у циљу што бољег представљања садржине описиваног рада или публикације. Претходно би требало дефинисати списак термина који ће се користити, а њихова правилна употреба била би додатна вредност библиографског описа јер би се на тај начин надоместила реферативна напомена.

3.9.2. ОДЕЉЦИ

Поштујући, с једне стране, вишедеценијски систем расподела тема у оквиру којих се распоређивала библиографска грађа, а с друге, савремене токове развоја лингвистике као науке и профила домаће издавачке продукције, састављен је нов распо-

---

⁶⁷ Исто: стр. 474.

ред тематских целина које чине „Библиографију”. Највеће промене је претрпео најобимнији одељак, који се односи на српски језик. Уместо некадашњих сегмената:

- а) Фонетика и фонологија
- б) Граматика, граматичка питања и питања развоја српског књижевног језика
- в) Нормативна питања и питања развоја књижевног израза
- г) Дијалекти
- д) Текстови стари и нови, издања; њихова критика, порекло [...]
- ђ) Историја српског језика
- е) Стил
- з)(sic!) Терминологија
- и) Народне умотворине (текстови, тумачења итд.)

данас су одвојене теме везане за савремени језик од оних везаних за његову историју:

- VI Савремени српски језик
  - а) Опште
  - б) Фонетика, фонологија, прозодија
  - в) Графија и правопис
  - г) Граматика (морфологија, творба речи, синтакса)
  - д) Лексикологија (лексичка семантика, фразеологија, терминологија, етимологија, ономастика и др.)
  - ђ) Нормативистика
  - е) Стилистика
  - ж) Метрика
  - з) Методика наставе српског књижевног језика
  - и) Дијалектологија
- VII Историја српског језика
  - а) Опште
  - б) Текстови стари и нови, издања; њихова критика, порекло
  - в) Историјска фонетика, граматика, лексикологија, историја писма и правописа
  - г) Историја српског књижевног језика

Одељци с почетка „Библиографије” од општелингвистичких тема, преко примењене лингвистике и питања старословенског и језика словенске језичке заједнице, остали су непроме-

њени.⁶⁸ Поред стандардног одељка за радове везане за личности из области науке о језику, названог *Personalia*, сада постоји и одељак под називом Институције, научни скупови, часописи, удружења за њихово представљање. Грађа везана за македонски језик не улази у састав „Библиографије” од броја LXII (2007). Задржани су и одељак за балканологију, речнике, несловенске језике и разно. Укупан број тематских одељака према којима се данас распоређује прикупљена грађа је 15. Одељци и њихови сегменти у оквиру „Библиографије” одражавају скупове тема које се проучавају у савременом тренутку у оквиру филологије и лингвистике. Временом ће се и они морати мењати да би на што бољи начин била презентована библиографска грађа.

Начин нумерисања јединица се изменио утолико што сада коначан број на крају „Библиографије” представља реалан број библиографских јединица. Описи публикација или радова који се могу сврстати у два или више одељака само на једном месту имају редни број. На свакој другој позицији су без њега, са цртом испред имена аутора, и у скраћеном су облику. Пример:

– ГАГОВИЋ, Светозар

Из лексике Пиве : село Безује | Уп. 655⁶⁹

655. ГАГОВИЋ, Светозар

Из лексике Пиве : село Безује / Светозар Гаговић // СДЗБ.

– 51 (2004), 1–312.⁷⁰

3.9.3. ЧАСОПИСИ

Број научних лингвистичких и филолошких часописа који се аналитички обрађују за потребе израде библиографског одељка *Јужнословенског филолога* тачно се може утврдити тек

---

⁶⁸ Од броја LXVII (2011) одељак IV Прасловенски језик, словенска језичка заједница и посебна питања појединих словенских језика сегментиран је у четири засебна дела: а) опште (прасловенски језик и словенска језичка заједница), б) источнословенски језици, в) западнословенски језици, г) јужнословенски језици, изузев српског.

⁶⁹ *Јужнословенски филолог* бр. LXII (2006): стр. 454.

⁷⁰ Исто: стр. 468.

после 2003. године. На почетку сваке „Библиографије” наведена су сва консултована гласила без обзира на то да ли се њихово име у опису налази у пуном или скраћеном облику. Данас их је укупно 48.⁷¹

Списак релевантних часописа који се данас користе при изради „Библиографије”:

АФФ – Анали Филолошког факултета, Београд; ISSN 0522–8468

АП – Археографски прилози, Београд; ISSN 0351–2819,

www.nb.rs/publications/publication

Valcanica, Београд; ISSN 0350–7653

Баштина, Приштина–Лепосавић; ISSN 0353–9008

БВ – Библиографски вјесник, Цетиње; ISSN 0409–3739

ВаО – Васпитање и образовање, Подгорица; ISSN 0350–5065

Глас – Глас САНУ : Одељење језика и књижевности, Београд; ISSN 0351–7365

Гласник ЦАНУ : Одјељење умјетности, Подгорица; ISSN 0350–5480

ГСЈКњ – Годишњак за српски језик и књижевност, Ниш; ISSN 1451–5415, наставак ЗбФФН

ГФФН – Годишњак Филозофског факултета у Никшићу; ISSN 0354–9992

ГФФНС – Годишњак Филозофског факултета у Новом Саду; ISSN 0374–0730

Даница, Београд ISSN 0354–4974

Етно-културолошки зборник за проучавање културе источне Србије и суседних области, Сврљиг; ISSN 0354–7485

ЖЈ – Живи језици; ISSN 0514–7743

ЗбСЈКУ – Зборник српског језика, књижевности и умјетности, Бања Лука; ISSN 1451–2963

ЗбМСКС – Зборник Матице српске за класичне студије, Нови Сад; ISSN 1450–6998

ЗбМСКЈ – Зборник Матице српске за књижевност и језик, Нови Сад; ISSN 0543–1220

ЗбМСС – Зборник Матице српске за славистику, Нови Сад; ISSN 0352–5007

ЗбМСФЛ – Зборник Матице српске за филологију и лингвистику, Нови Сад; ISSN 0352–5724

ЗбФФН – Зборник радова Филозофског факултета у Нишу; ISSN 0350–2414 наставља се као ГСЈКњ

---

⁷¹ Србија 38, Црна Гора 6, Република Српска 4.

- ЗБФФП – Зборник радова Филолошког факултета у Приштини
ЗБФФБ – Зборник Филозофског факултета у Београду; ISSN 0350–848x
- ЈД – Језик данас, Нови Сад; ISSN 0354–9720
- ЈФ – Јужнословенски филолог, Београд; ISSN 0350–185x
- КњЈ – Књижевност и језик, Београд; ISSN 0454–0689
- Ковчежић – Ковчежић, прилози и грађа о Доситеју и Вуку, Београд
- Кодови – Кодови словенских култура, Београд; ISSN 0354–964X
- Крајина – Крајина : часопис за књижевност и културу, Бања Лука
- ЛМС – Летопис Матице српске, Нови Сад; ISSN 0025–5939
- ЛА – Лингвистичке актуелности, Београд; ISSN 1450–9083
- LA – Lingvističke aktuelnosti,
- НССУВД – Научни састанак слависта у Вукове дане, Београд; ISSN 0351–9066
- НЈ – Наш језик, Београд; ISSN 0027–8084
- ОП – Оноματοлошки прилози, Београд; ISSN 0351–9171
- Преводилац, Београд; ISSN 0351–8892
- ПКЛИФ – Прилози за књижевност, језик, историју и фолклор, Београд; ISSN 0350–6673
- ППЈ – Прилози проучавању језика, Нови Сад; ISSN 0555–1137
- ПР – Просвјетни рад, Подгорица; ISSN 0033–1686
- Радови – Радови : часопис за хуманистичке и друштвене науке =
Works : Magazin for Humanist and Social Studies, Бања Лука;
ISSN 1512–505X
- РФФ – Радови Филозофског факултета, Пале
- Расковник : часопис за књижевност и културу, Београд; ISSN 0486–0187
- Ријеч – Ријеч – часопис за науку о језику и књижевности, Никшић;
ISSN 0354–6039
- Славистика, Београд; ISSN 1450–5061
- СЈ – Српски језик, Београд; ISSN 0354–9259
- СДЗБ – Српски дијалектолошки зборник, Београд; ISSN 0350–1906
- Стил, Београд; ISSN 1451–3145
- FU – Facta universitatis, Ниш; ISSN 0354–4702, <http://facta.junis.ni.ac.rs/lal/lal.html>
- Philologia, Београд; ISSN 1451–5342
- ФП – Филолошки преглед, Београд; ISSN 0015–1807

Поред имена сваког гласила наведени су сви непроменљиви подаци који се односе на њега (место издања, ISSN) па су тако избегнута непотребна понављања података у сваком поје-

диначном библиографском опису. Уз публикације које их имају наведене су адресе издања на интернету. Повезани су пређашњи и савремени називи гласила из Ниша јер је дошло до промене имена *Зборник радова Филозофског факултета у Нишу у Годишњак за српски језик и књижевност*.

Највећи број гласила су реномирани научни часописи са дугом традицијом. Крајем прошлог века и почетком XXI појавила су се и нова лингвистичка гласила која су стекла завидну репутацију. Такви су часописи *Лингвистичке актуелности*, *Славистика*, *Српски језик*, *Стил*, *Facta universitatis*.

Пружањем прегледа научних чланака у лингвистичкој периодици „Библиографија” *Јужнословенског филолога* доследно прати праксу из прошлости. На тај начин се научној јавности презентује највећи број радова из области филологије и лингвистике. Међутим, треба нагласити и да се механичким праћењем само часописа са листе испуштају научне студије и чланци који у данашње време могу бити објављени у разним другим гласилима.

Списак аналитички обрађених зборника радова, који су сами по себи монографске публикације, следи иза списка обрађених часописа. Таква пракса уведена је од броја LX (2004). Имена таквих зборника скраћују се при опису њихових појединачних чланака на оптималну дужину, тако да се њихови пуни називи могу пронаћи у списку с почетка.

Реформа и усавршавање „Библиографије” *Јужнословенског филолога* неће се зауставити јер је у плану постављање базе података на интернет, попут оних које имају сличне иностране лингвистичке библиографије. Поред сарадње са библиографима, лингвисти ће морати тесно да сарађују са информатичарима и програмерима како би се досегао ниво савремене научне библиографије.

3.9.4. САРАДНИЦИ

Библиографску грађу с територије Србије и Републике Српске прикупља уредница „Библиографије” Ана Голубовић. Сараднице из Црне Горе су до 2009. године биле Миодарка Тепавчевић и Соња Ненезић а данас је то Мира Чановић.

4. БИБЛИОГРАФИЈА ТЕКУЋЕ ЛИНГВИСТИЧКЕ БИБЛИОГРАФИЈЕ У ЧАСОПИСУ *ЛУЖНОСЛОВЕНСКИ ФИЛОЛОГ*

1. I, 1/2 (1913)

БЕЛЕШКЕ // I, 1/2 (1913), стр. 158–160.

2. II (1921)

БИБЛИОГРАФИЈА од 1914–1922. // II (1921), стр. 326–354.

Садржи: Списак скраћеница: стр. 327–329; I. Прасловенски језик: стр. 330–345; II. Акценатска питања: стр. 345–354.

3. III, (1922–1923)

БИБЛИОГРАФИЈА од 1914–1922 (1923) : (продужење) // III (1922–1923), стр. 197–297.

Садржи: III. Словенске етимологије: стр. 199–229; IV. Српскохрватски језик: стр. 229–288; V. Словеначки језик: стр. 288–297.

4. V (1925–1926)

БИБЛИОГРАФИЈА од 1914–1925. // V (1925–1926), стр. 318–367.

Садржи: VI. Старословенски језик и палеографија: стр. 319–336; VII. Бугарски језик: стр. 336–347; VIII. Биографије, аутобиографије и сл.:

стр. 347–364; IX. Језички библиографски прегледи, библиографије филолошких радова и сл.: стр. 364–367.

5. VII, 3/4 (1928–1929)

БИБЛИОГРАФИЈА // VII, 3/4 (1928–1929), стр. 231–325.

Садржи: Стр. 231: [Предговор] / А[лександар] Б[елић]; Скраћенице: стр. 231–237; I Прасловенски језик: стр. 237–249; II Акценатска питања: стр. 250–255; III О речима : етимологије, из прасловенског значења речи и т. д.: стр. 255–269; IV Српскохрватски језик: стр. 269–293; V Словеначки језик: стр. 293–304; VI Старословенски језик: стр. 304–313; VII Бугарски језик: стр. 313–315; VIII Биографије, аутобиографије, некролози и сл.: стр. 316–320; IX Речници: стр. 321; X Језички библиографски прегледи, библиографије филолошких радова и др.: стр. 322–324; XI Везе са пограничним језицима: стр. 324–325.

6. IX (1930)

БИБЛИОГРАФИЈА за 1929 г. : расправа и дела из словенске и индоевропске филологије која су изашла у Југославији // IX (1930), стр. 344–385.

Садржи: [Предговор] : стр. 344; Скраћенице: стр. 344–345; I Филозофија и језик: стр. 345; II О прасловенском и словенским језицима: стр. 346–347; III Етимологије, историја речи, тумачење речи, збирке речи: стр. 347–353; IV Несловенски језици: стр. 353–354; V Старословенски језик и црквенословенски: стр. 354–355; VI Српскохрватски језик: стр. 355–369 (а) фонетика (експериментална, физиолошка, фонолошка), б) граматика и грамат. питања, в) правопис српскохрватски, г) дијалекти, д) тајни језици, њ) текстови стари и нови, издања; њихова критика, порекло итд., е) историја српскохрватског језика, ж) методологија језичке наставе); VII Речници стари и нови српскохрватског језика (српскохрв. и ког страног језика): стр. 369–373; VIII Биографије, аутобиографије и сл. грађа: стр. 373–376; IX Библиографија: стр. 376; X О становништву, насељима, њихову пореклу: стр. 377–380; XI Различно: стр. 380–381; Стр. 381–385: XII Словеначки језик / изradio проф. Ф[ран] Рамовш.

7. X, 1/3 (1931)

БИБЛИОГРАФИЈА за 1930 г. : расправа и дела из словенске и индоевропске филологије која су изашла у Југославији // X, 1/3 (1931), стр. 253–283.

Садржи: Скраћенице: стр. 253–254; I Филозофија и језик: стр. 254; II О прасловенском и словенским језицима: стр. 254–256; III Етимологије, историја речи, тумачење речи, збирке речи: стр. 256–260; IV Несловенски језици: стр. 260; V Старословенски језик и црквенословенски: стр. 260–261; VI Српскохрватски језик: стр. 262–272 (а) граматика и граматичка питања, б) савремени књижевни језик и правопис, в) дијалекти, г) текстови стари и нови, издања; њихова критика, порекло итд., д) историја српскохрватског језика, њ) метрика); VII Речници стари и нови српскохрватског језика (српскохрв. и ког страног језика): стр. 273; VIII Биографије, аутобиографије и сл. грађа: стр. 273–275; IX Библиографија: стр. 275–276; X О становништву, насељима, њихову пореклу: стр. 276–281; XI Различно: стр. 281–282; Стр. 282–283: XII Словеначки језик / израдио проф. Ф[ран] Рамовш.

8. XI (1932)

БИБЛИОГРАФИЈА за 1931 г. : расправа и дела из словенске и индоевропске филологије која су изашла у Југославији // XI (1932), стр. 287–320.

Садржи: Скраћенице: стр. 287–288; I Филозофија и језик: стр. 288; II О прасловенском и словенским језицима: стр. 288–289; III Етимологије, историја речи, тумачење речи, збирке речи: стр. 290–293; IV Несловенски језици: стр. 293–294; V Старословенски језик и црквенословенски: стр. 294–295; VI Српскохрватски језик: стр. 295–308 (а) граматика и граматичка питања, б) савремени књижевни језик, в) дијалекти, г) текстови стари и нови, издања; њихова критика, порекло итд., д) историја српскохрватског језика, њ) метрика); VII Речници стари и нови српскохрватског језика (српскохрв. и ког страног језика): стр. 309–310; VIII Биографије, аутобиографије и сл. грађа: стр. 310–312; IX Библиографија: стр. 312; X О становништву, насељима, њихову пореклу: стр. 312–314; XI Различно: стр. 314–315; Стр. 315–320: XII Словеначки језик / израдио проф. Ф[ран] Рамовш.

9. XII (1933)

БИБЛИОГРАФИЈА за 1932 г. : расправа и дела из словенске и индоевропске филологије која су изашла у Југославији // XII (1933), стр. 290–317.

Садржи: Скраћенице: стр. 290; I Филозофија и језик: стр. 290; II О прасловенском и словенским језицима: стр. 291; III Етимологије, историја речи, тумачење речи, збирке речи: стр. 291–297; IV Несловенски језици: стр. 297–298; V Старословенски језик и црквенословенски: стр. 298; VI Српскохрватски језик: стр. 299–312 (а) граматика и граматичка питања, б) савремени књижевни језик и правопис, в) дијалекти, г) текстови стари и нови, издања; њихова критика, порекло итд., д) историја српскохрватског језика, њ) метрика); VII Речници стари и нови српскохрватског језика (српскохрв. и ког страног језика): стр. 312–313; VIII Биографије, аутобиографије и сл. грађа: стр. 313–314; IX Библиографија: стр. 314; X О становништву, насељима, њихову пореклу: стр. 314–315; XI Различно: стр. 315–316; Стр. 316–317: XII Словеначки језик / израдио проф. Ф[ран] Рамовш.

10. XIII (1933–1934)

БИБЛИОГРАФИЈА за 1933 г. : расправа и дела из словенске и индоевропске филологије која су изашла у Југославији // XIII (1933–1934), стр. 281–314.

Садржи: Скраћенице: стр. 281; I Филозофија и језик: стр. 282; II О прасловенском и словенским језицима: стр. 282–284; III Етимологије, историја речи, тумачење речи, збирке речи: стр. 284–288; IV Несловенски језици: стр. 288–290; V Старословенски језик и црквенословенски: стр. 290–291; VI Српскохрватски језик: стр. 291–306 (а) граматика и граматичка питања, б) савремени књижевни језик, в) дијалекти, г) текстови стари и нови, издања; њихова критика, порекло итд., д) историја српскохрватског језика, њ) метрика); VII Речници стари и нови српскохрватског језика (српскохрв. и ког страног језика): стр. 306–307; VIII Биографије, аутобиографије и сл. грађа: стр. 307–308; IX Библиографија: стр. 308–309; X О становништву, насељима, њихову пореклу: стр. 309–310; XI Различно: стр. 310–312; Стр. 312–314: XII Словеначки језик / израдио А[нтон] Бизјак.

11. XIV (1935)

БИБЛИОГРАФИЈА за 1934 г. : расправа и дела из словенске и индоевропске филологије која су изашла у Југославији // XIV (1935), стр. 247–281.

Садржи: Скраћенице: стр. 247; I Филозофија и језик: стр. 248; II О прасловенском и словенским језицима: стр. 248; III Балканистичка испитивања: стр. 248–250; IV Етимологије, историја речи, тумачење речи, збирке речи: стр. 250–259; V Несловенски језици: стр. 259–261; VI Српскохрватски језик: стр. 261–274 (а) граматика и граматичка питања, б) савремени књижевни језик, в) дијалекти, г) текстови стари и нови, издања; њихова критика, порекло итд., д) историја српскохрватског језика, њ) метрика); VII Речници стари и нови српскохрватског језика (српскохрв. и ког страног језика): стр. 274; VIII Библиографије (sic!), аутобиографије и сл, грађа: стр. 275–276; IX Библиографија: стр. 276; X О становништву, насељима, њихову пореклу: стр. 276–277; XI Различно: стр. 277–278; Стр. 278–281: XII Словеначки језик / израдио А[нтон] Бизјак.

12. XV (1936)

БИБЛИОГРАФИЈА за 1935 г. : расправа и дела из словенске и индоевропске филологије која су изашла у Југославији // XV (1936), стр. 260–297.

Садржи: Скраћенице: стр. 260–261; I Филозофија и језик: стр. 261; II О прасловенском и словенским језицима: стр. 261; III Етимологије, историја речи, тумачење речи, збирке речи: стр. 261–267; IV Несловенски језици: стр. 267–268; V Старословенски језик: стр. 269; VI Српскохрватски језик: стр. 269–282 (а) фонетика (експериментална, физиолошка, фонолошка), б) граматика и граматичка питања, в) савремени књижевни језик, г) дијалекти, д) текстови стари и нови, издања; њихова критика, порекло итд., њ) историја српскохрватског језика); VII Речници стари и нови српскохрватског језика (српскохрв. и ког страног језика): стр. 282–283; VIII Биографије, аутобиографије и сл. грађа: стр. 283; IX Библиографија: стр. 283–284; X О становништву, насељима, њихову пореклу: стр. 284–285; XI Различно: стр. 285–286; Стр. 286–297: XII Словеначки језик / израдио А[нтон] Бизјак.

13. XVI (1937)

БИБЛИОГРАФИЈА за 1936 г. : расправа и дела из словенске и индоевропске филологије која су изашла у Југославији // XVI (1937), стр. 243–278.

Садржи: Скраћенице: стр. 243–244; I Филозофија и језик: стр. 244; II О прасловенском и словенским језицима: стр. 244; III Етимологије, историја речи, тумачење речи, збирке речи: стр. 244–246; IV Несловенски језици: стр. 246–247; V Балканологија: стр. 247–250; VI Старословенски језик: стр. 250; VII Српскохрватски језик: стр. 250–262 (а) фонетика (експериментална, физиолошка, фонолошка), б) граматика и граматичка питања, в) савремени књижевни језик, г) дијалекти, д) текстови стари и нови, издања; њихова критика, порекло итд., љ) историја српскохрватског језика, е) метрика); VIII Речници стари и нови српскохрватског језика (српскохрв. и ког страног језика): стр. 262–263; IX Биографије, аутобиографије и сл. грађа: стр. 263–264; X Библиографија: стр. 264–265; XI О становништву: стр. 265–266; XII Различно: стр. 266–268; Стр. 268–278: XII Словеначки језик / израдио А[нтон] Бизјак.

14. XVII (1938–1939)

БИБЛИОГРАФИЈА за 1937 и 1938 г. : расправа и дела из словенске и индоевропске филологије која су изашла у Југославији // XVII (1938–1939), стр. 283–366.

Садржи: Скраћенице: стр. 283–284; I Филозофија и језик: стр. 284–285; II О прасловенском и словенским језицима: стр. 285–289; III Етимологије, историја речи, тумачење речи, збирке речи: стр. 289–293; IV Несловенски језици: стр. 293–294; V Балканологија: стр. 294–298; VI Старословенски језик: стр. 298–302; VII Српскохрватски језик: стр. 302–331 (а) фонетика (експериментална, физиолошка, фонолошка), б) граматика и граматичка питања, в) савремени књижевни језик, г) дијалекти, д) текстови стари и нови, издања; њихова критика, порекло итд., љ) историја српскохрватског језика, е) метрика, ж) стил, з) методика, настава књижевног језика, и) терминологија, ј) народне умотворине (текстови, тумачења итд.); VIII Речници стари и нови српскохрватског језика (српскохрв. и ког страног језика): стр. 331–332; IX Биографије, аутобиографије и сл. грађа: стр. 333–337; X Библиографија: стр. 337–338; XI О становништву: стр. 338–339; XII

Различно: стр. 339–341; Стр. 342–366: XII Словеначки језик / израдио А[нтон] Бизјак.

15. XVIII, 1/4 (1949–1950)

БИБЛИОГРАФИЈА од 1939 до 1949 : расправа и дела из словенске и индоевропске филологије која су изашла у Југославији / Јован Вуковић и др. // XVIII, 1/4 (1949–1950), стр. 341–500.

Садржи: Скраћенице: стр. 341–343; I Филозофија и језик: стр. 343–347; II О словенској језичкој заједници и словенским језицима: стр. 347–363; III Етимологије, историја речи, тумачење речи, збирке речи: стр. 363–371; IV Несловенски језици: стр. 371–375; V Балканологија: стр. 375–378; VI Старословенски језик: стр. 378–380; VII Српскохрватски језик: стр. 380–447 (а) Фонетика (експериментална, физиолошка, фонолошка), б) Граматика и граматичка питања, в) Савремени књижевни језик, г) Дијалекти, д) Текстови стари и нови, издања; њихова критика, порекло итд., њ) Историја српскохрватског језика, е) Метрика, ж) Стил, з) Методика, настава књижевног језика, и) Терминологија, ј) Народне умотворине (текстови, тумачења итд.); VIII Речници стари и нови српскохрватског језика (српскохрв. и ког страног језика): стр. 447–448; IX Биографије, аутобиографије и сл. грађа: стр. 448–461; X Библиографија: стр. 461–462; XI О становништву: стр. 462–468; XII Различно: стр. 469–471; XIII Македонски језик: стр. 471–476; Стр. 476–500: XIV Словеначки језик / израдио Звонко А. Бизјак.

16. XIX, 1/4 (1951–1952)

БИБЛИОГРАФИЈА за 1950 и 1951 : расправа и дела из словенске и индоевропске филологије која су изашла у Југославији и Трсту / Лука Вујовић и др. // XIX, 1/4 (1951–1952), стр. 375–478.

Садржи: Скраћенице: стр. 375–376; I Филозофија и језик: стр. 376–378; II О словенској језичкој заједници и словенским језицима: стр. 378–382; III Етимологија, историја речи, тумачење речи, збирке речи: стр. 382–389; IV Несловенски језици: стр. 389–395; V Балканологија: стр. 395; VI Старословенски језик: стр. 395–396; VII Српскохрватски језик: стр. 396–443 (а) Фонетика (експериментална, физиолошка, фо-

нолошка), б) Граматика и граматичка питања, в) Савремени књижевни језик, г) Дијалекти, д) Текстови стари и нови, издања; њихова критика, порекло итд., ђ) Историја српскохрватског језика, е) Метрика, ж) Стил, з) Методика наставе књижевног језика, и) Терминологија, ј) Народне умотворине (текстови, тумачења итд.); VIII Речници стари и нови српскохрватског језика (српскохрв. и ког страног језика): стр. 443–444; IX Биографије, аутобиографије и сл. грађа: стр. 444–446; X Библиографија: стр. 446–447; XI О становништву: стр. 447–450; XII Различно: стр. 450–452; XIII Македонски језик: стр. 452–461; Стр. 461–473: XIV Словеначки језик / израдио Јанез Логар; Стр. 473–478: XV Русински језик : 1945–1948. / Гаврило Нађ.

17. XX, 1/4 (1953–1954)

БИБЛИОГРАФИЈА за 1952 : расправа и дела из словенске и индоевропске филологије која су изашла у Југославији и Трсту / Божо Видојевски и др. // XX, 1/4 (1953–1954), стр. 497–575. Садржи: Скраћенице: стр. 497–498; I Филозофија и језик: стр. 498–500; II О словенској језичкој заједници и словенским језицима: стр. 500–501; III Етимологија, историја речи, тумачење речи, збирке речи: стр. 501–506; IV Несловенски језици: стр. 506–513; V Балканологија: стр. 513; VI Старословенски језик: стр. 513; VII Српскохрватски језик: стр. 513–553 (а) Фонетика (експериментална, физиолошка, фонологија), б) Граматика, граматичка питања и правопис, в) Савремени књижевни језик, г) Дијалекти, д) Текстови стари и нови, издања; њихова критика, порекло итд., ђ) Историја српскохрватског језика, е) Метрика, ж) Стил, з) Методика наставе књижевног језика, и) Терминологија, ј) Народне умотворине (текстови, тумачења итд.); VIII Речници стари и нови српскохрватског језика (српскохрв. и ког страног језика): стр. 553; IX Биографије, аутобиографије и сл. грађа: стр. 553–556; X Библиографија: стр. 556–557; XI О становништву: стр. 557–563; XII Различно: стр. 563–565; Стр. 565–572: XIII Македонски језик / израдили Божо Видојевски и Рада Угринова; Стр. 572–575: XIV Словеначки језик / израдио Јанез Логар.

18. XXI, 1/4 (1955–1956)

БИБЛИОГРАФИЈА за 1953 и 1954 : расправа и дела из словенске и индоевропске филологије која су изашла у Југосла-

вији и Трсту / Божо Видоевски и др. // XXI, 1/4 (1955–1956), стр. 365–496.

Садржи: Скраћенице: стр. 365–366; I Филозофија и језик: стр. 367–369; II О словенској језичкој заједници и словенским језицима: стр. 369–372; III Етимологија, историја речи, тумачење речи, збирке речи: стр. 372–380; IV Несловенски језици: стр. 380–386; V Балканологија: стр. 386–387; VI Старословенски језик: стр. 387–388; VII Српскохрватски језик: стр. 388–456 (а) Фонетика (експериментална, физиолошка, фонологија), б) Граматика и граматичка питања, в) Савремени књижевни језик, г) Дијалекти, д) Текстови стари и нови, издања; њихова критика, порекло итд., љ) Историја српскохрватског језика, е) Метрика, ж) Стил, з) Методика наставе књижевног језика, и) Терминологија, ј) Народне умотворине (текстови, тумачења итд.); VIII Речници стари и нови српскохрватског језика (српскохрв. и ког страног језика): стр. 457–459; IX Биографије, аутобиографије и сл. грађа: стр. 460–463; X Библиографија: стр. 463–464; XI О становништву: стр. 464–470; XII Различно: стр. 470–478; Стр. 478–489: XIII Македонски језик / израдили Божо Видоевски и Рада Угринова; Стр. 489–496: XIV Словеначки језик : у ту библиографију ушли су и чланци и расправе штампани у словеначким мањинским публикацијама у Корушкој / израдио Јанез Логар.

19. XXII, 1/4 (1957–1958)

БИБЛИОГРАФИЈА за 1955 и 1956 : расправа и дела из словенске и индоевропске филологије која су изашла у Југославији и у словеначким публикацијама у Трсту и Целовцу / Божо Видоевски и др. // XXII, 1/4 (1957–1958), стр. 345–498.

Садржи: Скраћенице: стр. 345–346; I Филозофија и језик: стр. 346–351; II О словенској језичкој заједници и словенским језицима: стр. 351–353; III Етимологија, историја речи, тумачење речи, збирке речи: стр. 353–370; IV Несловенски језици: стр. 371–387; V Балканологија: стр. 388–389; VI Старословенски језик: стр. 389–390; VII Српскохрватски језик: стр. 390–449 (а) Фонетика (експериментална, физиолошка, фонолошка), б) Граматика и граматичка питања, в) Савремени књижевни језик, г) Дијалекти, д) Текстови стари и нови, издања; њихова критика, порекло итд., љ) Историја српскохрватског језика, е) Метрика, ж) Стил, з) Методика наставе књижевног језика, и) Терминологија, ј) Народне умотворине (текстови, тумачења итд.); VIII Речници стари и нови српскохрватског језика (српскохрватског и ког

страног језика): стр. 450–454; IX Биографије, аутобиографије и сл. грађа: стр. 454–460; X Библиографија: стр. 460–462; XI О становништву: стр. 462–467; XII Различно: стр. 467–482; Стр. 482–489: XIII Македонски језик / израдили Божо Видоевски и Рада Угринова; Стр. 489–498: XIV Словеначки језик / израдио Јанез Логар.

20. XXIII, 1/4 (1958)

БИБЛИОГРАФИЈА за 1957 : расправа и дела из словенске и индоевропске филологије која су изашла у Југославији и у словеначким публикацијама у Трсту и Целовцу / Лука Вујовић и др. // XXIII, 1/4 (1958), стр. 289–389.

Садржи: Скраћенице: стр. 289–290; I Филозофија и језик: стр. 290–293; II О словенској језичкој заједници и словенским језицима: стр. 293–298; III Етимологија, историја речи, тумачење речи, збирке речи: стр. 298–309; IV Несловенски језици: стр. 309–317; V Балканологија: стр. 317–318; VI Старословенски језик: стр. 318–320; VII Српскохрватски језик: стр. 320–364 (а) Фонетика (експериментална, физиолошка, фонологија), б) Граматика и граматичка питања, в) Савремени књижевни језик, г) Дијалекти, д) Текстови стари и нови, издања; њихова критика, порекло итд., ђ) Историја српскохрватског језика, е) Метрика, ж) Стил, з) Методика наставе књижевног језика, и) Терминологија, ј) Народне умотворине (текстови, тумачења итд.); VIII Речници стари и нови српскохрватског језика (српскохрв. и ког страног језика): стр. 364–366; IX Биографије, аутобиографије и сл. грађа: стр. 366–370; X Библиографија: стр. 370–371; XI О становништву: стр. 371–376; XII Различно: стр. 376–381; Стр. 381–385: XIII Македонски језик / израдио Кирил Конески; Стр. 385–389: XIV Словеначки језик / израдио Јанез Логар.

21. XXIV (1959–1960)

БИБЛИОГРАФИЈА за 1958. годину : расправа и дела из словенске и индоевропске филологије која су изашла у Југославији и у словеначким публикацијама у Трсту и Целовцу / Жељко Брадић и др. // XXIV (1959–1960), стр. 395–490.

Садржи: Скраћенице: стр. 395–396; I Филозофија и језик: стр. 396–398; II О словенској језичкој заједници и словенским језицима: стр. 399–402; III Етимологија, историја речи, тумачење речи, збирке речи:

стр. 402–412; IV Несловенски језици: стр. 412–418; V Балканологија: стр. 418; VI Старословенски језик: стр. 418–419; VII Српскохрватски језик: стр. 419–463 (а) Фонетика (експериментална, физиолошка, фонологија), б) Граматика и граматичка питања, в) Савремени књижевни језик, г) Дијалекти, д) Текстови стари и нови, издања; њихова критика, порекло итд., њ) Историја српскохрватског језика, е) Метрика, ж) Стил, з) Методика наставе књижевног језика, и) Терминологија, ј) Народне умотворине (текстови, тумачења итд.); VIII Речници стари и нови српскохрватског језика (српскохрв. и ког страног језика): стр. 464–466; IX Биографије, аутобиографије и сл. грађа: стр. 466–472; X Библиографија: стр. 472–473; XI О становништву: стр. 473–477; XII Различно: стр. 477–480; Стр. 480–487: XIII Македонски језик / израдио Александар Џукески; Стр. 488–490: XIV Словеначки језик / израдио Јанез Логар.

22. XXV (1961–1962)

БИБЛИОГРАФИЈА за 1959, 1960. и 1961. годину : расправа и дела из словенске и индоевропске филологије која су изашла у Југославији и у словеначким публикацијама у Трсту и Целовцу / Олга Банковић-Тодоровић и др. // XXV (1961–1962), стр. 437–551.

Садржи: Скраћенице: стр. 437–438; I Филозофија и језик: стр. 438–443; II О словенској језичкој заједници и словенским језицима: стр. 443–445; III Етимологија, историја речи, тумачење речи, збирке речи: стр. 445–454; IV Несловенски језици: стр. 454–461; V Балканологија: стр. 462; VI Старословенски језик: стр. 463; VII Српскохрватски језик: стр. 464–512 (а) Фонетика (експериментална, физиолошка, фонологија), б) Граматика и граматичка питања, в) Савремени књижевни језик, г) Дијалекти, д) Текстови стари и нови, издања; њихова критика, порекло итд., њ) Историја српскохрватског језика, е) Метрика, ж) Стил, з) Методика наставе књижевног језика, и) Терминологија, ј) Народне умотворине (текстови, тумачења итд.); Стр. 512–526: VIII Македонски језик / израдио Александар Џукески; Стр. 526–533: IX Словеначки језик / израдио Јанез Логар; X Речници стари и нови српскохрватског језика (српскохрватског и ког страног језика): стр. 533–537; XI Биографије, аутобиографије и сл. грађа: стр. 538–543; XII Библиографија: стр. 543–544; XIII О становништву: стр. 544–545; XIV Различно: стр. 545–551.

23. XXVI, 3/4 (1963–1964)

БИБЛИОГРАФИЈА за 1962. и 1963. годину : расправа и дела из словенске и индоевропске филологије која су изашла у Југославији / Олга Банковић-Тодоровић и др. // XXVI, 3/4 (1963–1964), стр. 631–738.

Садржи: Скраћенице: стр. 631–632; I Филозофија и језик: стр. 632–636; II О словенској језичкој заједници и словенским језицима: стр. 637–641; III Етимологија, историја речи, тумачење речи, збирке речи: стр. 641–648; IV Несловенски језици: стр. 648–655; V Балканологија: стр. 655–656; VI Старословенски језик: стр. 656–660; VII Српскохрватски језик: стр. 661–701 (а) Фонетика (експериментална, физиолошка, фонологија), б) Граматика и граматичка питања, в) Савремени књижевни језик, г) Дијалекти, д) Текстови стари и нови, издања; њихова критика, порекло итд., љ) Историја српскохрватског језика, е) Метрика, ж) Стил, з) Методика наставе књижевног језика, и) Терминологија, ј) Народне умотворине (текстови, тумачења итд.); VIII Македонски језик: стр. 701–708; IX Словеначки језик: стр. 708–718; X Речници стари и нови српскохрватског језика (српскохрватског и ког страног језика): стр. 718–723; XI Биографије, аутобиографије и сл. грађа: стр. 723–727; XII Библиографија: стр. 727–729; XIII О становништву: стр. 729–730; XIV Различно: стр. 730–738.

24. XXVII, 3/4 (1968–1969)

БИБЛИОГРАФИЈА за 1964, 1965. и 1966. годину : расправа и дела из словенске и индоевропске филологије и опште лингвистике која су изашла у Југославији / Милица Бабић и др. // XXVII, 3/4 (1968–1969), стр. 588–755.

Садржи: Скраћенице: стр. 588–590; I Филозофија и језик: стр. 590–597; II О словенској језичкој заједници и словенским језицима: стр. 597–601; III Етимологија, историја речи, тумачење речи, збирке речи: стр. 601–615; IV Несловенски језици: стр. 615–623; V Балканологија: стр. 623–624; VI Старословенски језик: стр. 624–628; VII Српскохрватски језик: стр. 628–693 (а) Фонетика (експериментална, физиолошка, фонологија), б) Граматика и граматичка питања, в) Савремени књижевни језик, г) Дијалекти, д) Текстови стари и нови, издања; њихова критика, порекло итд., љ) Историја српскохрватског језика, е) Метрика, ж) Стил, з) Методика наставе књижевног језика, и) Терми-

нологија, j) Народне умотворине (текстови, тумачења итд.); VIII Македонски језик: стр. 693–705; IX Словеначки језик: стр. 706–722 (a) *Sodobna knjižna slovenščina, slovnica, fonetika, prevorečje, pravopis, metrika, stil, metodika, pouka*, b) *Zgodovina jezika, etimologija, dialekti, objava in obravnava ljudskega slovstva in starih besedil*, c) *Strokovni in splošni slovarji, terminologija*); X Речници стари и нови српскохрватског језика (српскохрватског и ког страног језика): стр. 722–728; XI Биографије, аутобиографије и сл. грађа: стр. 728–739; XII Библиографија: стр. 739–742; XIII О становништву: стр. 742–744; XIV Различно: стр. 744–755.

25. XXVIII, 3/4 (1970)

БИБЛИОГРАФИЈА за 1967. и 1968. годину : расправа и дела из словенске и индоевропске филологије и опште лингвистике која су изашла у Југославији / Олга Банковић-Тодоровић и др. // XXVIII, 3/4 (1970), стр. 579–721.

Садржи: Скраћенице: стр. 579–580; I Општелингвистички проблеми: стр. 581–588; II Прасловенски језик, словенска језичка заједница и посебна питања појединих словенских језика: стр. 588–595; III Етимологија, историја речи, тумачење речи, збирке речи: стр. 595–606; IV Несловенски језици: стр. 606–612; V Балканологија: стр. 612–613; VI Старословенски језик: стр. 613–614; VII Српскохрватски језик: стр. 614–672 (a) *Фонетика (експериментална, физиолошка, фонологија)*, б) *Граматика и граматичка питања*, в) *Савремени књижевни језик*, г) *Дијалекти*, д) *Текстови стари и нови, издања; њихова критика, порекло итд.*, њ) *Историја српскохрватског језика*, е) *Метрика*, ж) *Стил*, з) *Методика наставе књижевног језика*, и) *Терминологија*, j) *Народне умотворине (текстови, тумачења итд.)*; VIII Македонски језик: стр. 673–690; IX Словеначки језик: стр. 690–701 (a) *Sodobna knjižna slovenščina, slovnica, fonetika, prevorečje, pravopis, metrika, stil, metodika, pouka*, b) *Zgodovina jezika, etimologija, dialekti, objava in obravnava ljudskega slovstva in starih besedil*, c) *Strokovni in splošni slovarji, terminologija*); X Речници стари и нови српскохрватског језика (српскохрватског и ког страног језика): стр. 701–708; XI Биографије, аутобиографије и сл. грађа: стр. 708–713; XII Библиографија: стр. 713–715; XIII О становништву: стр. 716; XIV Разно: стр. 716–721.

26. XXIX, 3/4 (1973)

БИБЛИОГРАФИЈА за 1969 и 1970. годину : расправа и дела из словенске и индоевропске филологије и опште лингвистике која су изашла у Југославији / Олга Банковић-Тодоровић и др. // XXIX, 3/4 (1973), стр. 641–790.

Садржи: Скраћенице: стр. 641–643; I Општелингвистички проблеми: стр. 643–652; II Прасловенски језик, словенска језичка заједница и посебна питања појединих словенских језика: стр. 652–657; III Етимологија, историја речи, тумачење речи, збирке речи: стр. 657–668; IV Несловенски језици: стр. 668–675; V Балканологија: стр. 676–678; VI Старословенски језик: стр. 678–682; VII Српскохрватски језик: стр. 682–732 (а) Фонетика (експериментална, физиолошка, фонологија), б) Граматика и граматичка питања, в) Савремени књижевни језик, г) Дијалекти, д) Текстови стари и нови, издања; њихова критика, порекло итд., њ) Историја српскохрватског језика, е) Метрика, ж) Стил, з) Методика наставе књижевног језика, и) Терминологија, ј) Народне умотворине (текстови, тумачења итд.); VIII Македонски језик: стр. 732–752; IX Словеначки језик: стр. 752–765 (а) *Sodobna knjižna slovenščina, slovnica, fonetika, prevorečje, pravopis, metrika, stil, metodika, pouka*, б) *Zgodovina jezika, etimologija, dialekti, objava in obravnava ljudskega slovstva in starih besedil*, в) *Strokovni in splošni slovarji, terminologija*); X Речници стари и нови српскохрватског језика (српскохрватског и ког страног језика): стр. 766–777; XI Биографије, аутобиографије и сл. грађа: стр. 777–781; XII Библиографија: стр. 781–783; XIII О становништву: стр. 783–784; XIV Разно: стр. 784–790.

27. XXXI (1974–1975)

БИБЛИОГРАФИЈА за 1971. и 1972. годину : расправа и дела из словенске и индоевропске филологије и опште лингвистике која су изашла у Југославији / Олга Банковић-Тодоровић и др. // XXXI (1974–1975), стр. 293–471.

Садржи: Скраћенице: стр. 293–295; I Општелингвистички проблеми: стр. 295–307; II Прасловенски језик, словенска језичка заједница и посебна питања појединих словенских језика: стр. 307–315; III Етимологија, историја речи, тумачење речи, збирке речи: стр. 316–325; IV Несловенски језици: стр. 325–344; V Балканологија: стр. 344–346;

VI Старословенски језик: стр. 347–354 (а) Фонетика (експериментална, физиолошка, фонологија), б) Граматика и граматичка питања, в) Савремени књижевни језик, г) Дијалекти, д) Текстови стари и нови, издања; њихова критика, порекло итд., њ) Историја српскохрватског језика, е) Метрика, ж) Стил, з) Методика наставе књижевног језика, и) Терминологија, ј) Народне умотворине (текстови, тумачења итд.); VII Српскохрватски језик: стр. 354–400; VIII Македонски језик: стр. 400–423 (а) Македонска филологија; б) Текстови, настава, стилистика; в) Фолклор); IX Словеначки језик: стр. 423–437 (а) *Sodobna knjižna slovenščina, slovnica, fonetika, prevorečje, pravopis, metrika, stil, metodika, pouka*, б) *Zgodovina jezika, etimologija, dialekti, objava in obravnava ljudskega slovstva in starih besedil*, в) *Strokovni in splošni slovarji, terminologija*); X Речници стари и нови српскохрватског језика (српскохрватског и ког страног језика): стр. 437–449; XI Биографије, аутобиографије и сл. грађа: стр. 449–455; XII Библиографија: стр. 455–458; XIII О становништву: стр. 458–460; XIV Разно: стр. 460–471.

28. XXXII (1976)

БИБЛИОГРАФИЈА за 1973. и 1974. годину : расправа и дела из словенске и индоевропске филологије и опште лингвистике која су изашла у Југославији / Олга Банковић-Тодоровић и др. ; технички уредила Милица Радовић-Тешић // XXXII (1976), стр. 267–416.

Садржи: Скраћенице: стр. 267–269; I Општелингвистички проблеми: стр. 270–278; II Прасловенски језик, словенска језичка заједница и посебна питања појединих словенских језика: стр. 279–290; III Етимологија, историја речи, тумачење речи, ономастика, збирке речи: стр. 290–295; IV Несловенски језици: стр. 295–312; V Балканологија: стр. 312–313; VI Старословенски језик: стр. 313–316; VII Српскохрватски језик: стр. 316–354 (а) Фонетика (експериментална, физиолошка, фонологија), б) Граматика и граматичка питања, в) Савремени књижевни језик, г) Дијалекти, д) Текстови стари и нови, издања; њихова критика, порекло итд., њ) Историја српскохрватског језика, е) Метрика, ж) Стил, з) Методика наставе књижевног језика, и) Терминологија, ј) Народне умотворине (текстови, тумачења итд.); VIII Македонски језик: стр. 354–377 (а) Филологија; б) Фолклор); IX Словеначки језик: стр. 377–391 (а) *Sodobna knjižna slovenščina, slovnica, fonetika, prevorečje, pravopis, metrika, stil, metodika, pouka*, б) *Zgodovina*

jezika, etimologija, dialekti, objava in obravnava ljudskega slovstva in starih besedil, c) Strokovni in splošni slovarji, terminologija); X Речници стари и нови српскохрватског језика (српскохрватског и ког страног језика): стр. 391–400; XI Биографије, аутобиографије и сл. грађа: стр. 400–404; XII Библиографија: стр. 404–406; XIII О становништву: стр. 407; XIV Разно: стр. 408–416.

29. XXXIII (1977)

БИБЛИОГРАФИЈА за 1975. годину : расправа и дела из словенске и индоевропске филологије и опште лингвистике која су изашла у Југославији / Олга Банковић-Тодоровић и др. ; технички уредила Милица Радовић-Гешић // XXXIII (1977), стр. 333–402.

Садржи: Скраћенице: стр. 333–336; I Општелингвистички проблеми: стр. 336–339; II Примењена лингвистика (питања превођења, учења језика и др.): стр. 339–340; III Прасловенски језик, словенска језичка заједница и посебна питања појединих словенских језика: стр. 340–342; IV Етимологија, историја речи, тумачење речи, ономастика, збирке речи: стр. 342–344; V Несловенски језици: стр. 345–357; VI Балканологија: стр. 357; VII Старословенски језик: стр. 357–358; VIII Српскохрватски језик: стр. 358–374 (а) Фонетика (експериментална, физиолошка) и фонологија, б) Граматика и граматичка питања, в) Нормативна питања и питања развоја књижевног израза, г) Дијалекти, д) Текстови стари и нови, издања; њихова критика, порекло итд., њ) Историја српскохрватског језика, е) Метрика, ж) Стил, з) Методика наставе књижевног језика, и) Терминологија, ј) Народне умотворине (текстови, тумачења итд.); IX Македонски језик: стр. 374–380 (а) Филологија; б) Фолклор); X Словеначки језик: стр. 380–386 (а) *Sodobna knjižna slovenščina, slovnica, fonetika, prevorečje, pravopis, metrika, stil, metodika, pouka*, б) *Zgodovina jezika, etimologija, dialekti, objava in obravnava ljudskega slovstva in starih besedil*, c) *Strokovni in splošni slovarji, terminologija*); XI Речници стари и нови српскохрватског језика (српскохрватског и ког страног језика): стр. 387–392; XII Биографије, аутобиографије и сл. грађа: стр. 392–397; XIII Библиографија: стр. 397–398; XIV О становништву: стр. 398–399; XV Разно: стр. 399–402.

30. XXXIV (1978)

БИБЛИОГРАФИЈА за 1976. годину : расправа и дела из словенске и индоевропске филологије и опште лингвистике која су изашла у Југославији / Олга Банковић-Тодоровић и др. ; технички уредила Милица Радовић-Тешић // XXXIV (1978), стр. 281–376.

Садржи: Скраћенице: стр. 281–283; I Општелингвистички проблеми: стр. 283–290; II Примењена лингвистика: стр. 291–293 (а) Питања превођења, учење језика и сл., б) Контрастивна проучавања језика); III Прасловенски језик, словенска језичка заједница и посебна питања појединих словенских језика: стр. 293–297; IV Етимологија, историја речи, тумачење речи, ономастика, збирке речи: стр. 297–304; V Несловенски језици: стр. 304–311; VI Балканологија: стр. 311–312; VII Старословенски језик: стр. 312–313; VIII Српскохрватски језик: стр. 313–343 (а) Фонетика (експериментална, физиолошка) и фонологија, б) Граматика и граматичка питања, в) Нормативна питања и питања развоја књижевног израза, г) Дијалекти, д) Текстови стари и нови, издања; њихова критика, порекло итд., њ) Историја српскохрватског језика, е) Метрика, ж) Стил, з) Методика наставе књижевног језика, и) Терминологија, ј) Народне умотворине (текстови, тумачења итд.); IX Македонски језик: стр. 344–349 (а) Филологија; б) Фолклор); X Словеначки језик: стр. 349–356 (а) *Sodobna knjižna slovenščina, slovnica, fonetika, prevorečje, pravopis, metrika, stil, metodika, pouka*, б) *Zgodovina jezika, etimologija, dialekti, objava in obravnavna ljudskega slovstva in starih besedil*, с) *Strokovni in splošni slovarji, terminologija*); XI Речници стари и нови српскохрватског језика (српскохрватског и ког страног језика): стр. 357–362; XII Биографије, аутобиографије и сл. грађа: стр. 362–366; XIII Библиографија: стр. 366–369; XIV О становништву: стр. 369; XV Разно: стр. 370–376.

31. XXXV (1979)

БИБЛИОГРАФИЈА за 1977. годину : расправа и дела из словенске и индоевропске филологије и опште лингвистике која су изашла у Југославији / Љиљана Ламбић и др. ; технички уредила Милица Радовић-Тешић // XXXV (1979), стр. 255–322. Садржи: Скраћенице: стр. 255–256; I Општи теоријско-методолошки проблеми: стр. 257–262; II Примењена лингвистика: стр. 262–264 (а)

Питања превођења, учење језика и сл., б) Контрастивна проучавања језика); III Прасловенски језик, словенска језичка заједница и посебна питања појединих словенских језика: стр. 264–268; IV Етимологија, историја речи, тумачење речи, ономастика, збирке речи: стр. 268–272; V Несловенски језици: стр. 272–277; VI Балканологија: стр. 277; VII Старословенски језик: стр. 277–278; VIII Српскохрватски језик: стр. 278–299 (а) Фонетика (експериментална, физиолошка) и фонологија, б) Граматика и граматичка питања, в) Нормативна питања и питања развоја књижевног израза, г) Дијалекти, д) Текстови стари и нови, издања; њихова критика, порекло итд., њ) Историја српскохрватског језика, е) Стил, ж) Методика наставе књижевног језика, з) Терминологија, и) Народне умотворине (текстови, тумачења итд.); IX Македонски језик: стр. 299–304 (а) Филологија; б) Фолклор); X Словеначки језик: стр. 304–311 (а) *Sodobna knjižna slovenščina, slovnica, fonetika, prevorečje, pravopis, metrika, stil, metodika, pouka*, б) *Zgodovina jezika, etimologija, dialekti, objava in obravnava ljudskega slovstva in starih besedil*, с) *Strokovni in splošni slovarji, terminologija*); XI Речници стари и нови српскохрватског језика (српскохрватског и ког страног језика): стр. 311–315; XII Биографије, аутобиографије и сл. грађа: стр. 315–318; XIII Библиографија: стр. 318–319; XIV О становништву: стр. 319–320; XV Разно: стр. 320–322.

32. XXXVI (1980)

БИБЛИОГРАФИЈА за 1978. годину : расправа и дела из словенске и индоевропске филологије и опште лингвистике која су изашла у Југославији / Олга Банковић-Тодоровић и др. ; технички уредила Милица Радовић-Тешић // XXXVI (1980), стр. 229–315.

Садржи: Скраћенице: стр. 229–231; I. Општи теоријско-методолошки проблеми: стр. 231–236; II. *Primenjena lingvistika*: стр. 236–243 (а) *Pitanja prevodenja, učenje jezika i sl.*, б) *Kontrastivna proučavanja jezika*); III. *Praslovenski jezik, slovenska jezička zajednica i posebna pitanja pojedinih slovenskih jezika*: стр. 243–247; IV. Етимологија, историја речи, тумачење речи, ономастика, збирке речи: стр. 248–253; V. Несловенски језици: стр. 255–266; VI. Балканологија: стр. 266; VII. Старословенски језик: стр. 266–268; VIII. Српскохрватски језик: стр. 268–287 (а) Фонетика (експериментална, физиолошка) и фонологија, б) Граматика и граматичка питања, в) Нормативна питања и питања развоја књижевног израза, г) Дијалекти, д) Текстови стари и нови, издања;

њихова критика, порекло итд., њ) Историја српскохрватског језика, е) Стил, ж) Метрика, з) Методика наставе књижевног језика, и) Терминологија, ј) Народне умотворине (текстови, тумачења итд.); IX. Македонски језик: стр. 288–295 (а) Филологија; б) Фолклор); X. Словеначки језик: стр. 295–302 (а) *Sodobna knjižna slovenščina, slovnica, fonetika, prevorečje, pravopis, metrika, stil, metodika, pouka*, б) *Zgodovina jezika, etimologija, dialekti, objava in obravnava ljudskega slovstva in starih besedil*, в) *Strokovni in splošni slovarji, terminologija*); XI. Rečnici stari i novi srpskohrvatskog jezika (srpskohrvatskog i kog stranog jezika): стр. 302–306; XII. Biografije, autobiografije i sl. grada: стр. 306–309; XIII. Библиографија: стр. 309–310; XIV. О становништву: стр. 310–311; XV. Разно: стр. 311–315.

33. XXXVII (1981)

БИБЛИОГРАФИЈА за 1979. годину : расправа и дела из словенске и индоевропске филологије и опште лингвистике која су изашла у Југославији / Олга Банковић-Тодоровић и др. ; библиографију уредила Милица Радовић-Тешић // XXXVII (1981), стр. 303–392.

Садржи: Скраћенице: стр. 303–305; I. Општи теоријско-методолошки проблеми: стр. 305–310; II. Примењена лингвистика: стр. 310–316 (а) Питања превођења, учење језика и сл., б) Контрастивна проучавања језика); III. Прасловенски језик, словенска језичка заједница и посебна питања појединих словенских језика: стр. 316–322; IV. Етимологија, историја речи, тумачење речи, ономастика, збирке речи: стр. 323–330; V. Несловенски језици: стр. 330–341; VI. Балканологија: стр. 342; VII. Старословенски језик: стр. 342–343; VIII. Српскохрватски језик: стр. 343–362 (а) Фонетика (експериментална, физиолошка) и фонологија, б) Граматика и граматичка питања, в) Нормативна питања и питања развоја књижевног израза, г) Дијалекти, д) Текстови стари и нови, издања; њихова критика, порекло итд., њ) Историја српскохрватског језика, е) Стил, ж) Метрика, з) Методика наставе књижевног језика, и) Терминологија, ј) Народне умотворине (текстови, тумачења итд.); IX. Македонски језик: стр. 362–370 (а) Филологија; б) Фолклор); X. Словеначки језик: стр. 370–378 (а) *Sodobna knjižna slovenščina, slovnica, fonetika, prevorečje, pravopis, metrika, stil, metodika, pouka*, б) *Zgodovina jezika, etimologija, dialekti, objava in obravnava ljudskega slovstva in starih besedil*, в) *Strokovni in splošni slovarji, terminologija*); XI. Речници стари и нови српскохрватског језика (српско-

хрватског и ког страног језика): стр. 379–382; XII. Биографије, ауто-биографије и сл. грађа: стр. 382–386; XIII. Библиографија: стр. 386–388; XIV. О становништву: стр. 388; XV. Разно: стр. 388–392.

34. XXXVIII (1982)

БИБЛИОГРАФИЈА за 1980. годину : расправа и дела из словенске и индоевропске филологије и опште лингвистике која су изашла у Југославији / Олга Банковић-Тодоровић и др. ; библиографију уредила Милица Радовић-Тешић // XXXVIII (1982), стр. 189–289.

Садржи: Скраћенице: стр. 189–191; I. Општи теоријско-методолошки проблеми: стр. 192–197; II. Примењена лингвистика: стр. 197–207 (а) Питања превођења, учење језика и сл., б) Контрастивна проучавања језика); III. Прасловенски језик, словенска језичка заједница и посебна питања појединих словенских језика: стр. 207–212; IV. Етимологија, историја речи, тумачење речи, ономастика, збирке речи: стр. 212–219; V. Несловенски језици: стр. 219–233; VI. Балканологија: стр. 233; VII. Старословенски језик: стр. 234–235; VIII. Српскохрватски језик: стр. 235–259 (а) Фонетика (експериментална, физиолошка) и фонологија, б) Граматика и граматичка питања, в) Нормативна питања и питања развоја књижевног израза, г) Дијалекти, д) Текстови стари и нови, издања; њихова критика, порекло итд., љ) Историја српскохрватског језика, е) Стил, ж) Метрика, з) Методика наставе књижевног језика, и) Терминологија, ј) Народне умотворине (текстови, тумачења итд.); IX. Македонски језик: стр. 259–266 (а) Филологија; б) Фолклор); X. Словеначки језик: стр. 266–272 (а) *Sodobna knjižna slovenščina, slovnica, fonetika, prevorečje, pravopis, metrika, stil, metodika, pouka*, б) *Zgodovina jezika, etimologija, dialekti, objava in obravnavna ljudskega slovstva in starih besedil*, с) *Strokovni in splošni slovarji, terminologija*); XI. Речници стари и нови српскохрватског језика (српскохрватског и ког страног језика): стр. 272–279; XII. Биографије, ауто-биографије и сл. грађа: стр. 279–283; XIII. Библиографија: стр. 283–284; XIV. О становништву: стр. 285; XV. Разно: стр. 285–289.

35. XXXIX (1983)

БИБЛИОГРАФИЈА за 1981. годину : расправа и дела из словенске и индоевропске филологије и опште лингвистике ко-

ја су изашла у Југославији / Радмило Маројевић и др. ; библиографију уредила Милица Радовић-Тешић // XXXIX (1983), стр. 315–421.

Садржи: Скраћенице: стр. 315–317; I. Општи теоријско-методолошки проблеми: стр. 317–321; II. Примењена лингвистика: стр. 321–333 (а) Питања превођења, учење језика и сл., б) Контрастивна проучавања језика); III. Прасловенски језик, словенска језичка заједница и посебна питања појединих словенских језика: стр. 334–336; IV. Етимологија, историја речи, тумачење речи, ономастика, збирке речи: стр. 337–344; V. Несловенски језици: стр. 345–353; VI. Балканологија: стр. 353–354; VII. Старословенски језик: стр. 354–355; VIII. Српскохрватски језик: стр. 355–386 (а) Фонетика (експериментална, физиолошка) и фонологија, б) Граматика и граматичка питања, в) Нормативна питања и питања развоја књижевног израза, г) Дијалекти, д) Текстови стари и нови, издања; њихова критика, порекло итд., њ) Историја српскохрватског језика, е) Стил, ж) Метрика, з) Методика наставе књижевног језика, и) Терминологија, ј) Народне умотворине (текстови, тумачења итд.); IX. Македонски језик: стр. 386–394 (а) Филологија; б) Фолклор); X. Словеначки језик: стр. 394–401 (а) *Sodobna knjižna slovenščina, slovnica, fonetika, prevorečje, pravopis, metrika, stil, metodika, pouka, a(sic!) Zgodovina jezika, etimologija, dialekti, objava in obravnava ljudskega slovstva in starih besedil, c) Strokovni in splošni slovarji, terminologija*); XI. Речници стари и нови српскохрватског језика (српскохрватског и ког страног језика): стр. 401–407; XII. Биографије, аутобиографије и сл. грађа: стр. 407–410; XIII. Библиографија: стр. 410–412; XIV. О становништву: стр. 412; XV. Разно: стр. 412–417; Додатак библиографији за 1973. и 1974. годину: стр. 417–421.

36. XL (1984)

БИБЛИОГРАФИЈА за 1982. годину : расправа и дела из словенске и индоевропске филологије и опште лингвистике која су изашла у Југославији / Љиљана Ламбић-Божовић и др. // XL (1984), стр. 241–351.

Садржи: Скраћенице: стр. 241–245; I. Општи теоријско-методолошки проблеми: стр. 245–252; II. Примењена лингвистика: стр. 252–266 (а) Питања превођења, учење језика и сл., б) Контрастивна проучавања језика); III. Прасловенски језик, словенска језичка заједница и посебна питања појединих словенских језика: стр. 266–271; IV. Етимологија, историја речи, тумачење речи, ономастика, збирке речи: стр. 271–

280; V. Несловенски језици: стр. 280–292; VI. Балканологија: стр. 292–294; VII. Старословенски језик: стр. 294–295; III.(sic!) Српскохрватски језик: стр. 295–322 (а) Фонетика (експериментална, физиолошка) и фонологија, б) Граматика и граматичка питања, в) Нормативна питања и питања развоја књижевног израза, г) Дијалекти, д) Текстови стари и нови, издања; њихова критика, порекло итд., њ) Историја српскохрватског језика, е) Стил, ж) Метрика, з) Методика наставе књижевног језика, и) Терминологија, ј) Народне умотворине (текстови, тумачења итд.); IX. Македонски језик: стр. 322–330 (а) Филологија; б) Фолклор); X. Словеначки језик: стр. 330–337 (а) *Sodobna knjižna slovenščina, slovnica, fonetika, prevorečje, pravopis, metrika, stil, metodika, pouka*, б) *Zgodovina jezika, etimologija, dialekti, objava in obnavna ljudskega slovstva in starih besedil*, в) *Strokovni in splošni slovarji, terminologija*); XI. Речници стари и нови српскохрватског језика (српскохрватског и ког страног језика): стр. 338–343; XII. Биографије, аутобиографије и сл. грађа: стр. 344–345; XIII. Библиографија: стр. 345–346; XIV. О становништву: стр. 347; XV. Разно: стр. 348–351.

37. XLI (1985)

БИБЛИОГРАФИЈА за 1983. годину : расправа и дела из словенске и индоевропске филологије и опште лингвистике која су изашла у Југославији / Љиљана Ламбић-Божовић и др. // XLI (1985), стр. 203–302.

Садржи: Скраћенице: стр. 203–205; I. Општи теоријско-методолошки проблеми: стр. 205–212; II. Примењена лингвистика: стр. 212–226 (а) Питања превођења, учење језика и сл., б) Контрастивна проучавања језика); III. Прасловенски језик, словенска језичка заједница и посебна питања појединих словенских језика: стр. 227–229; IV. Етимологија, историја речи, тумачење речи, ономастика, збирке речи: стр. 229–235; V. Несловенски језици: стр. 235–248; VI. Балканологија: стр. 248–249; VII. Старословенски језик: стр. 249–251; VIII. Српскохрватски језик: стр. 251–274 (а) Фонетика (експериментална, физиолошка) и фонологија, б) Граматика и граматичка питања, в) Нормативна питања и питања развоја књижевног израза, г) Дијалекти, д) Текстови стари и нови, издања; њихова критика, порекло итд., њ) Историја српскохрватског језика, е) Стил, ж) Метрика, з) Методика наставе књижевног језика, и) Терминологија, ј) Народне умотворине (текстови, тумачења итд.); IX. Македонски језик: стр. 274–282 (а) Филологија; б) Фолклор); X. Словеначки језик: стр. 282–290 (а) *Sodobna knjižna*

slovenščina, slovnica, fonetika, prevorečje, pravopis, metrika, stil, metodika, pouka, b) Zgodovina jezika, etimologija, dialekti, objava in obravnava ljudskega slovstva in starih besedil, c) Strokovni in splošni slovarji, terminologija); XI. Речници стари и нови српскохрватског језика (српскохрватског и ког страног језика): стр. 290–295; XII. Биографије, аутобиографије и сл. грађа: стр. 295–297; XIII. Библиографија: стр. 297–299; XIV. О становништву: стр. 299–300; XV. Разно: стр. 300–302.

38. XLII (1986)

БИБЛИОГРАФИЈА за 1984. годину : расправа и дела из словенске и индоевропске филологије и опште лингвистике која су изашла у Југославији / Јасна Влајић-Поповић и др. ; библиографију уредила Јасна Влајић-Поповић // XLII (1986), стр. 227–346.

Садржи: Скраћенице: стр. 227–229; I. Општи теоријско-методолошки проблеми: стр. 230–238; II. Примењена лингвистика: стр. 238–255 (а) Питања превођења, учење језика и сл., б) Контрастивна проучавања језика); III. Прасловенски језик, словенска језичка заједница и посебна питања појединих словенских језика: стр. 255–261; IV. Етимологија, историја речи, тумачење речи, ономастика, збирке речи: стр. 261–270; V. Несловенски језици: стр. 270–283; VI. Балканологија: стр. 284; VII. Старословенски језик и његове редакције: стр. 284–286; VI-II. Српскохрватски језик: стр. 286–316 (а) Фонетика (експериментална, физиолошка) и фонологија, б) Граматика и граматичка питања, в) Нормативна питања и питања развоја књижевног израза, г) Дијалекти, д) Текстови стари и нови, издања; њихова критика, порекло итд., њ) Историја српскохрватског језика, е) Стил, ж) Метрика, з) Методика наставе књижевног језика, и) Терминологија, ј) Народне умотворине (текстови, тумачења итд.); IX. Македонски језик: стр. 316–325 (а) Филологија; б) Фолклор); X. Словеначки језик: стр. 325–332 (а) Sodobna knjižna slovenščina, slovnica, fonetika, prevorečje, pravopis, metrika, stil, metodika, pouka, б) Zgodovina jezika, etimologija, dialekti, objava in obravnava ljudskega slovstva in starih besedil, c) Strokovni in splošni slovarji, terminologija); XI. Речници стари и нови српскохрватског језика (српскохрватског и ког страног језика): стр. 332–337; XII. Биографије, аутобиографије и сл. грађа: стр. 337–340; XIII. Библиографија: стр. 340–342; XIV. О становништву: стр. 342–343; XV. Разно: стр. 343–346.

39. XLIII (1987)

БИБЛИОГРАФИЈА за 1985. годину : расправа и дела из словенске и индоевропске филологије и опште лингвистике која су изашла у Југославији / Јасна Влајић-Поповић и др. ; библиографију уредила Јасна Влајић-Поповић // XLIII (1987), стр. 303–406.

Садржи: Скраћенице: стр. 303–306; I. Општи теоријско-методолошки проблеми: стр. 306–313; II. Примењена лингвистика: стр. 313–330 (а) Питања превођења, учење језика и сл., б) Контрастивна проучавања језика); III. Прасловенски језик, словенска језичка заједница и посебна питања појединих словенских језика: стр. 330–333; IV. Етимологија, историја речи, тумачење речи, ономастика, збирке речи: стр. 333–342; V. Несловенски језици: стр. 342–355; VI. Балканологија: стр. 356–357; VII. Старословенски језик и његове редакције: стр. 357–360; VIII. Српскохрватски језик: стр. 360–383 (а) Фонетика (експериментална, физиолошка) и фонологија, б) Граматика и граматичка питања, в) Нормативна питања и питања развоја књижевног израза, г) Дијалекти, д) Текстови стари и нови, издања; њихова критика, порекло итд., њ) Историја српскохрватског језика, е) Стил, ж) Метрика, з) Методика наставе књижевног језика, и) Терминологија, ј) Народне умотворине (текстови, тумачења итд.); IX. Македонски језик: стр. 383–389 (а) Филологија; б) Фолклор); X. Словеначки језик: стр. 389–397 (а) *Sodobna knjižna slovenščina, slovnica, fonetika, prevorečje, pravopis, metrika, stil, metodika, pouka*, б) *Zgodovina jezika, etimologija, dialekti, objava in obravnava ljudskega slovstva in starih besedil*, в) *Strokovni in splošni slovarji, terminologija*); XI. Речници стари и нови српскохрватског језика (српскохрватског и ког страног језика): стр. 397–399; XII. Биографије, аутобиографије и сл. грађа: стр. 399–401; XIII. Библиографија: стр. 401–402; XIV. О становништву: стр. 403; XV. Разно: стр. 403–406.

40. XLIV (1988)

БИБЛИОГРАФИЈА за 1986. годину : расправа и дела из словенске и индоевропске филологије и опште лингвистике која су изашла у Југославији / Јасна Влајић-Поповић и др. ; библиографију уредила Јасна Влајић-Поповић // XLIV (1988), стр. 117–220.

Садржи: Скраћенице: стр. 117–120; I. Општи теоријско-методолошки проблеми: стр. 120–128; II. Примењена лингвистика: стр. 128–136 (а) Питања превођења, учење језика и сл., б) Контрастивна проучавања језика); III. Прасловенски језик, словенска језичка заједница и посебна питања појединих словенских језика: стр. 139–142; IV. Етимологија, историја речи, тумачење речи, ономастика, збирке речи: стр. 143–149; V. Несловенски језици: стр. 149–163; VI. Балканологија: стр. 163–164; VII. Старословенски језик и његове редакције: стр. 164–167; VIII. Српскохрватски језик: стр. 167–188 (Фонетика (експериментална, физиолошка) и фонологија, б) Граматика и граматичка питања, в) Нормативна питања и питања развоја књижевног израза, г) Дијалекти, д) Текстови стари и нови, издања; њихова критика, порекло итд., њ) Историја српскохрватског језика, е) Стил, ж) Метрика, з) Методика наставе књижевног језика, и) Терминологија, ј) Народне умотворине (текстови, тумачења итд.); IX. Македонски језик: стр. 188–195 (а) Филологија; б) Фолклор); X. Словеначки језик: стр. 196–205 (*Sodobna knjižna slovenščina, slovnica, fonetika, prevorečje, pravopis, metrika, stil, metodika, pouka*, б) *Zgodovina jezika, etimologija, dialekti, objava in obravnava ljudskega slovstva in starih besedil*, с) *Strokovni in splošni slovarji, terminologija*); XI. Речници стари и нови српскохрватског језика (српскохрватског и ког страног језика): стр. 205–208; XII. Биографије, аутобиографије и сл. грађа: стр. 208–211; XIII. Библиографија: стр. 212–213; XIV. О становништву: стр. 213–214; XV. Разно: стр. 214–220.

41. XLV (1989)

БИБЛИОГРАФИЈА за 1987. годину : расправа и дела из словенске и индоевропске филологије и опште лингвистике која су изашла у Југославији / Јасна Влајић-Поповић и др. ; библиографију уредила Олга Сабо-Јерков // XLV (1989), стр. 233–376.

Садржи: Скраћенице: стр. 233–236; I. Општи теоријско-методолошки проблеми: стр. 236–248; II. Примењена лингвистика: стр. 248–270 (а) Питања превођења, учење језика и сл., б) Контрастивна проучавања језика); III. Прасловенски језик, словенска језичка заједница и посебна питања појединих словенских језика: стр. 270–274; IV. Етимологија, историја речи, тумачење речи, ономастика, збирке речи: стр. 274–283; V. Несловенски језици: стр. 283–307; VI. Балканологија: стр. 307; VII. Старословенски језик и његове редакције: стр. 308–309; VI-

II. Српскохрватски језик: стр. 309–340 (а) Фонетика (експериментална, физиолошка) и фонологија, б) Граматика и граматичка питања, в) Нормативна питања и питања развоја књижевног израза, г) Дијалекти, д) Текстови стари и нови, издања; њихова критика, порекло итд., њ) Историја српскохрватског језика, е) Стил, ж) Метрика, з) Методика наставе књижевног језика, и) Терминологија, ј) Народне умотворине (текстови, тумачења итд.); IX. Македонски језик: стр. 340–347 (а) Филологија; б) Фолклор); X. Словеначки језик: стр. 348–358 (а) *Sodobna knjižna slovenščina, slovnica, fonetika, prevorečje, pravopis, metrika, stil, metodika, pouka*, б) *Zgodovina jezika, etimologija, dialekti, objava in obravnavo ljudskega slovstva in starih besedil*, в) *Strokovni in splošni slovarji, terminologija*); XI. Речници стари и нови српскохрватског језика (српскохрватског и ког страног језика): стр. 358–363; XII. Биографије, аутобиографије и сл. грађа: стр. 363–368; XIII. Библиографија: стр. 368–369; XIV. О становништву: стр. 369–371; XV. Рачно: стр. 371–376.

42. XLVI (1990)

БИБЛИОГРАФИЈА за 1988. годину : расправа и дела из словенске и индоевропске филологије и опште лингвистике која су изашла у Југославији / Биљана Вукмановић-Мојсиловић и др. ; библиографију уредила Олга Сабо-Јерков // XLVI (1990), стр. 165–278.

Садржи: Скраћенице: стр. 165–168; I. Општи теоријско-методолошки проблеми: стр. 168–177; II. Примењена лингвистика: стр. 177–185 (а) Питања превођења, учење језика и сл., б) Контрастивна проучавања језика); III. Прасловенски језик, словенска језичка заједница и посебна питања појединих словенских језика: стр. 185–189; IV. Етимологија, историја речи, тумачење речи, ономастика, збирке речи: стр. 189–194; V. Несловенски језици: стр. 194–212; VI. Балканологија: стр. 212–214; VII. Старословенски језик и његове редакције: стр. 214–217; VIII. Српскохрватски језик: стр. 217–241 (а) Фонетика (експериментална, физиолошка) и фонологија, б) Граматика и граматичка питања, в) Нормативна питања и питања развоја књижевног израза, г) Дијалекти, д) Текстови стари и нови, издања; њихова критика, порекло итд., њ) Историја српскохрватског језика, е) Стил, ж) Метрика, з) Методика наставе књижевног језика, и) Терминологија, ј) Народне умотворине (текстови, тумачења итд.); IX. Македонски језик: стр. 242–256 (а) Филологија; б) Фолклор); X. Словеначки језик: стр. 256–264

(a) Sodobna knjižna slovenščina, slovnica, fonetika, prevorečje, pravopis, metrika, stil, metodika, pouka, b) Zgodovina jezika, etimologija, dialekti, objava in obravnava ljudskega slovstva in starih besedil, c) Strokovni in splošni slovarji, terminologija); XI. Речници стари и нови српскохрватског језика (српскохрватског и ког страног језика): стр. 264–267; XII. Биографије, аутобиографије и сл. грађа: стр. 267–269; XIII. Библиографија: стр. 270–271; XIV. О становништву: стр. 271; XV. Разно: стр. 271–278.

43. XLVII (1991)

БИБЛИОГРАФИЈА за 1989. годину : расправа и дела из словенске и индоевропске филологије и опште лингвистике која су изашла у Југославији / Неђо Јошић и др. ; библиографију уредила Олга Сабо-Јерков // XLVII (1991), стр. 281–386.

Садржи: Скраћенице: стр. 281–284; I. Општи теоријско-методолошки проблеми: стр. 284–294; II. Примењена лингвистика: стр. 294–310 (а) Питања превођења, учење језика и сл., б) Контрастивна проучавања језика); III. Прасловенски језик, словенска језичка заједница и посебна питања појединих словенских језика: стр. 310–315; IV. Етимологија, историја речи, тумачење речи, ономастика, збирке речи: стр. 315–320; V. Несловенски језици: стр. 320–334; VI. Балканологија: стр. 334–336; VII. Старословенски језик и његове редакције: стр. 336–339; VIII. Српскохрватски језик: стр. 339–357 (а) Фонетика (експериментална, физиолошка) и фонологија, б) Граматика и граматичка питања, в) Нормативна питања и питања развоја књижевног израза, г) Дијалекти, д) Текстови стари и нови, издања; њихова критика, порекло итд., њ) Историја српскохрватског језика, е) Стил, ж) Метрика, з) Методика наставе књижевног језика, и) Терминологија, ј) Народне умоворине (текстови, тумачења итд.); IX. Македонски језик: стр. 357–366 (а) Филологија; б) Фолклор); X. Словеначки језик: стр. 366–376 (а) Sodobna knjižna slovenščina, slovnica, fonetika, prevorečje, pravopis, metrika, stil, metodika, pouka, b) Zgodovina jezika, etimologija, dialekti, objava in obravnava ljudskega slovstva in starih besedil, c) Strokovni in splošni slovarji, terminologija); XI. Речници стари и нови српскохрватског језика (српскохрватског и ког страног језика): стр. 376–379; XII. Биографије, аутобиографије и сл. грађа: стр. 379–381; XIII. Библиографија: стр. 381–382; XIV. О становништву: стр. 382; XV. Разно: стр. 382–386.

44. XLVIII (1992)

БИБЛИОГРАФИЈА за 1990. годину : расправа и дела из словенске и индоевропске филологије и опште лингвистике која су изашла у Југославији / Миодраг Јовановић и др. ; библиографију уредио Михаило Шћепановић // XLVIII (1992), стр. 191–265.

Садржи: Скраћенице: стр. 191–194; I. Општи теоријско-методолошки проблеми: стр. 195–201; II. Примењена лингвистика: стр. 201–209 (а) Питања превођења, учење језика и сл., б) Контрастивна проучавања језика); III. Прасловенски језик, словенска језичка заједница и посебна питања појединих словенских језика: стр. 209–214; IV. Етимологија, историја речи, тумачење речи, ономастика, збирке речи: стр. 214–219; V. Несловенски језици: стр. 219–225; VI. Балканологија: стр. 225; VII. Старословенски језик и његове редакције: стр. 225–227; VI-II. Српскохрватски језик: стр. 227–245 (а) Фонетика (експериментална, физиолошка) и фонологија, б) Граматика и граматичка питања, в) Нормативна питања и питања развоја књижевног израза, г) Дијалекти, д) Текстови стари и нови, издања; њихова критика, порекло итд., љ) Историја српскохрватског језика, е) Стил, ж) Метрика, з) Методика наставе књижевног језика, и) Терминологија, ј) Народне умотворине (текстови, тумачења итд.); IX. Македонски језик: стр. 245–249 (а) Филологија; б) Фолклор); X. Словеначки језик: стр. 249–257 (а) *Sodobna knjižna slovenščina, slovnica, fonetika, prevorečje, pravopis, metrika, stil, metodika, pouka*, б) *Zgodovina jezika, etimologija, dialekti, objava in obravnava ljudskega slovstva in starih besedil*, в) *Strokovni in splošni slovarji, terminologija*); XI. Речници стари и нови српскохрватског језика (српскохрватског и ког страног језика): стр. 257–259; XII. Биографије, аутобиографије и сл. грађа: стр. 260–261; XIII. Библиографија: стр. 261–262; XIV. О становништву: стр. 263; XV. Разно: стр. 263–265.

45. XLIX (1993)

БИБЛИОГРАФИЈА за 1991. годину : расправа и дела из словенске и индоевропске филологије и опште лингвистике која су изашла у Југославији / Марта Бјелетић и др. ; библиографију уредио Михаило Шћепановић // XLIX (1993), стр. 263–306.

Садржи: Скраћенице: стр. 263–265; I. Општи теоријско-методолошки проблеми: стр. 265–267; II. Примењена лингвистика: стр. 267–275 (а) Питања превођења, учење језика и сл., б) Контрастивна проучавања језика); III. Прасловенски језик, словенска језичка заједница и посебна питања појединих словенских језика: стр. 275–277; IV. Етимологија, историја речи, тумачење речи, ономастика, збирке речи: стр. 277–281; V. Несловенски језици: стр. 281–282; VI. Балканологија: стр. 282; VII. Старословенски језик и његове редакције: стр. 282; VIII. Српскохрватски језик: стр. 283–297 (а) Фонетика (експериментална, физиолошка) и фонологија, б) Граматика и граматичка питања, в) Нормативна питања и питања развоја књижевног израза, г) Дијалекти, д) Текстови стари и нови, издања; њихова критика, порекло итд., њ) Историја српскохрватског језика, е) Стил, ж) Метрика, з) Методика наставе књижевног језика, и) Терминологија, ј) Народне умотворине (текстови, тумачења итд.); IX. Речници стари и нови српскохрватског језика (српскохрватског и ког страног језика): стр. 297–300; X. Биографије, аутобиографије и сл. грађа: стр. 300–301; XI. Библиографија: стр. 301–302; XII. О становништву: стр. 302–305; XIII. Разно: стр. 305–306.

46. L (1994)

БИБЛИОГРАФИЈА за 1992. годину : расправа и дела из словенске и индоевропске филологије и опште лингвистике која су изашла у Југославији / Марта Бјелетић и др. ; библиографију уредио Михаило Шћепановић // L (1994), стр. 285–307.

Садржи: Скраћенице: стр. 285–287; I. Општи теоријско-методолошки проблеми: стр. 287–289; II. Примењена лингвистика: стр. 289–290 (а) Питања превођења, учења језика и сл., б) Контрастивна проучавања језика); III. Прасловенски језик, словенска језичка заједница и посебна питања појединих словенских језика: стр. 290–291; IV. Етимологија, историја речи, тумачење речи, ономастика, збирке речи: стр. 291–293; V. Несловенски језици: стр. 293–294; VI. Балканологија: стр. 294–295; VII. Старословенски језик и његове редакције: стр. 295; VIII. Српскохрватски језик: стр. 295–303 (а) Фонетика (експериментална, физиолошка) и фонологија, б) Граматика и граматичка питања, в) Нормативна питања и питања развоја књижевног израза, г) Дијалекти, д) Текстови стари и нови, издања; њихова критика, порекло итд., њ) Историја српскохрватског језика, е) Стил, ж) Метрика, з) Методика наставе књижевног језика, и) Терминологија, ј) Народне умотво-

рине (текстови, тумачења итд.); IX. Речници стари и нови српскохрватског језика (српскохрватског и ког страног језика): стр. 303–304; X. Биографије, аутобиографије и сл. грађа: стр. 304–305; XI. Библиографија: стр. 305; XII. О становништву: стр. 305–306; XIII. Разно: стр. 306–307.

47. LI (1995)

БИБЛИОГРАФИЈА за 1993. годину : расправа и дела из словенске и индоевропске филологије и опште лингвистике која су изашла у Југославији / Радмила Баскић и др. ; библиографију уредио Михаило Шћепановић // LI (1995), стр. 387–421.

Садржи: Скраћенице: стр. 387–389; I. Општи теоријско-методолошки проблеми: стр. 390–391; II. Примењена лингвистика: стр. 391–395 (а) Питања превођења, учење језика и сл., б) Контрастивна проучавања језика); III. Прасловенски језик, словенска језичка заједница и посебна питања појединих словенских језика: стр. 395–397; IV. Етимологија, историја речи, тумачење речи, ономастика, збирке речи: стр. 397–400; V. Несловенски језици: стр. 400–401; VI. Балканологија: стр. 401; VII. Старословенски језик и његове редакције: стр. 401–402; VI-II. Српскохрватски језик: стр. 402–411 (а) Фонетика (експериментална, физиолошка) и фонологија, б) Граматика и граматичка питања, в) Нормативна питања и питања развоја књижевног израза, г) Дијалекти, д) Текстови стари и нови, издања; њихова критика, порекло итд., ђ) Историја српскохрватског језика, е) Стил, ж) Метрика, з) Методика наставе књижевног језика, и) Терминологија, ј) Народне умотворине (текстови, тумачења итд.); IX. Македонски језик: стр. 411–417; X. Речници стари и нови српског (српскохрватског) језика односно српског (српскохрватског) и ког страног језика: стр. 417–418; XI. Биографије, аутобиографије и сл. грађа: стр. 418–419; XII. Библиографија: стр. 419; XIII. О становништву: стр. 419–420; XIV. Разно: стр. 420–421.

48. LII (1996)

БИБЛИОГРАФИЈА за 1992. годину (sic!) : расправа и дела из словенске и индоевропске филологије и опште лингвистике која су изашла у Југославији / Радмила Баскић и др. ; библио-

графију уредио Михаило Шћепановић // ЛП (1996), стр. 239–270.

Садржи: Скраћенице: стр. 239–241; I. Општи теоријско-методолошки проблеми: стр. 241–242; II. Примењена лингвистика: стр. 242–245 (а) Питања превођења, учења језика и сл., б) Контрастивна проучавања језика); III. Прасловенски језик, словенска језичка заједница и посебна питања појединих словенских језика: стр. 245–246; IV. Етимологија, историја речи, тумачење речи, ономастика, збирке речи: стр. 246–249; V. Несловенски језици: стр. 249; VI. Балканологија: стр. 249–250; VII. Старословенски језик и његове редакције: стр. 250; VIII. Српски (српскохрватски) језик: стр. 251–261 (а) Фонетика (експериментална, физиолошка) и фонологија, б) Граматика и граматичка питања, в) Нормативна питања и питања развоја књижевног израза, г) Дијалекти, д) Текстови стари и нови, издања; њихова критика, порекло итд., њ) Историја српског језика, е) Стил, ж) Метрика, з) Методика наставе књижевног језика, и) Терминологија, ј) Народне умотворине); IX. Македонски језик: стр. 261–266; X. Речници стари и нови српског (српскохрватског) језика односно српског (српскохрватског) и ког страног језика: стр. 266–267; XI. Биографије, аутобиографије и сл. грађа: стр. 267; XII. Библиографија: стр. 267–268; XIII. О становништву: стр. 268; XIV. Разно: стр. 268–270.

49. ЛП (1997)

БИБЛИОГРАФИЈА за 1995. годину : расправа и дела из словенске и индоевропске филологије и опште лингвистике која су изашла у Југославији / Радмила Баскић и др. ; библиографију уредила Александра Марковић // ЛП (1997), стр. 275–311. Садржи: Скраћенице: стр. 275–277; I. Општи теоријско-методолошки проблеми: стр. 277–279; II. Примењена лингвистика: стр. 279–281 (а) Питања превођења, учење језика и сл., б) Контрастивна проучавања језика); III. Прасловенски језик, словенска језичка заједница и посебна питања појединих словенских језика: стр. 281–283; IV. Етимологија, историја речи, тумачење речи, ономастика, збирке речи: стр. 283–285; V. Несловенски језици: стр. 285; VI. Балканологија: стр. 285–286; VII. Старословенски језик и његове редакције: стр. 286–287; VI-II. Српски (српскохрватски) језик: стр. 287–296 (а) Фонетика и фонологија, б) Граматика и граматичка питања, в) Нормативна питања и питања развоја књижевног израза, г) Дијалекти, д) Текстови стари и

нови, издања; њихова критика, порекло итд., њ) Историја српског језика, е) Стил, ж) Метрика, з) Терминологија, ј) Народне умотворине (текстови, тумачења итд.); IX. Македонски језик: стр. 296–307; X. Речници стари и нови српског (српскохрватског) језика односно српског (српскохрватског) и ког страног језика: стр. 307–308; XI. Биографије, аутобиографије и сл. грађа: стр. 308; XII. Библиографија: стр. 308; XIII. О становништву: стр. 309; XIV. Разно: стр. 309–311.

50. LIV (1998)

БИБЛИОГРАФИЈА за 1996. годину : расправа и дела из словенске и индоевропске филологије и опште лингвистике која су изашла у Југославији и Републици Македонији / Радмила Баскић и др. ; библиографију уредила Наташа Вуловић // LIV (1998), стр. 261–335.

Садржи: Скраћенице: стр. 261–263; I. Општи теоријско-методолошки проблеми: стр. 263–267; II. Примењена лингвистика: стр. 267–279 (а) Питања превођења, учења језика и сл., б) Контрастивна проучавања језика); III. Прасловенски језик, словенска језичка заједница и посебна питања појединих словенских језика: стр. 280–286; IV. Етимологија, историја речи, тумачење речи, ономастика, збирке речи: стр. 286–290; V. Несловенски језици: стр. 291–292; VI. Балканологија: стр. 293–294; VII. Старословенски језик и његове редакције: стр. 294–295; VIII. Српски (српскохрватски) језик: стр. 295–311 (а) Фонетика и фонологија, б) Граматика, граматичка питања и питања развоја српског књижевног језика, в) Нормативна питања и питања развоја књижевног израза, г) Дијалекти, д) Текстови стари и нови, издања; њихова критика, порекло..., њ) Историја српског језика, е) Стил, з)(sic!) Терминологија, и) Народне умотворине); IX. Македонски језик: стр. 312–324; X. Речници стари и нови српског (сх) језика односно српског (сх) и ког страног језика: стр. 324–326; XI. Биографије, аутобиографије, некролози и сл. грађа: стр. 326–327; XII. Библиографија: стр. 327–328; XIII. О становништву: стр. 328–329; XIV. Разно: стр. 329–335.

51. LV (1999)

БИБЛИОГРАФИЈА за 1997. годину : расправа и дела из словенске и индоевропске филологије и опште лингвистике ко-

ја су изашла у Југославији и Републици Македонији / Радмила Баскић и др. ; библиографију уредила Наташа Вуловић // LV (1999), стр. 177–235.

Садржи: Скраћенице: стр. 177–179; I. Општи теоријско-методолошки проблеми и историја лингвистике: стр. 179–182; II. Примењена лингвистика: стр. 182–190 (а) Питања превођења, учења језика и сл., б) Контрастивна проучавања језика); III. Прасловенски језик, словенска језичка заједница и посебна питања појединих словенских језика: стр. 191–195; IV. Етимологија, историја речи, тумачење речи, ономастика, збирке речи: стр. 195–200; V. Несловенски језици: стр. 200–202; VI. Балканологија: стр. 202; VII. Старословенски језик и његове редакције: стр. 202–203; VIII. Српски (српскохрватски) језик: стр. 203–220 (а) Фонетика и фонологија, б) Граматика, граматичка питања и питања развоја српског књижевног језика, в) Нормативна питања и питања развоја књижевног израза, г) Дијалекти, д) Текстови стари и нови, издања; њихова критика, порекло..., њ) Историја српског језика, е) Стил, ж) Метрика, з) Методика наставе књижевног језика, и) Терминологија, ј) Народне умотворине); IX. Македонски језик: стр. 220–228; X. Речници стари и нови српског (сх) језика односно српског (сх) и ког страног језика: стр. 228–229; XI. Биографије, аутобиографије, некролози и сл. грађа: стр. 229–230; XII. Библиографија: стр. 230–231; XIII. О становништву: стр. 231; XIV. Разно: стр. 231–235.

52. LVII (2001)

БИБЛИОГРАФИЈА за 1998/1999. годину : расправа и дела из словенске и индоевропске филологије и опште лингвистике која су изашла у Југославији и Републици Македонији / Радмила Баскић и др. ; библиографију уредила Наташа Вуловић // LVII (2001), стр. 139–218.

Садржи: Скраћенице: стр. 139–141; I. Општи теоријско-методолошки проблеми и историја лингвистике: стр. 141–145; II. Примењена лингвистика: стр. 145–156 (а) Питања превођења, учења језика и сл., б) Контрастивна проучавања језика); III. Прасловенски језик, словенска језичка заједница и посебна питања појединих словенских језика: стр. 157–160; IV. Етимологија, историја речи, тумачење речи, ономастика, збирке речи: стр. 160–167; V. Несловенски језици: стр. 167–168; VI. Балканологија: стр. 168–169; VII. Старословенски језик и ње-

гове редакције: стр. 169; VIII. Српски (српскохрватски језик): стр. 169–188 (а) Фонетика и фонологија, б) Граматика, граматичка питања и питања развоја српског књижевног језика, в) Нормативна питања и питања развоја књижевног израза, г) Дијалекти, д) Текстови стари и нови, издања; њихова критика, порекло..., њ) Историја српског језика, е) Стил, ж) Метрика, з) Методика наставе књижевног језика, и) Терминологија, ј) Народне умотворине); IX. Македонски језик: стр. 188–207; X. Речници стари и нови српског (сх) језика односно српског (сх) и ког страног језика: стр. 207–210; XI. Биографије, аутобиографије, некролози и сл. грађа: стр. 210–211; XII. Библиографија: стр. 211–212; XIII. О становништву: стр. 212; XIV. Разно: стр. 212–218.

53. LVIII (2002)

БИБЛИОГРАФИЈА за 2000/2001. годину : расправа и дела из словенске и индоевропске филологије и опште лингвистике која су изашла у Југославији и Републици Македонији / Радмила Баскић и др. ; библиографију уредила Радмила Жугић // LVI-II (2002), стр. 179–246.

Садржи: Скраћенице: стр. 179–181; I. Општи теоријско-методолошки проблеми и историја лингвистике: стр. 181–186; II. Примењена лингвистика: стр. 186–195 (а) Питања превођења, учења језика и сл., б) Контрастивна проучавања језика); III. Прасловенски језик, словенска језичка заједница и посебна питања појединих словенских језика: стр. 195–201; IV. Етимологија, историја речи, тумачење речи, ономастика, збирке речи: стр. 201–206; V. Несловенски језици: стр. 206–207; VI. Балканологија: стр. 208; VII. Старословенски језик и његове редакције: стр. 208–210; VIII. Српски (српскохрватски језик): стр. 210–224 (а) Фонетика и фонологија, б) Граматика, граматичка питања и питања развоја српског књижевног језика, в) Нормативна питања и питања развоја књижевног израза, г) Дијалекти, д) Текстови стари и нови, издања; њихова критика, порекло..., њ) Историја српског језика, е) Стил, з) Терминологија); IX. Македонски језик: стр. 224–234; X. Речници стари и нови српског (сх) језика односно српског (сх) и ког страног језика: стр. 234–235; XI. Биографије, аутобиографије, некролози и сл. грађа: стр. 236–237; XII. Библиографија: стр. 237; XIII. О становништву (веровања, обреди и сл., историјска и културна прошлост): стр. 237–239; XIV. Разно: стр. 239–246.

54. LIX (2003)

БИБЛИОГРАФИЈА за 2001. годину : расправа и дела из словенске и индоевропске филологије и опште лингвистике која су изашла у Србији и Црној Гори и Републици Српској / библиографију уредила и грађу из Србије и Републике Српске прикупила Ана Голубовић ; грађу из Црне Горе прикупиле Соња Ненезић и Миодарка Тепавчевић // LIX (2003), стр. 245–287. Садржи: I. Општи теоријско-методолошки проблеми и историја лингвистике: стр. 245–247; II. Интердисциплинарна проучавања језика (етнолингвистика, неуроллингвистика, психоллингвистика, социоллингвистика и сл.): стр. 247–249; III. Примењена лингвистика: стр. 249–254 (а) Превођење, б) Учење страних језика, в) Контрастивна проучавања језика); IV. Прасловенски језик, поједини словенски језици осим српског и старословенског: стр. 254–256; V. Старословенски језик и његове редакције: стр. 256–257; VI. Савремени српски језик: стр. 257–268 (а) Опште, б) Фонетика и фонологија, в) Графија и правопис, г) Граматика (морфологија, творба речи, синтакса), д) Лексикологија (лексичка семантика и стилистика, терминологија, ономастика и др.), ђ) Нормативистика, е) Стилистика, ж) Метрика, з) Методика наставе српског књижевног језика, и) Дијалектологија); VII. Историја српског језика: стр. 268–271 (а) Опште, б) Текстови стари и нови, издања; њихова критика, порекло, в) Историјска фонетика, граматика, лексикологија, историја писма и правописа, г) Историја српског књижевног језика); VIII. Лексикографија: стр. 271–274; IX. Несловенски језици: стр. 274–276; X. Балканологија: стр. 276; XI. Библиографија: стр. 276–277; XII. Personalial (биографије, аутобиографије, некролози и слично): стр. 277–278; XIII Народне умотворине: стр. 279; XIV Институције, научни скупови, часописи, удружења: стр. 279–280; XV Разно: стр. 280–282; Списак обрађених часописа: стр. 282–283; Регистар имена: 283–287.

55. LX (2004)

БИБЛИОГРАФИЈА за 2002. годину : расправа и дела из словенске и индоевропске филологије и опште лингвистике која су изашла у Србији и Црној Гори, Републици Српској и Македонији / библиографију уредила и грађу из Србије и Републи-

ке Српске прикупила Ана Голубовић ; грађу из Црне Горе прикупиле Соња Ненезић и Миодарка Тепавчевић ; грађу из Македоније прикупила Радмила Баскић // LX (2004), стр. 255–327. Садржи: Списак обрађених часописа: стр. 255–256; Обрађени зборници радова: стр. 256–257; I. Општи теоријско-методолошки проблеми и историја лингвистике: стр. 257–261; II. Интердисциплинарна проучавања језика (етнолингвистика, неуроллингвистика, психоллингвистика, социоллингвистика и сл.): стр. 261–264; III. Примењена лингвистика: стр. 264–274 (а) Превођење, б) Учење страних језика, в) Контрастивна проучавања језика); IV. Прасловенски језик, поједини словенски језици осим српског и старословенског: стр. 274–277; V. Старословенски језик и његове редакције: стр. 278–279; VI. Савремени српски језик: стр. 279–295 (а) Опште, б) Фонетика, фонологија, прозодија, в) Графија и правопис, г) Граматика (морфологија, творба речи, синтакса), д) Лексикологија (лексичка семантика и стилистика, терминологија, етимологија, ономастика и др.), њ) Нормативистика, е) Стилистика, ж) Метрика, з) Методика наставе српског књижевног језика, и) Дијалектологија); VII. Историја српског језика: стр. 295–300 (а) Опште, б) Текстови стари и нови, издања; њихова критика, порекло, в) Историјска фонетика, граматика, лексикологија, историја писма и правописа, г) Историја српског књижевног језика); VIII. Македонски језик: стр. 300–314; IX. Лексикографија: стр. 314–317; X. Несловенски језици: стр. 317–319; XI. Балканологија: стр. 319–320; XII. Библиографија: стр. 320; XIII. Personalialia (биографије, аутобиографије, некролози и слично): стр. 321–323; XIV Народне умотворине: стр. 323; XV. Институције, научни скупови, часописи, удружења: стр. 323–327; XVI Разно: стр. 327; Регистар имена: стр. 332–341.

56. LXI (2005)

БИБЛИОГРАФИЈА за 2003. годину : расправа и дела из словенске и индоевропске филологије и опште лингвистике која су изашла у Србији и Црној Гори, Републици Српској и Македонији / библиографију уредила и грађу из Србије и Републике Српске прикупила Ана Голубовић ; грађу из Црне Горе прикупиле Соња Ненезић и Миодарка Тепавчевић ; грађу из Македоније прикупила Радмила Баскић // LXI (2005), стр. 331–404. Садржи: Списак обрађених часописа: стр. 331–332; Обрађени зборници радова: стр. 332–333; I. Општи теоријско-методолошки пробле-

ми и историја лингвистике: стр. 333–336; II. Интердисциплинарна проучавања језика (етнолингвистика, неуроллингвистика, психоллингвистика, социоллингвистика и сл.): стр. 336–338; III. Примењена лингвистика: стр. 338–345 (а) Превођење, б) Учење страних језика, в) Контрастивна проучавања језика); IV. Прасловенски језик, словенска језичка заједница и посебна питања појединих словенских језика: стр. 345–351; V. Старословенски језик и његове редакције: стр. 351; VI. Савремени српски језик: стр. 351–371 (а) Опште, б) Фонетика, фонологија, прозодија, в) Графија и правопис, г) Граматика (морфологија, творба речи, синтакса), д) Лексикологија (лексичка семантика, фразеологија, терминологија, етимологија, ономастика и др.), њ) Нормативистика, е) Стилистика, ж) Метрика, з) Методика наставе српског књижевног језика, и) Дијалектологија); VII. Историја српског језика: стр. 372–376 (а) Опште, б) Текстови стари и нови, издања; њихова критика, порекло, в) Историјска фонетика, граматика, лексикологија, историја писма и правописа, г) Историја српског књижевног језика); VIII. Македонски језик: стр. 376–394; IX. Речници стари и нови српског језика односно српског и ког страног језика: стр. 394–396; X. Несловенски језици: стр. 396–398; XI. Балканологија: стр. 398–400; XII. Библиографија: стр. 400; XIII. Personalia (биографије, аутобиографије, некролози и слично): стр. 400–402; XIV Народне умотворине: стр. 402; XV. Институције, научни скупови, часописи, удружења: стр. 402–404; XVI Разно: стр. 404; Регистар имена: стр. 408–419.

57. LXII (2006)

БИБЛИОГРАФИЈА за 2004. годину : расправа и дела из словенске и индоевропске филологије и опште лингвистике која су изашла у Србији и Црној Гори, Републици Српској и Македонији / библиографију уредила и грађу из Србије и Републике Српске прикупила Ана Голубовић ; грађу из Црне Горе прикупиле Соња Ненезић и Миодарка Тепавчевић ; грађу из Македоније прикупила Радмила Баскић // LXII (2006), стр. 411–503. Садржи: Списак обрађених часописа: стр. 411–412; Обрађени зборници радова: стр. 412–413; I. Општи теоријско-методолошки проблеми и историја лингвистике: стр. 414–416; II. Интердисциплинарна проучавања језика (етнолингвистика, неуроллингвистика, психоллингвистика, социоллингвистика и сл.): стр. 416–420; III. Примењена лингвистика: стр. 420–429 (а) Превођење, б) Учење страних језика, в)

Контрастивна проучавања језика); IV. Прасловенски језик, словенска језичка заједница и посебна питања појединих словенских језика: стр. 429–439; V. Старословенски језик и његове редакције: стр. 439–440; VI. Савремени српски језик: стр. 440–471 (а) Опште, б) Фонетика, фонологија, прозодија, в) Графија и правопис, г) Граматика (морфологија, творба речи, синтакса), д) Лексикологија (лексичка семантика, фразеологија, терминологија, етимологија, ономастика и др.), ђ) Нормативистика, е) Стилистика, ж) Метрика, з) Методика наставе српског књижевног језика, и) Дијалектологија); VII. Историја српског језика: стр. 472–479 (а) Опште, б) Текстови стари и нови, издања; њихова критика, порекло, в) Историјска фонетика, граматика, лексикологија, историја писма и правописа, г) Историја српског књижевног језика); VIII. Македонски језик: стр. 479–491; IX. Речници стари и нови српског језика односно српског и ког страног језика: стр. 492–493; X. Несловенски језици: стр. 493–497; XI. Балканологија: стр. 497–498; XII. Библиографија: стр. 498; XIII. Personalialia (биографије, аутобиографије, некролози и слично): стр. 498–499; XIV Народне умотворине: стр. 499; XV. Институције, научни скупови, часописи, удружења: стр. 500–503; XVI Разно: стр. 503; Регистар имена: стр. 507–520.

58. LXIII (2007)

БИБЛИОГРАФИЈА за 2005. годину : расправа и дела из словенске и индоевропске филологије и опште лингвистике која су изашла у Србији и Црној Гори, Републици Српској и Македонији / библиографију уредила и грађу из Србије и Републике Српске прикупила Ана Голубовић ; грађу из Црне Горе прикупиле Соња Ненезић и Миодарка Тепавчевић ; грађу из Македоније прикупила Радмила Баскић // LXIII (2007), стр. 305–394. Садржи: Списак обрађених часописа: стр. 305–306; Обрађени зборници радова: стр. 306–307; I. Општи теоријско-методолошки проблеми и историја лингвистике: стр. 307–308; II. Интердисциплинарна проучавања језика (етнолингвистика, неуроллингвистика, психоллингвистика, социоллингвистика и сл.): стр. 308–312; III. Примењена лингвистика: стр. 312–318 (а) Превођење, б) Учење страних језика, в) Контрастивна проучавања језика); IV. Прасловенски језик, словенска језичка заједница и посебна питања појединих словенских језика: стр. 318–327; V. Старословенски језик и његове редакције: стр. 328; VI. Савремени српски језик: стр. 329–360 (а) Опште, б) Фонетика,

фонологија, прозодија, в) Графија и правопис, г) Граматика (морфологија, творба речи, синтакса), д) Лексикологија (лексичка семантика, фразеологија, терминологија, етимологија, ономастика и др.), њ) Нормативистика, е) Стилистика, ж) Метрика, з) Методика наставе српског књижевног језика, и) Дијалектологија); VII. Историја српског језика: стр. 360–366 (а) Опште, б) Текстови стари и нови, издања; њихова критика, порекло, в) Историјска фонетика, граматика, лексикологија, историја писма и правописа, г) Историја српског књижевног језика); VIII. Македонски језик: стр. 366–377; IX. Речници стари и нови српског језика односно српског и ког страног језика: стр. 377–380; X. Несловенски језици: стр. 380–386; XI. Балканологија: стр. 386; XII. Библиографија: стр. 386–387; XIII. Personalial (биографије, аутобиографије, некролози и слично): стр. 387–391; XIV Народне умотворине: стр. 392; XV. Институције, научни скупови, часописи, удружења: стр. 392–394; XVI Разно: стр. 394; Регистар имена: стр. 397–407.

59. LXV (2009)

БИБЛИОГРАФИЈА за 2006. и 2007. годину : расправа и дела из словенске и индоевропске филологије и опште лингвистике која су изашла у Србији, Црној Гори и Републици Српској / библиографију уредила и грађу из Србије и Републике Српске прикупила Ана Голубовић ; грађу из Црне Горе прикупиле Соња Ненезић и Миодарка Тепавчевић // LXV (2009), стр. 469–630.

Садржи: Списак обрађених часописа: стр. 469–470; Обрађени зборници радова: стр. 470–472; I. Општи теоријско-методолошки проблеми и историја лингвистике: стр. 472–474; II. Интердисциплинарна проучавања језика (етнолингвистика, неуроллингвистика, психоллингвистика, социоллингвистика и сл.): стр. 474–481; III. Примењена лингвистика: стр. 481–506 (а) Превођење, б) Учење страних језика, в) Контрастивна проучавања језика); IV. Прасловенски језик, словенска језичка заједница и посебна питања појединих словенских језика: стр. 506–525; V. Старословенски језик и његове редакције: стр. 525–526; VI. Савремени српски језик: стр. 526–588 (а) Опште, б) Фонетика, фонологија, прозодија, в) Графија и правопис, г) Граматика (морфологија, творба речи, синтакса), д) Лексикологија (лексичка семантика, фразеологија, терминологија, етимологија, ономастика и др.), њ) Нормативистика, е) Стилистика, ж) Метрика, з) Методика наставе

српског књижевног језика, и) Дијалектологија); VII. Историја српског језика: стр. 588–598 (а) Опште, б) Текстови стари и нови, издања; њихова критика, порекло, в) Историјска фонетика, граматика, лексикологија, историја писма и правописа, г) Историја српског књижевног језика); VIII. Речници стари и нови српског језика односно српског и ког страног језика: стр. 598–605; IX. Несловенски језици: стр. 605–616; X. Балканологија: стр. 616–617; XI. Библиографија: стр. 617–618; XII. Personalia (биографије, аутобиографије, некролози и слично): стр. 618–621; XIII. Народне умотворине: стр. 622; XIV. Институције, научни скупови, часописи, удружења: стр. 622–630; XVI Разно: стр. 630; Регистар имена: стр. 633–652.

60. LXVII (2011)

БИБЛИОГРАФИЈА за 2008. и 2009. годину : расправа и дела из словенске и индоевропске филологије и опште лингвистике која су изашла у Србији, Црној Гори и Републици Српској / библиографију уредила и грађу из Србије и Републике Српске прикупила Ана Голубовић ; грађу из Црне Горе прикупила Мира Чановић // LXVII (2011), стр. 361–536.

Садржи: Списак обрађених часописа: стр. 361–362; Обрађени зборници радова: стр. 352–364; I. Општи теоријско-методолошки проблеми и историја лингвистике: стр. 364–366; II. Интердисциплинарна проучавања језика (етнолингвистика, неуроллингвистика, психоллингвистика, социоллингвистика и сл.): стр. 366–376; III. Примењена лингвистика: стр. 376–407 (а) Превођење, б) Учење страних језика, в) Контрастивна проучавања језика); IV. Прасловенски језик, словенска језичка заједница и посебна питања појединих словенских језика: стр. 408–424 (а) опште (прасловенски језик и словенска језичка заједница), б) источнословенски језици, в) западнословенски језици, г) јужнословенски језици, изузев српског); V. Старословенски језик и његове редакције: стр. 424–426; VI. Савремени српски језик: стр. 426–496 (а) Опште, б) Фонетика, фонологија, прозодија, в) Графија и правопис, г) Граматика (морфологија, творба речи, синтакса), д) Лексикологија (лексичка семантика, фразеологија, терминологија, етимологија, ономастика и др.), њ) Нормативистика, е) Стилистика, ж) Метрика, з) Методика наставе српског књижевног језика, и) Дијалектологија); VII. Историја српског језика: стр. 496–505 (а) Опште, б) Текстови стари и нови, издања; њихова критика, порекло, в) Историјска фонетика, граматика, лексикологија, историја писма и правописа, г)

Историја српског књижевног језика); VIII. Речници стари и нови српског језика односно српског и ког страног језика: стр. 505–511; IX. Несловенски језици: стр. 511–523; X. Балканологија: стр. 523–524; XI. Библиографија: стр. 524–525; XII. Personalia (биографије, аутобиографије, некролози и слично): стр. 525–530; XIII. Народне умотворине: стр. 530; XIV. Институције, научни скупови, часописи, удружења: стр. 530–536; XVI Разно: стр. 536; Регистар имена: стр. 539–566.

61. LXVIII (2012)

БИБЛИОГРАФИЈА за 2010. годину : расправа и дела из словенске и индоевропске филологије и опште лингвистике која су изашла у Србији, Црној Гори и Републици Српској / библиографију уредила и грађу из Србије и Републике Српске прикупила Ана Голубовић ; грађу из Црне Горе прикупила Мира Чановић // LXVIII (2012), стр. 233–332.

Садржи: Списак обрађених часописа: стр. 233–234; Обрађени зборници радова: стр. 234–235; I. Општи теоријско-методолошки проблеми и историја лингвистике: стр. 235–236; II. Интердисциплинарна проучавања језика (етнолингвистика, неуроллингвистика, психоллингвистика, социоллингвистика и сл.): стр. 237–240; III. Примењена лингвистика: стр. 240–257 (а) Превођење, б) Учење страних језика, в) Контрастивна проучавања језика); IV. Прасловенски језик, словенска језичка заједница и посебна питања појединих словенских језика: стр. 258–270 (а) Опште (прасловенски језик и словенска језичка заједница), б) источнословенски језици, в) западнословенски језици, г) јужнословенски језици, изузев српског); V. Старословенски језик и његове редакције: стр. 270–271; VI. Савремени српски језик: стр. 271–310 (а) Опште, б) Фонетика, фонологија, прозодија, в) Графија и правопис, г) Граматика (морфологија, творба речи, синтакса), д) Лексикологија (лексичка семантика, фразеологија, терминологија, етимологија, ономастика и др.), њ) Нормативистика, е) Стилистика, ж) Метрика, з) Методика наставе српског књижевног језика, и) Дијалектологија); VII. Историја српског језика: стр. 310–316 (а) Опште, б) Текстови стари и нови, издања; њихова критика, порекло, в) Историјска фонетика, граматика, лексикологија, историја писма и правописа, г) Историја српског књижевног језика); VIII. Речници стари и нови српског језика односно српског и ког страног језика: стр. 316–318; IX. Несловенски језици: стр. 319–323; X. Балканологија: стр. 323; XI. Библиографија: стр. 323–324; XII. Personalia (биографије, аутобио-

графије, некролози и слично): стр. 324–326; XIII. Народне умотворине: стр. 326–327; XIV. Институције, научни скупови, часописи, удружења: стр. 327–330; XVI Разно: стр. 330–332; Регистар имена: стр. 334–346.

5. „БИБЛИОГРАФИЈА” У ЧАСОПИСУ *ЈУЖНОСЛОВЕНСКИ ФИЛОЛОГ* У ПОРЕЂЕЊУ СА ДРУГИМ ЛИНГВИСТИЧКИМ И БИБЛИОГРАФИЈАМА У ПЕРИОДИЦИ

Континуирано бављење текућом кумулативном лингвистичком библиографијом разликује *Јужнословенски филолог* међу југословенским и српским научним и стручним периодичним публикацијама. „Библиографије” су заступљене у *Јужнословенском филологу* у скоро сваком од шездесет девет бројева, колико их је до сада објављено, током сто година. До сада је израђена шездесет једна библиографија, које су приказале готово све научне радове из области науке о језику објављене у Србији, односно Југославији.

Многа научна гласила, покренута током XIX века на овим просторима, давала су редовне библиографске рубрике. „Аутор прве потпуно текуће библиографије био је Димитрије Тирол у Возаревићевом алманаху *Голубица* (1839–1844), заслужан што је пратио продукцију књига Књажеско сербске типографије, с подједнаком пажњом описујући у њој штампане књиге страних аутора на страним језицима. Тако је српску библиографију утемељивао на територијалном, а не националном и језичком принципу [...]” (ВРАНЕШ 2001: 77). Текућу библиографију објављивао је низ година *Гласник Српског ученог друштва*, касније Српске краљевске академије. Територијални принцип је при изради тих библиографија подређен националном. Ђуро Даничић, Стојан Новаковић и њихови следбеници бележили су публикације српске и хрватске књижевности, као и дела страних

аутора с тематиком која се односи на ове просторе. Други часописи објављивали су тематске библиографије или библиографије радова сопствених ранијих бројева.⁷²

Увећање издавачке продукције почетком XX века донело је потребу да се издвоје библиографије радова сродних дисциплина. *Јужнословенски филолог* је преузео тај задатак у области филологије и лингвистике. Међу научним часописима који су се појавили након Првог светског рата неколико је било и оних који су редовно објављивали библиографске рубрике.

Часопис *Прилози за књижевност, језик, историју и фолклор* покренут је 1921. године. Континуитет у излагању и редовно објављивање библиографских радова карактеришу оба часописа до данашњих дана. Александар Белић и Павле Поповић, њихови покретачи и дугогодишњи главни уредници, подстицањем израђивања библиографија и њиховим објављивањем допринели су развоју библиографије као научне делатности у Србији.

Библиографије објављиване у *Јужнословенском филологу* и *Прилозима за књижевност, језик, историју и фолклор* разликују се према принципима израде, тематици и обиму описане грађе. Текућа кумулативна библиографија радова објављених у земљи из области науке о језику стална је рубрика *Јужнословенског филолога*. Уређивачки одбор *Прилога за књижевности, језик, историју и фолклор* увео је нешто другачију праксу, о чему је у „Уводној речи” писао Павле Поповић (Поповић 1921: 1). Првих неколико бројева часописа садрже обимне библиографије издања из земље и иностранства за које је уређивачки одбор сматрао да би требало да буду представљена нашој научној јавности. Рубрика „Књиге и расправе” садржала је њихове библиографске описе пропраћене обимним напоменама, критичким приказом садржаја, разврстане у низ одељака.⁷³ Распоред грађе у тим и библиографијама *Јужнословенског филолога* различит

---

⁷² Часописи *Летопис Матице српске*; *Голубица*; *Зимзелен*; *Светозар*; *Отаџбина*; *Јавор*; *Стражилово* и др.

⁷³ Библиографија и палеографија; Историја религије; Словенски језици; Југословенске књижевности; Историја; Фолклор; Етнографија.

је јер су тематски и територијални оквири у *Прилозима за књижевности, језик, историју и фолклор* шири.

„Са 1929. годином библиографија постаје редовна рубрика сваке свеске *Прилога*, али наставци један са другим не чине нераздвојиву целину. У потврду томе говоре прилози: у броју 1 за 1930. годину, у коме је грађа сврстана на зборнике, речнике и зборнике, дакле по формалном принципу, унутар којег су испоштовани алфабетски и обрнуто хронолошки распоред; у броју 2 за исту годину библиографске јединице припадају целинама руска, чешка, пољска, бугарска и упоредна словенска књижевност; у свесци 1–2 за 1931. начињене су групе стране књижевности, језика, историје, фолклора и преписке, када је и завршена библиографија започета у деветој књизи *Прилога* за 1929. годину” (ВРАНЕШ 1998: 136).

Амбициозно покренут рад на таквој библиографији успешно је вођен низ година али, услед знатног повећања обима грађе која би се у њој могла наћи, након броја XII (1932) објављиване су библиографије часописа, књига и радова који су послати часопису. Територијални оквири таквих библиографија прелазили су границе државе јер су у уредништво стизали материјали из целог региона. Пример:

Jorga N., *Istoria Literaturii romănești*, I. București 1925. стр. 400.⁷⁴

Нису успостављена правила за адекватна решења при опису тако разнолике библиографске грађе. Периодичне публикације описане су непрегледно, навођењем података бројева пристиглих у редакцију, свих заједно у једном пасусу. Научне расправе биле су разврстане према областима. Њихови описи су били прегледнији. Име и презиме у одредници били су у инверзији, штампани курзивом. У опису поштовани су били језик и писмо публикације. Библиографске јединице нису биле нумерисане. Интерпункцијски знаци разликовали су се од оних из „Библиографије” *Јужнословенског филолога*. Знак за повезива-

---

⁷⁴ „Библиографија...” *Прилози за књижевност, језик, историју и фолклор* бр. XII, св. 1 (1932): стр. 176.

ње наслова с публикацијом у којој је рад објављен није била тачка већ тачка-размак-црта-размак, на пример.

Вукићевић Милан, Поглед на развитак српског романа. – Сепарат из „Записа”. Цетиње 1930. стр. 37.⁷⁵

110. Musić d-r August, D-r Rajko Nahtigal. LjJAK 44 (1930/31) 96–101.

Биографија и библиографија.⁷⁶

После Другог светског рата такве библиографије у *Прилозима за књижевност, језик, историју и фолклор* више нису објављиване.

Персоналних библиографија у *Јужнословенском филологу* објављено је укупно дванаест. Библиографије објављене у *Прилозима за књижевност, језик, историју и фолклор* су, у највећем броју случајева персоналне, објављиване у скоро сваком броју. Урош Џонић, Владета Поповић, Смиља Мишић и други у првим деценијама постојања часописа објављивали су своје радове о истакнутим научницима, писцима, преводима дела других књижевности на српскохрватски језик. После Другог светског рата такав вид библиографија постао је и једини. У неким бројевима објављивано је и више персоналних библиографија. Библиографски опис, у највећем броју случајева, карактерише прегледност при навођењу података, доследност коришћења интерпункцијских знакова, инвертована одредница, курзивом наведен наслов дела. Пример:

538. Поповић, Павле. *Преглед српске књижевности*. Београд 1909, стр. 132, 135.⁷⁷

Комплетну библиографију свих радова објављених у *Прилозима за књижевност, језик, историју и фолклор* до броја L (1921–1983/84) сачинио је Станиша Војиновић. Она је објављена у две књиге. У првој, број LIX/LX (1993–1994), грађа је рас-

---

⁷⁵ Исто: стр. 175.

⁷⁶ *Јужнословенски филолог* бр. XI (1931): стр. 311.

⁷⁷ LJUBOMIR–LISAC (1960): стр. 166.

поређена према бројевима и рубрикама које постоје у самом часопису, а у другој, број LXI/LXII (1995–1996), према ауторима радова. Свака књига опремљена је предметним и именским регистром. Нумерација библиографских јединица континуирана је на нивоу целе библиографије. Библиографски опис је с минимумом података прегледан и информативан. Пример:

1865. Петар Колендић, *Руцантев „Мéнего”* и *„Комедија од Раскота”*, 5–13.⁷⁸

Библиографија научних радова објављених у *Јужнословенском филологу* публикована је у броју LXIX (2013).

Персоналне библиографије и библиографије с посебном тематиком из области филологије у периоду до Другог светског рата објављивали су часописи попут *Српског књижевног гласника* или *Летописа Матице српске*. Њихове карактеристике сличне су другим библиографијама из тог периода. У неким библиографска грађа везана за периодичне публикације није сасвим јасно представљена (ЂОРЂЕВИЋ 1909: 367–370). Библиографски опис коришћен у највећем броју тих библиографија сличан је било ком другом у том периоду. Пример:

Д-р Иван Шајковић, Неколико момената из Омладинског покрета. – Од 1893. до 1903. године. – Суботица 1929., стр. 20⁷⁹

На последњој страни *Српског књижевног гласника* током тридесетих година постојала је рубрика „Нове књиге” која је давала податке о публикацијама на које је уређивачки одбор сматрао да треба да укаже. Други критеријум, територијални или језички, није постојао. Слично пракси *Прилога за књижевност, језик, историју и фолклор*, *Летопис Матице српске* је објављивало библиографије радова и књига достављених уредништву часописа.

---

⁷⁸ *Прилози за књижевност, језик, историју и фолклор* бр. LIX/LX (1993–1994): стр. 131.

⁷⁹ „Библиографија...” *Летопис Матице српске* бр. 322, св. 3 (1929): стр. 476.

У часопису *Зборник Матице српске за филологију и лингвистику* 1963. године, у броју IV, покренута је рубрика под називом „Прилози библиографији југословенске лингвистике на страни” (КАШИЋ 1963: 193–208). Током наредних десет година Јован Кашић и Кенет Нејлор сакупљали су, приређивали и објављивали библиографије у којима су упознавали домаћу научну јавност с радовима иностраних аутора из области српскохрватског, словеначког и македонског језика, као и с радовима југословенских лингвиста који су објављивани у иностранству. Та рубрика није била стална у часопису. Излазила је у неколико наставака, у бројевима VII, IX, XII и XVI, са по приближно триста библиографских јединица у свакој. Допуне тих библиографија приредила је Љиљана Спасић кад је у броју XXXI (1988) и XXXVI (1993) обрадила грађу за период до 1975. године. Слично „Библиографији” у *Јужнословенском филологу*, на почетку се налазила листа назива периодичних публикација из којих је грађа црпљена уз њихов скраћени облик, који се користио у библиографском опису. Библиографска грађа није класификована, већ је била распоређена само према абecedном редоследу одредница, односно према презименима аутора. Неке одреднице имале су улогу упутне, слично као у библиографијама у *Јужнословенском филологу*. Библиографску грађу у највећој мери чинили су чланци у лингвистичкој периодици. Пример:

11. Belić, A., Znaczenie syntagm dla rozwoju zjawisk językowych, Z badań [...], str. 21–41.⁸⁰

Институционално бављење текућом националном библиографијом на нивоу целе државе започето је после Другог светског рата у Југословенском библиографском институту (ЈУ-БИН). Редовним објављивањем праћена је укупна продукција у *Библиографији Југославије* у неколико серија: књиге, брошуре и музикалије; серијске публикације; чланци и прилози у серијским публикацијама; рото штампа и стрип. Објављиване су *Библиографија званичних публикација*, *Библиографија превода*,

---

⁸⁰ КАШИЋ и NAYLOR (1963): стр. 194.

као и многе персоналне, стручне и међународне библиографије. Већина република СФРЈ је осамдесетих година развила сопствене текуће националне библиографије (Словенија још од 1947).

Аналитичку текућу националну библиографију је објављивао ЈУБИН у две серије, од 1949. године:

- Б, природне и примењене науке: математика, физика, хемија, географија, биологија, медицина, техника, пољопривреда
- Ц, уметност, спорт, филологија, литература.

Систем распореда обрађене грађе почива на систему Универзалне децималне класификације УДК од 1965. године а од 1988. у употреби је Међународни стандард за обраду саставних делова публикација ISBD(CP). Национална правила израде библиографског описа користила су се до тада. Одредница је била видно истакнута, име и презиме су били у инверзији, одвојени зарезом. Текст другог реда библиографског описа почињао је испод четвртог слова одреднице. Знак повезивања наслова и имена серијске публикације у којој се рад налази био је тачка-размак-црта-размак. Остали подаци били су одвојени зарезом. Таква правила нису се користила у већем броју библиографија објављиваних у нашој периодици, па ни у *Јужнословенском филологу*. Библиографија је штампана латиницом. Одељак сваке научне области имао је грађу распоређену по абеди. Нумерација библиографских јединица текла је континуирано кроз све свеске библиографије, које су излазиле месечно. Пример:

196. LEVEC, IVAN. Najvažnejši delovno-zaštitni ukrepi. – Delo in zdravje, 1953, str. 73–88.⁸¹

Народна библиотека Србије је с новим системом за електронску обраду података COBISS преузела израду текуће библиографије Србије после гашења ЈУБИН-а 2002. године. Данас је аналитичка национална текућа библиографија претражива на њеном сајту.⁸² Постављање такве библиографије на ин-

---

⁸¹ *Bibliografija Jugoslavije* (1954): str. 17.

⁸² www.nb.rs/pages/article.php?id=1384

тернет има низ предности. Корисник грађу може разврставати према својим потребама по: УДК систему, наслову, аутору, предметној одредници и серијској публикацији у којима су радови објављени. Сваки обрађени чланак је истовремено и засебан запис у оквиру Виртуалне библиотеке Србије настале у COBISS систему и има свој јединствен идентификациони id број. На тај начин је свака библиографска јединица те библиографије претражива у бази података преко било ког поља библиографског описа. Српска текућа национална библиографија има и неколико недостатака. Обрађена грађа касни две године у односу на текућу календарску, као и *Јужнословенски филолог*, с том разликом што Библиографија *Јужнословенског филолога* пружа обимнију грађу везану за лингвистику. Дешава се да неке научне области буду заступљене са само неколико радова годишње, што не одговара реалности.⁸³ Проблем лежи у томе што многе наше научне серијске публикације касне са излажањем и што библиографи Народне библиотеке Србије не обрађују све радове у часописима, већ само чланке и расправе. Библиографски опис одговара ISBD(CP). Пример:

ДАМЉАНОВИЋ, Дара

Место Алимпија Васиљевића у заснивању српске русистике / Дара Дамљановић. – Резюме. – Цитирана литература.

У: Славистика. – ISSN 1450-5061. – Књ. 8 (2004), стр. 68–73.

811.161.1+821.161.1](091)"18"⁸⁴

Исти чланак је у „Библиографији” *Јужнословенског филолога* обрађен према међународном стандарду уз модификације предложене од стране уређивачког одбора часописа:

---

⁸³ За 2004. годину само два чланка су се наша у одељку за руски језик, док су неки радови који се тичу руског погрешно распоређени (уместо УДК за руски стављен је број за источнословенске језике и сл).

⁸⁴ <http://digital.nb.rs/bibliografija/tekuca/clanci/serijaC/y2004/?jez=srp>

112. ДАМЉАНОВИЋ, Дара

Место Алимпија Васиљевића у заснивању српске русистике / Дара Дамљановић // *Славистика*. – 8 (2004), 68–73. | Резюме⁸⁵

Након Другог светског рата на говорним подручјима јужнословенских језика издвојила су се три лингвистичка часописа која су имала сталне текуће библиографске рубрике: *Јужнословенски филолог* за српскохрватски и македонски језик (Београд), *Jezik in slovstvo* за словеначки (Љубљана) и *Български език* за бугарски.

Сличну „Библиографији” *Јужнословенског филолога* за територију Словеније почео је да израђује часопис *Jezik in slovstvo* Филозофског факултета у Љубљани од 1956. године. Аутори су годинама били Марко Крањец, Аленка Логар-Плешко и Анка Золнер-Пердих. Библиографске јединице нису биле нумерисане, а распоређиване су у низ одељака.⁸⁶ Распоред библиографске грађе у српском и словеначком часопису има сличности. Неколико сегмената пружа грађу везану за историју језика, неколико за савремене проблеме, а постоје и одељци за теме опште лингвистике, као и лингвистичке библиографије. Опис је у часопису *Jezik in slovstvo* сличнији оном у библиографији ЈУ-БИН-а него опису коришћеном у *Јужнословенском филологу*. У одредници су презиме и име одвојени зарезом, а знак тачка-размак-црта-размак употребљава се за повезивање наслова чланка са серијском публикацијом. Пример:

Dular, Janez: Ob osnatku novega Slovenskega pravopisa. – *NRazgl* 31 (1982), 264–266.⁸⁷

---

⁸⁵ *Јужнословенски филолог* бр. LXII (2006): стр. 422.

⁸⁶ Jezikoslovje in literarna veda, Splošna vprašanja jezikoslovja, Slovensko jezikoslovje, Primerjalno jezikoslovje, Drugo jezikoslovje, Splošna vprašanja literarne vede, Literarna teorija, Slovenska literana zgodovina, Primerjalna literarna zgodovina, Druga literarna zgodovina, Prevajanje, Jezikovna in književna didaktika, Izobraževanje, Šolstvo, Etnologija, slovstvena folklor, Zapiski, razgledi, poročila, Jubileji, spomini, Ekskurzije, Bibliografije, Slavistično društvo Slovenije, Knjižne novosti.

⁸⁷ KRANJEC, LOGAR-PLEŠKO i SOLLNER-PERDIH (1983–1984): стр. 84.

Данас су све библиографије објављене у том часопису обједињене и налазе се на сајту љубљанског Филозофског факултета.⁸⁸ Распоређене су у две групе, хронолошки: 1956–1985. и 1985–1995. У свакој од њих грађа је распоређена према одељцима који су постојали у штампаном облику библиографије. Унутар сваког одељка грађа је распоређена по абедици. У сегменту где је библиографија из старијих бројева, испод једне одреднице може се наћи низ радова тог аутора. Пример:

- Вајец Антон:** *Vezanje vec osebkov s povedkom.* – 1955/56, št. 8/9, 275. 60
– *O zloženkah.* – 1955/6, št. 2, 41–42. 61
– *Vejica ob sestavljenih vezniki.* – 1955/6, št. 2, 42–43. 62
– *Raba predloga po.* – 1955/6, št. 3, 79–81. 63
– *Slavistom iz P.* – 1955/6, št. 3, 93–95. – Podpis: A. B. 64
*Prethodni in predhodni glagoli v slovenščini.*⁸⁹

Другачији је принцип употребљен у другом библиографском сегменту. Свака библиографска јединица има своју одредницу у којој је презиме аутора штампано великим словима, а од имена га одваја зарез. Пример:

- BESTER, Marija:** *Jezik v narodnoosvobodilnem boju : (poročilo o razikavah).* – 31 (1985/86), št. 8, str. 282–288. 24
Jezikoslovni problemi.
- BESTER, Marija:** *Kako pisati imena zdravil: z veliko ali malo začetnico?.* – 39 (1993/94), št. 7/8, str. 351–353. 25
*Pogledi in mnenja.*⁹⁰

У тим библиографијама напомене нису бројне и штампане су мањим словима. Редни бројеви се налазе иза сваке библиографске јединице и написани су курзивом, односно масном штампом, што није уобичајено. Може се претпоставити да је то последица начина прављења тих докумената скенирањем

---

⁸⁸ www.ff.uni-lj.si

⁸⁹ Исто.

⁹⁰ Исто.

штампаних текстова библиографија, када је лакше било додати број иза сваке јединице.

„Библиографија” *Јужнословенског филолога* још увек не постоји у дигиталној форми. Начин на који је словеначка библиографија презентована на интернету може послужити као једно од могућих решења. За разлику од текуће националне српске библиографије, њен садржај се може претраживати само на један начин, ишчитавањем текстова распоређених према тематским групама. Такав начин поставке библиографије на интернет се чини једноставнијим, али не и лакшим за њено претраживање.

После распада СФРЈ почетком деведесетих година *Јужнословенски филолог* није био у могућности да у оквиру „Библиографије” објављује податке о лингвистичким радовима из република које су постале самосталне државе. Грађански ратови вођени на територији некадашње земље прекинули су научне везе. Лингвистичку библиографију у Словенији објављивао је часопис *Jezik in slovnstvo. Јужнословенски филолог* је, после паузе од неколико година, у „Библиографију” поново уврстио грађу из Македоније и Републике Српске, као српског дела Босне и Херцеговине. Ни на какав начин се у другим крајевима у неком научном часопису није наставио рад на изради текуће библиографије из области науке о језику.

Часопис Института за бугарски језик при Бугарској академији наука *Български език* почео је да излази 1950. године. На почетку је излазио четири пута годишње, касније је имао шест годишњих свезака, а данас се опет усталио на динамику излажења с почетка. Између тог часописа и *Јужнословенског филолога* може се истаћи неколико сличних карактеристика. Обе периодичне публикације су званична издања института за језик, обе су водеће лингвистичке у својим срединама, у њима се објављују научне студије, прикази савремене лингвистичке литературе и прати се укупна продукција научних монографија и чланака у периодици путем текуће лингвистичке библиографије, која је стална рубрика у оба часописа.

Назив рубрике бугарског часописа „Библиография статии и трудове по езикови въпроси в българския печат” неколико пута

се мењао али је њен концепт и метод израде саме библиографије остао исти. Рубрика није објављивана једном годишње, као у *Јужнословенском филологу*, већ два или чак четири пута, у зависности од тога којом је брзином сакупљана и обрађивана библиографска грађа. Библиографију је увек израђивала једна особа. Библиографске јединице ређане су према ауторској одредници, односно азбучно. Свака библиографија имала је уређен и регистар имена на крају. Систем класификације грађе према тематици у бугарском часопису није постојао све до седамдесетих година XX века. Тематски одељци за разврставање грађе⁹¹ донекле су слични онима у *Јужнословенском филологу*, али њихов редослед се у знатној мери разликује. Библиографски опис је информативан и израђиван је уз доследно коришћење интерпункцијских знакова. Пример:

224. Лашкова, Лили. За някои аспекти на синтаксичното отрицание в славянските езици. – Бълг. език, 1974, кн 2, с. 144–153.⁹²

Библиографски описи рецензија или приказа одвојени су у сваком тематском одељку од описа изворних научних радова, а јединице из претходног периода означавају се звездicom. Примери:

---

⁹¹ I Общи въпроси. Периодични издания. Сборници. Библиография. Научен живот. Годишници; II Общо езикознание. Езикознанието и другие науки; III Български език: 1. Общи въпроси, 2. История на българския език, 3. Диалектология, 4. Съвременен български език: а) Общи въпроси, б) Фонетика и фонология, в) Морфология, г) Синтаксис, г) Лексикология и лексикография. Етимология. Речници, е) Стилистика. Език на писатели. Теория на превода, ж) Правопис и правоговор. Езикова култура, з) История на книжевния език, 5. Ономастика; IV Славянски езици; V Балкански езици; VI Класически езици. Романски езици. Германски езици; VII Други индоевропейски езици; VIII Други езикови семейства. Изкуствени езици; IX Методика на езиковото обучение. Учебни помагала: 1. Български език, 2. Руски език, 3. Други езици.

⁹² ИКОМАНОВА (1975): стр. 170.

231. Грицкат, Ирена. Актуелни језички и текстолошки проблеми у старим српским ћирилским споменицима. Београд, Народна библиотека С.Р. Србије, 1972.

Рец.: Ангелина Минчева. Към проучаването на славянското ръкописно наследство. (Критика и съобщения). – Бълг. език, 1974, кн 2, с. 207–209.⁹³

258. * Сайяр, Джемшуд. Персийски език. Учебник за филолог. ВУЗ. 2. разш. и доп. изд. С. Соф. унив. „Климент Охридски“, 1973. 406 с. с табл. Офсетово изд.⁹⁴

Лингвистичка библиографија објављивана у Македонији није имала карактер текуће библиографије. Њен настанак и развој није био везан за периодичну публикацију, научни лингвистички часопис, као што је то био случај у Србији, Словенији и Бугарској. У другој половини XX века објављене су четири монографије лингвистичке библиографије у издању Македонске академије наука и уметности.⁹⁵ Текућа лингвистичка библиографија везана за македонски језик објављивана је у *Јужнословенском филологу*, са извесним прекидима, до 2006. Након те године библиографски подаци о лингвистичким чланцима и монографијама објављеним у Македонији могу се претражити преко базе података на интернету.⁹⁶ Базу су поставили Македонска академија наука и уметности и Истраживачки центар за араелну лингвистику. Њени аутори су Катерина Здравкова и Сашо Николовски а уредници Зузана Тополињска и Милица Миркуловска. База се може претраживати одабиром врсте публикације (монографија, чланак или приказ) и текстуалних параметара који се уносе у задато поље (аутор, издавач, област, уредник, критичар). Претрага се такође може ограничити на од-

---

⁹³ Исто: стр. 171.

⁹⁴ Исто: стр. 172.

⁹⁵ *Прилог кон библиографијата на македонскиот јазик 1* (до 1953); *Прилог кон библиографијата на македонскиот јазик 2* (1953-1970); *Прилог кон библиографијата на македонскиот јазик 3* (1971-1985); *Прилог кон библиографијата на македонскиот јазик 4* (1986-2006).

⁹⁶ <http://bmj.manu.edu.mk>

ређени временски период. Пример за запис монографске публикције:

Број: 3314

БМЈ: 4

Наслов: Белешки за македонската фразеологија

Година на издавање: 2002

Место на издавање: Скопје

Издавач: ИМЈ „Крсте Мисирков”

Страници: 183

Класификација: 2.5. Современ стандарден јазик/Лексикологија (фразеологија, етимологија, терминологија; зборообразување); лексикографија (речници)

Автори: Снежана Велковска⁹⁷

Пример за запис чланка у часопису:

Број: 1470

БМЈ: 4

Наслов: Терминолошките прашања во врска со сум и имаконструкциите во македонскиот стандарден јазик

Година на издавање: 1995

Годиште/Број: 42/3–4

Страници: 91–92

Списание: ЛЗБ

Класификација: 2.5. Современ стандарден јазик/Лексикологија (фразеологија, етимологија, терминологија; зборообразување); лексикографија (речници)

Автори: Снежана Велковска⁹⁸

У оквиру базе постављене су листе имена аутора и часописа из којих се библиографска грађа црпи, који су у опису дати у скраћеницама. Сваки запис је означен и класификационом ознаком. Она представља место у класификационом систему које одређује тему научног рада. Систем је настао из разгранате класификационе шеме коришћене у монографијама македонске

---

⁹⁷ Исто.

⁹⁸ Исто.

лингвистичке библиографије.⁹⁹ Те листе омогућавају унакрсну претрагу базе.

Међу иностраним научним гласилима која прате словенску филологију и лингвистику може се издвојити неколико оних која су објављивала текуће библиографије везане за ту тематику. У Чешкој је почетком XX века Академија наука покренула часопис *Sborník Filologický* који је текућом библиографијом пратио научне радове чешких филолога. Часопис *Slavia*, покренут 1922. године, није као део свог програма имао објављивање библиографије лингвистичких радова, што се наводи у уводном тексту (*Úvodem 1922–1923*: 1) тог часописа. Уређивачки одбор је тада сматрао да нема потребе да се израђује таква библиографија везана за територију Чехословачке пошто је већ постојала,

---

⁹⁹ 1. Општо, 1.1. Хроника (јубилеи, годишници, извештаи од конгреси и сл.), 1.2. Библиографије, 1.3. Периодика, 1.4. Зборници (од конференцији, симпозиуми, дискусији и сл.), 1.5. Збирки на трудови (во чест.../по повод...); 2. Современи стандарден јазик, 2.1. Општо (граматики, учебници, помагала), 2.1.1. Обука по мајчин јазик, 2.2. Кодификација, стандардизација, култура на јазикот, 2.3. Фонологија и фонетика, прозодија, 2.4. Граматика, 2.5. Современ стандарден јазик/Лексикологија (фразеологија, етимологија, терминологија; зборообразување); лексикографија (речници), 2.6. Стилистика, поезика, версификација, 2.7. Јазикот на народната поезија, 2.9. Типолошки и конфронтативни поучавања, 2.10. Социolingвистика, 2.11. Преведување, 2.12. Психolingвистика, 2.13. Компјутерска лингвистика; 3. Историја, 3.1. Македонскиот од 19 век, 3.1.1. Општо, 3.1.2. Фонологија и фонетика, прозодија, 3.1.3. Граматика, 3.1.4. Лексикологија (фразеологија, етимологија, терминологија; зборообразување); лексикографија (речници), 3.1.5. Јазикот на писатели на одделени текстови, 3.1.5.1. Текстови (критички изданија на текстови), 3.2. Македонскиот 10-18 век, 3.2.1. Општо, 3.2.2. Фонологија и фонетика, прозодија, 3.2.3. Граматика, 3.2.4. Лексикологија (фразеологија, етимологија, терминологија; зборообразување); лексикографија (речници), 3.2.5. Црковнословенски споменици од јужнословенска редакција (јазик, критички изданија), 3.2.5.1. Споменици од македонска редакција (јазик, критички изданија), 3.2.6. Јазикот на писатели на одделни текстови, 3.2.6.2. Текстови (критички изданија на текстови); 4. Дијалектологија, 4.1. Општо (лингвистичка географија), 4.2. Фонологија и фонетика, прозодија, 4.3. Граматика, 4.4. Лексикологија (фразеологија, етимологија, терминологија; зборообразување); лексикографија (речници), 4.5. Студији за одделни дијалекти, 4.6. Дијалектни текстови, 4.7. Социјални дијалекти; 5. Ономастика, 5.1. Општо, 5.2. Топономастика, 5.3. Антропономастика.

и имала велики углед, општа словенска библиографија пољског часописа *Rocznik Slawistyczny*. У кратком временском периоду после Другог светског рата, од 1951. до 1955. године, *Slavia* је ипак објавила библиографије словенске филологије за четири године (1950–1953). У уводном тексту прве од њих износе се мотиви и потребе настанка таквих библиографија (*Zpravodajství...* 1951: 541). Главни аргументи били су све већи временски раскорак између текуће календарске године и оне за који је грађа презентована у славистичкој библиографији пољског часописа, као и непотпуне библиографије других лингвистичких гласила (француског *Revue des Études Slaves*, на пример). Грађа у библиографијама чешког часописа распоређена је у велики број тематских одељака.¹⁰⁰ Они се у извесној мери разликују од одељака у „Библиографији” *Јужнословенског филолога*. Редослед одељака није сличан, раздвојена је грађа за сваки од словенских језика понаособ а међу библиографском грађом налазе се и радови који се односе на словенске књижевности. Библиографски опис коришћен при изради тих библиографија такође се разликује. Знакови за раздвајање података били су зарез и тачка, осим напомене која се налази после знака тачка-размак-црта-размак. Пример:

Bogadek F.A., *English-Croatian, Croatian-English Dictionary*. London 1950, George Allen & Unwin Ltd., VII+497+L pp.

Skok P., *Prilog ispitivanju [...]* – viz „Jazyk slovinský”¹⁰¹

Вредност тих библиографија је и у томе што оне пружају информације о емигрантским издањима везаним за све словен-

---

¹⁰⁰ Bibliografie; Slavistika; Obory příbuzné; Jazykověda; Jazykověda obecná; Jazykozpyt srovnávací; Jazykověda slovanská srovnávací; Jazyk staroslověnský; Jazyk český; Jazyk slovenský; Jazyk polský; Jazyk kašubský a polabský; Jazyk lužickosrbský; Jazyk ruský; Jazyk ukrajinský; Jazyk srbochorvátský; Jazyk slovinský; Jazyk bulharský; Literární věda; Literárněvědné bádání obecně srovnávací; Literárněvědné bádání mezislovanské; Literatura ruská; Literatura ukrajinská; Literatura běloruská; Literatura polská; Literatura čs. (česká s slovenská); Literatura jugoslávská; Literatura bulharská; Metodologie a theorie.

¹⁰¹ „Zpravodajství...” (1951): str. 578.

ске језике и књижевности. У каснијим бројевима часописа *Slavia* објављиване су специјалне тематске библиографије али не и текућа. Данас се текућа библиографија радова из области филологије, између осталог, израђује у оквиру националне библиографије Националне библиотеке Чешке републике у Прагу (Národní knihovna). Посебну библиографску базу података о лингвистичким радовима објављеним у Чешкој, којој се може приступити посебним захтевом путем интернета, сачинио је Институт за чешки језик Академије наука (Ústav pro jazyk český AV).¹⁰² Она је резултат претходног деценијског рада на изради текуће лингвистичке библиографије коју је објављивао тај институт.

Најобимнија међународна библиографија словенске филологије и лингвистике је *Bibliografia Językoznawstwa Slawistycznego* коју издаје Slawistyczny Ośrodek Wydawniczy (SOW) који је део установе Centrum Slawistycznej Informacji Naukowej у Варшави.¹⁰³ Руководилац тог центра је др Зофја Рудник-Карватова. Израда библиографије је једна од основних њихових делатности. Резултати рада на том пројекту објављивани су од 1995. године као заједничко издање с кућом TNW под називом *Bibliografia Językoznawstwa Slawistycznego : 1992–1997*. Задатак који је посебно везан за послове центра јесте стварање библиографске базе података славистичке лингвистике.

Bibliografia Językoznawstwa Slawistycznego је резултат вишедеценијског рада на међународној словенској библиографији објављиваној у часопису *Rocznik Slawistyczny*. Часопис су покренули 1908. године у Кракову¹⁰⁴ истакнути пољски слависти

---

¹⁰² www.lib.cas.cz

¹⁰³ Друга издања Центра: периодика (*Acta Baltica–Slavica, Slavia Meridionalis, Studia Kognitywne, Studia Litteraria Polono–Slavica...*), издавачке целине (*Bibliografia Językoznawstwa Slawistycznego, Gramatyka konfrontatywna bułgarsko–polska, Język na pograniczach, Kultura na pograniczach, Literatura na pograniczach...*), монографије, зборници, речници.

¹⁰⁴ Првих шест годишта, објављених пре Првог светског рата, као издавача наводе краковско–варшавског „G. Gebethner i Spółka” и кућу „Otto Harrassowitz” из Лајпцига. Штампарија Унивезитета Јагјелоњског наводи се као главна.

Јан Лош, Леон Мањковски, Казимјеж Њич и Јан Розвадовски. Након смрти Л. Мањковског, уређивачки одбор у саставу остала три члана остао је непромењен дуги низ година.

Насловљен као годишњак, часопис *Rocznik Slawistyczny* је до почетка Другог светског рата излазио као једнотомник, доносећи радове с темама везаним за словенску филологију. Прва два броја, из 1908. и 1909. године, састојала су се из два одељка. Први део су чинили подробни критички прикази оних научних радова из области словенске филологије на које је уређивачки одбор сматрао да треба да укаже. Други део чинила је библиографија научних монографија и радова у зборницима из области опште лингвистике и славистике. Почев од трећег броја часопис *Rocznik Slawistyczny* има сталне три рубрике: расправе (обимније научне чланке), приказе и библиографију.

Први број часописа донео је у уводном тексту, који је потписао уређивачки одбор, основне идеје и представио научној јавности своје циљеве. Научни радови, монографије и чланци у периодици с тематиком из области опште лингвистике, славистике и појединих словенских језика остали су окосница часописа. Текстови су објављивани највише на пољском али и на другим словенским и светским језицима. Насловна страна и уводни, пропратни текстови били су паралелно на пољском и француском језику.

Пет година после покретања часописа *Rocznik Slawistyczny* објављен је први број *Јужнословенског филолога*. Неспорно је да су концепција, одабир тема, профил публике којој је намењен и место самог пољског часописа у научном свету у највећој мери утицали на српски. Прва свеска броја шеснаест часописа *Rocznik Slawistyczny* после Другог светског рата објављена је 1948. године, у којој су, као и раније, публиковани научни радови и прикази књига из области словенске филологије. Друга свеска садржала је библиографију. Она је објављена две године касније, 1950. Редакцијски одбор су чинили: Зенон Клеменсјевич, Тадеуш Лер-Сплавински, Казимјеж Њич и Јан Сафаревич. Секретар часописа био је Франтишек Славски. На пољејини предње корице часописа одбор се обратио научној јав-

ности с образложењем на који начин је приређен нови број часописа:

„Одмах по окончању рата редакција часописа *Rocznik Slawistyczny* започела је припрему XVI тома али последице рата и окупације у Пољској и другим земљама Европе отежале су тај задатак. Појавиле су се велике потешкоће нарочито у вези бројних материјала везаних за славистичку библиографију, која је једна од наших основних делатности, према одлуци усвојеној на Конгресу слависта у Лењинграду у јуну 1946. када је *Rocznik Slawistyczny* добио статус централног органа за израду критичке библиографије из области словенских језика. Том I и II тог броја нису штампани заједно јер су били потребни додатни месеци за сређивање библиографије од 1939. до 1945. године. Објављивање друге свеске броја XVI очекује се на јесен” (*Rocznik Slawistyczny*. – XVI, 1 (1948)).¹⁰⁵

Уређивачки одбор часописа чинили су водећи пољски слависти, који су се временом смењивали. Ф. Славски је средином педесетих година постао члан одбора а касније су се придружили и Мјечислав Басај, Марија Жезова, Лешек Мошињски, Витолд Ташицки, Здислав Штибер. Дуг низ година секретар часописа био је Вацлав Федорович.

Пагинација у обе свеске једног броја текла је континуирано. *Rocznik Slawistyczny* од 1980. године и броја 40 има међународни ISSN број 0080–3588. После 1991. године и броја 47 библиографија се одвојила од часописа *Rocznik Slawistyczny* и прерасла у низ обимних прегледа *Bibliografia Językoznawstwa Slawistycznego*.

Први „Преглед библиографије славистичке лингвистике” појавио се 1908. године, с првим бројем часописа. Библиографија је приказивала укупну продукцију, на међународном нивоу, књига и научних радова из области славистике објављених у току једне године. Велики број јединица био је пропраћен анотацијама и апстрактима. Утицај који су такви библиографски прилози могли имати на осниваче *Јужнословенског филолога* је јасан. Схвативши вредност такве библиографије и недовољну заступљеност материјала из јужних словенских земаља,

---

¹⁰⁵ Превод аутора.

Белић је окупио сараднике и покренуо редовну библиографску делатност у оквиру *Јужнословенског филолога*. Библиографски преглед у пољском часопису је убрзо стекао међународни углед као најопширнији извор информација о издањима из области славистичке лингвистике.

Увећањем обима библиографија се развила од рубрике у часопису до засебне свеске, као други део годишњака. У првом броју била је 271 библиографска јединица, а у последњем из 1992. године било их је 5766. Такву експанзију „Библиографија” *Јужнословенског филолога* никада није доживела. Њен обим се није увећао толико да би морала бити објављена у засебној свесци. Разлози за то су многобројни. Продукција лингвистичке литературе у СФРЈ никада није била толико велика. Знатну регресију библиографија је доживела у последњој деценији XX века када се територија земље (самим тим и обим лингвистичке литературе) преполовила, а сада таква врста реформе није више пожељна. Будућност лежи у електронским базама података.

Обимна библиографска грађа коју је пружала *Bibliografia Językoznawstwa Slawistycznego* разврставана је у низ тематских одељака (групе словенских језика),¹⁰⁶ од којих је сваки био издељен на неколико истоветних група (према лингвистичким дисциплинама).¹⁰⁷ Нумерација библиографских јединица текла је континуирано кроз сваку годишњу библиографију. Библиографски опис коришћен у пољском часопису није се, међутим, разликовао у великој мери од оног из „Библиографије” *Јужнословенског филолога*. Одредницу су чинили име и презиме аутора у инверзији, без зареза, на језику и писму дела. Наслов чланка и име часописа (у скраћеном облику готово идентичном оном у *Јужнословенском филологу*) одвајала је тачка, скраћенице се нису користиле испред нумеричких података, а напомене

---

¹⁰⁶ Dział ogólnosłowiański; Język cerkiewnosłowiański; Grupa bułgarsko-macedońska; Język serbochorwacki; Język słoweński; Grupa czesko-słowacka; Grupa łużycka; Grupa lechicka; Grupa ruska (język staroruski, język rosyjski, język białoruski, język ukraiński); Wpływ słowiański na inne języki.

¹⁰⁷ Współczesny język literacki (fonetyka, morfologia, składnia, stylistyka); Historia języka; Dialektologia; Socjolingwistyka; Leksykologia (semantyka, historia słownictwa, słownictwo gwarowe, terminologia, słowniki, frazeologia); Onomastyka (antroponimia, toponimia).

су биле ретке. Минимум простора био је посвећен броју страна који се не наводе у пуном облику већ само једна или две последње цифре.¹⁰⁸ Пример:

1337. Пецо А. Дијалектологија у часописима на српскохрватском језичком подручју. НССВД 9 141–63.¹⁰⁹

Крајем 1993. године, после прекида дугог једанаест година, обновљена је израда славистичке библиографије при Центру за научне информације Научног славистичког института РАН. Главни циљ био је претворити традиционалну библиографију у нови систем претраживих информација. Зарад што бржег информационог задовољења корисника, највише слависта, у плану је била и база докумената као део информационо-претраживог система уз помоћ програма SYBISLAW (System Bibliografii Slawistycznej). Специјални потпројекти омогућују штампање библиографије и као монографске публикације.

Претраживање базе је могуће преко свих поља формалног библиографског описа, преко било ког елемента (наслов, подаци о одговорности, језик документа) или путем кључних речи. Садржи податке о научним радовима на језику на коме су написани. Планирано је да се у библиографском опису користе и даље сви словенски и други алфабети. Карактерише га координација кључних речи јер је сваки описани документ представљен најадекватнијим изразима. То омогућава непосреднији приступ библиографским јединицама. Захваљујући томе што је програм разрађен и путем система хијерархијске и асоцијативне претраге могуће је доћи до оптималне количине информација на одређени захтев. Тезауруси и вишејезични регистри појмова биће направљени како би корисници лакше могли да постављају упите. База ће бити претражива на било ком словенском и на енглеском језику. За почетак, пољски и руски језик су ти преко којих се врши претраживање базе, затим је планирано да се уведу и остали језици. Решење постављеног упита

---

¹⁰⁸ У датом примеру није у питању грешка, чланак се налази на странама 141–163.

¹⁰⁹ „Bibliografia.” *Rocznik Slawistyczny* (1990): str. 232.

тече у етапама. У садашњој фази постоји речник од 2599 кључних речи. Он представља основу за настанак тезауруса терминологије славистичке лингвистике. Речник кључних речи настао је прилозима установа или појединаца који су достављали материјал за израду библиографије. Они су били у обавези да уз сваку библиографску јединицу дају и кључне речи преко којих би се она могла пронаћи у бази. У речник улазе само термини који карактеришу савремене публикације. Термини који су превише детаљни нису ушли у састав речника. Велика пажња је посвећена до сада мало познатим терминима чија употреба расте. Постојање контролних листа кључних речи у садашњој фази стварања базе података олакшава рад индекатора и адекватно представљање описаних јединица. На тај начин корисници путем интернета могу ефикасно да дођу до тражених информација у бази која већ сада броји више од 40.000 записа.¹¹⁰

Сарадници из Србије на тој библиографији биле су Људмила Поповић (1992, 1993) и Марта Бјелетић (1995, 1997). За сарадњу је било неопходно знање пољског језика због њеног уређивања и сарадње са уређивачким одбором. У поређењу са „Библиографијом” *Јужнословенског филолога*, *Bibliografia Językoznawstwa Slawistycznego* се не разликује много у штампаном облику. Једино је формулација одељака по којима је грађа разврстана нешто другачија. Структура обе библиографије је слична. Разликује се метод рада на тим библиографијама. Задаци који су постављени пред библиографа нису исти. Уз спискове библиографских описа за пољску библиографију неопходно је било доставити кључне речи на српском и пољском језику, кратак резиме за сваку од јединица, број тематског одељка којој јединица припада и име и презиме свих личности које се помињу у опису одређене јединице за регистар имена с подацима о годинама рођења и смрти. Данас *Bibliografia Językoznawstwa Slawistycznego* нема сарадника из Србије, тако да грађу за српски језик нико не доставља. Сакупљање библиографске грађе тече споро а захтеви уређивачког одбора библиографије нису занемарљиви. Ниједно научно или библиографско тело у нашој зе-

---

¹¹⁰ Та база података биће подробније предмет будућих радова аутора.

мљи не води, системски, рачуна о томе ко и на који начин сарађује с међународним библиографско-лингвистичким центрима. Проблеми сарадње с том и другим међународним библиографијама били би лакше решиви да тако озбиљни послови у нашој научној средини почивају на институционализованом истраживачком раду а не на ентузијазму и савести појединаца.

Када су у питању научне средине словенских земаља, библиографска делатност, обим и број објављиваних радова несумњиво је на највишем нивоу био у Совјетском Савезу. Период пре Другог светског рата не карактерише тешња сарадња на пољу лингвистике између других славистичких центара и новоосноване совјетске државе. О томе сведочи видно мањи број учесника с руског говорног подручја на два предратна међународна славистичка конгреса. Један од резултата таквих односа био је и изостанак сарадника из СССР-а у стварању мреже сарадника на пројекту општесловенске лингвистичке библиографије. Руски научни институт у Београду и Словенски институт у Прагу биле су институције које су се обавезале да ће прилагати библиографску грађу везану за руски језик.

Промене које је донео период после Другог светског рата одразиле су се на све сфере људског деловања, па и на науку о језику и библиографију. Бројне монографије и редовни чланци у лингвистичкој периодици библиографских прилога с територије СССР-а били су доступни у свим словенским срединама. Од тог времена може се говорити о значајнијем утицају совјетских научних и лингвистичких библиографија и на ствараоце у нашој средини. Неколико периодичних публикација и монографија које су излазиле у серијама биле су доступне у академским центрима СФРЈ.

Советское славяноведение је часопис који је објављивао Институт за славистику и балканологију Академије наука СССР (Институт славяноведения и балканистики). Часопис је излазио шест пута годишње, од 1965. Сваки број је садржао текућу библиографију књига и чланака у совјетској периодици који су изашли у претходној календарској години с темама везаним за рад института. Библиографска грађа била је разврстана према темама: положај, историја, култура и језици других

словенских народа. У оквиру сваког сегмента грађа је навођена према азбучном редоследу. Одредницу су чинили презиме и неразрешени иницијали имена и имена оца. Библиографски опис је био сажет и прегледан са доследним коришћењем интерпункцијских знакова. Непотребно је сваки опис садржао податак о години издања пошто је сва грађа била везана за једну годину. Пример описа монографске публикације:

Турко Н. Г. Политическая система зарубежных социалистических стран. «Знание», 1976.¹¹¹

Пример описа саставног дела публикације:

Кубадинский П. Развитой социализм – непосредственная историческая задача. «Коммунист», 1976, № 13.¹¹²

Међу знаковима навода у првом примеру стоји име издавача монографске публикације (место издавања се изостављало) а у другом назив периодичне публикације у којој је чланак објављен. Пагинација се у библиографским описима тог гласила није наводила. Часопис је у постсовјетској Русији наставио да излази под називом *Славяноведение* али се пракса израде сталних библиографских рубрика није одржала.

Водеће место у објављивању научних библиографија у СССР, а касније и Руској Федерацији, има ИНИОН, који је у саставу Академије наука (Институт научной информации по общественным наукам = Институт за информације друштвених наука). Раније је ИНИОН објављивао низ периодичних публикација и самосталних монографија са библиографијама радова из свих друштвених наука. Тој делатности је, доласком савремених технологија сакупљања и презентовања информација, допринело и стварање база података доступних путем интернета.

Языкознание је био месечник из серије библиографија нових совјетских издања из области друштвених наука везан за науку о језику, који је излазио од 1954. године. Свака свеска је

---

¹¹¹ „Книги о современном...” (1977): стр. 106.

¹¹² „Важнейшие статьи...” (1977): стр. 113.

доносила библиографску грађу распоређену слично другим лингвистичким библиографијама. После проблема опште и примењене лингвистике ређали су се радови који се односе на многе језичке групе.¹¹³ Библиографска грађа у сваком од тих сегмената била је узбучена а нумерација јединица била је јединствена на нивоу целе свеске. Опис чланака из периодике био је прегледан, уз минимално коришћење интерпункцијских знакова и скраћивање речи. Монографске публикације биле су описиване према међународном стандарду одмах по његовом објављивању. Напомене су упућивале читаоца на друге сличне библиографске јединице. Пример:

442.

Јнуш Я. В.

Мова української класичної драматургії. – Львів : Вища шк. Вид-во при Львів.ун-ті, 1983. – 147 с., 8 л. Іл.

См, также № 204.¹¹⁴

Славянское языкознание : указатель литературы изданной в СССР, такође у издању ИНИОН-а, јесте серија монографских публикација које су пружиле библиографске прегледе совјетске славистике од 1918. до 1990. године. Књиге су објављиване у размацима од по неколико година, без устаљене динамике, дајући библиографије свега што је у СССР-у објављено на теме из словенских језика, осим руског. Прва књига је обухватила временски период од 1918. до 1960. године. Библиографска грађа наредних наставака била је из краћих временски раздобља, када се издавачка продукција увећала. Број библиографских јединица досезао је увек неколико десетина хиљада. Грађа је распоређивана према темама из опште лингвистике и група-

---

¹¹³ Индоевропски језици (индијски, ирански, словенски (источни, западни и јужни), балтички, германски (скандинавски и западни), романски, италски, арамејски, грчки), угро-фински, алтајски, јапански, кавкаски, древни језици, баскијски, семито-хамитски, језици народа Централне и Јужне Африке, малајско-полинежански, кинески, језици Југоисточне Азије.

¹¹⁴ *Языкознание* (1984): стр. 41.

ма словенских језика.¹¹⁵ Груписана је била према дисциплинама науке о језику у већини од њих.¹¹⁶ Распоред грађе примењен у тим библиографијама има сличности с распоредом у „Библиографији” *Јужнословенског филолога*. Одељак везан за друге словенске језике у *Јужнословенском филологу* није тако издељен, али је грађа везана за савремени српски језик и његову историју распоређена на сегменте сличне овим у руској библиографији. Библиографски опис се током низа година није мењао. Одредницу су чинили презиме и неразрешени иницијали или наслов дела. Сви нумерички подаци писани су арапским цифрама. Имена часописа су се понекад наводила у скраћеном облику. Употреба интерпункцијских знакова била је доследна. Кратке напомене односиле су се на разјашњење садржаја описане јединице. Пример описа чланка из периодике:

7029. **Шангин М. А.** Академическая рукопись Пиндара и Эхила. – Изв. АН СССР. 6-я серия, 1927, № 5–6, с. 27–28.
Заметки на полях владельца рукописи – серба. (XVI век). – Славянские глоссы, с. 504–505, 508–510.¹¹⁷

Пример описа монографске публикације:

2628. **Дмитриев П. А., Сафронов Г. И.** Из истории русскою-гославянских литературных и научных связей. Л., 1975. 203 с.
I. Вук Караджич – создатель сербохорватского литературного языка. II. Деятельность Вука Караджича в оценке русских ученых.¹¹⁸

---

¹¹⁵ Прасловенски језик, општа питања словенских језика, контрастивна проучавања словенских језика; Старословенски језик; Источнословенски језици (белоруски и украјински); Западнословенски језици (кашупски, лужички, полапски, пољски, словачки, чешки); Јужнословенски језици (бугарски, македонски, српскохрватски, словеначки, русински).

¹¹⁶ Историја језика; Дијалектологија; Језик фолклора; Савремени књижевни језик (фонетика, фонологија и правопис; Морфонологија; Граматика (морфологија и синтакса); Лексикологија и фразеологија; Стилистика и језичка норма; Лексикографија (теорија и речници).

¹¹⁷ *Славянское языкознание* (1963): стр. 276.

¹¹⁸ *Славянское языкознание* (1981): стр. 108.

Библиографске базе података ИНИОН-а постоје од 1980. године и односе се на грађу везану за друштвене науке. Оне заједно са базама највећих библиотека у земљи чине део једног система. Број записа у њима досеже 4 милиона. Годишње се унесе између 80 и 100 хиљада нових. Путем интернета на адреси www.inion.ru све базе су претраживе од почетка 2007. године. Базе садрже описе књига и чланака из периодике на 140 светских језика (без употребе дијакритичких знакова), који су доступни у Централној библиотеци ИНИОН-а. Одређен број докумената доступан је у пуном тексту у електронској верзији.

Базе ИНИОН-а могу се претраживати на два начина: путем године издања или према одређеној научној дисциплини. База из области науке о језику настала је 1986. године. Сваки библиографски запис има своју идентификациону шифру, карактеризацију у зависности од тога да ли је у питању монографија, чланак или приказ, одређење језика дела, напомену са објашњењем садржаја на руском и кључне речи на руском и енглеском језику. Записи се могу посматрати као каталошки листићи где се поштују међународни стандарди за библиографски опис публикација и њихових делова или у пуном RUSMARC¹¹⁹ формату. Претраживање се може вршити преко било ког поља библиографског описа или кључне речи. Пример записа чланка:

Тип документа: статья

Јзык: русский

Шифр: 03767633

Терзич, Б.

В.В. Виноградов и сербские слависты // Рус. яз. за рубежом. – М., 1995. – N 2-3. – С. 168–172.

Ключевые слова: Виноградов В В ; языковеды

Рубрики ИНИОН: А16010971¹²⁰

Пример записа монографске публикације:

---

¹¹⁹ Руска верзија међународног MARC формата.

¹²⁰ www.inion.ru

Тип документа: монографија
Јзык: сербохорватски
Шифр: 094649211

Клаин, И.

Речник нових речи. – Нови Сад: Матица српска, 1992. – 379 с. – (Библ. "Корист и разонода")

Аннотација: Толковий словарь неологизмов сербскохорватског јзыка.

Кључеве слова: сербохорватски јзык; serbo-croatian; слова-ри неологизмов

Рубрики ИНИОН: А164121164151¹²¹

Bibliographie Linguistique / Linguistic Bibliography појавила се 1949. године. Данас је то водећа међународна лингвистичка библиографија, која покрива највећи број језика. Пресудну улогу у развоју *Linguistic Bibliography* одиграло је тело под називом Permanent International Committee of Linguists / Comité international permanent de linguistes. Комитет се први пут састао после Другог светског рата 18. 11. 1946. године у Паризу, где је одлучено да се изради међународна лингвистичка библиографија радова који су објављени за време рата. То је био пројекат-претходница *Linguistic Bibliography*. Велики је проблем био наћи довољно сарадника у што више земаља који би се бавили библиографијом за дати временски период. Модел по коме је био израђиван библиографски опис у *Linguistic Bibliography* преузет је из часописа *Année philologique*. Такав избор је направљен зато што је поменути часопис објавио библиографију радова за период Првог светског рата. Комуникација међу сарадницима на том пројекту била је отежана лошим стањем саобраћаја у Европи и свету у то време. Библиографска грађа путовала је поштом која је била врло непоуздана. Пошиљка из Копенхагена била је загубљена 1949. године толико дуго да је сарадник из Данске почео поново да сакупља грађу али је, на срећу, она пронађена у Нијмегену. Вођа пројекта и уредник *Linguistic Bibliography* била је Кристин Морман. Велики део послова око

---

¹²¹ Исто.

уређивања обављао је Јан Бејлсмит, који је 1958. године самостално преузео уређивање библиографије.

Новооснована организација при Уједињеним нацијама за унапређење науке, културе и образовања у свету (УНЕСКО) одобрила је 1949. године за *Linguistic Bibliography* помоћ од хиљаду долара, што је у наредном периоду обезбедило њено редовно излагање. Први том *Linguistic Bibliography* објавила је издавачка кућа Utrecht publishing house Spectrum. Библиографију је чинила грађа прикупљена из девет европских земаља и Јужноафричке Републике. Други том је објављен годину дана касније и садржао је грађу из још десетак земаља, претежно европских. Готово истовремено са изласком првог тома 1.12.1949. одржан је и Први међународни састанак лингвиста-библиографа у Паризу. Повод је била иницијатива да се обезбеди континуирано објављивање међународне лингвистичке библиографије на годишњем нивоу. Појавом другог тома *Linguistic Bibliography* остварен је жељени континуитет. Први прави годишњак изашао је 1951. године, од када се за ту библиографију може рећи да је текућа кумулативна.

Један од највећих проблема за *Linguistic Bibliography* све до осамдесетих година био је недовољан број библиографа. Податак да је грађу за многе томеове те библиографије сакупљало до десет сарадника чини се невероватним. Критичари *Linguistic Bibliography* с правом су могли сумњати у квалитет података које је она пружала научницима. Највећи проблем било је проналажење сарадника у регионима Азије, Источне Европе и СССР-а. Низ других отежавајућих околности појавио се почетком шездесетих година. Средства која је обезбеђивао УНЕСКО нису више била довољна па је остварена сарадња са Владом Холандије и организацијом Center for Applied Linguistics у Вашингтону. Лингвистика, као наука, рапидно се развијала и појавиле су се нове гране за које је требало наћи библиографе вољне да сарађују. Постигнут је договор да Центар из Вашингтона прилаже грађу из области примењене и математичке лингвистике, машинског превођења, као и грађу са простора Азије. Задатак бољег покривања Совјетског Савеза и земаља Источне Европе поверен је Сталном међународном комитету лингвиста.

Велики помак на том пољу учинио је 1963. године нови помоћник уредника, Холанђанин Нико Шортен, чија су специјалност били словенски језици.

Договор са управом Националне библиотеке Холандије да се особљу *Linguistic Bibliography* уступе две просторије за њихов рад у новоотвореној згради у Хагу постигнут је 1983. године. Тако је финансирање запослених на изради библиографије преузела Национална библиотека, а средства је и даље обезбеђивало Министарство науке и образовања. Временом је особље *Linguistic Bibliography* постало део особља Националне библиотеке у потпуности се интегрисавши у њену организациону структуру. Од септембра 1996. Национална библиотека Холандије има у свом саставу Bureau of Linguistic Bibliography, који је од 1999. део одељења Scientific Bibliography and Documentation. Комитет лингвиста и даље доприноси пројекту тако што финансира плате помоћника и стручним надгледањем рада и саветовањем при доношењу одлука везаних за израду *Linguistic Bibliography*.

Исте 1999. године повукао се Ј. Бејлсмит с места главног уредника. Наследили су га Ханс Боркент и Марк Јансе, док је сам Бејлсмит наставио да доприноси раду материјалом из словенске и балтичке лингвистике. *Linguistic Bibliography* се до тог времена увећала са скромних 285 страна за 1948. годину на 911 за 1981. Када су по први пут нумерисане библиографске јединице у оквиру библиографије 1962. године било их је 9241. Непуних четрдесет година касније, 1981. било их је 15069. Сваки том има засебну нумерацију библиографских јединица. Класификација материјала мењала се повремено, како се мењала и сама лингвистика. Она је обично подразумевала одељак за општу лингвистику и низ одељака везаних за разне језике света, према групама којима припадају. Грађа из области сваког од заступљених језика приказивана је према лингвистичким и граматичким дисциплинама. Класификација *Linguistic Bibliography* једна је од најкомплекснијих.

Linguistic Bibliography се штампа на латиници, уз употребу дијакритичких знакова. Одредницу библиографске јединице чини име и презиме аутора у инверзији, одвојени зарезом или

назив за анонимна издања. Иза знака двотачке наводи се наслов рада, а иза знака тачка-размак-црта-размак скраћеница имена серијске публикације у којој се он налази. Сличан библиографски опис примењивао се у публикацијама ЈУБИН-а. Напомене су обично везане за постојање резимеа и стоје иза усправне црте. Такав начин навођења напомене преузет је при изради „Библиографије” *Јужнословенског филолога* од 2003. године. Низ других сличности видљив је међу двама библиографијама. Називи часописа у којима су радови објављени у *Linguistic Bibliography* представљени су скраћеницама чија се разрешења налазе испред текста саме библиографије. Скраћенице испред нумеричких података такође се не наводе. Пример:

10378 Ivić, Milka: O značenju srpskohrvatskog pluskvamperfekta. – ZbFL 23, 1980/1 (1981), 93–100 | E. summ.¹²²

Нови уређивачки тим започео је рад са два јасна циља: смањити временски процеп и повећати мрежу сарадника. Оба циља су убрзо остварена. Два броја су се појавила 1985. године и на тај начин је размак између календарске године и године за коју се израђује библиографија опет сведен на две. Број сарадника у наредних неколико година повећао се са 18 на 42. После смрти Ј. Бејлсмита сакупљање библиографије из области балтичких и словенских језика преузео је библиотекар Сијмен Тол, који је касније постао један од уредника *Linguistic Bibliography*.

Последња деценија XX века поставила је пред библиографе изазов креирања претраживих база података. *Linguistic Bibliography* је створила једну од највећих библиографских лингвистичких база. Помало поетски опис њеног настанка дат је у тексту на интернет сајту Сталног међународног комитета лингвиста:

„Није било крви али је било потребно да много људи пружи свој максимум; било је иритирајућих ствари, пријатних, као и оних ужасних, понекад суза; да не спомињемо количину новца и време које нико није могао ни да предвиди а било је потребно за постављање базе, унос података, њено уређење и

---

¹²² *Linguistic Bibliography* (1984): str. 523.

креирање система претраге информација који сада постоје под именом BibLing” (прев. аутора).¹²³

Електронска верзија *Linguistic Bibliography* доступна је корисницима од 2002. године на интернет адреси: www.blonline.nl

Базу података *Linguistic Bibliography* научници и сарадници научних институција могу бесплатно користити тридесет дана. Она се може претраживати, слично већини таквих база, путем низа комбинација задатих параметара: кључна реч, аутор, наслов, фраза, предмет, језик, уредник, писац приказа, име особе као предмета публикације, назив часописа итд. Резултати претраге базе пружају спискове библиографских јединица чији изглед одговара оном у штампаној верзији *Linguistic Bibliography*. Свака јединица носи ознаку врсте грађе (монографија, чланак у публикацији и др.), као и кључне речи које предметно одређују њен садржај. Пример:

Autor=Piper, Predrag
Publ.type=Books or Articles or Reviews
Publ.year=all

Found: 41

A Piper, Predrag : Prilog sintaksičkoj tipologiji poljskog i srpskog jezika – **Source**: Études linguistiques romano-slaves offertes à Stanisław Karolak / Le comité de réd.: Wiesław Boryś ; Leszek Bednarczuk ; Kazimierz Polański – Cracovie : Oficyna Wyd. "Edukacja", 2003 (=), 399–407.

B Piper, Predrag : Srpski između velikih i malih jezika (Transl. Serbian between the big and small lgs.) – Beograd : Beogradska knjiga, 2003, 296 p. – (Biblioteka Put u reči, 3) | KiJ, 50/4, 2003, 433–438 Sreto Tanasić | ZbSI, 46/2, 2003, 229–235 Dragoljub Petrović | ZbFL, 46/2, 2003, 235–239 Egon Fekete¹²⁴

Погодност коју пружају библиографске базе података састоји се у томе што се библиографска грађа из разних година може преплитати, а библиографске јединице претраживати

---

¹²³ www.ciplnet.com

¹²⁴ www.blonline.nl

према било ком параметру. На примеру претраге базе *Linguistic Bibliography* види се да уз монографију П. Пипера стоје и прикази те публикације, а подвучена имена аутора значе да се и преко њих може претраживањем доћи до тог записа, односно да се на тај начин може доћи до свих наслова дотичних аутора који се налазе у бази.

У оквиру *Linguistic Bibliography* се тек од 2006. године библиографски описи допуњују терминима за додатно појашњење садржаја описиваних публикација из речника кључних речи. То је уједно раније било окарактерисано као њена највећа мана.

Грађа везана за српски језик заступљена је у тој библиографији јер је предано сакупља и на адекватан начин, према строгим правилима, доставља од 2003. године Јасна Влајић-Поповић. Сарадник пре ње била је Сњежана Кордић, која је живела и радила у Немачкој и није у потпуности на прави начин могла да испрати и представи нашу лингвистичку продукцију, нарочито током деведесетих година. С обзиром на то да је Ј. Влајић-Поповић средином осамдесетих била редовни сарадник и један од најуспешнијих уредника „Библиографије” у *Јужнословенском филологу*, упозната је с начином и тежином израде текуће научне библиографије. Прво годиште за које је прикупљала грађу било је 1999. Уређивачки одбор је тада изашао у сусрет њеној иницијативи да у састав *Linguistic Bibliography* уђу многе библиографске јединице из претходних година, које су биле пропуштене.

Анализом конструкција база података на интернету две међународне, *Bibliografia Językoznawstwa Slawistycznego* и *Linguistic Bibliography*, затим базе ИНИОН-а, као и каталога многих библиотека претраживих путем глобалне мреже могу се предочити идеје о будућности текуће „Библиографије” *Јужнословенског филолога*. Штампани облик било које публикације има неспорних предности, али у доба развијене технологије информације се лакше добијају путем аутоматизованих претрага. Неопходно је изградити базу тако да свака библиографска јединица буде претражива преко било ког поља библиографског описа (сваке врсте ауторства,

наслова, назива часописа, године, места издања ...) и кључних речи. Потребно би било сачинити речнике термина којима ће се карактерисати садржај сваке библиографске јединице, као што су то учинили *Bibliografia Językoznawstwa Slawistycznego*, *Linguistic Bibliography* и ИНИОН. На тај начин била би омогућена претрага базе према лингвистичкој области или појму, предмету интересовања корисника.

6. ПЕРСОНАЛНЕ БИБЛИОГРАФИЈЕ У ЧАСОПИСУ *ЛУЖНОСЛОВЕНСКИ ФИЛОЛОГ*

Библиографија радова истакнутих научника у оквиру *Лужнословенског филолога* објављено је дванаест. Те библиографије не могу се све назвати персоналним у пуном смислу пошто оне садрже само радове које су те особе објавиле, али не и литературу о њима, њиховом научном раду. Свака потпуна персонална библиографија садржи и део у коме је побројана литература о животу и раду неке личности.

Свих дванаест библиографија посвећене су лингвистима, Михаилу Стевановићу чак две. Обе је сачинила Драгана Мршевић-Радовић. Међу ауторима тих библиографија су Ирена Грицкат и Милица Радовић-Тешић, које су поред бављења филологијом израдиле неколико библиографских радова. Милена Марковић аутор је две најновије персоналне библиографије. Један аутор је из иностранства, Јосеф Курц, а две библиографије нису потписане. Две библиографије објављене су пре, док су све остале настале после Другог светског рата.

Неке карактеристике заједничке су тим библиографијама. Свака од њих израђена је педантно и доследно уз поштовање језика и писма обрађиваних публикација. Систем скраћивања назива периодичних публикација, какав се примењује у текућој библиографији часописа, био је у употреби при изради скоро свих персоналних. Интерпункцијски знакови користили су се доследно, наслов научног рада или публикација увек је одвајан знаком тачке или зареза. Библиографски описи су у највећем броју случајева само регистрациони и напомене било какве вр-

сте готово да се нису користиле. Распоред библиографске грађе је свуда хронолошки, осим у библиографији радова Матије Мурка.

6.1. Библиографија радова Ватрослава Јагића *Јужнословенски филолог* III (1922–1923)

Рубрика „Хронике” посвећена је великану словенске филологије и лингвистике Ватрославу Јагићу, који је преминуо 1923. године. О његовом животу и раду у два чланка писао је Александар Белић, а библиографију његових радова од 1907. године приредио је Степан М. Куљбакин.

Библиографија садржи сто педесет библиографских јединица. У неколико уводних редова аутор наводи да се грађа коју је обрадио наставља на библиографију коју је израдио проф. Пастернек објављеној у Берлину у *Зборнику у славу Ватрослава Јагића (Jagić-Festschrift 1908: 725)*. Тамо је обухваћен највећи период рада В. Јагића, од 1861. до 1907. године. Указује се на постојање још једне библиографије Јагићевих радова за период 1908–1918. у *Casopisu za slovenski jezik, književnost in zgodovino* (Ljubljana) из 1919. године.

Грађа у библиографији је распоређена хронолошки, иако има незнатних одступања. Поштовани су писмо и језик оригиналне публикације, а напомене С. Куљбакина, којима он додатно објашњава библиографске јединице, дате су на ћирилици. Увек је назначено напоменом уколико је реч о библиографском опису неког приказа или критике. Изузев тих објашњења, датих у неколико речи, аутор библиографије није давао веће анотације. Текст је прегледан и сажет. Називи периодичних публикација у којима су Јагићеве радови објављени нису наведени у пуној форми већ у скраћеницама.¹²⁵ Такав принцип се примењивао и у „Библиографији” *Јужнословенског филолога* из претходног броја, а поштује се и данас. Сам библиографски опис је

---

¹²⁵ J. Arch. = *Archiv für slavistische Philologie*; K. J. = *Književni Jug*; Нед. Прегл. = *Недељни преглед*; СКГл = *Српски књижевни гласник*; Sl. R = *Slavic Review*.

уједначен. У обухваћеном периоду В. Јагић је највише радова објавио у научним часописима и зборницима тако да су аналитичке библиографске јединице најзаступљеније. Након наслова рада и тачке, као знака за повезивање, следи име периодичне публикације, годиште, година и број свеске у којој се рад налази, а на крају је податак о броју страна. Уколико је неколико радова изашло у истом броју часописа аутор се користио ознаком *ibid.* Примери:

17. Ein mittelbulgarisches Bruchstück des ersten Wunders des Grossmartyrers Menas (aus dem XIV. Jahrh.). J. Arch. XXX (1909), 392–399.¹²⁶

50. Напомена чланку г. Сперанског „I. V. Jagić als Historiker der slavischen Philologie”. J. Arch. XXXII (1911), 571–572.¹²⁷

85. Jan Łoś. Pamiętniki Janczara (Kronika turecka Konstantego z Ostrowicy). W Krakowie. 1912. 8°. 72. (S. A. Aus Rozprawy wydz. Filologicznego, Bd. LI.) (Приказ). J. Arch. XXXIV (1913), 279–281.¹²⁸

6.2. Библиографија радова Олджиха Хујера *Јужнословенски филолог IX (1930)*

Поводом обележавања педесет година од рођења чешког лингвисте и сталног сарадника *Јужнословенског филолога* Олджиха Хујера, Јосеф Курц је израдио библиографију његових радова од 1901. до 1930. године. Грађа је у оквиру библиографије представљена хронолошки, а на самом крају описно су набројани нештампани радови тог научника. Сви прикази и критике других научних дела које је сачинио одштампани су курзивом, а изглед самог описа, као и начин скраћивања назива периодике исти је као у годишњој текућој библиографији *Јужнословен-*

---

¹²⁶ *Јужнословенски филолог* бр. III (1922–1923): стр. 103.

¹²⁷ Исто: стр. 105.

¹²⁸ Исто: стр. 107.

ског филолога. Не постоји нумерација библиографских јединица, а укупно их је 311.

Та библиографија пружа податке и о дугогодишњем библиографском раду О. Хујера, који је био стални сарадник берлинског лингвистичког часописа *Indogermanisches Jahrbuch*. Приређивао је библиографију лингвистичких текстова везаних за балтичке и словенске језике од 1913. до 1930, пуних двадесет седам година. Често се потписивао са Х. Примери:

1912. година

Východní filologie. Filologie v literatuře r. 1911. SbFil 3, 305–306.

Заједно са Р. Дворжаком.¹²⁹

1927. година

Baltisch–Slavisch, Slavisch. Bibliografie der Jahre 1924 und 1925. IJ 11, 451–522. Белешке и у другим одељцима под знаком Х.¹³⁰

6.3. Библиографија радова Матије Мурка

Јужнословенски филолог XIX (1951–1952)

Библиографија радова слависте Матије Мурка објављена је у оквиру рубрике „Хронике”. Не може се са сигурношћу тврдити ко је начинио изводе из комплетне библиографије Муркове и сачинио тај прилог. Александар Белић је аутор прилога о животу М. Мурка који претходи библиографији али аутор библиографије није потписан. Сам Мурко је уз своју аутобиографију (Мурко 1949: 252) објавио и целокупну своју библиографију.

Библиографија је селективна и регистрациона и састоји се из четири сегмента. Они одговарају научним сферама којима се М. Мурко бавио а које спадају у домен коме је *Јужнословенски филолог* као часопис оријентисан. Јединице су у сваком сегменту засебно нумерисане (укупно их је 48):

– Словенски језици (7 јединица)

---

¹²⁹ *Јужнословенски филолог* бр. IX (1930): стр. 331.

¹³⁰ Исто: стр. 341.

- Народна поезија (19 јединица)
- Историја старе књижевности (9 јединица)
- Етнографија (11 јединица)
- Зборници расправа наведених а овде преведених на чешки (2 јединице)

М. Мурко је објављивао научне радове у многим међународним часописима и писао их на неколико језика: словеначком, немачком, српскохрватском, француском, руском. Поштовано је писмо и језик сваке публикације и научног рада. Начин описа чланака из научне периодике истоветан је оном који се користио у „Библиографији” *Јужнословенског филолога*. Пример:

4. Bibliographie der österreichischen Volkskunde 1894, V Slowenen, Zeitschrift für österreichischen Volkskunde i (1895) 369–373.¹³¹

6.4. Библиографија радова Александра Белића *Јужнословенски филолог* XXIV (1959–1960)

Александар Белић је умро 1960. године. Након готово пола века уређивања *Јужнословенског филолога*, часопис који је он створио одао је научнику почаст споменицом и приређивањем библиографије његових радова. Аутор те библиографије имао је незавидну улогу да у кратком временском периоду састави и уреди обимну библиографију академика Александра Белића. У пропратној ноти на самом крају библиографије Ирена Грицкат наводи како је библиографски опис састављен само од основних података како би се избегле евентуалне грешке и недоследности. У библиографију такође нису укључени: многобројна скрипта и литографисана издања Универзитета, кратки прикази и оцене разних дела који се налазе у оквиру „Библиографије” *Јужнословенског филолога*, краћи извештаји, говори и слични радови. Сама ауторка указује на све недостатке библиографије

---

¹³¹ *Јужнословенски филолог* бр. XIX (1951–1952): стр. 242.

и наду да ће се у будућности појавити комплетна и потпуна библиографија Александра Белића.¹³²

Прва библиографија радова А. Белића укључује његове ауторске радове у периоду од 1897. до 1960. године, где се он јавља као самосталан, али и у групи аутора. Библиографија је уређена хронолошки, нумерација библиографских јединица тече континуирано, а укупно их је 639. Не може се извести закључак о томе на који су начин у оквиру једне године слагане јединице. Нити према називу научног рада, нити по наслову часописа у ком је објављен, али ни према врсти публикације: прво монографије, па онда чланци. Једино се ова недоследност може издвојити као недостатак, иначе исцрпне и вредне библиографије.

Библиографски опис је попут оног из „Библиографије” *Јужнословенског филолога*. Када је у питању опис чланка из часописа, иза наслова рада и зареза наводи се скраћеница имена часописа у коме је рад штампан и подаци о броју свеске и страна. Пример описа рада из 1936. године:

326. О грађењу нових речи, НЈ IV св. 9–10, 257–264.¹³³

Пример описа монографске публикације:

494. Око нашег књижевног језика. Чланци, огледи и популарна предавања, Српска књижевна задруга, коло XLV, књ. 312 (1951) 1–348.¹³⁴

Библиографија коју је сачинила И. Грицкат јесте непотпуна. С обзиром на то да је прва у низу, прегледна је и представља пресек главних радова А. Белића са мноштвом радова и на страним језицима, објављених у иностраној периодици.

---

¹³² Библиографије А. Белића објављиване су још у: *Белићев зборник* (1921); *Годишњак СКА* (бр. 43, 1934. год.); *Српски језик* (бр. 5, 2000. год.); *Сабрана дела А. Белића* (2000).

¹³³ *Јужнословенски филолог* бр. XXIV (1959–1960): стр. 67.

¹³⁴ Исто: стр. 76.

6.5. Библиографија радова Степана Михаиловича Куљбакина

Јужнословенски филолог XXIX, 3/4 (1973)

Библиографију радова Степана Михаиловича Куљбакина израдила је Нада Ђорђевић. У кратком уводном тексту образложила је околности израде тог прилога. Када је у току Другог светског рата умро један од најзначајнијих сарадника и дугогодишњи члан уређивачког одбора *Јужнословенског филолога*, С. Куљбакин, часопис није могао како доликује да ода пошту научнику. Објављивањем потпуне библиографије радова С. Куљбакина уредништво је „сматрало [...] да ће се најбоље одужити светлој успомени свога великог учитеља”.¹³⁵

С обзиром на то да није прва персонална библиографија која се појавила у *Јужнословенском филологу*, библиографија има неколико озбиљних недостатака. Распоред грађе је хронолошки, према годинама, и обухваћен је период од 1898. до 1950. Унутар сваке од њих грађа је поређана по азбучним редоследу. Велика је мана то што јединице ни на који начин нису нумерисане. Уколико би неко желео да сазна укупан број научних радова С. Куљбакина, они би се морали бројати. Ни на који начин нису обележени постхумно објављени радови Куљбакина, а то је цела 1950. година у оквиру те библиографије.

Наслови свих радова штампани су курзивом. Име самог С. Куљбакина не оптерећује библиографски опис. При употреби нумеричких података, негде су римски, а негде арапски бројеви у питању (чак и када се ради о истом часопису, тако да аргумент не може бити да су подаци пренети онакви какви су на публикацији). Повремено су коришћене скраћенице књ. или с. Примери:

*Vondrák, Církvňeslovanská chrestomatie, Slavia III, 729–772.*¹³⁶

*Słoński Stanisław, Wybór tekstów starosłowiańskich, Slavia 5, 782–784.*¹³⁷

---

¹³⁵ *Јужнословенски филолог* бр. XXIX, св. 3/4 (1973): стр. 623.

¹³⁶ Исто: стр. 628.

Нарочито су неадекватно обрађене монографске публикације. Њихов опис је сведен на минимум. Истакнуте су звездицом, што је добро, јер се лакше уочавају али описи су пуни недостатака. Ретко где има броја страна, у великој мери недостаје име издавача. Озбиљно сачињена комплетна библиографија радова истакнутог научника не би смела да садржи такав опис:

*Язык и языки. Москва**¹³⁸

Библиографија јесте обимна, вероватно веома исцрпна и од великог значаја за лингвисте и проучаваоце дела С. Куљбакина. Интересантно је пратити на којим језицима је писао научник. До емигрирања у Србију објављивао је текстове на руском у еминентним руским часописима. После Првог светског рата има највише објављених радова у југословенској научној лингвистичкој периодици, али и најзначајнијим лингвистичким светским часописима. Писао је на српскохрватском, руском, пољском, француском, немачком језику.

Степан Куљбакин израдио је библиографију радова Ватрослава Јагића од 1907, године коју је објавио *Јужнословенски филолог* у броју III (1922–1923). Десетак година касније, 1934. у истом часопису дао је приказ библиографије радова о Ћирилу и Методију, коју је издала Бугарска академија наука. Такви подаци су значајни јер говоре о томе да му библиографска делатност није била непознаница.

6.6. Библиографија радова Михаила Стевановића

Јужнословенски филолог XXX, 1/2 (1973)

Број XXX *Јужнословенског филолога*, свеска 1/2 посвећена је Михаилу Стевановићу поводом седамдесетог рођендана. Библиографију његових радова сачинила је Драгана Мршевић, тада вероватно најмлађи сарадник. Уводног пропратног текста библиографа нема, као ни анотација. Наведени су само основни

---

¹³⁷ Исто: стр. 629.

¹³⁸ Исто: стр. 626.

библиографски подаци. Грађа је омеђена 1929. годином, када је М. Стевановићу објављен први рад, и 1972. Распоређена је хронолошки, а у оквиру једне године према наслову. Има укупно 288 библиографских јединица. Наслови су штампани курзивом. Поштовани су језик и писмо публикације или рада, али је увек примењен принцип уазбучења у оквиру једне године.

Употреба интерпункцијских знакова је педантна и доследна, што ту библиографију чини врло прегледном. Та персонална библиографија се разликује од претходних јер делимично прати правила библиографског описа каква су била у употреби при изради издања ЈУБИН-а. Наслов научног чланка с подацима часописа у коме је објављен повезује знак тачка-размак-црта-размак. Иако употребљен неадекватно, може се извести закључак да је ауторка била упозната са савременим библиографским токовима. Та „реформа” библиографског описа, на жалост, није била потпуна јер се употреба осталих интерпункцијских знакова није променила, нити се било шта од тога применило у текућој „Библиографији” *Јужнословенског филолога*. Примери:

б. *Зашто у м о т в о р и н а, а не у м о т в о р е в и н а.* – Наш језик, Београд, 1933, књ. I, св. 8, стр. 242–244.¹³⁹

196. *Савремени српскохрватски језик. Граматички систем и књижевнојезичка норма. I. Увод, фонетика, морфологија.* – Научно дело, Београд, 1964, стр. X+696.¹⁴⁰

На крају текста, после хронолошки распоређене грађе, побројани су часописи и друге серијске публикације у којима је М. Стевановић био главни уредник или члан уређивачког одбора: *Вуков зборник, Јужнословенски филолог, Наш језик, Општа енциклопедија Larousse, Српски дијалектолошки зборник.*

---

¹³⁹ *Јужнословенски филолог* бр. XXX, св. 1/2 (1973): стр. 9.

¹⁴⁰ Исто: стр. 23.

6.7. Библиографија радова Берислава Николића *Јужнословенски филолог XXXIII (1977)*

Библиографију радова Берислава Николића сачинила је Милица Радовић-Тешић, дугогодишњи сарадник „Библиографије” *Јужнословенског филолога* и једна од њених уредница. Библиографски опис сличан је оном какав је Драгана Мршевић применила у претходној персоналној библиографији у *Јужнословенском филологу*. Пример:

100. *Тршићки говор*. – СДЗб XVII, 1968, 367–473.¹⁴¹

Наслови свих дела и радова штампани су курзивом, а називи периодичних публикација навођени су као у текућој библиографији часописа. Библиографске јединице су нумерисане континуирано, кроз целу библиографију, и има их 152. Грађа те библиографије је распоређена хронолошки, од 1953. до 1977. године. У последњем сегменту издвојене су оне јединице које пружају податке о библиографском раду самог Б. Николића, при уређивању рубрике „Језичке поуке” у часопису *Наш језик*, као и вођења великог дела послова око „Библиографије” *Јужнословенског филолога*.

Библиографија није комплетна. Напоменом на крају библиографије М. Радовић-Тешић је објаснила да је то само допуна библиографији Берислава Николића која је објављена у часопису *Наш језик*, број XXII, 1/2 (1976–1977). Придодати су неки радови Николића из иностраних гласила, они који су се појавили после његове смрти и сл.

6.8. Библиографија радова Радосава Бошковића *Јужнословенски филолог XL (1984)*

Након некролога поводом смрти Радосава Бошковића Драго Ћупић је на четири стране, вођен првенствено библиографијом проф. Бошковића објављеном у *Аналима Филолошког фа-*

---

¹⁴¹ *Јужнословенски филолог* бр. XXXIII (1977): стр. 327.

култета, број XIII (1979), дао пресек његовог стваралаштва. Сама библиографија нигде није потписана, али се може закључити да је њен састављач Д. Ћупић јер је потписник напомена у оквиру ње. Библиографија је уређена хронолошки, започиње радом из 1931. а завршава са 1984. годином. Радови из једне календарске године нису узбучени. Библиографија није подељена ни на какве сегменте. Називи радова су одштампани курзивом. Поштовани су писмо и језик на коме су рад и публикација у којој се он налази објављени. То су научни радови из еминентних часописа из земље и иностранства¹⁴² на француском, пољском, руском а највише радова је на српскохрватском језику. На самом крају библиографије, у фусноти, наведен је податак да је Р. Бошковић учествовао у изради *Речника српскохрватског језика САНУ*. Библиографија није обимна али даје пресек стваралаштва Р. Бошковића и пригодна је уз текст и повод. Пример:

50. Око неких старосрпских личних хипокористика, Нј. н. с. XXI, 151–157, Београд 1975.¹⁴³

6.9. Библиографија радова Михаила Стевановића *Јужнословенски филолог* XLVII (1991)

Једини научник чија је библиографија радова објављена два пута у оквиру *Јужнословенског филолога* јесте академик Михаило Стевановић. Аутор обеју је Драгана Мршевић-Радовић. Са укупно 301 библиографском јединицом покривене су 62 године научниковог стваралаштва. Библиографија је обимна и вредна за проучавање живота и рада М. Стевановића.

---

¹⁴² *Анали Филолошког факултета, Bulletin international de l'Académie polonaise des sciences et des letters, Зборник Матице српске за славистику, Јужнословенски филолог, Књижевност и језик, Наши језик, Ономатолошки прилози, Прилози за књижевност, језик, историју и фолклор, Rocznik slawistyczny* и др.

¹⁴³ *Јужнословенски филолог* бр. XL (1984): стр. 238.

На самом почетку ауторка се оградајује од тога да је библиографија потпуна јер у њу нису ушли мањи прилози у периодици, махом непотписани. Грађа је распоређена хронолошки, од 1929. до 1991. године, а нумерација библиографских јединица тече континуирано. Наслови радова су, поново, одштампани курзивом. Скраћивање назива периодичних публикација није примењено, како је раније био случај, по угледу на текућу библиографију. Знак за повезивање наслова рада и назива часописа је, као и код М. Радовић-Теших, тачка-размак-црта-размак. Подаци о броју, годишту и години наведени су као што стоје на самој публикацији. Место издавања периодичне публикације увек је наведено, што је непотребно нагомилавање података. Пример:

205. *Генитив синтагме с предлогом к о д и неке њихове опозиције*. – Наш језик, Београд, 1966, књ. XV н.с., св. 3–4, стр. 158–179.¹⁴⁴

Интересантно је за какав се начин распореда грађе одлучила ауторка у оквиру једне године. Пре чланака из периодике наведене су монографске публикације, а у оквиру те расподеле прво су наведена дела на ћирилици, а затим на латиници.

Сва поновљена издања једног наслова наведена су уз прво:

185. *Савремени српскохрватски језик: Граматички системи и књижевнојезичка норма. I. Увод, фонетика, морфологија*. – Научно дело, Београд, 1964, стр. X + 696. [Друго издање 1970, треће – 1975, четврто – 1981, пето – 1986, шесто – 1989]¹⁴⁵

Последњи пасус, као и у претходној библиографији радова М. Стевановића, набраја у којим је часописима и у ком периоду он био главни уредник и на којим је капиталним монографским издањима био сарадник.

---

¹⁴⁴ *Јужнословенски филолог* бр. XLVII (1991): стр. 19.

¹⁴⁵ Исто: стр. 18.

6.10. Библиографија радова Павла Ивића *Јужнословенски филолог* LVI, 1/2 (2000)

Поводом смрти академика Павла Ивића цео број часописа, у две обимне свеске, објављен је њему у част. Уводним текстом (РЕМЕТИЋ 2000) прецизирана је концепција оваквог издања. Слободан Реметић је, такође, написао уводну реч за библиографију радова Павла Ивића. Други подаци о одговорности при изради ове персоналне библиографије не постоје.

Назначено је да су при изради библиографије радова академика Ивића коришћене оне које су објављене за његова живота. То су, на првом месту, библиографије објављене у *Годишњаку САНУ* 1975, 1980, 1990. и 1999. године, као и она из *Зборника Матице српске за филологију и лингвистику*, број XXVII–XXVIII (1984–85), који је посвећен био академицима Ивићеви-ма поводом шездесет година живота.

Библиографска грађа је распоређена хронолошки и обухвата период од 1949. до 2001. године. Грађа у оквиру једне године није узбучена, нити је разврстана према неком другом принципу. Језици на којима је академик Ивић објављивао своје радове, као и разноликост домаћих и иностраних, на првом месту, периодичних публикација бројни су. Библиографска грађа није нумерисана.

Библиографски опис карактерише доследност при употреби знакова интерпункције и прегледност података. Језик и писмо радова и публикација у којима су објављени су веродостојно пренети. Коауторски радови су графички издвојени именом коаутора у угластој загради. Пример:

[У коауторству са Б. Брборићем] Мерила језичке правилности. – *Језички приручник*, Београд (Радио-телевизија Београд), 1991, 25–37.¹⁴⁶

Називи монографских и серијских публикација су штампани курзивом. Понеки библиографски описи садрже и напомену

---

¹⁴⁶ *Јужнословенски филолог* бр. LVI (2000): стр. 35.

о садржају публикација или податке о наредним или издањима на другим језицима. Примери описа:

Језичке поуке. – *Наш језик* (Београд), 1952–53, IV [нова серија], 275–278.¹⁴⁷

Дијалектологија српскохрватског језика [Увод и штокавско наречје]. – Матица српска, Нови Сад, 1956, 218+[2] [У потпуно прерађеном и методолошки другачијем облику објављена на немачком језику 1958. године].¹⁴⁸

6.11. Библиографија радова Ирене Грицкат *Јужнословенски филолог* LXVI (2010)

Обиман одељак посвећен биобиблиографији Ирене Грицкат подељен је у три целине. Прву чини биографија академика са посебним додатком о научној делатности. Други део је библиографија а трећи литература о делу научнице. Аутор те персоналне библиографије је Милена Марковић, једини професионални библиограф међу ауторима персоналних библиографија у *Јужнословенском филологу*.¹⁴⁹ Библиографија радова научника и оних посвећених његовом стваралаштву чине једну комплетну персоналну библиографију, што до тада није био случај међу објављеним персоналним библиографијама у *Јужнословенском филологу*.

Библиографија радова Ирене Грицкат подељена је у неколико сегмената: *I Посебна издања* (1. Научни стручни и књижевни радови, 10 библиографских јединица; 2. Зборник цара Стефана Душана : преписи, 3 библиографске јединице); *II Прилози у часописима и зборницима*, 247 библиографских једини-

---

¹⁴⁷ Исто: стр. 9.

¹⁴⁸ Исто: стр. 10.

¹⁴⁹ Милена Марковић је аутор многих персоналних и предметних библиографија у неколико научних часописа и зборника радова: *Анали Борислава Пекића, Годишњак САНУ, Еразмо, Лингвистика Милке Ивић, Мостови, Преводна књижевност, Сабрана дела Данила Киша, Сусрети библиографа*.

ца; *III Редакторски рад* (1. Лексикографски пројекти, 2 библиографске јединице; 2. Стручни часописи, 2 библиографске јединице; 3. Посебна издања књига и едиција, 5 библиографских јединица). Селективна литература о делу академика дата је на крају библиографије. Подељена је на део *Miscellanea*, са 34 библиографске јединице и *Библиографије*, са 6 библиографских јединица.

Библиографија је рађена по хронолошком принципу и опремљена је предметним индексом, како наводи ауторка у уводној напомени. Нумерација библиографских јединица иде континуирано кроз целу библиографију и укупно их је 309. Библиографски опис, иако доследан, не прати у потпуности међународне стандарде. Тачност и педантност при навођењу многих података у опису не чини се да доприноси прегледности библиографије. Детаљи попут навођења уредника едиције у којој је научник објавио књигу, иако веродостојни подаци, оптерећују библиографски опис и не доприносе његовој информативности. Примери:

[10] Студије из историје српскохрватског језика / рецензент Никша Стипчевић ; одговорни уредник Петар Пијановић. – [2. изд.]. – Београд : Завод за уџбенике и наставна средства, 2004. – 293 [3] стр. ; 24 см. – (Библиотека Аз / уредник Драган Хамовић ; књ. 2)
Напомена уз ново издање / аутор : стр. [9]. – Садржај првог издања у неизмењеном облику. – Тираж 1000.¹⁵⁰

[253] Поводом неких непроменљивих речи. – Наш језик, н. с., 2002–2003, књ. XXXIV, св. 3–4, стр. 177–180.¹⁵¹

6.12. Библиографија радова Милке Ивић *Јужнословенски филолог* LXVII (2011)

Академик Милка Ивић, дугогодишњи главни уредник *Јужнословенског филолога*, умрла је 2011. године. Милена Мар-

---

¹⁵⁰ *Јужнословенски филолог* бр. LXVI (2010): стр. 65.

¹⁵¹ Исто: стр. 94.

ковић, аутор претходне персоналне библиографије објављене у часопису, сачинила је и библиографију Милке Ивић. То је, као и претходна, потпуна персонална библиографија, јер обухвата како радове академика, тако и оне везане за лик и дело М. Ивић. То је, уједно, и најобимнија персонална библиографија објављена у *Јужнословенском филологу*.

Према истраживању Милене Марковић, библиографија радова Милке Ивић претходно је објављено једанаест. *Јужнословенски филолог* је дао, на овај начин, прву постхумну, и то је посебна вредност те библиографије.

Мало је научника, југословенских и српских, чији би се рад по обиму, временском опсегу или продуктивности могао поредити са научном каријером Милке Ивић. Стога је састављање такве библиографије био веома одговоран и захтеван задатак. Библиографски рад М. Марковић даје јасан и изузетно информативан преглед података о темама којима се академик М. Ивић бавила у свом раду, на којим је језицима, словенским и светским, писала и где је своје радове објављивала.

У уводној напомени је наглашено да библиографија садржи радове од 1949/50. до краја 2010. године. Такође је објашњена структура саме библиографије, односно њени одељци. Целокупна грађа подељена је у два дела: *I Посебна издања* (Лингвистичке студије и огледи, Антологија, Књига разговора); *II Прилози у часописима и зборницима*. Томе су придодате још целине: *Редакторски рад, Научноистраживачки рад и Литература о делу Милке Ивић*. Међутим, овакав распоред не одговара оном у самом раду. Први одељак садржи три наведена дела. Други, назван *Прилози у часописима и зборницима* има поднаслов *лингвистичке студије, огледи и прикази књига*. На њега се директно наставља одељак под називом *Редакторски рад*, са три сегмента: *Стручни часописи, Едиције и Посебна издања књига*. Затим следи одељак под редним бројем IV назван *Научноистраживачки пројекти* а иза њега онај са редним бројем III, *Литература о делу академика Милке Ивић*. Он је сегментиран исто као код библиографије радова о Ирени Грицкат, на делове *Miscellanea* и *Библиографије*.

Библиографија укупно броји 551 библиографску јединицу, и њихова нумерација је континуирана кроз целу библиографију. Библиографски опис је исти као и у претходном раду М. Марковић. Напомене при опису монографских публикација исцрпно дају сарджај сваке од њих. Примери:

[2] *Lingvistički ogledi*. – [1. izd.]. – Beograd : Prosveta, 1983. – 225, [3] str. ; 17 cm. – (Biblioteka XX vek / urednik Ivan Čolović ; knj. 61)

S a d r ž a j: Nekoliko uvodnih reči / Milka Ivić (Beograd, 20. 8. 1983) : str. 5–6. – [I deo] *O imenici i glagolu* : (1) Izbrojivost onoga što imenica označava kao gramatički problem [prvo objavljivanje] : str. 9–36 ; (2) Načini na koje slovenski glagol ovremenjuje ponavljanu radnju [prvo objavljivanje] : str. 37–56. – [II deo] *O rečenici i njenim sastavnim delovima* : (3) O strukturi srpskohrvatske proste rečenice s glagolskim predikatom [prvo objavljivanje] : str. 59–85 ; (4) Srpskohrvatske rečenice s predikatom čije je leksičko jezgro imenica ili zamenica u nominativu [prvo objavljivanje] : str. 87–114 ; (5) Iskazivanje direktnog objekta u (standardnom) srpskohrvatskom [prvo objavljivanje] : str. 115–138 ; (6) O rečenicama kojima se dopunjuje glagol "znati" (1976) : str. 139–144 ; (7) O srpskohrvatskim pogodbenim rečenicama [prvo objavljivanje] : str. 145–153 ; (8) O srpskohrvatskim gerundima [prvo objavljivanje] : str. 155–176. – [III deo] *Iz padežne problematike* : (9) O slovenskim obaveznim determinatorima [prvo objavljivanje] : str. 179–187 ; (10) O semantičkim okolnostima od kojih zavisi obavezna determinacija kvalifikativnog tipa (1970) : str. 189–196 ; (11) O strukturi srpskohrvatskog padežnog sistema : str. 197–205 ; (12) Srpskohrvatski padežni sistem za označavanje prostornih odnosa (1965) : str. 207–214 ; (13) Lingvističke konsekvence različitog pristupa odnosu "deo–celina" : str. 215–225. – Beležka o autoru / [Milorad Radovanović] : str. [4] . – Korice: Ivan Mešner. – T i r a ž 4000. – 2. izd. 1995.¹⁵²

[401] O odnosima između prideva i priloga. – Naš jezik, 2007, knj. XXXVIII, sv. 1–4, str. [9]–13.¹⁵³

Обиман регистар наслова научних радова је нешто што такође карактерише ову персоналну библиографију. Подељен је на регистар радова на ћирилици и латиници, на преко четрнаест страна. Распоред грађе је у библиографији, у оквиру сваког

---

¹⁵² *Јужнословенски филолог* бр. LXVII (2011): стр. 16.

¹⁵³ Исто: стр. 66.

одељка хронолошки, а у оквиру године азбучни. Није у потпуности оправдано због чега је начињен овакав регистар, према још једном од формалних принципа распореда библиографске грађе. Далеко информативнији би, у овом случају, био предметни регистар.

7. БИБЛИОГРАФИЈА ПЕРСОНАЛНИХ БИБЛИОГРАФИЈА У ЧАСОПИСУ *ЛУЖНОСЛОВЕНСКИ ФИЛОЛОГ*

1. КУЉБАКИН, Степан Михајлович
Библиографија Јагићевих радова од 1907 г. / С[тепан] К[уљбакин] // III (1922–1923), стр. 102–111.
2. КУРЦ, Јосеф
Библиографски преглед научник радова проф. О[лджиха] Хујера : (1901–1930 г.) / Јос[еф] Курц // IX (1930), стр. 327–343.
3. ИЗ библиографије радова Матије Мурка // XXIX (1950–1952), стр. 239–243.
4. ГРИЦКАТ, Ирена
Библиографија радова професора Александра Белића / И[рена] Г[рицкат] // XXIV (1959–1960), стр. 49–84.
5. ЂОРЂЕВИЋ, Нада
Библиографија радова Степана Михаиловича Куљбакина / Нада Ђорђевић // XXIX, 3/4 (1973), стр. 623–632.
6. МРШЕВИЋ-РАДОВИЋ, Драгана
Библиографија радова професора Михаила Стевановића / Д[рагана] Мршевић // XXX, 1/2 (1973), стр. 9–30.

7. РАДОВИЋ-ТЕШИЋ, Милица

Библиографија радова Берислава Николића / М[илица] Р[адовић]-Т[ешић] // XXXIII (1977), стр. 321–332.

8. ЋУПИЋ, Драго

Библиографија Радосава Бошковића / [Драго Ћупић] // XL (1984), стр. 235–239.

9. МРШЕВИЋ-РАДОВИЋ, Драгана

Библиографија професора Михаила Стевановића / Драгана Мршевић-Радовић // XLVII (1991), стр. 5–28.

10. БИБЛИОГРАФИЈА радова академика Павла Ивића // LVI, 1/2 (2000), стр. 7–49.

11. МАРКОВИЋ, Милена

Биобиблиографија академика Ирене Грицкат / Милена Марковић // LXVI (2010), стр. 51–108.

12. МАРКОВИЋ, Милена

Библиографија академика Милке Ивић / Милена Марковић // LXVII (2011), стр. 15–99.

8. АНАЛИТИЧКА БИБЛИОГРАФИЈА *ЈУЖНОСЛОВЕНСКОГ ФИЛОЛОГА*

Поводом стогодишњице од појаве првог броја часописа *Јужнословенски филолог* аналитичку библиографију свих раније објављених чланака израдила је Ана Голубовић у броју LXIX (2013). Библиографија чланака претходних шездесет осам бројева *Јужнословенског филолога* пружа преглед тема које су третиране, увид ко је од научника у њему објављивао радове, а самим тим и слику о развоју науке о језику у Србији током сто година његовог постојања.

Многи српски лингвистички часописи објављивали су, периодично, библиографије радова из сопствених претходних бројева.¹⁵⁴ Раније је делимичан преглед расправа и чланака из часописа *Јужнословенски филолог* сачинила Јованка Миловановић (Миловановић 1973–1974).

Аналитичка библиографија *Јужнословенског филолога* израђена је а *visu* и опремљена је регистром имена аутора.

8.1. ОПИС

Библиографски опис прати међународни стандард за опис саставних делова публикација, уз поштовање модификација ко-

---

¹⁵⁴ *Зборник Матице српске за славистику* бр. 60 (2001); *Књижевност и језик* бр. VI, св. 1 (1959), бр. XI, св. 1 (1964), бр. XV, св. 1/2 (1967), бр. XXVI, св. 4 (1979), бр. XXXVI, св. 1 (1989), бр. LI, св. 1–2 (2004) и бр. LVI, св. 3/4 (2009); *Научни састанак слависта у Вукове дане* у две монографије (Миленковић 1982. и *Библиографија* 2012), *Прилози за књижевности, језик, историју и фолклор* бр. 59/60 (1993–1994) и бр. 61/62 (1995–1996); *Филолошки преглед* бр. XXXVIII, св. 1 (2011) и бр. XXXIX, св. 1 (2012).

је се користе при изради текуће годишње библиографије. Име самог часописа не оптерећује опис, арапске цифре се користе за нумеричке податке а избегнута је и употреба скраћеница. Пример:

398. БЕЛИЋ, Александар

Галички дијалекат и питања и вези са њим / А. Белић // 15 (1936), 192–215.¹⁵⁵

8.2. ГРАЂА

Библиографију чине сви научни радови, прилози, прикази и критике, библиографије, као и краћи чланци из домена хронике објављени у *Јужнословенском филологу*. Библиографских јединица је укупно 1799.

Александар Белић је објавио највише радова у *Јужнословенском филологу*, 119. Међу њима су, како научне студије и расправе, тако и прикази других публикација и мањи прилози, највише везани са славистичку хронику. Други аутор по броју објављених чланака је Милка Ивић, са 82 рада а трећи је Степан Куљбакин са 63, од којих је највећи број из области старословенског језика.

Попис текућих годишњих библиографија је изостао због обимности грађе, док су све персоналне и радови са темом из области библиографије уврштени у предвиђени одељак.

8.3. РАСПОРЕД

Библиографска грађа је распоређена према одељцима и распореду текуће библиографије, уз незнатне измене. Додат је одељак под називом Књижевност јер је изванредан број научних радова из те области објављен у *Јужнословенском филологу*. Засебан одељак посвећен изучавању народних умотворина премештен је у оквир одељка за српски језик, под називом Паремнологија.

Најобимнији је сегмент са радовима о савременом српском, односно српскохрватском језику, који има 673 јединице. Други

---

¹⁵⁵ *Јужнословенски филолог* бр. LXIX (2013): стр. 571.

је одељак везан за остале словенске језике са 372 библиографске јединице.

Принцип употребе скраћених упутних јединица без нумерације истоветан је са оном која се користи при изради текуће библиографије. Повезано је, такође, и неколико приказа са научним радовима на које се односе.

Библиографски подаци:

ГОЛУБОВИЋ, Ана

Библиографија часописа *Јужнословенски филолог* : I (1913) – LXVIII (2012) / Ана Голубовић // *Јужнословенски филолог*. – 69 (2013), 541–678.

I Општи теоријско-методолошки проблеми и историја лингвистике: стр. 541–546; II Интердисциплинарна проучавања језика (етнолингвистика, неуроллингвистика, психоллингвистика, социоллингвистика и сл.): стр. 546–548; III Примењена лингвистика: стр. 548–553 (а) Превођење, б) Учење страних језика, в) Контрастивна и компаративна проучавања језика); IV Прасловенски језик, словенска језичка заједница и посебна питања појединих словенских језика: стр. 553–581 (а) опште (прасловенски језик и словенска језичка заједница), б) источнословенски језици, в) западнословенски језици, г) јужнословенски језици, изузев српског); V Старословенски језик и његове редакције: стр. 582–588; VI Савремени српски језик: стр. 588–641 (а) Опште, б) Фонетика, фонологија, прозодија, в) Графија и правопис, г) Граматика (морфологија, творба речи, синтакса), д) Лексикологија (лексичка семантика, фразеологија, терминологија, етимологија, ономастика и др.), њ) Паремологија, е) Нормативистика, ж) Стилистика, з) Метрика, и) Методика наставе српског књижевног језика, ј) Дијалектологија); VII Историја српског језика: стр. 641–653 (а) Опште, б) Текстови стари и нови, издања; њихова критика, порекло, в) Историјска фонетика, граматика, лексикологија, историја писма и правописа, г) Историја српског књижевног језика); VIII Речници стари и нови српског језика односно српског и ког страног језика: стр. 653–656; IX Несловенски језици: стр. 656–658; X Књижевност: стр. 659–661; XI Балканологија: стр. 661–662; XII Библиографија: стр. 662–663; XIII *Personalia* (биографије, аутобиографије, некролози и слично): стр. 663–670; XIV Институције, научни скупови, часописи, удружења: стр. 670–677; XV Разно: стр. 677–678; Регистар имена: стр. 679–687.

9. БИБЛИОГРАФСКО ЧИТАЊЕ *ЈУЖНОСЛОВЕНСКОГ ФИЛОЛОГА*

Објављивање текуће националне лингвистичке библиографије један је од основних задатака *Јужнословенског филолога* од самог његовог настанка. Резултат преданог рада је вишедеценијско постојање те библиографије. Оснивач и уредник часописа у временском распону од готово пола века, Александар Белић, био је од почетка свестан колики би она значај могла имати за развој науке о језику у нашој средини. Своја знања, контакте са другим научницима и велики међународни утицај употребио је и за развој библиографије као дисциплине у *Јужнословенском филологу*. Научници попут њега и Павла Поповића, који су били активни током прве половине XX века, утемељили су библиографске рубрике у релевантним филолошким гласилима. Залагањем за континуирано и предано бављење библиографијом они су у великој мери допринели развоју те научне дисциплине.

Странице, до сада објављених шездесет девет бројева, *Јужнословенског филолога* пружају и мноштво информација интересантних библиографима. Презентовани чланци и рубрике садрже податке који су од значаја за библиографију и сродне дисциплине. Цео часопис, а нарочито објављене библиографије у њему, могу се посматрати као извори података о другим сачињеним библиографијама и достигнућима из те области. Они су незаобилазни, вредни извори у проучавању историјата библиографије као науке код нас.

Пре него што је устаљена рубрика „Библиографија” у *Јужнословенском филологу*, већ његов први број пружа у „Критикама” и „Белешкама” библиографске информације. Дуги низ

година наслови сваког од критичких приказа у *Јужнословенском филологу* представљали су библиографски опис публикације чији се садржај представља. „Белешке” су, поред информације о засебном издању библиографије Стојана Новаковића, коју је објављивао у *Годишњаку СКА*, указале на још две иностране славистичке библиографије.

У првој „Библиографији”, објављеној у четири броја часописа (1921–1929), у броју V, цео одељак насловљен „Језички библиографски прегледи, библиографије филолошких радова и др.” посвећен је библиографијама с темама из словенске филологије. Исцрпан попис библиографске грађе везане за разне лингвистичке библиографије презентован је према језицима којима су се бавиле, у осам одељака: општи, за српски, словеначки, бугарски, чешки, лужички, пољски и руски језик. Тај сегмент „Библиографије” *Јужнословенског филолога* јесте својеврсна секундарна лингвистичка библиографија. Примери:

А. Из српске библиографије.

1577. Барић Х. Списак научних радова. А. Белића. Бел 3б (1921) XIV–XVIII.¹⁵⁶

Г. Из чешке библиографије.

1597. Sborník Filologický, vydává II Třída Č. Akad. Pro Vědy, Slovesnost a Umění. Доноси филолошку библиографију с великим задоцњавањем. У књ. VI за 1914 и 1915 г. (стр. 150–220).

Обухвата не само дела из словенске филологије него и из других филологија код Чеха.¹⁵⁷

Е. Из руске библиографије.

1606. Дурново Н. Н. Общее и славянское языковедение в России с 1914 по 1925 год. В. напред стр. 240–297.¹⁵⁸

---

¹⁵⁶ *Јужнословенски филолог* бр. V (1925–1926): стр. 365.

¹⁵⁷ Исто: стр. 366.

¹⁵⁸ Исто: стр. 367.

Одељак у коме се читаоцима пружају информације о другим библиографијама филолошких и лингвистичких радова, постао је стални део текуће библиографије *Јужнословенског филолога*. Такви одељци библиографима пружају могућност да истражују и упоређују библиографска достигнућа одређеног временског периода.

Почев од броја VII, свеске 3/4, један је одељак сваке годишње „Библиографије” била, у ствари, библиографија лингвистичких библиографија. Грађа обрађена у том броју била је допуна и последњи део прве, велике, „Библиографије”. Прегледно су приказане 54 библиографије, попис литературе и сличан материјал који се појавио у Европи. Опсег година који је обухваћен тим сегментом нешто је већи у односу на остали део библиографије, од 1917. до 1928. године. Велики простор који часопис посвећује приказивању такве грађе говори о свести лингвиста о томе колики је значај разноврсних библиографија у њиховом научном раду. Ишчитавањем тог одељка може се закључити и које су иностране библиографије имале утицаја на библиографску делатност у Србији и Југославији. После описа библиографије Милоша Вингарта налазе се њени прикази у чешком часопису *Český časopis historický* и Павла Поповића у *Прилозима за књижевност, језик, историју и фолклор*.

3008. Wiengart Dr. Miloš. Sto knih slavistových. Bibliograficko-informační přehled o dnešním stavu slavistiky. Mladým slavistům napsal [...] V Bratislavě 1924. Стр. 51, 8°. В. бр. 3041, 3051.¹⁵⁹

3041. Поповић Павле. Оцена бр. 3008. Прил. V (1925) 253–259.¹⁶⁰

3051. Ch. V. Оцена бр. 3008. ČСН XXXI (1925) 647–648.¹⁶¹

Прегледањем таквих библиографија могу се пронаћи публикације и аутори иностраних библиографија који су имали утицај на библиографе у Србији.

---

¹⁵⁹ *Јужнословенски филолог* бр. VII, св. 3/4 (1928–1929): стр. 322.

¹⁶⁰ Исто: стр. 323.

¹⁶¹ Исто: стр. 324.

Интересантно је да „Библиографија” *Јужнословенског филолога* није сваки пут бележила ону претходну, објављену у броју *Јужнословенског филолога* из године за коју се грађа сакупљала. Уредници „Библиографије” су, превидевши да нотирају сопствени рад, ускраћивали јавности библиографске податке о континуитету и редовном годишњем доприносу тог часописа библиографској делатности.

Прва рубрика „Библиографије”, израђена према параметрима који су је учинили у потпуности текућом и националном¹⁶² излази у *Јужнословенском филологу* од броја IX (1930). Одељак, назван такође Библиографија, донео је знатно мањи број описа лингвистичких библиографија него у претходној, свега две. То је потпуно разумљиво с обзиром на промену профила саме библиографије и чињеницу да су у њој приказивани само радови с територије Југославије. То је и јасан показатељ чињенице да је више библиографских радова израђивано у иностранству него код нас и да је, због тога, „Библиографија” у *Јужнословенском филологу* имала велики значај за наше и научнике из других земаља који су се бавили јужнословенским језицима. Одељак „Биографије, аутобиографије и сл. грађа” такође садржи податке везане за библиографије. Интересантно је да се на последњем месту одељка Различно налази следећа библиографска јединица:

206. Шоћ д-р. П. Библиографија Црне Горе. Мис XI (1929) 434.

Нотира библиографски рад о Црној Гори на нашем и на страним језицима.¹⁶³

Податке је приложио Данило Вушовић али је нејасно зашто се они налазе у том одељку када је у питању кратак, прегледни чланак о тада постојећим библиографијама о Црној Гори. У библиографији радова Олджиха Хујера, која је објављена у том броју *Јужнословенског филолога*, наведени су подаци и о њего-

---

¹⁶² Библиографска грађа прикупљена на територији једне државе.

¹⁶³ *Јужнословенски филолог* бр. IX (1930): стр. 381.

вом библиографском раду у берлинском часопису *Indogermanisches Jahrbuch*.

Радомир Алексић је био задужен за сакупљање података о библиографијама тридесетих година. У броју X (1931) у предвиђеном одељку има 6 јединица, а један у претходном, који се тиче аутобиографије и библиографије Љубомира Стојановића из *Српског књижевног гласника* коју је сам израдио.

118. СКГл. Живот и рад Љубомира Стојановића. СКГл XXX (1930) 476–580 и 557–560.

Аутобиографија коју је С. објавио у ГСА XXXII (1923) и библиографија коју је тако исто сам С. израдио и објавио у ГСА допуњена доцнијим радовима.¹⁶⁴

Поново се у одељку Различно нашао податак везан за библиографију. Чланак овде представљен важан је и за библиотечку струку и науку јер је везан за Први међународни конгрес за библиотекарство и библиографију који је одржан у Риму 1929. године. М. Подољски је написао извештај о раду конгреса у часопису *Мисао*.

157. Подољски М. Први међународни конгрес за библиотекарство и библиографију у Риму 1929 г. Мис XXXII (1930) 110–118.

Извештај о раду овог конгреса.¹⁶⁵

То је још једна потврда да су библиографи и лингвисти узамјано пратили научни рад оних других. Постоје редовни подаци о библиографским радовима из *Гласника Етнолошког музеја у Београду* током тридесетих година. То су, како персоналне, тако и годишње текуће библиографије из области етнологије.

Две године касније, број XIII (1933–1934) у рубрици „Критике” доноси цео приказ посвећен библиографији објављеној у Бугарској која се односи на Ћирила и Методија.

---

¹⁶⁴ *Јужнословенски филолог* бр. X (1931): стр. 274.

¹⁶⁵ Исто: стр. 282.

Иљинский Г. А. Опыт систематической Кирилло-Мефодиевской библиографии, под редакцией и с дополнениями М. Г. Попруженка и Ст. М. Романскаго. Българска Академия на Наукитѣ. София, 1934, XLIII + 303.¹⁶⁶

Руски лингвиста Иљински посветио је раду на тој библиографији двадесет година. Она обухвата све радове о Ћирилу и Методију до 1933. године. Писац приказа, Степан Куљбакин хвали принцип израде саме библиографије, нарочито разврставања грађе. Начин на који он пише о тој проблематици наводи поновно на закључак колико су лингвисти били упућени и колико им је библиографски рад био близак. Забележен је касније и приказ Павла Поповића (1936) и Франа Ковачича (1934) о библиографији Иљинског, која је очигледно имала велики одјек у научном свету (и ВРАНЕШ 1997: 95).

Описи многих библиографија нису увек смештани у адекватан одељак у оквиру „Библиографије”. Није била ретка појава да се многи од њих нађу међу грађом која се односи на Биографије, Разно, касније Словеначки и Македонски језик. Такви поступци се могу окарактерисати као грешке при уређењу целе рубрике. Не може се лако објаснити зашто је, на пример, библиографија радова етнолога Милована Гавација смештена међу биографије када су слични радови о Тихомиру Ђорђевићу и Јовану Ердељановићу у претходном броју *Јужнословенског филолога* правилно распоређени.

Покушај покретања годишњака који би објављивао текућу југословенску библиографију, која би обухватила све сфере стваралаштва, пропраћен је описом:

146. Југословенски библиографски годишњак за 1933 год. Посебна издања СКАкадемије књ. CVI. Београд, 1935. Стр. 435.¹⁶⁷

Интересантно је како је Антон Бизјак једну библиографску јединицу посветио свом раду при изради претходне „Библиографије” *Јужнословенског филолога*:

---

¹⁶⁶ *Јужнословенски филолог* бр. XIII (1933–1934): стр. 227.

¹⁶⁷ *Јужнословенски филолог* бр. XV (1936): стр. 284.

167. Bizjak Anton, Библиографија VII Словеначки језик (за 1934 г.). ЈФ XIV (1935) 278–281.¹⁶⁸

„Библиографија” *Јужнословенског филолога* је редовно после Другог светског рата бележила издања опште текуће националне библиографије с напоменом о грађи из лингвистике и књижевности. Пример:

1038. Издавачка делатност у ФНРЈ (издање Дирекције за информације при влади ФНРЈ).
Почев од новембра 1947 г. Дирекција за информације издаје библиографски месечник у коме су пописане све књиге и брошуре које излазе у ФНРЈ. У сваком билтену постоји глава „Наука о језику”.¹⁶⁹

Библиографски рад у земљи, уже или шире везан за науку о језику, исцрпно је праћен тих година у *Јужнословенском филологу*. Описана су издања Југословенског библиографског института у Београду, Лексикографског завода у Загребу и *Narodne in univerzitetne knjižnice* у Љубљани с напоменама о побројаним лингвистичким радовима. Примери:

867. Р. Б., Прва библиографија југословенске публицистике, Политика 15-V.1953. 5.
О библиографији југословенске публицистике од њених почетака до 1945 године коју припрема Лексикографски завод ФНРЈ у Загребу.¹⁷⁰

552. *Filologija, lingvistika, Bibliografija Jugoslavije, članci i književni prilozi u časopisima i novinama*, br. 1–12 (1952, Београд) и *Bibliografija Jugoslavije, knjige, brošure i muzikalije*, br. 1–12 (1952, Београд).

Издаје Библиографски институт ФНРЈ. У свакој свесци оба та часописа, у рубрици „*Filologija, lingvistika*” региструју се чланци одн. књиге филолошке садржине.¹⁷¹

---

¹⁶⁸ Исто: стр. 286.

¹⁶⁹ *Јужнословенски филолог* бр. XVIII, св. 1/4 (1949–1950): стр. 461.

¹⁷⁰ *Јужнословенски филолог* бр. XXI, св. 1/4 (1955–1956): стр. 464.

781. Logar Janez, Slovenska bibliografija. Časopisje in knjige. Članki in leposlovni prispevki v. časopisju in zbornikih. (Priredil Janez Logar s sodelovanjem Štefke Bulovec in Ančke Posavec) IX/1955. Ljubljana, Narodna in univerzitetna knjižnica, DZS, 1958. 336+(III) str. 4°. Na str. 82 in 149–151 bibliografija jezikoslovja.¹⁷²

Редовна текућа библиографија Словеније, која је бележила радове из области науке о језику у часопису *Jezik in slovstvo*, такође није изостајала пуних четрдесет година из пописа *Јужнословенског филолога*. Примери:

1189. Logar Janez, Bibliografija slovenskega jezikoslovja za leto 1960, JiS VII (1961–62) št. 1 str. 28–32. I. Splošno. – II Slovanski jeziki. – III Slovenski jezik: 1) Besedotvorje, etimologije, slovarji, dialekti; 2) Slovenski knjižni jezik (fonetika, pravopis, pravorečje, historična in opisna slovnica, metodika pouka).¹⁷³

1510. Kranjec Marko, Alenka Logar-Pleško, Slovenistika v letu 1984. Bibliografski pregled. JiS XXXI/2–3 (1985–86) 63–80.¹⁷⁴

Свим библиографијама нотираним у „Библиографији” *Јужнословенског филолога* не би било место ту да су се поштовали само строго лингвистички оквири. Напомене описа неких јединица говоре управо о томе:

1089. Михаиловић Живота А., Српска теолошка књига XVIII века, Српска штампана књига XVIII века – каталог, изд. Матица српске – Нови Сад и Народна библиотека Србије – Београд (1963) 8°, 115–129. Са општим подацима о теолошким књигама XVIII века и њиховом значају и са библиографијом на крају чланка. Нема посебних података о језику.¹⁷⁵

---

¹⁷¹ *Јужнословенски филолог* бр. XX, св. 1/4 (1953–1954): стр. 557.

¹⁷² *Јужнословенски филолог* бр. XXIV (1959–1960): стр. 472.

¹⁷³ *Јужнословенски филолог* бр. XXV (1961–1962): стр. 543.

¹⁷⁴ *Јужнословенски филолог* бр. XLIII (1987): стр. 401.

1117. Чурчић Лазар, Српске повремене публикације XVIII века, Српска штампана књига XVIII века – каталог, изд. Матица српске – Нови Сад и Народна библиотека Србије – Београд (1963) 8°, 131–152.

Углавном о тим публикацијама: Славено-сербски магазин, Славено-сербскија вједомости, затим о календарима и др. и са литературом о књигама.

Нема података о језику.¹⁷⁶

Чланци стручног библиотечког часописа *Библиотекар* налазили су се у библиографији *Јужнословенског филолога*. Највећи део описане грађе из *Библиотекара* био је смештен у одељку Различно, касније Разно. Навођени су чланци из многих области библиотекарства (поклони које је Народна библиотека Србије примала и чинила, пописи инкунабула, графика, старих штампаних књига, гравира, прикази рада библиотека у свету) аутора Дејана Медаковића, Љубинке Јовановић, Вере Васић и других. Средином седамдесетих година праћен је и рад скопског часописа *Библиотекарска искра*. Примери:

1227. Михаиловић Георгије, Библиографија Лукијана Мушицког, *Библиотекар* 1–2 (1956, Београд) 32–39.

Од великог је интереса као библиографска грађа. Садржи 33 књиге којих нема код Шафарика и Новаковића.¹⁷⁷

1232. Шабановић д-р Хазим, Хусер-бегова библиотека у Сарајеву, *Библиотекар* 1–2 (1956, Београд) 45–62.

Писац је дао историју, садржај и вриједност књига те врло значајне оријенталне библиотеке.¹⁷⁸

Одељак „Библиографије” *Јужнословенског филолога* који је представљао друге лингвистичке библиографије објављене у СФРЈ после Другог светског рата бивао је из године у годину обимнији. Све до краја осамдесетих годишње је бележено око

---

¹⁷⁵ *Јужнословенски филолог* бр. XXVI, св. 3/4 (1963–1964): стр. 735.

¹⁷⁶ Исто: стр. 738.

¹⁷⁷ *Јужнословенски филолог* бр. XXII, св. 1/4 (1957–1958): стр. 461.

¹⁷⁸ Исто: стр. 462.

двадесет библиографија везаних за филологију и лингвистику. Ти сегменти „Библиографије” *Јужнословенског филолога* представљају основу за даља проучавања лингвистичке библиографије на просторима бивше Југославије. Обим грађе која је обрађивана при изради текуће библиографије *Јужнословенског филолога* сведочи о томе да је највећи број библиографских радова везаних за област науке о језику нашао место у њој.

Свест о значају добро израђених библиографија и брига за развој библиографске делатности виде се и у неким напоменама:

1022. Štefanić Vj., Josip Badalić: Jugoslavica usque ad annum MDC; Bibliographie der südslawischen Frühdrucke. Aureliae Aquensis Librarie Heitz GMBH MCMLIX – Bibliotheca Aureliana II. – Slovo 11–12 (1962, Zagreb) 225–231.

Приказ. Оцјена дјела је неповољна. „Све и свему Бадалић је тим пренагљеним дјелом у врло лошем свјетлу представи нашу библиографску дисциплину у страном свјету, а нашим је учењацима остало и даље отворено питање израде наше ретроспективне библиографије. Треба већ једанпут тому озбиљно приступити, а не остављати ствар приватним покушајима.”¹⁷⁹

Одељак везан за библиографије у броју XXVII (1968–1969) био је највећи до тада. Садржао је четрдесет библиографских јединица. Разлог томе је већи временски период, три године, којим је грађа обухваћена и то што су све лингвистичке библиографије сабране на једном месту, без обзира на језик. Раније су библиографије везане за словеначки или македонски биле сврставане у одељке за те језике.

Значајна библиографија, овде нотирана, јесте из *Анала Филолошког факултета*, која садржи библиографије свих наставника и сарадника за период од 1960. до 1965. године. Интересантно је што се те библиографије воде на анонимног аутора. Иако су грађу пружили сами професори и асистенти, неко је морао бити задужен за сређивање и уједначавање грађе. Свака од тих библиографија је могла бити засебна јединица, али уре-

---

¹⁷⁹ *Јужнословенски филолог* бр. XXVI, св. 3/4 (1963–1964): стр. 729.

ђивачки одбор *Јужнословенског филолога* се одлучио за опис који их је све објединио. У напомени су наведени само неки лингвисти чије су се библиографије нашле у том броју *Анала*. Критеријум за именовање само тих научника не чини се сасвим логичним. Зашто су издвојени само научници једне катедре када се на целом факултету изучавају филологија и лингвистика и када се узме у обзир да већина њих радове објављује у земљи, није јасно.

1700. А., Библиографија радова наставника и сарадника Филолошког факултета од 1961. до 1965. године, по одсечима, АФФ 6 (1966) 491–574.

У делу библиографије које се односе на Одсек за јужнословенске језике и општу лингвистику (523–528 стр.) налази се попис радова: Стевановића Михаила, Бошковића Радосава, Пеце Асима, Милановића Бранислава, Стевовића Игрутина, Станојчића Живојина, Вукомановића Славка, Поповића Љубомира, Недељковић Олге.¹⁸⁰

Наставак те библиографије, објављен у два наврата, у броју XIII (1979) и броју XVII (1986) слично је третиран. У првом случају опис чак није смештен међу друге лингвистичке библиографије већ међу биографије, пошто су чланци садржали и податке о животу научника. Одељак за библиографије садржи упутну јединицу. Нигде не постоји назнака чије су све библиографије објављене, а оне су и данас један од најзначајнијих библиографских извора те врсте.

1184. Биографије и објављени радови наставника и сарадника [Филолошког факултета], АФФ 13 (1979) 13–595.¹⁸¹

1235. Биографије и објављени радови наставника и сарадника [Филолошког факултета], в. бр. 1184.¹⁸²

1467а. (***), Објављени радови наставника и сарадника [Филолошког факултета у Београду], АФФ XVII (1986) 15–382.

---

¹⁸⁰ *Јужнословенски филолог* бр. XXVII (1968–1969): стр. 739.

¹⁸¹ *Јужнословенски филолог* бр. XXXVI (1980): стр. 306.

¹⁸² Исто: стр. 309.

Са списком имена наставника и сарадника Филолошког факултета школске 1985/1986. године.¹⁸³

Голуб Добрашиновић један је од највећих проучавалаца дела Вука Стефановића Караџића. Аутор је низа библиографија везаних за литературу о реформатору српскога језика које је дуги низ година, од краја педесетих до краја седамдесетих, објављивао у часопису Музеја Вука и Доситеја *Ковчежић*. Примери:

777. Д[обрашиновић] Г[олуб], Прилог библиографији радова о Вуку Караџићу, *Ковчежић* I (1958) 174–194.¹⁸⁴

1708. Dobrašinić G[olub], Prilog bibliografiji radova o Vuku Karadžiću (V), *Ковчежић* VI (1964) 253–267.

„Овде су дати радови о Вуку објављени углавном поводом 100-годишњице његове смрти; такође и испуштени списи из ранијих година. Овај попис представља извор важнијих текстова до августа 1964. г.”

1709. Dobrašinić G[olub], Прилог библиографији радова о Вуку Караџићу (VI), *Ковчежић* VII (1966) 131–157.

„Овде је обухваћена литература о Вуку од почетка септембра 1964. до јануара 1966. Унети су и написи у претходним наставцима. Анонимни радови, као ни досада, нису узимани у обзир”.¹⁸⁵

1016. Добрашиновић Голуб, Попис радова објављених у „*Ковчежићу*”, *Ковчежић* XIV–XV (1977, Београд) 280–284.

1017. Добрашиновић Голуб, Прилог библиографији радова о Вуку Караџићу (XII), *Ковчежић* XIV–XV (1977, Београд) 258–279.¹⁸⁶

Рубрика „Критике”, међу приказима у броју XXXVI (1980) доноси преглед библиографије радова о српскохрватском језику која је настала у Немачкој (РАДОВИЋ-ТЕШИЋ 1980: 209–212).

---

¹⁸³ *Јужнословенски филолог* бр. XLIV (1988): стр. 213.

¹⁸⁴ *Јужнословенски филолог* бр. XXIV (1959–1960): стр. 472.

¹⁸⁵ *Јужнословенски филолог* бр. XXVII (1968–1969): стр. 740.

¹⁸⁶ *Јужнословенски филолог* бр. XXXV (1979): стр. 318.

Наведене су позитивне и негативне стране те монографије. Изведен је закључак да је веома важно то што она уопште постоји. Синтетичка, свеобухватна библиографија нашег језика до тада није постојала. Недостаци, с друге стране, били су бројни. Свега нешто мање од две хиљаде библиографских јединица није се чинило довољним с обзиром да временски оквир није постављен. Недовољна тачност података је такође наведена као велики недостатак. М. Радовић-Тешић се осврнула на низ домаћих гласила¹⁸⁷ који се баве библиографијом, на тему науке о језику, који су могли бити од велике помоћи приређивачима (и ПИПЕР 1980: 218–221).

Интензивнији рад на библиографијама приметан је у Црној Гори осамдесетих година. Највећи број објављивала је Централна библиотека „Ђурађ Црнојевић” на Цетињу и часопис *Библиографски вјесник*. Забележен је велики подухват ретроспективне националне црногорске библиографије:

1320. Грујичић Ксенија, Библиографија издавачко-штампарске делатности у Црној Гори (1958–1963), БВ VIII, бр. 2 (1979, Цетиње) 25–130.

Обухвата књиге, брошуре и музикалије.¹⁸⁸

Неколико аутобиблиографија објављено је у *Zborniku Instituta za strane jezike i književnosti* у Загребу. Примери:

1702. Berić-Đukić Vesna, Bibliografija vlastitih radova objavljenih od 1968–1982., Zbornik ISJK, sv. 4 (1982), 499–501.

1709. Vlahović Plamenka, Bibliografija vlastitih radova objavljenih između 1965 i 1981., Zbornik ISJK, sv. 4 (1982), 510–511.

1723. Mrazović Pavica, Bibliografija radova autorice objavljenih od 1980. godine, Zbornik ISJK, sv. 4 (1982) 502–504.¹⁸⁹

---

¹⁸⁷ *Јужнословенски филолог, Наш језик* (Београд), *Зборник за филологију и лингвистику* (Нови Сад), *Suvremena lingvistika, Jezik* (Zagreb).

¹⁸⁸ *Јужнословенски филолог* бр. XXXVII (1981): стр. 386.

¹⁸⁹ *Јужнословенски филолог* бр. XL (1984): стр. 345–346.

Подаци о значајним библиографијама у *Јужнословенском филологу* су средином осамдесетих година почели да се јављају посредно, путем библиографског описа критике или приказа који је за тему имао неку библиографију. Много је примера таквих описа који су се нашли у „Библиографији” *Јужнословенског филолога*, зато што су објављени у периодичним публикацијама чији се садржај редовно приказује, а библиографија о којој је реч није. Приказ књиге Душана Панковића о српским библиографијама Станише Војиновића (1984: 164–169) нашао се међу библиографијама, али две године раније, када је монографија објављена, податак о њој није забележила „Библиографија” *Јужнословенског филолога*. Исто се десило с књигом Предрага Пипера *Библиографија југословенске лингвистичке русистике* и томовима националне ретроспективне библиографије Црне Горе.

Ретке су биле библиографије везане за албански језик које су забележене у „Библиографији” *Јужнословенског филолога*. Ибрахим Гочи је један од ретких који је објавио ретроспективну лингвистичку библиографију, омеђену великим временским периодом:

1458. Goçi mr Ibrahim, Bibliografi e leksikografisë shqiptare (1496–1900), Gjuha shqipe 2 (1986, Prishtinë) 95–101.¹⁹⁰

1546. Goçi Ibrahim, Bibliografi e veprave të gjuhësisë (1950–1987), GJASShF – 1987 (1988) 349–356.

Библиографија лингвистичких радова (1950–1987).¹⁹¹

Знатно смањење броја библиографских радова из области филологије и лингвистике карактерисао је период деведесетих година. Слична ситуација је и данас. Монографије из те области се готово и не објављују, а број часописа који редовно доноси библиографске радове није велик. На територији коју данас покрива „Библиографија” *Јужнословенског филолога* годишње се објави до десет лингвистичких библиографија. Највећи

---

¹⁹⁰ *Јужнословенски филолог* бр. XLIV (1988): стр. 212.

¹⁹¹ *Јужнословенски филолог* бр. XLVI (1990): стр. 270.

број их се приреди поводом јубилеја или специјално посвећених зборника некој личности. *Јужнословенски филолог* је остао једини часопис у земљи који редовно израђује текућу библиографију.

Часопис *Glossa*, који је излазио само током деведесетих, објавио је неколико библиографија иностраних лингвистичких публикација. То је био добар начин презентовања стране литературе домаћим ауторима. Примери:

1069. Đurić Ljiljana, Bibliografija dela iz metodike nastave francuskog kao stranog jezika objavljenih u periodu od 1990. do 1995. godine, *Glossa* II/1 (1996, Beograd) 65–67.

1074. *Končarević Ksenija, Vićentić Biljana, Bibliografija monografskih dela iz oblasti lingvodidaktike, sociolingvistike i psiholingvistike objavljenih na ruskom jeziku od 1991. do 1994, *Glossa* I/3 (1995, Beograd) 47–52.

1976. Milojević Staša, Bibliografija radova iz neurolingvistike, psiholingvistike i primenjene lingvistike objavljenih u SAD (1990–1996), *Glossa* II/1 (1996, Beograd) 59–64.¹⁹²

Званично гласило Удружења преводаца Србије *Преводилац* готово редовно објављује библиографије везане за теме из области преводаштва. Примери:

1547. Otašević Đ[orđe], Bibliografija stručnih rečnika, leksikona, enciklopedija i radova o terminologiji 2, *Prevodilac* VII/2 (1988, Beograd) 64–89.¹⁹³

1037. РАЗДОБУДКО-ЧОВИЋ, Лариса

Словенска и упоредна фразеологија : избор литературе / Лариса Раздобудко-Човић // *Prevodilac*. – 23, 1–4 (2004), 95–107.¹⁹⁴

---

¹⁹² *Јужнословенски филолог* бр. LIV (1998): стр. 327–328.

¹⁹³ *Јужнословенски филолог* бр. XLVI (1990): стр. 270.

¹⁹⁴ *Јужнословенски филолог* бр. LXII (2006): стр. 498.

Часопис *Кодови словенских култура*, који је на међи XX и XXI века објављивао радове уско спецификоване тематике (биљке, храна, свадба, делови тела, боје, смрт, деца, птице у словенској култури), давао је и библиографију већ постојећих радова о актуелној теми. Та пракса, нажалост, данас не постоји. Пример:

1021. Изабрана библиографија о земљорадњи у народној култури Словена, *Кодови словенских култура*, 5, Београд 2000, 164–171.¹⁹⁵

Библиографски радови из области филологије и лингвистике које бележи „Библиографија” *Јужнословенског филолога* последњих неколико година везани су за часописе као што су *Зборник Матице српске за славистику*, *Књижевност и језик* или *Лингвистичке актуелности*, који дају кратке прегледе лингвистичке литературе и приказе сличних радова. Примери:

357. БИБЛИОГРАФИЈА Зборника Матице српске за славистику : (1970–2000) / Ката Мирић // *Зборник Матице српске за славистику*. – YU ISSN 0352–5007. – 60 (2001), стр. 9–122.¹⁹⁶

819. PRILOZI za građu leksikološke i metaleksikografske bibliografije : važniji časopisi i zbornici do 1988. godine // LA. – 3, 8/9 (2002).¹⁹⁷

821. СЕПЕ, Јасна

Bibliografija uz Sabrana dela Ranka Bugarskog. Čigoja štampa ; XX vek, Beograd, 1997. / Jasna Sepe // LA. – 3, 8/9 (2002).

Приказ | Уп. 4¹⁹⁸

Приметно је незнатно повећање броја библиографских радова с таквом тематиком у Србији и окружењу последњих година. Водећа научна лингвистичка гласила чешће објављују би-

---

¹⁹⁵ *Јужнословенски филолог* бр. LVIII (2002): стр. 237.

¹⁹⁶ *Јужнословенски филолог* бр. LIX (2003): стр. 276.

¹⁹⁷ *Јужнословенски филолог* бр. LX (2004): стр. 320.

¹⁹⁸ Исто.

блиографије које се баве достигнућима науке о језику. После гашења Југословенског библиографског института 2002. године и престанка редовног штампања текуће националне библиографије Србије где је, у серији Ц, објављивана и грађа везана за филологију и лингвистику, „Библиографија” *Јужнословенског филолога* остала је најпоузданији извор за изучавање текуће лингвистичке библиографије код нас.

10. ЗАКЉУЧАК

Библиографска делатност данас се у *Јужнословенском филологу* негује на исти начин, са истим идејама и циљевима који су били дефинисани пре стотину година, када је она покренута. Библиографије тематски везане за рад појединих научника биле су ретке, објављивале су се њима у част, поводом неких јубилеја или догађаја. Таква пракса се неће мењати. Стална рубрика *Јужнословенског филолога* под називом „Библиографија” оно је што чини окосницу библиографске делатности везане за тај часопис. Текућа кумулативна лингвистичка библиографија издава *Јужнословенски филолог* у односу на друга слична гласила и чини га блиским и библиографима.

Рубрику „Библиографија” карактерише исти тематски оквир какав су дефинисали још оснивачи листа и њени покреначи. Презентовање домаћој и иностраној научној јавности свих студија, радова и приказа из области лингвистике и словенске филологије који се објаве у току једне календарске године остао је њен циљ. Овакве одредбе „Библиографију” чине *текућом кумулативном, специјалном и стручном*. Квалификацију *национална* било је лако употребити за карактеризацију „Библиографије” у периоду до почетка деведесетих година и распада СФРЈ. Термин *национална* у савременој науци користи се за оне библиографије које пописују грађу са територије једне државе. Библиографска грађа која је чинила рубрику „Библиографија” до тада објављивана је на територији чије границе се нису драстичније мењале (Краљевине СХС и Југославија а касније ФНРЈ и СФРЈ). Данас се грађа за „Библиографију” *Јужнословенског филолога* доставља са територија три независне државе. Језички оквир такође не би био подесан за дефинисање

јер се грађа до 2006. године прикупљала са српског и македонског говорног подручја. Одредба *селективна* се, са друге стране, за оцену „Библиографије” у *Јужнословенском филологу* не може довести у питање јер у њу улазе само дела и расправе од научне вредности.

Реформа „Библиографије” започета је 2003. године, када је њено уређивање поверено, по први пут, професионалном библиографу а не филологу. Библиографски опис се од тада израђује према међународним стандардима и „Библиографија” је опремљена адекватним регистром аутора. Постоји иницијатива да „Библиографија” прерасте у базу података, доступну путем интернета. Проучавањем постојећих сличних пројеката могу се извући закључци о основним принципима настанка и одликама какве би таква база требало да има. Неопходна ће бити блиска сарадња лингвиста, библиографа и програмера у таквом послу. Сличне међународне базе *Linguistic Bibliography*, *Bibliografia Językoznawstwa Slawistycznego* и оне у оквиру ИНИОН-а, корисницима нуде претрагу библиографске грађе путем било ког поља библиографског описа (наслова дела, било ког вида ауторства, места и године штампања, наслова часописа, издавача), језика, УДК броја, теме, кључне речи. Посао библиографа у том случају би се знатно изменио. Уређивање „Библиографије” своје место би уступило стварању тезауруса кључних речи путем којих би база била претражива. Стручњаци у свету то истичу као најодговорнији део рада на библиографији. Постојање добро дефинисаног речника термина којим би се карактерисали садржаји описиваних публикација и чланака у највећој мери доприноси добром уређењу базе. Стварање такве базе према иностраним искуствима није лако али је неопходно у савременим токовима брзих размена информација. Доступност података овим путем осавремениће приказивање научних достигнућа домаће лингвистике, што је од самог почетка био циљ *Јужнословенског филолога* и „Библиографије” у њему.

Квалитет библиографија које настају у нашој научној средини у великој мери би се побољшао уколико би постојала библиографска институција на академском нивоу која би олакшала организационе проблеме библиографа у њиховом раду и

пружила им стручну подршку. Након гашења ЈУБИН-а 2002. године остала је празнина у том сегменту библиографског деловања код нас. Одређени број његових функција преузело је библиографско одељење Народне библиотеке Србије. Општој текућој националној библиографији тако је обезбеђен континуитет. Библиографска делатност у Србији тиме није уздигнута на виши ниво. Проблеми сарадње са међународним библиографским центрима, који ни раније нису били решени, продубили су се. Потребне домаће научне јавности за персоналним и другим тематским библиографијама се повећавају услед реформе високошколског система. Адекватан одговор на захтеве који пред библиографе постављају нове технологије и савремени научни токови могао би лежати у њиховом организовању и сарадњи са стручњацима из свих области људског знања.

11. ЛИТЕРАТУРА

- БАРАЋ, Драган. „Рад Љубомира Стојановића и Стојана Новаковића на издавању каталога Народне библиотеке.” *Љубомир Стојановић : живот и дело*. Ужице: Учитељски факултет, 2002: стр. 443–450.
- БЕЛИЋ, Александар. „Љубомир Стојановић.” *Јужнословенски филолог* бр. IX (1930): стр. 297–316.
- БЕЛИЋ, Александар. „Љубомир Стојановић.” *Српски језик* бр. V (2000): стр. 161–180.
- БЕЛИЋ, Александар. „Први Конгрес оловенских (sic!) филолога у Прагу 1929 г. од 6–13 октобра.” *Јужнословенски филолог* бр. VIII (1928–1929): стр. 160–178.
- БЕЛИЋ, Александар. „Предлог о организовању филолошке и лингвистичке библиографије.” *Трећи Конгрес слависта : одговори на питања*. Београд: САН, 1939: стр. 89.
- Београдски међународни славистички састанак : 15–21. IX 1955. : посебан отисак*. Београд: Организациони одбор, 1957.
- Библиографија: Научни састанак слависта у Вукове дане: 1971–2011: 1–40*. Приређивачи Злата Бојовић, Драгана Мршевић-Радовић, Катарина Тодоровић. Београд: Међународни славистички центар, 2012.
- БОШКОВИЋ, Радосав. „[Александар Белић].” *Српски језик* бр. V (2000): стр. 53–58.
- ВИЋЕНТИЋ, Биљана и ПИПЕР, Предраг. *Библиографија југословенске лингвистичке русистике : 1991–2000*. Нови Сад: Матица српска, 2006.
- ВОЛИНОВИЋ, Станиша. „Српске библиографије : 1776–1850. / Душан Панковић. – Београд, 1982. – 415 стр.” *Прилози*

- за књижевност, језик, историју и фолклор бр. XLVII/XLVIII, св. 1/4 (1984): стр. 164–169.
- ВРАНЕШ, Александра. „Библиографија часописа Прилози за књижевност, језик, историју и фолклор. Приредио Станиша Војиновић. – Београд : Филолошки факултет, 1997. – 2 књ.” *Књижевност и језик* бр. 46, св. 1 (1998): стр. 133–137.
- ВРАНЕШ, Александра. *Основи библиографије*. Београд: Народна библиотека Србије, 2001.
- ВРАНЕШ, Александра. *Основи теорије и историје библиографије*. Бања Лука: Народна и универзитетска библиотека Републике Српске; Београд: Филолошки факултет, 2010.
- ВРАНЕШ, Александра. *Српска библиографија у периодичи 1766–1941*. Београд: Драганић, 1997.
- ГОЛУБОВИЋ, Ана. „Девет деценија српске текуће славистичке библиографије у часопису *Јужнословенски филолог* : почeci.” *Зборник Матице српске за славистику* бр. 65/66 (2004): стр. 381–384.
- ГОЛУБОВИЋ, Ана. „Лингвистичка библиографија у научним часописима у Србији.” *Славистика* бр. XV (2011): стр. 301–308.
- ГОЛУБОВИЋ, Ана. „О текућој лингвистичкој библиографији у *Јужнословенском филологу*.” *Јужнословенски филолог* бр. LXIII (2007): стр. 207–223.
- ГОЛУБОВИЋ, Ана. „Српска лингвистичка библиографија у научној периодичи у XX веку.” *Зборник Матице српске за славистику* бр. 79 (2011): стр. 167–180.
- ГОЛУБОВИЋ, Ана. „Стогодишњица часописа *Rocznik Slawistyczny*.” *Зборник Матице српске за славистику* бр. 75 (2009): стр. 245–252.
- ГОЛУБОВИЋ, Ана. „Текућа библиографија у часопису *Јужнословенски филолог* као основа за лингвистичку библиографску базу података.” *Дигитализација културне и научне баштине*. Београд: Филолошки факултет; Вичита: Универзитет Емпорија; Београд: Народна библиотека Србије, 2012: стр. 429–439.

- ГРУЛИЋ, Ангелина. РЕСАН, Бранкица. „Библиографија радова часописа Књижевност и језик: 2004–2008.” *Књижевност и језик* бр. LVI, св. 3/4 (2009): стр. 399–422.
- ГУТКОВ, Владимир П. *Славистика – србистика : изабрани радови*. Превела с руског Вукица Ђапа-Иветић. Београд: Завод за издавање уџбеника – Вукова задужбина; Нови Сад: Матица српска, 2005.
- ЂУРИЋ, Остоја. „Шездесет година Руског дома императора Николаја II у Београду : 1933–1993.” *Руска емиграција у српској култури XX века : зборник радова : I*. Београд: Филолошки факултет, 1994: стр. 123–129.
- Зборник Матице српске за славистику: библиографија: 1970–2000*. бр. 60 (2001): стр. 1–126.
- Зборник радова о Александру Белићу*. Уредник Михаило Стевановић. Београд: САНУ, 1976.
- ИВИЋ, Милка. „Педесети број Јужнословенског филолога.” *Јужнословенски филолог* бр. L (1994): стр. 1–3.
- ЈЕВТИЋ, Милош. *Ивићеви : ранији и садашњи разговори*. 2. изд. Београд: Партенон, 1998.
- ЈЕВТИЋ, Милош. *Са домаћим славистима : прва књига*. Београд: Завод за уџбенике и наставна средства: Вукова задужбина: Орфелин, 1996.
- ЈОВАНОВИЋ, Миљивоје. „Александар Белић у мојим присећањима.” *Изучавање словенских језика, књижевности и култура у инословенској средини*. Београд: Филолошки факултет, Славистичко друштво Србије, 1998: стр. 454–457.
- КОНЧАРЕВИЋ, Ксенија и ТРНАВАЦ, Радослава. *Библиографија југословенске лингвистичке русистике : 1986–1991*. Нови Сад: Матица српска, 2004.
- КУЈАЧА, Триша. „Љубомир Стојановић у ‘спору’ са Павлом Поповићем или два приступа књижевности.” *Љубомир Стојановић : живот и дело*. Ужице: Учитељски факултет, 2002: стр. 353–364.
- КУТИРИН, Владимир Васиљевич. „Русском дому в Белграде 70 лет.” *Славистика* бр. VII (2003): стр. 314–319.

- Љубомир Стојановић : живот и дело : научни скуп „Љубомир Стојановић – живот и дело”, (Ужице, април 18–19. 2002). Уредник Видан Николић ; преводиоци Светлана Терзић (руски језик), Гордана Љубичић (енглески језик)]. Ужице: Учитељски факултет, 2002.
- МАКСИМОВИЋ, Војислав. *Основне теорије библиографије : са примјерима*. Београд: Народна библиотека Србије, 1987.
- МИЛЕНКОВИЋ, Драгутин. *Библиографија зборника реферата и саопштења са Научних састанака слависта у Вукове дане: књ. 1–10*. Београд: Међународни славистички центар, 1982.
- МЛАДЕНОВИЋ, Александар. „Запис о Љубомору Стевановићу : поводом педесетогодишњице смрти.” *Зборник Матице српске за филологију и лингвистику* бр. XXIV, св. 1 (1981): стр. 177–182.
- МОРАЧИЋ, Дамњан. „Библиографија радова објављених у часопису ‚Књижевност и језик‘: 1959–1963.” *Књижевност и језик* бр. XI, св. 1 (1964): стр. 83–96.
- МОРАЧИЋ, Дамњан. „Библиографија важнијих стручних радова објављених у ‚Књижевности и језику‘ од 1952. до 1966. године.” *Књижевност и језик* бр. XV, св. 1/2 (1967): стр. 126–142.
- МОРАЧИЋ, Дамњан. „Библиографија радова објављених у часопису ‚Књижевности и језик‘: 1954–1978.” *Књижевност и језик* бр. XXVI, св. 4 (1979): стр. 531–656.
- МОРАЧИЋ, Дамњан. „Библиографија радова објављених у часопису ‚Књижевности и језик‘: 1979–1988.” *Књижевност и језик* бр. XXXVI, св. 1 (1989): стр. 71–107.
- ПАВКОВИЋ, Јоана. „Европска библиографија о словенским и источноевропским студијама.” *Сусрети библиографа* бр. 12 (2000): стр. 249–253.
- ПАВЛОВИЋ, Миливој. „Дело Александра Белића” *Јужнословенски филолог* бр. XXIV, св. 1/4 (1959–1960): стр. 1–14.
- ПАНКОВИЋ, Душан. *Српске библиографије : 1766–1850*. Београд: Народна библиотека Србије, 1982.
- ПЕЦО, Асим. „Александар Белић у своме времену и данас.” *Књижевност и језик* бр. 38, св. 2 (1991): стр. 179–191.

- ПИПЕР, Предраг. Библиографија југословенске лингвистичке русистике : 1945–1975. Нови Сад: Матица српска, 1985.
- ПИПЕР, Предраг. Библиографија југословенске лингвистичке русистике : 1976–1985. Нови Сад: Матица српска, 1990.
- ПИПЕР, Предраг. „Bibliographie von Arbeiten zur linguistischen Beschreibung der serbokroatischen Gegenwartssprache. Institut für deutsche Sprache, Mannheim, 1979.” *Зборник Матице српске за филологију о лингвистику* бр. XXIII, св. 2 (1980): стр. 218–221.
- ПИПЕР, Предраг. *Увод у славистику. I*. Београд: Завод за уџбенике и наставна средства, 2008.
- ПОПОВИЋ, Павле. „Г. А. Ильинский: Опыт систематической кирило-методьевской библиографии : оценка.” *Прилози за књижевност, језик, историју и фолклор* бр. XVI (1936): стр. 354–359.
- ПОПОВИЋ, Павле. „Уводна реч.” *Прилози за књижевност, језик, историју и фолклор* бр. I, св. 1 (1921): стр. I–VI.
- РАДОВАНОВИЋ, Милорад. „Јужнословенски филолог : бр. 32.” *Зборник Матице српске за филологију и лингвистику* бр. XX, св. 2 (1977): стр. 221–227.
- РАДОВИЋ-ТЕШИЋ, Милица. „Bibliographie von Arbeiten zur linguistischen Beschreibung der serbokroatischen Gegenwartssprache [Bibliografija lingvističkih radova o savremenom srpskohrvatskom jeziku], Projektgrupe deutsch-serbokroatische kontrastive Grammatik, Institut für deutsche Sprache, Manheim 1979, str. I + VIII + [6] + 1–177 + [3] + 1 + 48 + [2] + 1–8.” *Јужнословенски филолог* бр. XXXVI (1980): стр. 209–212.
- РАДОВИЋ-ТЕШИЋ, Милица. „Педесет књига Јужнословенског филолога.” *Књижевност и језик* бр. 42, св. 1/2 (1995): стр. 150–153.
- РЕМЕТИЋ, Слободан. „Уз 56. књигу Јужнословенског филолога, посвећену успомени на академика Павла Ивића” *Јужнословенски филолог* бр. LVI, св. 1/2 (2000): стр. 1–6.
- С. „Јужнословенски филолог.” *Књижевност* бр. 6, св. 3 (1951): стр. 325–326.

- „Својим сарадницима и читаоцима.” *Јужнословенски филолог* бр. XVIII, св. 1/4 (1949–1950): стр. 1.
- СПАСОЈЕВИЋ, Ивана. „Библиографија радова објављених у часопису „Књижевност и језик“: 1989–2003.” *Књижевност и језик* бр. LI, св. 1/2 (2004): стр. 237–312.
- СТАНИЋ, Милија. МОРАЧИЋ, Дамњан. „Пет година излажења часописа „Књижевност и језик.“ *Књижевност и језик* бр. VI, св. 1 (јануар 1959): стр. 83–96.
- СТАНОЈЧИЋ, Живојин. „*Јужнословенски филолог*.” *Наш језик* бр. XX (1973–1974): стр. 37–40.
- СТЕВАНОВИЋ, Михаило. „Живот и дело Александра Белића.” *Зборник радова о Александру Белићу*. Уредник Михаило Стевановић. Београд: САНУ, 1976: стр. 3–50.
- СТЕВАНОВИЋ, Михаило. „Осврт на Белићево учење о језику.” *Јужнословенски филолог* бр. XXIV, св. 1/4 (1959–1960): стр. 15–48.
- СТОЈАНОВИЋ, Љубомир и БЕЛИЋ, Александар. „Поводом покретања *Јужнословенског филолога*.” *Јужнословенски филолог* бр. I (1913): стр. 2–4.
- ТАРАНОВСКИ, Кирил. „Међународни славистички конгрес у Београду.” *Јужнословенски филолог* бр. XXI, св. 1/4 (1955–1956): стр. 278–279.
- Трећи конгрес слависта*. Београд: САН, 1939.
- „Уз јубилеј професора Михаила Стевановића.” Приредили А. Пецо, Ж. Станојчић *Јужнословенски филолог* бр. XXX, св. 1/2 (1973): стр. 1–7.
- ХУЈЕР, Олджих. „Чешка филологија и лингвистика 1907–1921 год.” *Јужнословенски филолог* бр. III (1922–1923): стр. 112–130.
- Jagić-Festschrift : Zbornik u slavu Vatroslava Jagića*. Berlin: Weidmannsche Buchhandlung, 1908.
- КОВАЧИЋ, Фран. „Г. А. Ильинский: Опыт систематической Кирилло–Мефодьевской библиографии. София 1934. XLIII + 303. стр V 8° : ocena.” *Časopis za zgodovino i narodopisje* бр. 29 (1934): стр. 213–215.
- LOGAR, Janez. *Uvod u bibliografiju*. Sarajevo: Svjetlost, 1973.

- MURKO, Matija. *Paměti*. Praha: Fr. Borový, 1949.
- PAVKOVIĆ, Milka. „Bibliografija članaka objavljenih u *Filološkom pregledu*: 1963–1985.” *Филолошки преглед* бр. XXXVIII, св. 1 (2011): стр. 151–194.
- PAVKOVIĆ, Milka. „Petnaest godina nove serije *Filološkog pregleda*: bibliografija radova 1997–2011.” *Филолошки преглед* бр. XXXIX, св. 1 (2012): стр. 217–261.
- „Úvodem.” *Slavia* br. 1, sv. 1 (1922–1923): str. 1–2.
- НАММ, Josip. „*Južnoslovenski filolog*.” *Slovo* br. 2 (1953): str. 74–78.
- ŠERIĆ, Dragovan. „O misiji Lj. Stojanovića i A. Belića u Petrogradu 1925. godine.” *Zbornik Historijskog instituta Jugoslavenske akademije* br. 3 (1961): str. 449–498.

11.1. Библиографије из којих су преузимани примери библиографског описа

- „Библиографија : часописи и расправе које су послате уредништву.” *Прилози за књижевност, језик, историју и фолклор* бр. XII, св. 1 (1932): стр. 174–176.
- „Библиографија : уредништво ЛМС примило је на приказ ова издања.” *Летопис Матице српске* бр. 322, св. 3 (1929): стр. 476.
- „Библиографија радова Александра Белића.” (прир.) Марија Вицковић *Српски језик* бр. V (2000): стр. 7–49.
- „Библиографија радова Берислава Николића.” *Наш језик* бр. XXII, св. 1/2 (1976–1977): стр. 86–91.
- „Библиографија радова Радосава Бошковића.” *Анали Филолошког факултета* бр. 13 (1979): стр. 37–39.
- Библиографија часописа Прилози за књижевност, језик, историју и фолклор*. (прир.) Станиша Војиновић. Београд: Филолошки факултет, 1997.
- „Важнейшие статьи и материалы по современному положению, истории, культуре и языкам зарубежных Славянских народов, опубликованные в Советских периодических из-

- даниях в 1976 г.” *Советское славяноведение* бр. 13, св. 3 (1977): стр. 113–138.
- ГРИЦКАТ, Ирена. „Библиографија Александра Белића.” *Зборник радова о Александру Белићу*. Београд: САНУ, 1976: стр. 433–469.
- ГРИЦКАТ, Ирена и Илић, Славица. „Библиографија радова Александра Белића : II допуњено и прерађено издање.” БЕЛИЋ, Александар *Универзитетска предавања из савременог српскохрватског језика*. Београд: Завод за уџбенике и наставна средства, 2000: стр. 305–355.
- ГРИЦКАТ, Ирена. „Библиографија радова професора Александра Белића.” *Јужнословенски филолог* бр. XXIV, св. 1/4 (1959–1960): стр. 49–84.
- ЂОРЂЕВИЋ, Тихомир. „Оглед библиографије о Циганима.” *Српски књижевни гласник* бр. 22 (1909): стр. 367–370.
- ИКОМАНОВА, Живка. „Библиографија на българската езиковедска литература : книги и статии, излезели през периода 1 јули – 31 декември 1974.” *Български език* бр. 25, св. 2 (1975): стр. 161–184.
- КАШИЋ, Јован и NAYLOR, Kenneth. „Прилози библиографији југословенске лингвистике на страни : за период од 1958–1962. године.” *Зборник Матице српске за филологију и лингвистику* бр. IV (1963): стр. 193–208.
- „Книги о современном положении, истории, культуре и языках зарубежных Славянских народов, вышедшие в Советском союзе в 1976 г.” *Советское славяноведение* бр. 13, св. 3 (1977): стр. 106–112.
- МИЛОВАНОВИЋ, Јованка. „Попис расправа и чланака објављених у *Јужнословенском филологу* и *Нашем језику*.” *Наш језик* бр. XX, св. 1/4 (1973–1974): стр. 45–143.
- МРШЕВИЋ-РАДОВИЋ, Драгана. „Библиографија професора Михаила Стевановића.” *Јужнословенски филолог* бр. XLVII (1991): стр. 5–28.
- МРШЕВИЋ-РАДОВИЋ, Драгана. „Библиографија радова професора Михаила Стевановића” *Јужнословенски филолог* бр. XXX, св. 1/2 (1973): стр. 9–30.

- Славянское языкознание : указатель литературы : 1918–1960.*
Москва: ИНИОН - Институт русского языка - Институт славяноведения, 1963.
- Славянское языкознание : указатель литературы : 1961–1965.*
Москва: Наука, 1969.
- Славянское языкознание : указатель литературы : 1966–1970.*
Москва: Наука, 1973.
- Славянское языкознание : указатель литературы : 1971–1975.*
Москва: Наука, 1980.
- Славянское языкознание : указатель литературы : 1979–1981.*
Москва: ИНИОН, 1988.
- Языкознание : новая Советская литература по общественным наукам : библиографический указатель бр. 4 (1984): стр. 41.*
- „Bibliografia.” *Rocznik Slawistyczny* br. 45, sv. 2 (1990): str. 1–525.
- Bibliografija Jugoslavije. Članci i prilozi u serijskim publikacijama. Serija B. Prirodne i primenjene nauke: matematika, fizika, hemija, geografija, biologija, medicina, tehnika, poljoprivreda* br. 6, sv. 1 (1954)
- Bibliografija Jugoslavije. Članci i prilozi u serijskim publikacijama. Serija C. Umetnost, sport, filologija, literatura* br. 20, sv. 1 (1968)
- KRANJEC, M[arko], LOGAR-PLEŠKO, A[lenka] i SOLLNER-PERDIH, A[nka]. „Slovenščina v letu 1982.” *Jezik in slovstvo* br. 29, sv. 2/3 (1983–1984): str. 84–102.
- Linguistic Bibliography : for the Year 1981 and Supplement for Previous Years.* Ed. J. J. Beylsmit. The Hague; Boston; Lancaster: Martin Nijhoff Publishers, 1984.
- LJUBOMIR-LISAC Andrija. „Dopune i popravci bibliografije o Njegošu : (1855–1954) : (nastavak i svršetak).” *Prilozi za književnost, jezik, istoriju u folklor* бр. XXVI, св. 1/2 (1960): стр. 154–184.
- „Zpravodajství ze slovenské filologie za rok 1950.” *Slavia* br. 20, sv. 4 (1951): str. 541–631.

12. БИБЛИОГРАФИЯ В ЖУРНАЛЕ *ЛУЖНОСЛОВЕНСКИ ФИЛОЛОГ*

Научный лингвистический журнал *Лужнословенски филолог* был основан в Белграде в 1913 году Александром Беличем и Любомиром Стояновичем. С самого начала в издании публиковались библиографические приложения. В первом выпуске имелся раздел Белешке (Записки), в котором содержались некоторые библиографические данные. Начиная со второго выпуска, вплоть до наших дней, в шестьдесят девять номерах опубликована шестьдесят одна рубрика под названием Библиография. Вышло двенадцать библиографий отдельных выдающихся ученых, также преимущественно языковедов и одна аналитическая библиография.

Лужнословенски филолог отличается от других сербских научных журналов именно наличием годовой национальной лингвистической библиографии. Редакторы журнала *Лужнословенски филолог* с самого начала осознавали влияние, которое библиография оказывает на развитие науки, что было четко отмечено в Предисловии к первому номеру. Важность поддержания непрерывной работы над годовой лингвистической библиографией была очевидной.

В начале XX столетия в Европе существовало несколько лингвистических журналов, содержащих годовые библиографические рубрики: *Archiv für slavische Philologie*; *Извѣстія отдѣленія русскаго языка и словесности Имп. Академіи Наукъ*; *Русскій Филологическій Вѣстникъ*; *Филологическія Записки*; *Listy Filologicke*; *Prace Filologiczne*; *Rocznik Slawistyczny*. Эти журналы и их библиографии послужили образцом для журнала *Лужнословенски филолог*.

Главная цель состояла в представлении важных научных лингвистических книг и статей, опубликованных в течение года. Предмет со временем не изменился – общее языкознание с особым вниманием к славянским языкам. Вот что сделало Библиографию журнала *Јужнословенски филолог* *годовой* и *научной*. Во время существования Югославии, как королевства или федеративной республики, библиографический материал собирался со всей страны. На протяжении более семидесяти лет Библиография была *национальной*. С 90-х годов ее сложно охарактеризовать таким образом. Если библиография является национальной, то это значит, что все библиографические единицы представляют книги или статьи, опубликованные в одной стране. Считаюсь с фактом, что на Балканах в конце XX века произошли многочисленные изменения границ и переименования государств, Библиографию журнала *Јужнословенски филолог* было бы более правильным назвать региональной. Библиография журнала *Јужнословенски филолог* также является выборочной, так как она представляет только лингвистические труды с определенной научной ценностью. В этом виде раздел Библиография существует в журнале *Јужнословенски филолог* с 1921 года.

Первая рубрика Библиографии была очень обширной. Она опубликована в частях в четырех выпусках (II, III, V, VII) с 1921 по 1928/29 гг. Эта Библиография включает данные более длительного периода, с начала Первой мировой войны. Первая по настоящему годовая Библиография вышла в 1930 году и содержала библиографические сведения только за один год.

Первый съезд славянских филологов, прошедший в Праге в 1928 году, принес новые идеи для славянской лингвистической библиографии. Создание такой глобальной библиографии было поддержано выдающимися учеными и славянскими организациями. Одним из них был и Александр Белич, который имел сильное влияние на Библиографию журнала *Јужнословенски филолог* и ее развитие. Слависты были согласны в том, что каждая страна должна отвечать за сбор своих собственных библиографических данных. Эта работа должна была быть одной из главных задач для ведущих лингвистических журналов в ка-

ждой славянской стране. Несмотря на то, что эта идея была оценена в качестве одной из самых значительных в ходе первого конгресса в Праге и второго в Варшаве, данный проект так и не был осуществлен.

Собранный библиографический материал в журнале *Јужнословенски филолог* разделен на несколько групп лингвистических дисциплин: общая и прикладная лингвистика, междисциплинарные исследования, старославянский и церковнославянский языки, восточные, западные и южные славянские языки, современный сербский язык и его история, неславянские языки. Порядок, названия или число разделов в Библиографии менялись с течением времени. Эти перемены можно рассматривать и как показатели, как лингвистика, особенно славянская лингвистика, как наука, менялась и развивалась на Балканах и в Сербии.

Один из этих разделов драгоценен также и для библиографии как науки. Он представляет собой библиографические сведения других лингвистических библиографий. Они позволяют библиографам изучать и сравнивать Библиографию журнала *Јужнословенски филолог* с другими подобными научными библиографиями. В настоящее время в Сербии ежегодно публикуется примерно десять лингвистических библиографий. В прошлом их количество было гораздо больше, до пятидесяти.

Библиография журнала *Јужнословенски филолог* представляет сведения о лингвистических книгах, статьях из научных монографий и журналов. Список анализируемых журналов составляют редакторы журнала *Јужнословенски филолог* и самой Библиографии. Они всегда были самыми важными журналами в стране.

Библиографические единицы, подразделенные в разделы, распределяются по имени первого автора или по названию самой работы. Все заглавия транслитерированы в сербскую кириллицу. Нумерация библиографических единиц непрерывна в пределах всей Библиографии. Число библиографических единиц варьировалось в течение времени. В конце 70-х и начале 80-х гг. обычно было больше две тысячи единиц в год. Сейчас ежегодно публикуется около тысячи единиц. Точное число би-

блиографических единиц в Библиографиях до 2003 года не может быть установлено. Прежде не существовало правила 'один номер – одна единица', потому что Библиография содержала заглавия, которые являлись вторым и третьим соавторами книги или статьи. У них тоже были свои номера. Сегодня номер последней библиографической единицы показывает точное число единиц в Библиографии. Всех остальных авторов можно найти с помощью именного указателя, который является одним из нововведений в Библиографии. Хорошо организованная система номеров, позволяющая связать определенную книгу или статью с библиографическим описанием их рецензий, тоже является одной из модификаций.

Библиографическое описание, используемое в журнале *Јужнословенски филолог*, всегда было информативным, хорошо структурированным и последовательным. Каждая библиографическая единица представляет именно столько данных, сколько нужно для того, чтобы обеспечить достаточную информацию. Знаки препинания использовались всегда единообразно. Только после 2003 года библиографы стали использовать стандарты ISBD. Названия большинства журналов в библиографических описаниях всегда приводятся в форме акронимов, которые расшифровываются в списке в самом начале каждой Библиографии. Это похоже на некоторые международные лингвистические монографии. Наряду с списком анализированных журналов в наше время есть и список рассмотренных коллективных монографий. Прежние аннотации использовались для того, чтобы дополнить библиографические описания. Они обеспечивали сведения о предмете, авторе или давали оценку. В настоящее время таких аннотаций нет.

В создании каждой Библиографии до 2003 года участвовало немалое число сотрудников. Иногда их было больше двадцати, главным образом молодых лингвистов, ассистентов в университетах или ученых в институтах, которые собирали библиографические данные. Редактор потом должен был все это объединить. Милица Радович-Тешич, Ясна Влаич-Попович и Ольга Сабо-Ерков были самыми известными редакторами Библиографии журнала *Јужнословенски филолог*, каждая из кото-

рых работала по несколько лет. После трансформации раздела Библиография в 2003 году, одно лицо было назначено редактором Библиографии и главным ответственным за обеспечение библиографических данных из Сербии. Несколько лет, с 2007 года, Библиотека содержала сведения из Республики Македонии. Сегодня Библиография представляет материалы собранные в Сербии, Черногории и Республике Сербской.

Дальнейшее совершенствование Библиографии журнала *Јужнословенски филолог* могло бы состоять в создании словаря ключевых слов, которые были бы использованы для описания темы или предмета книг или статей. Эти слова служили бы дополнением к библиографическим описаниям. Некоторые международные лингвистические библиографии уже используют подобные системы. Первым шагом в этом направлении было бы создание основательно проработанного предметного указателя используемых лингвистических терминов. В этом можно усмотреть и первый шаг в направлении оцифровки Библиографии журнала *Јужнословенски филолог*. Эти термины могли бы быть ключевыми словами для будущего компьютерного поиска.

Библиография журнала *Јужнословенски филолог* все еще публикуется как часть журнала *Јужнословенски филолог*. Есть надежды, но пока нет конкретных планов, как превратить ее в библиографическую базу данных. Есть международные лингвистические библиографии, которые были успешно трансформированы: *Linguistic Bibliography* и базы данных ИНИОН, *Bibliografia Językoznawstwa Slawistycznego*. Создать хорошую библиографическую базу данных значит иметь возможность искать определенную книгу или статью, используя любой сегмент библиографического описания: название, фамилию и имя автора, место и год издания, название издательства, год, название журнала, номер выпуска; и другие характеристики, как язык, индекс УДК, предмет и ключевое слово.

Главной целью настоящего исследования было изучить и проанализировать Библиографию журнала *Јужнословенски филолог*, сопоставить ее с другими сербскими, славянскими и международными библиографиями того же рода, и показать ее

уникальное место в сербской лингвистике и библиографии. Это привело к идее дальнейшего возможного усовершенствования и трансформации Библиографии журнала *Јужнословенски филолог*.

13. BIBLIOGRAPHY IN THE *JUŽNOSLOVENSKI FILOLOG* JOURNAL

The scholarly linguistic journal *Južnoslovenski filolog* was founded in Belgrade in 1913 by Aleksandar Belić and Ljubomir Stojanović. It has contained bibliographic supplements from the very start. The first issue had a column *Beleške* (Notes) which contained certain bibliographic data. From the second issue on there has been sixty-one column in sixty-nine issues so far under the title Bibliography. There have been twelve personal bibliographies of distinguished scholars, mostly linguists, and one analytical bibliography as well.

The annual national linguistic bibliography is what makes *Južnoslovenski filolog* different from any other Serbian scholarly journal. Editors of *Južnoslovenski filolog* were aware from the very start of the influence bibliography has on the development of scholarship, which is clearly underlined in the Introduction to the first issue. The importance of working continuously on the annual linguistic bibliography was evident.

At the beginning of the 20th century there were several linguistic journals in Europe which contained annual bibliography columns: *Archiv für slavische Philologie*; *Извѣстія отдѣленія русскаго языка и словесности Имп. Академіи Наукъ*; *Русскій Филологическій Вѣстникъ*; *Филологическія Записки*; *Listy Filologicke*; *Prace Filologiczne*; *Rocznik Slawistyczny*. These journals and their bibliographies were role-models for *Južnoslovenski filolog*.

The main goal was to present valuable linguistic books and articles which were published within one year. The subject has remained the same over the years – general linguistics with special focus

on Slavic languages. That is what made the *Južnoslovenski filolog* Bibliography *annual* and *scholarly* in nature. While Yugoslavia existed, as the kingdom or federal republic, bibliographic material was gathered from all over the country. For over seventy years the Bibliography was *national*. Since the 90s it has not been so easy to characterise it as such. If a bibliography is national, that means all bibliography units represent books or articles published in one country. Since there were many changes of borders and names of countries in the Balkans at the end of the 20th century, it would be more appropriate to call the *Južnoslovenski filolog* Bibliography *regional*. The *Južnoslovenski filolog* Bibliography is also *selective* because it presents only linguistic works of certain academic value. In this form the Bibliography column has existed in *Južnoslovenski filolog* ever since 1921.

The first Bibliography column was very large. It was published in fragments in four issues (II, III, V, VII) from 1921 till 1928/29. That Bibliography contains data for a longer period, since the beginning of World War I. The first actual annual Bibliography was published in 1930 and it contained bibliographic data for only one year.

The First Congress of Slavic Philologists, held in Prague in 1928, brought new ideas for a Slavic linguistic bibliography. The organising of such a global bibliography was supported by leading scholars and Slavic organisations. One of the scholars was Aleksandar Belić, who had a great influence on the *Južnoslovenski filolog* Bibliography and its development. Slavicists agreed that each country should be responsible for gathering its own bibliographic data. That was ment to be one of the main tasks of leading linguistic journals in every Slavic country. Even though this idea was among the most important ones presented during The First Congress in Prague and The Socond Congress in Warsaw, the project itself was never carried out.

The bibliographic material gathered in the *Južnoslovenski filolog* Bibliography is divided into several groups of linguistic disciplines: general and applied linguistics, interdisciplinary studies, old-Slavic and church-Slavic language, the east, west and south Slavic languages, the contemporary Serbian language as well as its history,

non-Slavic languages. The order, names or numbers of sections within the Bibliography have changed over time. Those changes can also be seen as indicators of how linguistics, especially Slavic linguistics, as science has been changing and developing in the Balkans and in Serbia.

One of these sections is valuable for bibliography as a discipline as well. It represents bibliographic data of other linguistic bibliographies. They enable bibliographers to study and compare the *Južnoslovenski filolog* Bibliography with other similar scholarly bibliographies. Today there are approximately ten linguistic bibliographies published in Serbia each year. In earlier days that number was much bigger, up to fifty.

The *Južnoslovenski filolog* Bibliography presents data for linguistic books, articles from academic monographs and journals. The list of the analysed academic journals is made by editors of *Južnoslovenski filolog* and the Bibliography itself. Those have always been the most significant linguistic journals in the country.

Bibliography units classified into sections are sorted by the name of the first author or the name of the work itself. All headings are transliterated into the Serbian Cyrillic alphabet. The pagination of bibliography units is continuous within the whole Bibliography. The number of bibliography units has varied over the years. At the end of the '70s and the beginning of the '80s there were usually more than two thousand units per year. Today there is about a thousand units each year. The precise number of bibliography units cannot be determined for Bibliographies before 2003. Earlier there was no 'one number – one unit' rule because the Bibliography contained headings which were the names of the second and third authors of a book or article. They had their numbers as well. Today the number of the last bibliography unit shows the exact number of units in the Bibliography. All other authors can be found in the name index, which is one of the innovations in the Bibliography. A well organised system of numbers which enables each individual book or article to be connected with bibliographic descriptions of their reviews is one of the modifications, as well.

Bibliographic description used in *Južnoslovenski filolog* has always been informative, well structured and consistent. Each biblio-

graphic description has just enough data to provide sufficient information. Punctuation signs have always been used in the same way. Bibliographers started using ISBD standards only after 2003. The names of most journals in bibliographic descriptions are always given in acronyms which are deciphered in a list at the very beginning of each Bibliography. This is similar to some international linguistic bibliographies. Alongside the list of analysed journals nowadays there is also a list of consulted collective monographs. Earlier reference notes were used to fulfil bibliographic descriptions. They provided information about the subject, the author, or gave an evaluation. Nowadays that is not the case.

A large number of associates was involved in making each Bibliography before 2003. Sometimes there were more than twenty, mostly younger linguists, assistant lecturers at universities or research associates in institutes, who gathered bibliographic material. Then it was up to the editor to put everything together. Milica Radović-Tešić, Jasna Vlajić-Popović and Olga Sabo-Jerkov were the most distinguished editors of the *Južnoslovenski filolog* Bibliography, each for several years at a time. After the transformation of the Bibliography column in 2003 one person was named the editor of Bibliography who was principally responsible for providing bibliographic data from Serbia. For several years, until 2007, the Bibliography contained data from FYR Macedonia. Today the Bibliography presents materials gathered from Serbia, Montenegro and the Republic of Srpska.

Further improvements to the *Južnoslovenski filolog* Bibliography would be composing a thesaurus of keywords which would be used to describe the themes or subjects of books and articles. Those words would be an addition to bibliographic descriptions. Some international linguistic bibliographies already use systems like this. The first step towards that goal would be creating a well defined index of linguistic terms which will be in use. It can also be seen as one step forward to the digitalisation of the *Južnoslovenski filolog* Bibliography. Those terms could be keywords in future electronic searches.

The *Južnoslovenski filolog* Bibliography is still published as part of the *Južnoslovenski filolog* journal. There are hopes, but no actual

plans made yet, for it to become a bibliographic database. Some international linguistic bibliographies have been successfully transformed: the *Linguistic Bibliography* and bases within INION, *Bibliografia Językoznawstwa Słowistycznego*. To create a good bibliographic database means to be able to search for each individual book or article using any segment of bibliographic description: the title, the author, the place and year of publishing, the name of the publisher, the year, journal title, issue number; and other characteristics like language, the UDC number, the subject and keyword.

The main goal of this research was to study and analyse the *Južnoslovenski filolog* Bibliography, to compare it with other similar Serbian, Slavic and international bibliographies and to show its unique place within Serbian linguistics and Serbian bibliography. This has led to ideas for possible further improvements and future transformations of the *Južnoslovenski filolog* Bibliography.

Регистар имена

- Алексић, Радомир 11, 12, 19, 38, 186.
Бабић, Милица 56, 94.
Барди, Мехди 68.
Барић, Хенрик 16, 38.
Басај, Мјечислав 143.
Баскић, Радмила 56, 74, 112, 113, 114, 115, 116, 118, 119, 120.
Батистић, Татјана 21, 56.
Бејлсмит, Јан 153, 154, 155.
Белић, Александар 6, 7, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 21, 26, 29, 31, 33, 34, 38, 39, 41, 42, 47, 48, 49, 53, 69, 126, 144, 160, 162, 163, 164, 177, 180, 182.
Белић, Наташа 73.
Бенсон, Мортон 12, 22.
Бењчеровски, Јануш 24.
Бечева, Ничка 24.
Бизјак, Антон 43, 46, 53, 68, 86, 87, 88, 89, 187.
Бизјак, Звонко 53, 68.
Бјелетић, Марта 73, 110, 111, 146.
Бориш, Вјеслав 23.
Боркент, Ханс 154.
Бошков, Слободанка 67.
Бошковић, Јован 28.
Бошковић, Радосав 11, 12, 19, 21, 22, 168, 169, 178, 192.
Брадић, Жељко 53, 92.
Банковић-Тодоровић, Олга 56, 68, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102.
Будимир, Милан 22, 38.
Бујас, Татјана 53.
Булат, Петар К. 38.
Булаховски, Леонид Арсењевич 12.
Вајан, Андре 12, 22, 38.
Варбот, Жана 24.
Васић, Вера 190.
Величкова, Славка 24.
Вендина, Татјана 24.
Видоевски, Боже 90, 91, 92.
Вијк, Николас Ван 12.
Вингарт, Милош 184.
Виноградов, Виктор Владимирович 49.
Вићентић, Биљана 73, 74.
Влајић-Поповић, Јасна 23, 25, 61, 66, 67, 105, 106, 107, 157.
Војиновић, Станиша 128, 195.
Вончина, Јосип 56, 67, 68.
Вончина, Марта 67, 68.
Ворт, Дин 24.
Вранеш, Александра 5, 6, 26, 27, 125, 127, 187.
Вујичић, Драгомир 56.
Вујовић, Лука 46, 53, 89, 92.
Вуковић, Јован 11, 19, 46, 53, 89.
Вуловић, Наташа 73, 114, 115.

- Вушовић, Данило 46, 185.
Гавације, Милован 187.
Гешел, Јоаким 24.
Гинић, Јелена 74.
Голубовић, Ана 74, 82, 117, 118,
119, 120, 121, 122, 123, 179,
181.
Голубовић-Станојчић, Зорица 53,
159.
Гортан-Премк, Даринка 21, 22,
24, 56.
Гочи, Ибрахим 195.
Гринберг, Роберт 24.
Грицкат, Ирена 13, 21, 24, 25, 53,
159, 163, 164, 172, 174, 177,
178.
Гроховски, Марђеј 23.
Гудков, Владимир 22, 23.
Даничић, Ђуро 5, 28.
Дешо, Ласло
Дјомина, Јевгенија 24.
Добрашиновић, Голуб 193.
Драгићевић, Рајна 25.
Дринчић, Радојка 67.
Ђанић, Анте 15.
Ђорђевић, Нада 12, 165, 177.
Ђорђевић, Тихомир 129, 187.
Ђорђић, Петар 46.
Ђукановић, Петар 67.
Ердџановић, Јован 187.
Жиго, Павол 24.
Жугић, Радмила 73, 74, 116.
Здравкова, Катерина 137.
Золнер-Пердих, Анка 61, 133.
Зубер, Смиљка 67.
Иванова, Најда 11, 24.
Иванова, Ценка 24.
Ивић, Милка 11, 13, 21, 22, 23,
24, 25, 29, 53, 57, 172, 173,
174, 178, 180.
Ивић, Павле 13, 20, 21, 22, 24, 25,
53, 171, 178.
Ивковић, Милош 46.
Ившић, Стјепан 16, 18.
Игњатовић, Душанка 53, 56.
Илешкић, Фран 16.
Иљински, Григориј Андрејевич
12, 187.
Јагић, Ватрослав 17, 36, 160, 161,
166, 177.
Јагушт, Лада 56.
Јакобсон, Роман 12, 22.
Јансе, Марк 154.
Језова, Марија 143.
Јеремић, Драгољуб 53, 56.
Јеремић, Душан 51.
Јовановић, Гордана 56.
Јовановић, Љубинка 190.
Јовановић, Миодраг 74, 110.
Јокл, Норберт 38.
Јунковић, Звонимир 53.
Калнин, Људмила 24.
Карацић, Вук Стефановић 12, 23,
193.
Катичић, Радосав 21.
Кашић, Јован 130.
Клеменсјевич, Зенон 142.
Клепикова, Галина 24.
Ковачевић, Радмила 67.
Колаковић, Фахра 53.
Коларич, Рудолф 21, 22.
Колман, Отакар 46.
Кон, Геца 18.
Конески, Блаже 11, 19, 22, 24.
Конески, Кирил 53, 92.
Контини, Мишел 24.
Кончаревић, Ксенија 67, 74.
Кордић, Сњежана 157.
Костић, Драгутин 46.
Крањец, Марко 67, 133.

- Куљбакин, Степан Михајлович
11, 16, 17, 18, 31, 38, 160, 165,
166, 177, 180, 187.
- Куна, Херта 56.
- Куркина, Љубов 24.
- Курц, Јосеф 22, 49, 159, 161, 177.
- Ламбић, Љиљана 67, 99, 103, 104.
- Лашкова, Лили 24.
- Легурска, Палмира 24.
- Лескин, Август 16.
- Леков, Иван 49.
- Лер-Сплавињски, Тадеуш 49,
142.
- Лесковац, Младен 19.
- Лехисте, Илсе 24.
- Ликоманова, Искра 24.
- Логар, Јанез 5, 53, 56, 90, 91, 92,
93.
- Логар, Тине 21, 24.
- Логар-Плешко, Аленка 68, 133.
- Лома, Александар 25.
- Лош, Јан 142.
- Лубаш, Владислав 24.
- Магарашевић, Георгије 5.
- Максимовић, Војислав 5.
- Малецки, Мјечислав 12.
- Мањковски, Леон 142.
- Марковић, Александра 73, 113.
- Марковић, Милена 159, 172, 174,
175, 178.
- Марковић, Светозар 22, 53.
- Маријевић, Радмило 67, 103.
- Маслова, Алина 12, 25.
- Матијашић, Фахра 56.
- Медаковић, Дејан 190.
- Меје, Антоан 12, 16.
- Микелсен, Ханс Кристијан 23.
- Милев, Милева 56.
- Миловановић, Јованка 179.
- Милорадовић, Софија 12, 25.
- Миндак, Јоланта 23.
- Миркуловска, Милица 137.
- Мишић, Смиља 128.
- Младеновић, Александар 21.
- Могуш, Милан 53, 56.
- Морман, Кристин 152.
- Мошињски, Лешек 22, 143.
- Мршевић-Радовић, Драгана 22,
23, 166, 168, 169, 177, 178.
- Мурко, Матија 39, 162, 163, 177.
- Мунда, Жоже 56, 67.
- Нађ, Гаврило 52, 90.
- Нахтигал, Рајко 11, 20.
- Нејлор, Кенет 130.
- Ненезић, Соња 74, 82, 117, 118,
119, 120, 121.
- Николић, Берислав 12, 22, 53,
168, 178.
- Николић, Мирослав 12, 24, 67.
- Николовски, Сашо 137.
- Новаковић, Стојан 5, 16, 28, 29,
30, 52, 125, 183.
- Новаковић-Стефановић, Невенка
67.
- Ного, Љиљана 67.
- Њич, Казимјеж 12, 16, 39, 142.
- Њомаркај, Иштван 24.
- Орфелин, Захарије 5, 27.
- Павловић, Миливој 21, 38.
- Павловић-Стаменковић, Звездана
22, 56, 67.
- Панковић, Душан 6, 195.
- Пантић, Мирослав 6.
- Петровић, Михајло 46.
- Петровић, Снежана 74.
- Пецо, Асим 21, 22, 24.
- Пешикан, Андреј 74.
- Пешикан, Митар 21, 22, 24, 53.
- Пипер, Предраг 11, 23, 25, 74,
157, 194, 195.
- Поповић, Владета 128.
- Поповић, Иван 53.

- Поповић, Љубомир 22.
Поповић, Људмила 146.
Поповић, Павле 5, 126, 184, 187, 192.
Посниковић, Драгутин 28.
Пудић, Иван 53.
Радовановић, Милорад 44.
Радовић-Тешић, Милица 12, 23, 29, 65, 66, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 159, 168, 170, 178, 193, 194.
Радосевић, Наталија 46.
Радуловић, Ристо 67.
Рајнхарт, Јоханес 24.
Рамић, Никола 67.
Рамовш, Фран 11, 16, 18, 20, 38, 46, 84, 85, 86.
Реметић, Слободан 24, 25, 171.
Решетар, Милан 16.
Ристић, Олга 53, 56.
Ристић, Стана 12, 67.
Родић, Никола 22, 68.
Розвадовски, Јан 142.
Рокошова, Јоланта 23.
Роспонд, Станислав 12.
Рудник-Карватова, Зофја 141.
Ружичић, Гојко 38.
Сааведра, Димка 24.
Сабо-Јерков, Олга 67, 107, 108, 109.
Савић, Биљана 74.
Сафаревич, Јан 142.
Сенић, Нада 53.
Силић, Јосип 56.
Симић, Милорад 67.
Скок, Петар 11, 20.
Славски, Франтишек 22, 142, 143.
Сладојевић, Петар 53, 56.
Собољев, Андреј 12, 24, 25.
Солецка, Казимјера Марија 23.
Спасић, Љиљана 67, 74, 130.
Спасов, Људмил 24.
Станић, Милија 22, 53.
Станишић, Вања 74.
Станкјевич, Едвард 22, 24.
Станојчић, Живојин 21, 22, 24, 56, 192.
Стевановић, Михаило 11, 18, 19, 21, 22, 23, 53, 57, 159, 166, 167, 169, 170, 177, 178, 192.
Стијовић, Светозар 12.
Стојановић, Љубомир 6, 10, 14, 15, 16, 26, 38, 186.
Стојићевић, Александар 16, 38.
Суботић, Јован 28.
Танасић, Срето 12, 24, 67.
Тарановски, Кирил 22, 41, 46, 49.
Ташицки, Витолд 143.
Тентор, Мате 46.
Тепавчевић, Миодарка 74, 117, 118, 119, 120, 121.
Термињска, Камила 23.
Тешић, Милосав 67.
Тирол, Димитрије 125.
Тол, Сијмен 155.
Тома, Пол-Луј 24.
Томановић, Васо 11, 20, 53.
Тополињска, Зузана 12, 24, 25, 137.
Тошев, Крум 53.
Трофеник, Рудолф 16.
Трубачев, Олег 24.
Ћоровић, Владимир 31.
Ћупић, Драго 22, 24, 67, 168, 169, 178.
Ћупић, Жељко 74.
Угринова, Рада 90, 91, 92.
Улични, Олджих 23.
Фекете, Егон 21, 24, 56.
Федорович, Вацлав 143.
Флашар, Мирон 53, 56.

- Фортунатов, Филип Фјодорович 16.
Фридман, Виктор 12, 24.
Хавлова, Ева 24.
Хавранек, Бохуслав 12, 41.
Храсте, Мате 11, 20, 53.
Хујер, Олджих 12, 14, 16, 161, 162, 177, 185.
Цвијановић, Светозар 18.
Цвијић, Олга 56, 67.
Ценић, Мита 28.
Чаркић, Вишња 67.
Чаркић, Милосав 67.
Чета, Антон 53, 56.
- Џонић, Урош 128.
Џукески, Александар 53, 56, 93.
Шахматов, Алексеј Александрович 12, 16.
Шијачки-Манев, Бојана 56.
Шкерљ, Станко 46.
Шортен, Нико 154.
Штибер, Здислав 143.
Шустер-Шевц, Хинц 12, 22, 23, 24.
Шћепановић, Михаило 73, 74, 110, 111, 112, 113.

Регистар назива часописа и зборника

- Анали Филолошког факултета
168, 169, 191, 192.
- Библиографија званичних
публикација 130.
- Библиографија Југославије 130.
- Библиографија превода 130.
- Библиографски вјесник 194.
- Библиотекар 6, 190.
- Библиотекарска искра 190.
- Български език 135.
- Вуков зборник 167.
- Глас Српске краљевске
академије 46, 125.
- Глас Српске академије наука 46.
- Гласник Друштва српске
словесности 28.
- Гласник Етнографског музеја у
Београду 5, 46, 186.
- Гласник историског друштва 28,
46.
- Гласник књижара 34.
- Гласник Српског ученог
друштва 125.
- Гласник Професорског друштва
46, 52.
- Годишњак Библиотеке Матице
српске 6.
- Годишњак СКА (САНУ) 29, 164,
171, 172, 183.
- Годишњак за српски језик и
књижевност 82.
- Голубица 125, 126.
- Зимзелен 126.
- Зборник историје књижевности
73.
- Зборник матице српске за
књижевност и језик 10.
- Зборник Матице српске за
славистику 6, 169, 179, 197.
- Зборник Матице српске за
филологију и лингвистику 10,
130, 171, 194.
- Зборник радова ИСЈК Нови Сад
73.
- Зборник радова Филозофског
факултета у Нишу 82.
- Зборник Филозофског факултета
у Београду 65, 73.
- Жива антика 56, 68.
- Живи језици 65, 73.
- Извѣстія отдѣленія русскаго
языка и словесности Имп.
Академіи Наукъ 14.
- Јавор 126.
- Календар 5, 27.
- Књижевна историја 10, 27.
- Књижевност 51.
- Књижевност и језик 169, 179,
197.
- Ковчежић 65, 73, 193.
- Кодови словенских култура 197.
- Летопис Матице српске 5, 28,
126, 129.
- Лингвистичке актуелности 82,
197.

- Мисао 186.
 Младост 53.
 Народно стваралаштво 73.
 Наш језик 13, 18, 19, 43, 46, 73,
 167, 168, 169, 194.
 Новине сербске 28.
 Ономатолошки прилози 73, 169.
 Отаџбина 126.
 Преводилац 73, 196.
 Преводна књижевност 172.
 Прилози за књижевност, језик,
 историју и фолклор 5, 6, 13,
 28, 46, 52, 126, 127, 128, 129,
 169, 179, 184.
 Просветни гласник 53.
 Расковник 73.
 Република 51.
 Рускиј Филологическиј Вѣст-
 никъ 14.
 Свеке друштва за румунски
 језик 73.
 Светозар 126.
 Сербская новини повседневния
 28.
 Славистика 82.
 Славистички зборник 73.
 Славено-сербски магазин 5, 27.
 Славено-сербския новини 28.
 Славяноведение 147, 148.
 Славянское языкознание :
 указатель литературы
 изданной в СССР 149.
 Советское славяноведение 149,
 150.
 Српски дијалектолошки зборник
 19, 167.
 Српски језик 10, 82, 164.
 Српски књижевни гласник 28,
 46, 129, 160, 186.
 Стил 82.
 Стражилово 126.
 Филологическія Записки 14.
 Филолошки преглед 73.
 Языкознание 148, 149.
 Année philologique 152.
 Archiv für slavische Philologie 14,
 32, 160, 211, 217.
 Bibliografia Językoznawstwa
 Slawistycznego 71, 141, 142,
 143, 144, 146, 157, 158, 200.
 Časopis Pro Moderni Filologii 14.
 Časopis za slovenski jezik,
 književnost in zgodovino 160.
 Časopis za zgodovino i narodopisje
 52.
 Český časopis historický 184.
 Glossa 196.
 Indogermanisches Jahrbuch 162,
 186.
 Jezik in slovstvo 75, 133, 135, 189.
 Linguistic Bibliography 76, 152,
 153, 154, 155, 156, 157, 158,
 200.
 Listy Filologicke 13, 14.
 Prace Filologiczne 13, 14.
 Revue des Études Slaves 32, 37,
 140.
 Rocznik Slawistyczny 13, 14, 32,
 37, 42, 49, 140, 141, 142, 143,
 145, 169.
 Sborník Filologický 13, 14, 139.
 Slavia 13, 37, 40, 139, 140, 141.
 Slovenac 52.
 Slovo a slovesnost 13.
 Zbornik Instituta za strane jezike i
 književnosti 194.